

ס פ ר

חכמת אדם

„שערי צדק“

כולל כל הדינים וההלכות התלויים בארץ,
ונוהגים בזמננו, והן, התרומות המעשרות, חלה
שביעית, לקט, שכחה, פיאה, וכו'.

וצמוד לו בתחתיתו

ס פ ר

בינת אדם

חברם הרה"ג מוה"ר אברהם דאנציג ז"ל מו"צ דווילנא
בהמנוח מוהר"ר יחיאל מיכל, בעהמ"ח ספר חיי אדם
ונשמת אדם.

בני-ברק – תשל"ב
כל הזכויות שמורות

לזכר נשמת

הרה"ח הר"ר יהודא אריה ז"ל רושצקי

מעיר קליש - פולניה

בפטר ביום יג' טבת תשל"ב

ובטמן בבית החיים בזכרון מאיר ב"ב

פתחו שערים ויבאנו צדיק

ספר

שערי צדק

בשני שערים יבאנו כי השער הראשון הפנה קדים **שער מצות הארץ**

השער השני **שער משפטי ארץ**

בשער הראשון בו סבוארים כל המצות התלויים בארץ ונהנים בזמנה וכן התחזקת
וחפזות ודרכי ודרכי ודרכי ולקט ישכרה ופיא ודרכי : בשער השני סבואר
שאר דינים הנהגים שם גם כהיל והם העדלה והכלאים והדרש ומחנות כחנה
וראיות הנו ופטר המד ושאר דינים המפורשים משום ובישע : והיא תועלת גדול להיות
בין בכל סדר ודינים הלכה למעשה בזמן קצר מאד : מוסר עפי פסקי רמב"ם כפי
שפדשו רביו נישאי כליו : ובהנהגה מסוימת במקום שהיה רביו בצ"ע יושב המהר
רביו עפי הקדמת צדקת מירושלמי ותוספתא : דינים שהושגים הרמב"ם ומצא
ברישעפי וירושלמי ותוספתא סבוארים כלם בספר הזה מלבד הדיון דינים ערסוצא
המחבר ביאור משום ופוסקים :

הספר הזה נדפס פעם ראשונה על ידי הרב המהר"ר ד"ר ב"ר וילנא ד"ר. ועתה
הבאתי לבית הדפוס להדפיסו שנית למלאות רצון החפצים לבא לשער צדק

ונאות למעלה פתח לאחיו הדינים בהריו קדיש. ואם יהיה ה' עם חברת ישראל
ארץ ישראל כאשר נקח כי יוכלו להוציא ממשבתם חטבה לפעולת אדם. והארץ
הטובה העבד. הנה עובדי אדמת ה' ימצאו חפץ בהספר הזה לדעת המצות התלויות
בארץ. כי יבנה ה' לך מס עת יבואו לצדק נאולים כעתידת המביא לבית הדפוס.
יהושע בא"ר הרב משה דוד סבוא מק"ק לאמזא הב"מ

נרפס בדפוס הגדול והמשובח ההדפוס מחדש

תוכבא

בעה"ב

ירושלם

בשנת י"ב תשע"ה י"ח

הסכמות

מהרבנים הגאונים הצדיקים רבותינו שבארץ
ישראל עמודי החדש נודעים לשם ולתהדרה
ה"ה סבא דארעא קדישא האבד"ה קוטנא נ"י
והאבד"ה האליש נ"י .

בעזרה

האינו חור חדש האיר ד' בליון האיר המזרח דפוס חדש אשר הוכן בליון והנה עזר
עליו ספר **שערי צדק** מהרב צעל המזרח ח"י אדם וח"א אשר הדפיס
בחי' לסדר על כחו המהות המולדת התלויה צדק' למען דעה כ"א
המעש' אשר יעשה וכאשר עשה חל"י מרצים העם לשכך כבוד בארצו ולמחן את עפרה
ורצים משחוקים לדברי הספר הנ"ל, המעורר אחד ונקי' הדעת שצירושלים
הוא האצרך הרבני המופלג היקר מהור"ר **יודישע** כ"י צהרצ המופלג הוסיף המעט
מו"ה דוד עזרא זל"צ ופיר' ממונו ע"ז והדפיס מחדש הספר הזה
למען יהי ציד כל אחד תורתו . וגם לאחינו שצח"ל די לורך להספר הזה : אחרי
לפעלא עבא יקר חילו ויראה עוז צעמלו ולכל יהיו ח"ו שלוחי מלוא כזקים
בזרע חונן לכל יפיק שום אדם הספר הנ"ל מושך חמשה שנים מיום דלמעה
וחסר לכל יכשל ח"י באיבור תוה"ק מצלי להשיג גבול רעהו . והעוזר על דבריו לא
ינקה ושומע לדבריו יסכן בזה כחית רענן השקטו ושאלוהיכה לביאח יתולרוא' צחפא'
יורשלים דברי חלם המדברים בזהם צח' מרחשון תרכ"ד לפ"ק :

הס' משה יהודא ליב בן הרבני מדר"ר בנימין ולל"ה
הק' מאיר בדרב הנאון המנוח מדר"ר איציק ולל"ה איירבאך

אדברתי מילתא שראיה' בשער נולות הארץ (פ"ח) דהר"י צמדה"י יכולי לקיי'
מל' התלויה בארץ ע"י שליח ועורר ע"ז לומר דכל מייד דאיהו ל"ע עבדי
לא נולי לשווי שליח והביא מרצרי ס"מ חזיר ד"צ חולס סס איירי היבא דצידו לעשות
או דהוירק מחוסר זמן . אבל צה כצד כתב הכו"פ (ס' ס"א ס' ק' ו') לדין כיון
דרחוק מוננו הדרכ ח"ק נולי שווי' שליח . אבל מחוס' יצמות (דף ל"ג ע"א ד"ה)
מייח' כ' במילתא דצידו חזיר כראה לחלק בין קרוב למחוק ומשוע קלח דגם
צזה חין לחלק ואכ"מ להאליך — ונה שכתב לשיעור הפוסקים דח"מ צזה"ז
דרבנן והרי כתב המל"מ בפ"צ מהלכות ביאת המקדש דהא דאמרינן כ"מ דאיהו לא
עבדי כ' היינו דוקא במילתא דאורייתא : צמחילה נוכדו חלם דבררי המל"מ
דבר שאינו הוא לא כתב רק . צמחילה דיכול לעשות צעמלו מדאורייתא ונדרצק
ח"י לעשות צעמלו צזה כתב אפשר דיכול לעשות ע"י שליח יעו"ש אבל דהי
אף צמחלה דרבנן כאמר כלל זה כמבואר מכהה מקומות וצפרע וכל המצבוע
שצין הראשונים צהפרשת חלה צזה"ז כמבואר תוס' חזיר סס וצפסקים :

הקדמת המחבר

אמר המוצא צמח חכם לחלקי נורם להיות צמח המועלה הזאת לזכות רבים צמיצורי חיי אדם ונתקבל לזמן לחכמי הזמן וכש"כ לאנשים בערכי ופחותים ונומי שקצו ליומם זו והלחיו שבקליים צבל הדינים כאחד והגדולים וכן אפילו בני י"ד וע"י שנים שהלליה צדיהם. וכשראו המועלת הגדול הזה רבים וכן כלומים בקשו פני להציל לבית הדפוס חלק היורה דעה לזמן הגדל הדעה לירע. דיני ההורה צפרו צמון הזה שצעה לריכים לשועט להביא ערך צחם וע"י חיצורי הקידור הככון והדינים המחדשים נקל עליהם העיון כידוע ונחיצורי חיי אדם אך כעת ח"א לי לקיים בקשתם כי ההולאה יעלה לרוב שמוחיק ערך ל' צוגין אך אונתה להעלות לדפוס סממן אחד ונומז והוא הלכות המלרים צורך והוא לנ' קיצת האחד כי כל עיר ועיר ונחב ישרא ללמוד ונשכיות וידוע כי קדר זרעים מאלה שאין צו כללים ידועים ולקיים כונה משניות שגדלי' בקותרי' זלתי צהיית עוסק צחלק ה"ד כשהגעת להלכות מרותות ונעשרות עשיתי לכל דין ודין כללים כונתהי צקפרי חיי אדם וקצתהי כל הדינים השייכים לה כונתהי שם ובעזרת הצורא שבאשר יעסיק האדם צמיצורי הקטן זה צ' או ב' שצעות יהיה צקי צבל קדר זרעים הלכה למעשה ואהי' מווכי רבים : קיצה צ' צעה נפילת הצמים צחלר שאני דר צו שתי' צצנת מקס"ד כונתהי צקף צפרי חיי אדם נדרתו דר גדול שבאשר אזהר להשיא צבי וצנתי ריה' ציכוחי אזי אעלה לעיר הקודש לירושלים הו"צ להיות שם כל יוני חיי ולעצור שם ה' ואמרת חולי אזהר לכך צאם שיתן ה' אותי לרחמים ויתן לי רשות ונחלר אדונתי הקיסקר י"ה עפ"י פרשנית (כאשר ניתן חיות שנים רשין' צהרצ ר' קעדי' והרצ ר' חיים והרצ ר' הירש חולי גס חלי אזהר לכך) והנה חס יכנס אדם לחלר המלך ולא ידע ונחגו ודלי' שנתחייצ צכפשו כ"ס המולה לדור צאה"ק ולא צקי צבל הדינים המהגים שם דמו צראשו ועליו כאמר ווי צקש זאת מידכס רעוש חצרי וזה לקעתו לי כל הדינים השייך לה וקראתיו בערי לך ע"ש ירושלים הנקרא לך ואם ח"ו לא אזהר לצלח אקיים המולות המליות צה צלימוד הזה כאמר כל העוסק צחורה עולה כל' . ונעשה כפי פרושות כלומים להיות צר לצד ומקי כשיים ולעלות צמקום קדשו והמולות המהגים שם לקיים :

קינה בביתו לארץ המתחלה ארץ . ובירושלם לומר המתחלה עומדת . ולפני כזהם המתחלה וכו'

ארץ קדושה אשר ניתן לנו מורשה . עד מתי תהיה גרשה . ולא יחנוול עליך הכל עשה . חוי לי כי ראייתך להיות הגדה למורשה .

ארץ נקראת ארץ **חמה** . עד מתי תדר נעיה נועה . ולא יחנוול שליט צועלה ונעיה . חוי לי כי ראייתך צצנת כחונעטה .

ארץ נקראת ארץ **שעורה** עד מתי תהיה כעניה קיערה . ולא יחנוול השליט צקופה וקערה . חוי לי כי ראייתך צהצורה .

ארץ נקראת ארץ **גפן** . עד מתי דודך חליך לא יפן . ולא יחנוול המורד וים צחופן . חוי לי כי ראייתך כאשר כהפך עליך לדעה האופן .

ארץ נקראת ארץ **תאנה** . עד מתי תהיה כאלונה . ולא יחנוול עליך אשר צכל צורה טובה ; חוי לי כי ראייתך לא כאונה .

ארץ נקראת ארץ **רמון** . עד מתי תהיה כאלון . ולא יחנוול עליך האל האלון . חוי לי כי ראייתך כדונן .

ארץ נקראת ארץ **זית שמן ודבש** . עד מתי תהיה לא כחמש ולא יחנוול עליך ויתן חפוש . חוי לי כי ראייתך מכל כוז יצם .

ארץ

הקדמת המתבר

אריז מקראת (אשר לא נזכרת חסכל זה לחס) עד ותי חס' באין לה ונחם ונח יחשוב עליו האל אשר חבליס ומחם : או לי כי ראיחך בך ומחם לחס :

אריז (אשר לא חסר כל זה) עד ותי חס' באין אשר לא נזכר : ולא יחמול השוכן במקדש אשר בקרבת או לי כי ראיחך נזקקם היותר קדוש שועלים הלכו זה :

אריז (אשר חבליס בראל והרריה נחשם) עד ותי לא חס' מתבקשת : ולא יחמול בראל יס ויבשת : או לי כי ראיחך באשה נגורשת :

אריז (הרים ובקצות) עד ותי חס' נזקק לקחם : ולא יחמול ד' לבאות : או לי כי ראיחך כדבר הנאום :

אריז (למעט השמים משמה ויס) עד ותי חס' לעיים : ולא יחמול בראל ארץ ושמים : או לי כי ראיחך באשה עמאה נשולים :

אריז (אשר ה' אלהיך דורש אותה) עד ותי חס' באשה לא נדרשה : ולא יחמול הצורה ונחשה : או לי כי ראיחך באשה נזכה על אלגמותה :

אריז (עייני ה') בהנחשיות השנה עד אחרית שנה) עד ותי דודך מנח פנה : ולא יחמול אשר שונאים עליה מיתה או לי כי ראיחך כי שכן עליו עננה

אפול על פני וארלה חבליס ואחמול את עפרך אלך עמים ויחם על חרבותיך מיתן ראשי ויס ועיני ונקור רעמה ואבכה ויס ולי : וורי לבשי בחד ליון לבשי בגדי תפארתך ירושלים עה"ק כי נחם ה' ליון נחם כל חרבות' ויס ודברה בעדן ועכבתה בן ה' ששן ושמחה יולא זה תורה וקול ונחשה :

אנא ברוך רחמיך הקדוש ונחמו דאבון נפשינו לרקת ידיך גלה חוק לבנינו בחורכת ושמחתי כיונות עטוהינו ונחמה לראות צדק קדשית ותפארתינו : לשמור חוקך ולעשות רצונך בלבב שלום ואי רחמי ויחמול לבנינו :

עומדות הירושלמי נשעריך ירושלים . ירושלים הנמיה נד ירושלים של ונעלה : כאשר לבאות ואלא עליון צירושלים של ונעלה : וכן כך עלו שבתי ה' להודות לה' כך ישנו כקאות לבית דוד ונלחתי נשפט ודקליון כך : לא הוין כך נחש ועקרב ולא חור חס לר לי המקום . את הית שרתי צנדינות רצתי עם כלילה הופי אשר נחר ד' נחלה לו . עיר אלקים הר קדשו יפה טוף נשגש כל הארץ : קדוש צדק קדושות עמוד צדק נחמה . עיר הנכונה עיר הולכה עיר הקדושה : על חומותיך ירושלים הפקיד השונאים יוס וליה לשאול שליחך : וס צדק הנפולים בכל ארבע קלות דורשים שליחך שלום לליון טה הארץ שנים לכל ארבע (ואני באתי מארץ רעוקה וסכנה נלאי לליון עפרך ולהשחיתם לארצך ולתקית בלילך) : ונחמה תשחשך עלי נפשי בראיחך שכולה וגלגולת : וס : באומה : אלה אלה הלק דודך . אים צדק ונחמה : אים הוא בית ונקדש . אים ברחמיך וליך . הנשחיתים והשונאים . אים בני הנעמד הנחפלים צדק שלום צדק . אים נקראתני חזקן טבל הנביא' נלאו עליך . אים הם בראיך . אים הם מוריד . או לי כי (באחיך אלק) ונחמה נעמד ונעמד ונחמה : וס צדק צדק נכריה . ונחמה בית נחמה לרוד ושלמה נחמה ישנורים על כסאותם . ונחמה שהיית כסא כבוד ה' וכן הים הנקדש נחמה נחמלה קדושתך . ונחמה כחריס וליוס יולא ענדי סוכים . או לי כי ראיחך בך וי יחמול אפול על פני על ארבע חבליס ואחמול את עפרך . אלך עמים ויחם על חרבותיך וי יחמול ראשי ויס ועיני ונקור רעמה ואבכה ויס וליה . נחמה כלמה נפשי להוריד דונות כחל עד אשר ירוו ארבע . ונחמה לבאות אשר הפקיד ה' על חומותיך אל תחני דוני לו עד יבון ועד יסיון את ירושלים סכלה בארץ : הנשחיתים ונשחיתים ירושלים הנחמה ונקרי לאורך שנים בת ליון . עירי עירי לבשי עת

הכרמת המהבר

עוד ליון לבטי צדי הפארסך ירושלים עיר הקדש : ירושלים כאשר ראיחך חרצה ושוננה בן נחמ
לראחך צננין הפארסך ויקיים ונקרא שכתוב על ידי ישי' הכצח ונה כלאו על ההרים רגלי עשור ושונני
שלוש וצבר עוז ושונני יסופה חיוור לליון וילך אלהיך . קול לופיד כשאו קול יחדיו ירכבו כי עין צעין יראו
קסוד ה' ליון . פלחו רכבו יחדיו חרבות ירושלים . כי נחמד' עונו גאל ירושלים חשף ה' את זרוע קדשו
לציוני כל הגוים וראו כל אפסי ארץ את יסופה אלקיט :

ביין צפ' ילא צשער נשפני ארץ סי' ז' דין הקריעה ונה שחוננים ואח'כ יאחור זה :

זכור ה' ונה ה' לנו הניעה וראה חרפתנו נחלתנו נהפכה לזרים בית קדשנו ותשארתינו אשר הללוך
בו אבותינו היסה לשריפת אש וכל נחוננו לכברים . העל אלה תחאפק ה' תחשה ותענינו עד נאחר :
ועשה קעב אלקינו אל תפילת עזרך ואל תחננו והאר פניך על נקדשך השנים לנענן ארצי :
המה ה' אלהי אונק ובעש פקח עיניך וראה שוננו חיוור אשר נקרא שנק עליה כי לא על לרקותינו
אנחנו נפילים החנונינו לפניך כי על רחונך הרבים . ה' שוננה ה' קלחה ה' הקשיבה ועשה אל תאחר
לנענך אלקי כי שנק נקרא על עירך ועל כונך :

ידיך ונלפניך ה' אור'א ונלך רחנן שהסוד ותרחם עלינו ועל נקדשך צרחונך הרבים ותצננו ונהרה בו'
עד וירושלים בית נקדשך בשונחת עולם לשמור חוקך ולעשות רצונך בלבב שלם :
אנא ה' האל הנאמן יאוננו לא דברך הטוב אשר אנורת לשלונה ונלכך צהפלטנו לפניך על אודות הנית
הזה ובה אנור צהפילתו (''נלכים א'') רעב כי יס' צארך דבר כי יס' שרפון ירקון ארצה חסיל
כי יס' כי ילר לו חורבו צארך כל נגע כל נחלה כל הפלה כל תחנה אשר תהי' לכל האדם לכל עונך
ישראל אשר ידעון איש נגע לבבו ופרס כפיו אל הנית הזה ואחיה השנים השנים וסון שצחק וקלחת ועשית
ונחת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו כי אחיה ידעה לצדך את לבב כל בני האדם לנענן יראוך
כל הינוס אשר הם חיים על פני האדמה אשר נהנה לאבותינו . ואחיה צרחונך הרבים הסיצות לו שוננתי
את תפילתך ואת תחונתך אשר תחונתה לפני הקדשתי את הנית הזה אשר צניט לשום שוני שם עד
עולם והיו עיני ולבי שם כל הינוס ועשה קיים דברך הטוב ושונע תפילתי אשר אני נחפלת לפניך צונקוס
הזה ואל יעצבו עונותי לשונני תפילתי צך צנחתי אל אבוסה :

אנא ה' חסדך צננצח צרואיו ורולה צחשונת רשעים רחם עלי ותן בלבי לחזור צחשונת שלימה לפניך
ולתקן כל מה שפגמתי מיום הולדי עד היום הזה ויראו לפניך וייעזו זכותי שפסיתי והס יליו עוז
צעדי שאזכה להשונה שלימה ושלח אמתא עוד חכמי לתקן כל מה שחטאתי ועויתי ופסעתי לפניך בין עבירות
שצין אדם לננקוס וכן וון העבירות שצין אדם לחבירו ותחנני לאהבה לתן ולחמק ולרחמים צעין ובעיני כל בני אדם
שכל מה שחטאתי לנגדם בין צוננון או צדיצור או צונעשה חן בלבב שיוחלו לי צונחילה געורה וכן בלבי
לעבוד אלהך בלבב שלם ומהר רעיוני ולבי לעבודתך והלילי מיל'ר ומהרהורים רעים ונחשכנות זרות
חכמי להחפלת לפניך חמוד צחשונה זכה ועהורה ותן בלבי להחמק על חטאותי חרעה געורה ותקבלני צחשונה
כי יעניך פשוטה לקבל שמים :

אנא ה' אשר צירך לתק אנוש עד דכל חוקי ואולמי ואס' צריא וחזק בכל רנו'ת אצרי ושס'ה גירי
לעבודתך והזנן לי ולאכסי ציתי פרכסתי צריות ובהיתר ונחנח נחחתי ידך הרחשה ולא נחחתי יד
צאר דם כדחתי פותח את ידך בו ולא יאוש החורה עפי ונפי זרעי חרע זרעי עד עולם ויהי כל בני
וכל

הזכרמת המחבר

וְכָל יוֹלָאֵי חֲלָלֵי כוֹלֵס יִרְאִים וְתַלְמִידֵי צַדִּיק צִלָּצוּ שְׁלֵם וְחָסֵן אֶחָדָם וּיְרַחֵם. צִלָּצוּ לִירְאָה חֹתֵם וְלִאֲהַבָה כָּל הַיּוֹמִים וְרַחֵם עַל בְּנֵי פ' וְעַל פ' וְהִזְמֵן לָהֶם פְּרֻכָּתָם צְרִיחַ וּבִשְׁוִי וְהִיטֵר וְעַל חֲסוּדֵי בָּנִים תִּרְחֵם וְתֵן לָהֶם צָנִים לְדִיקָם וּבְחוּכֵם תִּרְחֵם עַל פ' וְיִקְדֹּר אֹתָם צִדֵּעַ שֶׁל קִינָא כִּי צִדִּיק נִפְתָּח שֶׁל עֲקָרוֹת יֵהִיוּ לְרָכּוֹן אֲחֵרֵי פִי כו' :

על הסנוועה אשר לא מוצה . אשר כשנע ויונים כדירים צונן שהיו השנים כתיקונם והשלוחים היו יולאים וכנפסם חביו ורצני עה"ק ירושלים הוצ"א כל באיני ארצו חדרו ורבו לא יאמון כי יסופר כי יעלא בזה"ק עיר או עיירות אשר אינם עושים נעקה לבניהם ואין ספק ארצו של צמד ונעלא נעססה החוצה הזאת כי ישראל קדושים הם חרמים בנולתם . וארצו צנועו כיחל להם לאינם לקונו מזה ואין זאת אלא שנעלא דבר נעמי הקהל חזק מזה . או נעום וכו' . וכל אשר יעשה לחסוד בזה ונעססה בצבגה . וכאשר יוצע להם גורל מזה או נעזר העצירה ידלו ולא יעשו לעשות רבון קונם ולכן לעת סוף אשר אינו נדפסם הלכות ח"י : הסעודה בארץ ארצו ויאמרו לו קום כי עתה הוצר לבדכם בדיו ח"י וספן ה' יללתי בידיו להיות נעמי הדברים . ובשנעו דבריהם נעסחו להם ראשי לקיים דבריהם וה' יגמול צעדי :

כתוב

[illegible]

הקדמת המחבר

[illegible]

כחצ'ב

ועל ראשי העדה והבניהם ונעל לחקן הנשקלה הוזה שחזה דוד כוונת צמ"ח שכל צ"ד שלום
 וחקקים הדרכים ומהשקלים ונעלה עליהם הכתוב כאלו שופכי דמים ועליות ומהשקלים כל באויו
 עולם תמימת הנשקם וכי העלה על דעתך שחקני צ"ד שופכי דמים הם וכל מי שיש ידיו לנחית ואימונומה
 הקולר הלוי על ראשו ויטא דריקא בחייו :

ועתה אחז"י כפי פלמון של חלק ע"ד זרע קדש מעמד' להחפזא לדיקיס יקבו חזן: אל יהיה זמח לכם לפוקה ולמכסול עון ועל מחסורו על זמנא הסולא ליתן כבוד ד' ולחורחו: ופן יהי' אנשים וכן המעון אשר יחמו כחץ קורחם לשונות לחביוס ראשי חדה דייס פסוק דלע"ד לאו שאין זו זמנא לוקיס עליו נפסל לעזות

לכרמת דמתבר

לעדות נמר ואפילו למד חן לוקים עליו ונ"ו ונשוא שכתבתי לה חן ונקבלים וננוו עדות אפילו קודם הכרה כו"ש הסופר צב"ל ק"ק ב"ח ונודחו כל העדה כולם קדושים ונחובים ד' לעוררם שיקוים זהם ונקרא שבתיו בשמחה והארכת ימים כי חננה בו ועשי' ונעשה . ויליטה' ונכל לרה ולקרה : ויקצן כדחיו נעשה ציונו אכ"ר : (דחי ונעקח' ונולא צ"מ ס' תכ"ו)

ב אשר נשבע נאל שהכהים בכבדים לנעזרות קצרי הבריקים צאנזס קצרי לדיקס אינס ונטנאזס. וזהו
 ונקול גדול קצרי אנזיק צבוסה פ' היסן האנזים הטנאזסלנפס חרס נשאל ואלנפן היו שנטנאז
 צברזאציזח או נוסא' ארזיו של יוסף הלזיו וני לכו גדול וזהס אפילו הכי ונטנאזס ואס חאנזר שאני
 הסס טננאזס צוננז ונשאל אזל צהאל אינס ונטנאזס. וזהו סיבוס שהרי לפי חיצת הקודס טננאזס כח"ס
 צנזק' יזיס טננאזס חנזר טברזיס ועננאזס ינחן טננאזס ואס אחת חנזר כן טעזת ללדיקס גנזזיס כנכזיס
 גנזזיס שאינס ונטנאזס צהאל ונטנאזס צוננז וננשאל: ועזר קצרי ר' צנאל ונזין ונרעחא רזאצז ופירש
 רס"י צהדול להפריש כהזיס ונטנאזס. וזהו ההכרזו צניזת רצ' צעלה כחוסה היינו צעזת קצרה רזיו כנז ונלזה
 להחזיק בנפחז דנזיס נקל. וכן זהו דלחזר ל' חיס כהן קסזיס ונטנאז לר' צניזתו היינו נני דוקא צעזת ונזת
 כדן כזן שנטנאז לקרנזו נז טעזת קצרה וכל א"כ. ואשר נאלא צהנזה צנזרז הוא סיבוס על ידי עני
 הארלזס. וכל צ"ד ונזייזיס להפריש כהזיס קלל וזיוז עוד. עזרה ונזיזה ליד קדושס וקזיס כן
 וכתקדקתס וסיזס קדושס:

אדם

פרק ב'

א) חצי דחן קבן לעב"ס בא"י חזל יס קבן ליבו
ב) קבירא להפקיע וון המעשר וון הסביעית ולכן
הקורה פירות ון עב"ס בקריא בין תלושין וכן מהוהרין

(ד) דגן חירוש ויזהר חייב לכ"ע ונה"ת ואפי' זהים וענבים שקלרן לאכילה גם הם צכלל חירוש ויזהר וחייב ונה"ת (ה) ושאר פירות האילן לרנוצ"ס כולם חייב" ונה"ת שגאנור (צפ' בחוקתי) כל מעשר הארץ כר' ונפרי הנץ וי"א דכל' ויניס הוא ונה"ת (ראב"ד) הוצא צשיטה וקובלח צ"נודק פ"ח ונראה שהוא חייב צעל השגות עיי' צראב"ד) וי"א דכל פירות האילן נודרצקן (רש"י וחס') וחרוץ שקנונה וללנוא לראב"ד פטורים לגמרי דלא חשיבי נאכל ארס ולרנוצ"ס חייבים נודרצקן ושקדים הנורים צין צגדלן צין צקטקן פטורים שאין אוכל ושאר חרוצ' דין כשאר פירות האילן וללף ושאר אילנות כיוצא בו שאין חשיבי לכ"ע אין אלה נודרצקן וקטניות וירקות ותגליו ב"כ לכ"ע אינו נודרצקן דכתיב תבואת זרעך ואלו לא נקראו תבואה :

(ה) אינו חייב ונה"ת אלא הגדל צשדה חזל אס גדל צצית אינו אלא נודרצקן דכתיב הוצא השדה וחלר י"א דדוונה לבית (רנוצ"ס) וי"א דדוונה לשדה (ראב"ד) (ז) אינו חייב ונה"ת אלא הגומר פירותיו לאכלן חזל הגומר לנכרן פטור ונה"ת שגאנור עשר כר' ואבלת וכן הלוקח פטור ונה"ת שגאנור תבואת זרעך ולא לוקח צד"א כשלקתה אחר שגאנור ונלכתה ציד הנוכר חזל אס נגאנור ציד לוקח חייב ונה"ת (רנוצ"ס ור"א) וי"א דאדרצא כשלקח אחר שגאנור ונלכתה ציד הנוכר כיון קח עליו קס עצל צרקות הנוכר שוב לא פקע חזל

לוקח

מה דגן וכו' הם נאכל ארס וגידולם ונאחרן וס' להם צעלים שגאנור דגנך חרעך ועוד נודרצקין וצא הלוי כי אין לו חלק ונחלה ענין י"א הפקר שכולן שוין (ר"ט) ואפי' אינו נאכל ארס אלא ע"י דחק כגון צקני רעצון כונו הכרשיקין וכיוצא בו וכן אפי' אס יתקשו אח"כ ולא יהי עוד נאכל ארס כונו התלתן כיון שרוב צ"א לובלים אותם צתחלתן חייבן חזל נאכלי צהונה הרעוטי גנה שאין נאכלין כגון זרע הלפת ולכטות ובללים וכיוצא בהם פטורים והקלח חייב :

(ב) דבר שזרעים אותם לנאכל ארס ולפעמים לצהונה כגון הקיאה והאוזב והקירצית וכיוצא בהן אס זרען תחלה לנאכל ארס חייב . זרען לנאכל צהונה פטור אעפ"י שנוולך ותקצ עליו לארס צעורו ומחוצר פטור שנהפצת חצור אינו כלום . עליו נאליהם גחלר הנשתמרת חייב דקתון לארס ואס אינה נשתמרת פטור .

(ג) דברים שצפצפים זרען לזרע ולפעמים לירק כגון הכקנר והגדגיר והשחלים והשצת וכיוצא בהן זרען לזרע ירקן פטור . זרען לירק נופריש ח"ו וכן הירק וזון חרע כיצד כשליקט הירק לאוכל נופריש ח"ו ואח"כ יאכל וכשיצא ויאסף חרע שר' נופריש וזון חרע חזל תבואה והקטניות שזרען לירק צעלה דעתו חזל כל ארס אלא הירק שלהן פטור לעולם והזרע חייב :

בית פרה ב אדם

(א) צר"ה דף י"ב צהוק' ד"ה תבא כחצו ואפילו תאנים ורימונים ותמרים דכתיבי צקרא פטורי' ונה"ת משמע להדיא דתים וענבים חייבי' ונה"ת . וכ"כ חוק' צצ"ו דף פ"ח ע"ב ד"ה כי קאמר . וכ"כ רש"י קס' ד"ה כי קאמר דתים וענבים העומדים לאכילה שאף הם צכלל תבואה ונועשר שלהן ונה"ת . וצשיטה וקובלח צ"נודק צ"נודק ג"כ כקצ צקס הרעיצ"א כ"כ וצשס הרנוצ"ן כחצ שס דאפשר הוא ונה"ת וצקוף עסקים לה וכו"כ צראויה צרורות אף צחווש פ' ראה כחצ הרנוצ"ן דענבים תים הוא נודרצקן ולע"ג . שהרי צהדיח איתא צפ"א דתרוונה שחורעין שוון על זתים ויין על ענבים לאכילה וא"כ אס איתא דתים וענבים פטורים ונה"ת הו"ל נופריש וזון חרע על הפטור כונו נאקוב על שאינו נקוב וכפסק הרנוצ"ס פ"ה ונה' תרנוות ה' י"ד כ"ו וע"ש צצ"ו וצ"פ וסס נשנה ד' דהתורם ויתים על שוון אינו תרנונה היינו נשום ערחה דכהן כדאיחא צירושלמי וצר"ס ולפי"ו ונה שכתב החרדים על ויין ענבים שגומדים ליין ונאכלין עפ"י הדחק שאס גאנור הגוי הנוגה לאוכלן צלא תרנונה שקוובין ע"ד רנוצ"ן . היינו עפ"י מה שכתב שס שכן הוא דעת רוב הפוסקים . אף לפי מה שכתבתי אין כאן ספק כלל . ולא ראיחי לקום אחד ונפוסקים שיפקוקן :

(ב) כ"כ הרנוצ"ס פ"א ונה' מעשר הל' י"ד . והוא ירושלמי שפורשה פ"א דערלה וכחצ דעכ"פ הוא חייב נודרצקן

חכמת

שער מצות הארץ פרק ב

אדם

וכיולא זהם

(ב) ואינו חייב עד שיגדלו ויעשו אוכל שנאמר ומדע הארץ מפני העץ עד שיהיה פרי לאסוקי בקטן שאין ראויים לאכילה וכן התבואה והקטניות שנאמר הצואה זרעך דבר שהוא זרע ומלנטיה דהיינו לאחר שלים גידולו וקודם שיגיע הפירות והתבואה לאותן הזה מותר לאכול מהם כל מה שיראה ובדרך שרואה ודבר שראוי לאכילה גם בקטן כגון הירקות והקטניות וכיולא זו אלא שמימים אחת בקרקע להוסף בגושם חייבים גם בקטן והכל מוצא דכ"א בנזירות ע"ש בפי' כוונתם ולפי' שלדעתו שאין אלו צריכים בלחות שיעורם לכן לא העתקתי אלא נקוט כלל זה ומהתחיל להחזיק קלה בתחילת ציצולו אז הגיע למוטת הנושקות ואפי' לא הגיע אלא גרבר יחיד באשכול או פרידה אחת צריעון כל הרוח שיש בו אחת האילן הרי כאלו

לוקח שלקחו קודם שנגמרו ונלכחם למעשה אז פטור מה"מ (רי"ט ורנ"ג) ולכ"ע הלוקח מהגוי קודם מירוח חייב מה"מ : (ג)

(ד) הלוקח והסכחה והפאה והפטור והעוללת וההפקר פטורי' אפי' העמיד מהן כרי שהרי אינו נשאר ולא נוקרי זרע ודגנך המיוחד לך ואם עשה ונהן גורן בשדה הוקצנו ונפריש ת"ו ומדבצן שאין הכל יודע' שהוא וכן ההפקר אצל אם עשה גורן בעיר פטורין שהרי כבר יש להם קול שהן וכן הלוקח והסכחה כו' אצל הלוקח והסכחה והפאה של כרי חייב אלא"כ הפקיר והזרע שדה הפקיר חייב בת"ו דאש"ג דהשדה הפקיר ו"ו הדגן אינו הפקיר שהרי יש לו בעלים .

(ה) דברים שאין דרך רוב בני אדם לזרען אלא חזקתן מההפקר פטורים ונח"ו כגון שום בעל בני וכלל של רכפה וגריסין הקילקין ועדשים הנזכרות

באלו

בינת פרק אדם

ומדבצן ורואי' ואלילן הכנוע בחצר ש"ו שצית וחלר שוין וע"ש בכו"מ ועם זה מיוסד לי קושית הראשונים וכן הוצא בתוס' צ"ו דף פ"ח על הא דמנסי' הש"ס שם צאילן העומד בגינה וטועה לחלר ולנו"ד לבית לבית והוקשה להם ז"ל אמאי לא קונסי' הש"ס שכל האילן נעדר בחלר ולנו"ד צצית צצית . אמנם לפי הירושלמי הכל לא קשה מידי שהרי נראה דהאי גינורא צירושלמי הוא ר' יוחנן בשם ר' יבאי שצית פטור מה"מ וכן הוא מורה דשנומחא בצצילי שאמר ר"י בשם ר' יבאי שאין הטבל מתחייב בנ"ו עד שיראה פני הצית הוא וכן התורה וא"כ לא יצטריך לטענת הרמב"ם שחלר דומה לבית ונכיהם פטורין מה"מ ודאי לק"ו אלא אף להראש"ד עכ"פ מורה דבית אינו מה"מ . וא"כ כיון שלא היה יכול להציקה דהדיוק דהנזק חייב הוא בננוע צצית ונשום דהדיוק הוא ע"כ שהלוקח חייב מה"מ וכלל וצ"ו ודאי אינו מה"מ ולכן לא קאמר כמי בננוע בחלר ואע"ג שהתוס' כתבו דתאנה אינו מה"מ וא"כ ח"ק קא נשכי' הבנ"ה כחא בתאנה וצוונת צצית זה לא קשה מידי וכבר הוזכר צראשונים שלא נחית כחא לדקדק בציזה פרי היא מה"מ או מדבצן וצוה ונתון ג"כ לר' יוחנן דס"ל דחלר קוצעת מה"מ ומה"מ אין חילוק בין א' לב' דראיתא צצ"ו פ"ט ע"ג ע"ש צרס"י ד"ה שמים וא"כ קשה בתאנה שצוונת בחלר למה מותר לאכול א' א' דראיתא צוונת פ"ג אמנם לפי טענת הרמב"ם ודאי כיחא דכיון שצוונת וגדל בחלר אינו מה"מ ולטענת הראש"ד י"ל כנו שכתב הכ"ו פ"א דס"ל להראש"ד דהירושלמי דחלר שהיא נעדרת קאי על מנח"י דתאנה שהיא צוונת בחלר . וצאננת י"ל פ' נורוח ונאור צהירושלמי דרש רובה יש לה דין שיה וקטע רובה יש לה דין בית כמו צעירוצין וא"כ י"ל דהמחיתין בתאנה שצוונת כו' הוא צנוע רובה . אך ל"ע שהרי הראש"ד צפ"ד מהפך הגי' . ואפשר דס"ל להראש"ד כמו שכתבו התוס' צצ"ו פ"ח ע"ג דלר"י חלר שאינה נשתמרת חייב ומדבצן וא"כ י"ל דנחמ"י דתאנה שצוונת בחלר ר"ל שאינו נשתמרת .

(ג) עיין צרמז"ס פ"ב וצראש"ד שם וכל' דהראש"ד הצין צרמז"ס דה"ק בגומר פירות לאכלן חייב הנוכח מה"מ ואז אפי' הלוקח נמנו חייב אצל גומן למוכרן פטור הנוכח מה"מ . וע"כ וכן הלוקח ואם נגמרו ציד הלוקח לעולם חייב וע"ז נש"ב דהא עשר תעשר מיירי בגומן לאכלן וע"ז מנענע לוקח ומש"כ ש"ו בשדה חייב ומדבצן הוא סיוס הקושיא ה"ב שהרי בהפקר אפי' כגמר ציד הזוכה אינו אלא ומדבצן שהרי כיון דאם עשאו' גורן בעיר פטור לגומי' ש"ו שצציה אינו אלא ומדבצן :

אדם נ

כולם רגועו .

(ד) אטע"י שהגיע לעונת הכנסת שורו ותגמלו כל זמן שלא נצטוו ונאכזרו כגון הצואה שקלרה ודשה ועדיין לא יצאו ולא נעשה (ד) וכל דה"ס ענינים חת' שקלרן לעשות והם יין וכוון שהיו דוהם עושם לקנינים וזה"ל נעשה לאכול והם עושם סמרי וזה"ל סמרי וזה"ל סמרי דהו"ל סמרי דהו"ל סמרי

[illegible]

(י) ואז הוא נער (חלפה הקוסמוס והלחץ והכבידות השפספס ביוניקוד הכתוב בעלים כמו שיהיה רק וזה לינו השפספס השיוניד מיונה ובחצית השקדור אחוה ביוקסלה חצית צד חצית סיה השפספס אחת אחת ואין דעתו לשפספס את כלם סיון שונה על לרבו מונה מלחכתן (כן הוא ברע"ס הלעיד הוא כ"ק ולין שגנורו מלחכתו ע"י ציון) והיוני קסיוזים והיוניזים הש"ם של הקור הכתוב בעלים ואינו חונה להחזה נצנצין דאיה פולכת כ"ב.

(ז) הוקה הנלד השילד אס אינו חוגד השילד

(ד) ז"ל הרמב"ם צ"ג כגון תפילה כו' ועדיין לא זרע ולא זרחה, וז"ל שיהי' כל ויקום כאור עד שיזרח ויחשכה
אעפ"י שיהי' כיון שלא זרחה לא היו גזר ונלאה, וכל שכן למה ליתא צירוביו ונשברות פ"א דף ב'
ע"ב ונחשבה תורה אח הניקין ונשתקק אח האלה (פ"ה הניקין) ובפ"ד וזה על ב' ויהי' שופרם ושיעורם ושיקום
פני הכרי ונשני ב'אן זים דעמו למה כאן בשקין דעמו למה הכי בדיחא דאם לין דעמו למה אזי הכי
הגזר ונשתקק האלה, דהיינו לתקן שגרי הניקין, אך ל"ע דבפ"ה וזהל' תפוחים הל' ה' כהנ' ונחשבה תפוחין
הניקין ונשיבירות כו' ואינו וזהל' בין דעמו למה או לא וז"ל ונש"ם הרמב"ם סס דגר ונקלה כו' ונש"ם כפיו
וכלל הנקחאלו לרין כעס למה זורח וזהל' הכי ונדרב' שלא כמורה ונלאכהו על וזה סמנורה וז"ל דהיינו ע"פ
זה שכתב צ"ג וזהל' ו' הל' ד' התחיל לזנוח כו' הריב' לנשבר הכל ולפ"ה א"ל ש' :

(ה) ז"ל הרמב"ם ונב"ה דף פ"ח אחריון דנשיפקס היינו ונשתחיל לפקס ועד שיפקס היינו ונשנוור וא"כ ה"ה
החילוק בשינוי' ערינה עד שינוי' ערינה וז"ל דנחשבו' ליתא בפרד כו' ונצטלו' ונשנוי' ערינה ;

(ס) ז"ל הרמ"ס וצ"ל דף פ"ח אגריק דהשפיקס היינו עשנחחול לפקס ועד קיפקס היינו עשנחור וא"כ ה"ה החינח קציענוד ערינה עד קיענוד ערינה ול"ע דהנחח"י ליחא צפרד כו' וצנל"ס (הקיענוד ערינה) ;

בזמן ויחזר דבין דיכול להחזיר תמורת ה' שתי ארעי
אזל צמים חמים או נתן להצטיל חס אעפ"י שאינו חס
כ"כ שיהי' שייך צו ציטו' אש"ה אקו' דזהו' דרך קצב(ח)
בא השמן ושייר לעוקה(ר"ל הגומא שיורד השמן
לחוכה) אעפ"י שירד טועל מן העקל(הס
חגלים שקושרים על הזיתים לשום חומס תחת הקורה)
וון הנומל(הוא שטוחים צו הזיתים ונצין הפסים
וזיתים לקצרה או לתוחו כשיש בתוכם חצטיל
ואפ"י חס הוא חס דכ"ס אינו נצטיל ואש"ה
חס כ"כ שיכיה חס היר לא יתן לחוכו נפני שהוא
נצטיל(ט) ולכלי ריקן אקיר דהוי כבוד קטן:
בב הנומל לבית סוכי חלזים וזהם חלזים
נצטירי חמרה וזהם חמרים חס הכנקים תיקות או
פיצלים

כתמורה) ונומה שצחוק ההצן שלא נזרה מן המון ולא
חמיקן שיהא צטיל לנצי הכרי ויהא דינו כמו הכריעלאו
לא חמיקן הכי וכן בתמורה:

יז עיגול של דצילה ונשיליקטו הסגורות ונשירוש
ואש הכניסם למונרה ונשיגול דידו ע"פ הנומרה
ה'דש הסגורות צחצות או העגול ע"פ הנומרה נצטיר
החצית ונפתח הנומרה הרי זה לא יאכל עד שינשר דאין
חלק אחר לריק לחצירו ונהי שגור ה' גור ונלחכו(ו)
כ הין ונשייחטו צחצות וקיר האין והחלטים שכלפין
ע"פ הצחצות(ו) אזל מוכר לשמות קודם שכתבו
להציות אעפ"י שכתב שחז מן הסור והקיר האין ונומו
וכש"כ שנומח לקלוט ונח העליונה מן הליטור והווקא
בשחורו כמו שהוא אזל חס צא למונו צמים חס ונמו

בית פיקב אדם

(ו) ול"ל דעיידי צחצות או צחצ'ר או צחצ'ר נקצב דאל"כ אעפ"י שנומח ונלחכו עדיין נומח צחצ'ר דאל"כ
שהי' כגורן וכומו שכתבו צפ"ג ק"ו ו' ז"ל דאל"כ לא הי' לריק הירושלמי לומר הטעם ונשוס שאין התחתון
לריק לעליון עיין רע"צ וסור"ע אלא הטעם כיון שהחלי לגמור ונלחכו כדלעיל ק"י ו' ועוד דאל"כ קשה ונ"ל
דר' יוסי ווייטו ים לומר דבין דנצטיר כהצטיל הגמור:

(ז) כ"כ רמז"ס ורש"י צצ"נ דף ל"ב זכרן מוכח שם בגמ' ונצ"ר כ"צ פירש"י ונשירוש"י ונשירוש"י ונשירוש"י
(ח) ל"ע דהרמז"ס הנה דעומת לקצב מן הגמ' כ"י הרי דווקא לנחת' דכ"ל יין ונשירוש"י אזל כיון שהוא
פסק ונשירוש"י צחצות ח"כ פשיטא וביין צצ"ר כ"כ בחוק' שם

(ט) ציר"ד ק"ה כ' חס"ע דכ"ש אין ונצטיל אש"י ציר קילרת וע"ש צצ"ד ק"ק ונ"ה שהשיב על רש"י והע"ה
צקי שיה' ונצטיל לרש"י ע"פ ירושלמי דכ"ל אשילו אין היר קילרת צו ונצטיל ול"ע גדול על כל הגאונים
ראשונים ואחרונים שלא הביאו דברי רמז"ס פ"ג ונ"ה ונעשרות ה"ל ע"י ש"כ צהרי"ח דכ"ש חס היר נכחיות צו
ונצטיל וכ"כ צמור ח"ח ק"י שיה' צהרי"ח צמנצני שהוא כ"ש כיון שחס היר נצטיל ונצטיל נראה לומר שהרמז"ס
הוא דין זה דכ"ש ונצטיל כשהיר נכחיות צו ונשירושלמי פ"ה דנעשרות על ונחת' ונתן לחנוכה ולתוך התנחול
אזל לא יתן ללפס ולקדירה כשהן נזרות חס"ה לכל הוא כותב וכו' ואית' שם בגמ' ה"ל עד היכן ר' יהודה
גר פ"י צמס וכו' עד כדי שיה' נתון ידו לחוכו והוא נכחיות הכל נזידים צכ"ש שהוא נותן נה צין כלי ראשון
לכלי שני אחר ר' יוסי וכו' כאן היר שולעת צו וכאן אין היר שולעת צו אחר ר' יונה כאן וכאן אין היר שולעת צו
אלא עשו הרחקה לב"ר ולא עשו הרחקה לב"ש ח"ר מנח הדין וכו' ע"כ וזהם לכאורה הי' נראה דהא דקאמר
עד היכן ונשיי' ר"י עד שיהא נתון ידו לחוכו והוא נכחיות קאי על כלי ראשון דאמר צמנצני' אזל לא
יתן ללפס ולקדירה כשהם נזרות חס"ה וכו' קציר ר"י דכ"ר אינו ונצטיל עד שיהא נותן ידו לחוכו והוא
נכחיות ונכ"ס לדרך לומר דכ"ש אינו ונצטיל חס"ה כשהוא חס"ה אזל חס"ה אשכח לומר כן כילפי פירוש זה הי'
ר"י דלא כר' יוסי ודלא כר' יונה דלחזוניהו: הנישול דכ"ר כשהוא חס"ה אזל חס"ה אשכח לומר כן כילפי פירוש זה הי'
הנישול דכ"ר דווקא כשהי' חס כל כך כשהוא ידו לחוכו ונכחיות צו שהוא ית' חס ונשירוש"י היר שולעת צו
פירוש אין היר שולעת צו נראה כפשיטא ידו לחוכו אינו יכול להחזיק שם ונשירוש"י חס"ה אזל אינו נכחיות צו
ר"י לומר דווקא עד שיהא חס"ה נכחיות ולק' נראה שהרמז"ס ז"ל עיין לפרש כך ופירש הא דקאמר

צמורה

חכמת

שער מצות הארץ פרה ג

אדם ד

פועלים לא קצצו לנעשר דהיי כלא גמורה ונלאכתו ואם הכנים בעל הבית חייב צונעשר. הכנים טיילין לעשות והן עיסה לא קצצו לאכלן מילתה קצצו צו"א בתורה אכל בקטניות לא קצצו :

שנעשהחיל לגמור ונלאכתה על דעת לגמור כולם היו כאלו כפר גמר כולם
(ב) (ר"ש פ"ד) ונע"ת אינו קוצע לנעשר אלא"כ הכנים לביתו שנאמר בערתי הקידש וכן הבית וי"א דאף חצר הנשחטת דייט כבית (א) ולדעת זו צאינו ונשחטת חייב עכ"פ ונדרבנן וצין צית וצין חצר אינו קוצע עד שיכניסנו דרך הפתח או הקער שנאמר ונלאכלו צטריך אכל אש הכנים תנולתו דרך גמורת קרפיו פטור
(ג) ונדרבנן ששה דברים קוצעים והם החצר והנחמ והאש והנולח והתרווה והשבת וכלל וכלל ונולח הוא הכובש צוים ונולח וי"א אף הכובש צמוק (האב"ד) וה"ה צוים ונולח (ר"ש) וכולי אינם קוצעין אלא דבר שבגמול ונלאכתה (פ"ג) :
(ד) הכנים לביתו קודם שגמור ונלאכתו דהיינו שהכנים תנולח צוין שלה וזוהי צביתו ונעע ונעע ולא מירח ולא העמיד

פרק ג

דין כילד הפירות קצצו לנעשר. דין קטניות הבית והחצר

(א) (רמב"ם פ"ב בהל' נעשר) הפירות אע"פ שכבר נגמור ונלאכתה אע"פ"י כיונהר לאכול מהם ארעי עד שיקצ' לנעשר ולאחר שיקצע צאחד וכן הדברים שנאמר ה"ו בקרא טבל ואסור לאכול ומהם אפי' כל שהוא כשאר איסורין והאוכל כזה נעצל דאורייתא חייב ויתה או מלקות ואם הוא עצל דרבנן לוקה וי' ובכר ציארנו

בית פרק ג אדם

צנו' עד היכן קאי אונח"י דקאמר וטמן לחנוטה ולתנחמי שהוא כ"ש ופרד' עד היכן יכול לית' לכ"ס ונסיב ד"י ואמר עד כדי סיה' נכיות פי' כשהוא חס כ"כ אז נוצל אף צב"ש וקאמר הכל נודים צב"ש כשהוא נותר הוא וינלח צב"ש נפשי' וקאי אונח"י ר"י אומר לכל וכו' ונפרש דר"י לקולא וקאי אכ"ר אכל צב"ש אינו נוצל וכוונ' שנפרש צב"י דר"י קאי לקולא. ופרד' ויה צין כ"ר לכ"ס וקאי אונח"י דקאמר אכל נותן לחנוטה וכו' אכל לא ללפס בו כשהם נרוחחים ונסיב ר' יוס' בלן היר שולמות צו וכאן אין היר שולמות צו דר"י ק"ל והצ"ל וכן התורה הוא כשהוא נרוחחין אף כשאין היר נכיות צו רק שאין היר שולמות צו והוא דנחלק צנח"י צין כ"ר לכ"ס הוא דקחם כ"ר אין היר שולמות וקחם כ"ס ה"ש ולכן קאמר צנח"י דנח"י רטחן לחנוטה נפשי' שהוא כ"ס וקחם כ"ס היר שולמות. אכל לא יתן ללפס כשהם נרוחחים דקחם כ"ר הוא רוחח ואין היר שולמות ור"י פליג עליו וקוצר דהצ"ל וכן התורה הוא כשהוא נכיות צו ונכיות צו נפשי' אכל כשהוא רק שאין היר שולמות אינו נוצל ונח"ת רק שצו הרחקה לכ"ר ואמר דנעצל אף כשהוא רק אפי"ש ולא עשו הרחקה לכ"ס ואינו נוצל כשהוא רק אפי"ש ולכן חלקו צנח"י צין כ"ר לכ"ס אכל כשהוא הוא רוחח שנותן נכיות נוצל ג"כ אף שהוא כ"ס נפשי' שהוא ציול דאורייתא וקוצר כ"י דאמר לעיל עד כדי סיה' לנכיות דקאי על פ"ש כוונ' שפרשנו ור' נחא נסייע ג"כ לר' יונה ולכן פסקו קדמו"ם דכ"ס כשהוא רוחח כשנותן לחו"ט ונכיות נוצל ועיי' בהשגחות

(ה) צנח"י דבר רמב"ם ונשוע להדיא דדוקא צית קוצע וכונ"ס הכ"ו שהרי צפ"ד כתב בהדיא אין העצל כ"י ונח"ת עד שיכנסו לבית וזה' צ' כתב ראה לי כי אכל אש ניקצע צנח"י ששה דברים שנותן והיינו שנותן צפ"ג הל' ג' א' ונעשה בו' חסיד שם חצר וכן הסת"ב לא הביא רק דברי ר' ינאי דבית קוצע ועוד שהרי צב"ג פ"ח צנח"י ד"ה עד שיראו הוכיחו דלר"י אף חצר שאינו נשחטת חייב לר"א ונדרבנן ונשחטת לר"י גם ר' יוסעף מודה צוה והרמב"ם כתב דדוקא חצר הנשחטת חייב אכל אינו נשחטת פטור אפי' ונדרבנ' ולדידיה נחמי' דחלפה העונות צחלר ויירי נחלר הנשחטת אכל לשיטת ראב"ד ע"כ אינו נשחטת חייב ונדרבנ' עי' צחוק' צב"ג דף פ"ח ד"ה עד שיראה וכן נויכה דאל"כ למה צחלפה העונות צחלר אכל א' א' וקרי' מה"ם אין חילוק צין א' לצ' כנע"כ רש"י ותוס' ס"ס :

חכמת

שער מצות הארץ פרק ג

אדם

(ד) הנוער פירטויו לזוכרן צדוק קצצנו וייד דשמוח
ינאל לזוכרן חזק ויהי זה בכלל נוקח אלל הנוער
להולין לביתו ויחזר לחזק ויין ארעי עק ביקצע צל'
וון הדברים המכרים (שכ) :

(ה) הא דנשיין קציעות דוקא צפירות וכן צענבים
והיחס שקלרן לחכמה וכן שאר דברים דלא שייך
בהן גיין ויקצ אלל צדק ותיכוס וילכח דהדיא כחיז
גורן ויקצ (ז) וכן בשאר דברים שהעומד עריוה הא
גור ונלכחן ח"כ הא הגורן בלחם (עין צ"פ ס"ח חס')

העומד עריוה פטור לעולם ולעפ"י כן אקור להערים
ולחככים צנון לזרוע ונעט ונעט ולאכול . אלל ויחזר
להערים להכניס צנון כדי ליתן לזהנוה וחל"כ זרה
נעט נעט צצית וכטור לעולם ואם ההחיל לגמור חייז
סיקף (והיינו דר' אובעיא ווערים אדם על תצוהו) (שכ)
ואם ויירח או העומד עריוה שם צצית חייז ונח"ל לא
עירח והולילן וגורן ונחון והכניסן אין נחמייצין בכח
נפטר [רנצ"ו ור"ן] ויש אוננים שחם חזר והילחם
וגורם והכניסן חייז (ר' אפרים) (עיי' כ"ו צביעה
ווקוצלת צ"ו) :

ד"ה

בית פרק ג אדם

(ג) כן הוא ונקבט הש"ס צצ"ו דק פ"ט דהא דר' יכא דלירך רחיים פני הצית הא דוקא צפירות לזרוע צני
גורן כינה אלל צהיין ובערים דברי גורן כינה ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
שכ' שם המונצ'ס ס"ל כן אלל דה דוקא צדעה לזוכרן צדוק זה חזר וידוד דק דל"כ פטור ונח"ל כדי גיור
ע"ו לזוכרן ונח"ל הכ' ונח"ל דעה להולין לבית חזר ויקצע עד שיגיע לבית זה ע"כ כ"ע נזידים ובדאחא
להדיא צונח"ל פ"ג הועלה ונל"ל לזרוע וכו') וכן ויחזר שרי דהדיא חזר צירושליו פ"ק הועשרות ח"א
לזוכרן שהעקר צלל הרוונה גדולה וצונעשרות פליגא חס ופרישין ון השדה חס ון הצית והצירוחות צצ"ו דק
ח"א ע"פ ד"ה טיקור ויוד שם צירושליו ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
ואם דעתו לזוכרן דוקא ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
צדעה לזרוע שמהנחה וכו' ונח"ל צונח"ל צונח"ל דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
לציתו ח"כ ע"כ הורגין צנון וצונקוס בליו חל עליה עדיין הורח ונעשרות וליך אשפר ביהם טיקור ונח"ל צכ' ונח"ל
ועפ"י שעה זו חתי כל הסונעות כפסוקא צפיה פ"א לעולם הוא גיין כו' נד סינורח כו' והיין ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד
לקדיר חייז ופני שרוא כצור קטן צונעשרות פ"ד ונח"ל ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
לידו חייז והנחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
ויקצ חייז חק צלל רחיים פני הצית וכו' דהדיא צביעה ווקוצלת צצ"ו דק פ"ט וכן ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד
הנחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
לירך קציעות חזר ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
עריוה הוא גיין ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
דק"ל דנחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
ק"פ דהדיא שכתב דלוג"ד עד שיהיו פני הצית הא דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
כני פ"ג ויין וכן נזידים צונח"ל צונח"ל דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
שונערה וקלח ויחזר ון הניחוח על ויה שכל חמורח ח"ל חזר אלל כוצר וקלח ויחזר ון הכבוד על בליו כצור
וכן הורגין הצת ויחזר חזר גור ונלכחן כדאחא צונח"ל צונח"ל דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
נחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
הש"ס צצ"ו לחלן צין חזיין ופערות לזית ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד דהדיא ספ"ג (ועיי' שם צכ"ו)
שלו כו' ואין קיי"ל כו' חשע"י כצד דהא צביעה ווקוצלת וצירע"א שם דע"כ כ"ע ויחזר חזר חזר ונחמייצ חזק ויכ"כ הראצ"ד
לחמורח כדעה הראצ"ד :

חכמת שער מצות הארץ פרה ג אדם ה

י"ה מאי לאו (ג) ויזן שעסקה הגורן שלבן צנים או צבדה נקצנו להצטר (האצ"ד ורמב"ן ור"ן ורע"א צס"י וק"י צ"ו פ"ה) ולכן הקוצה חשכול ענבים לתוך הכותוכן הקוצה טון לידו נקצט דה רונה ליקב והחולל וזילוח וכפח לתוך חיקו והקוקס שטונים וכן לתוך ידו וזה גרנן ונקצנו אלל י"א דאפ"י צדברים דיש להם גורן ויקב אינו נקצט אלל צ"ל ויהצרים המכרים (ילדצריהם ל"ל דהקוצה חשכול וליקב אינו לא ויהצקאו דניירי צס"י):

(ז) חין הציה קוצט חלל דוקא ציהו אלל ציה חצירו חס חין צדעתו להניחם שם או ללון שם אינו קוצט לפיכך הנוליך פירותיו ונוקוס לנזקם חפ"י שהוא נכנס צהן לנזים וחלרות צדק לא נקצנו אלל איכל ארעי עד שנוניע לנזקם שהוא קוף ונמתי ואם צאנולט דרך

אבל בית פרק אדם

(ג) כן כ"ל לרוביה ומהתחין פ"ג דונשירות וי"ד החרוצין עד שלא כיסכן לראש הגג וזריר ויהם לצהונה ופטור חפטי שהוא ויחזיר את הנוחה וקיים הרעצ"ם צפ"ג הל' י"ח ונוולא וואכל ארעי ור"ל שהעין כבר לגג אלל שלא כנס איהם לנזקם אחד להעמיד עריוה וכו"כ הר"ש ולפיכך עדיין לא צנוור ולכן ווהר צנרתי ונשונע אלל חס כבר הטויר עריוה אקיר חפ"י צנרתי וז"ל ע"כ לריך ליוור שנקצט ע"י העונות עריוה דצנוור וזלחכה צלל קציעות ווהר צנרתי וזה ויזן דברי הראצ"ד פ"ג הל' כ' שכתב צירושלמי אונרין דהרוצין חפ"י עריוה צנרתי צנרתי גנו אלנול עריוה קוצט חפ"י צנרתי הגג וצחוספחא אונרין היתה לו עריוה של חרוצין צנרתי גנו צורר וואוכלו כ"י צורר וושליך לפני צהונה אלנול צנרתי גנו אינו קוצט חפ"י כהעמיד עריוה ואפשר דפליגי ע"כ ולי איהו דהעונות עריוה אינו אלל גמר וזלחכה ולא קציעות ח"כ לא קשה וידי שרי קודם הקציעות ווהר צנרתי אלל ע"כ דקצירא ליה דמו דצחיתין וטעורים כיון שהעמיד עריוה הוי קציעות וון ההורה ה"ה צכל דבר העונות עריוה הוא הקציעות ואונסם כ"ל דהראצ"ד אזיל לביטור דק"ל דצכל דבר דחליה צגורן נקצט צגורן וכונו שכתבת צשנו צס"י הקודם לה אלל לדעת הקצירים דלעולם לריך ראות פני הציה וז"ל ח"ה דהעונות עריוה לא הוי קציעות וז"ל דהא"ך כפרש ונח"י דחרוצין הכ"ל :

(ד) לצחר קציעות הציה והחלר . הנה הרעצ"ם צפ"ד הל' ה' וצפ"ה הל' ח' כ' דדוקא צנכנים לציהו אלל צציה חצירו אינו נקצט וצודאי ח"א ליוור שלעולם אינו קוצט ציה חצירי דאפי ציעתיו וון ציה כ' צחורה כמ"כ צכ"ו פ"ד הל' י"ג צס"י קורקס ועוד שהין צנוליך פירות ונוקוס לנזקם עכ"פ כשנוניע לנזקם שהוא הונך נקצט כדאיחא שם הל' י"א וכן הרוכלין שם הל' י"ב דווקים שלבין הוי קציעות חפ"י כ"ל דה"פ דציה שלו נקצט חיקף חפ"י צדעתו להניחם לנזקם חס חין שהעצירין דרך ציהו נקצנו ונש"ח"כ דרך ציה חצירו אינו נקצט חפ"י יענה להניחן שם או שהוא ווקוס ליה שלו וכן כל ציה שאינו רק דירת ארעי כגון חנות צפ"ה הל' ח' וצ"ד הל' ו' כל אלל אינן קוצטין לחחרים רק צנצליהן וחפ"י דרך ציהו אינו נקצט חפ"י העצירין צמוד אלל חס הוי צדעתו צהולכן וון השדה לנזקם שאינו קוצט כגון לגג או לחלר שזינו ונשחור ושכת והעצירין דרך ציהו חפ"ה אינו נקצט זהו שאנרו צחוספחא פ"צ הוציא חלנים וון השדה לחלכן צחלר הפטורה ושכת והכנים להך ציהו ווליאן לחלר ואוכל וכן ארעי ועוד איהם חס הוציא חלנים וון השדה לחלכן צחלר הפטורה ושכת והעין לראש הגג חפ"י נהיך ציהו איכל וכן ארעי והעפרה חוספחא כ' צס"י חוספחא כ"י שושנצ הנקרא דצאנולט חין לו צירור אלל

ל"ג דל"ל לחיות ולשגשג רק דכל"ל אש' עבר צדק ציתו כו' ור' לזאי מרישא ה"א דלרדך דוקא להוליאן ולאכלן צמקוס שחשבו עליו בתחלה דהיינו בחזר וקחיל הכא דלש' העלן לזאי הגב מותר דוקא עם וז"ל להוליאן להלך עיר אחת עם המניח תלמים כו' לאכלן צראש גבו שמה והכניסו לחזר חצירו לא יוכל עד שיפער דר' ר' יוסי צ"י אומר ונעלן לראש הגב ואוכל ור"ל דכיון שהציא ונחמלה לאכלן צראש גבו ע"כ לרדך להעצין דרך חצרו ונחמלה הוא חזר הנחשטת או דרך ציתו לראש הגב ולאכלן עם וכיון שלכן נחמלן ונחמלה להעצין דרך תקום הקובע היינו חצרו או ציתו אש' ששבת אח"כ והעצין דרך חצרו לחזר חצירו אש' ק"ל לרצ' שנקבע כיון דצומיד העצין דרך תקום הקובע ור' צ"י ק"ל דלש' צה ציון שלא היינו צמקוס הקובע חלל שהעצין דרך עם פטור ונותר אש' להוליאן תאם ולשעלותן לראש גבו דרך ציתו וחזרו אש' צמחמלן דלן הציא קובע חלל דוקא צמחמלן עם או אוכל עם : ולפ"י ונותר גם דברי הרמב"ם צפ"ד הל' י"ג שהשיג עליו הרמב"ם והכ"מ י"ב צמקוס הר' קירקוס קו' עולמה ע"כ ולפ"י דצירו הם דברי התוספתא מונע דנחמלה כ' דין א' שהצאתי ומוקפסתא שהציא ע"ד לאכלם צמקוס פטור רק ששכח והכניסו לציתו ולכן נותרה להוליאן ולאכלן ונחשטת ארעו ואח"כ כ' וכן אם שכח והעלן לגב אוכל ונחשטת צג ארעו וכוונתו כמו דין צ' שהצאתי ומוקפסתא דר"ל זה שהציא תלמים לאכלן בחזר המורה ונחשטת והעצין דרך ציתו או חזר הנחשטת לגב אוכל ונחשטת צג ואח"כ כ' דין א' שהצאתי ומוקפסתא דהיינו שהציאו לאכלן צראש גבו דהיינו ע"כ שיכניס דרך חצר או ציתו והעצין צומיד דרך ציתו לאכלן צראש גבו אש' ששבת ולא העלן לראש גבו חלל שמה והכניסו דרך ציתו או חצרו לחזר חצירו ולא תתקיימו ותחשבו כלל אש' קצבצ כיון שהעצין צומיד ואח"כ ק"מ אשגה הרמב"ם וקו' ר"י קירקוס וכלל הקנה צמקוסתא וזה ג"כ דברי הירושלמי דפ"ג ח"ל הציא תלמים ונ פשה כו' והכניס לתוך ציתו ה"ל ומוחזין לנקותן ואוכל לא חמרו חלל שוגג הא חזיר אסור ונאן חזיר (ר"ל מי שנה צרי' זו) צרי דמח' הציא תלמים ונשקט והעצין לחזרו לאכלן צראש גבו רבי ומוחזי ור"י צ"י פטור . ודברי הירושלמי היא צעלמה אומר דרי' דמוקפסתא שהציאו להעצין דרך חצרו לאכלן צראש גבו . חלל שצירושלמי אינו עסיים ונחשטת צמקוסתא שהכניסו לתוך חצר חצירו ולא כחית הירושלמי לא חלל להציא רחיים דרבי ק"ל כיון דהעצין צומיד דרך חצרו או ציתו נקבע . וצ"י צ"כ פ"ג ע"י . ולפ"י ונחלק ג"כ השגה הרמב"ם צפ"ד הל' ח' דבדול' גם לרענ"ס חזר חצירו אינו קובע ;

שער מצות הארץ פרכה ג אדם ו

יב) איזו חזר הקיצעת כל שהכלים נשמרים צבוחה
או שאין חזר נזם ומלאכול צבוחה או חזר שאם
יכנס אדם לה אימורין לו וזה אהה ונבקש וכן חזר שיש
זה דיוורין או של פוחסין שאחד פוחסין ונכנס ואחר
צא ונכנס או יולא ויטעל וחולל וכן פוחסין ויטעלין
סרי זה הונצת :

מז (ומכאן עד סוף כ"ב צרמס"פ ד') חילן הכעוש
צחלר חס הוא כחילן האכה וכיוצא בו מנחות
פירות שדרך ז"א לזכור חסה פירות צפ"א הרי זה
אסור לחלוש ז' צפעס א' ואפ"י חלס א' ח' אסור
לזכור שחיס שחיס דכניה הוי דבר חשוב וכו' יקבע
צחלר חלס נוסח לחלס א' ואוכלו ומהר ותולש אחד
ואוכלו וכן אפ"י הכזה פנעיים דא' אינו חשוב דוקא
כשהנלקט עומד צקרקע חלס עלה לראש החילן מנחל
חיקו ואוכל שם כדרכו דאורי החלר אינו קובע. וכל
דכל למעלה וי"ט מקרקע החלר נקרא חויר דכל
למעלה וי"ט הוי רעות צפ"ע (ועיין צירושלם)
ז' צמשה חלסה שמוות צחלר כו' ר' יימה צני
זק הרשעונה למעלה וחויר י' לא הספיקה לירד למטה
וחויר י' עד שליטת שנים כעצלו שחילן) :

ב) היה עומד צביה ויטק' ח' כנכס לבית או שכלו עומד בבית כ"ל דלחכול בבית וון הכוף אפילו ח' ח' אסור שהיכף כשחולש ק"ז רחא פני הבית וצית קובע וון החורה ונהי"ח אין חילוק צין ח' כשמים (כונס"כ רש"י צנ"ו פ"ע ע"ב ד"ה שמים) :

כא) הא דחזירין דאף צעל האין אקור לאכול
צהל רק א' א' דוקא כשאין צדעחו
ללקוט רק וזה שאוכל עכשו אזל אס צדעחו ללקוט
הרבה או שסבר פועלים ללקוט הרבה אינו נקצט
עד שיגמור ללקוט כל לרכו וזויתר לאכול אף שנים
שנים (כ"כ הוס' צ"ו פ"ט וכו' הקא"ג צ"ס חוס')
דצעל הבית עיניו צחאכתו ולא נקרא גמר ונלאכה
עד שינקוט כל לרכו :

כב) היה אוכל באשכול צביה וכנסם והוהביה לחל
 אעפ"י שלא ון החלר לא יגמור עד שיעשר דכיון
 דנקבע כקצב וכל דרוקא באשכול עומד לאכילה אבל
 צטווה לדריכה וזהו לאכלו חוץ לחלר שהרי אינו קוצע
 בדבר שלא כעמדה ולאכחו(ה) וכדלעיל ק"ח וצירושלמי
 הביאור

(ה) צאנז רש"י כ' צי"ה ל"ד דניירי צאשכול שלא כנמרה ונלאכתן . והי"ש דחה דבריו דא"כ ל"ג שנים וחל"ה
למפוקי כו' הל"ג למפוקי מנ"ל ור"י וצאנז כן מוכח שם צאנז ד"ה שנים שכן דבנלא"ה אין הלכה כר"א דשמושי
בוא

אדם

וְדַע דְּמַחְמֵי' פֶּקֶד ר'מ"ג אִיחָא הַמְעֵל זִמְסִי כו' רל"א וְגַן הַמַּעֲשֵׂן הַמְּעֵל פֶּקֶד מַשְׁי' שְׁמַחֲזִיר אֶחָ הַמְּעֵל
הַמְּעֵל זִמְסִי שֶׁסּ פֶּקֶד כְּת"ק וְלֹא שֶׁהָיָה צִפ"ה הִ"ה פֶּקֶד בְּחֻרְבֵּן מַשְׁסִי דְּמַחְזִיר הַמְּעֵל וְזֶן צִפ"ה הִלֵּךְ מ"ז
בְּמַחְמֵי' דַּע' הַלֹּק פֶּקֶד וַע"ס צ"ע וְלֹא הִרְאָה ק"ל דַּחֲסִי בְּכַל זִמְסִי בְּמַלְא פֶּקֶד בְּמַלְא וְזֶה לֹא ק"ל בְּחֻרְבֵּן:

חכמת

שער מצות הארץ פרכה

אדם ו

וּנְקָצַע וּבָנָה זֶה חֵן חִלּוֹק דַּלְפִּי כַּטֵּל מִן הַגֶּת קוֹדֶם שֶׁנִּגְנוּר וְנִלְאָכְתּוּ לַשְׂחִיָּה נִקְצַע:

(ד) כִּילָד הַנּוֹלֵךְ קוֹצֵעַ אֶת הַפִּירֹת עֲדִין צִדְדָה עוֹבֵל ח' ח' צוֹלָח אִו צְחוּמָן וְלִיר וְאוֹכֵל וּפְטוֹר וְכֵן טוֹעַל זִתִּים מִן הַנּוֹטְעֵן אֶפֶס' אֶת הַנּוֹטְעִי הוּא צִחֵלֵר הַחִיִּינָה דִכּוֹר דַּחֲלָשׁ לַעֲשִׂית וְהַסְשׁוֹן לֹא נִקְצַעוּ צִדִּית וְצִחֵלֵר כִּיּוֹן שָׂלָה נִגְנוּר וְנִלְאָכְתּוּ וְלִבֵּן עוֹבֵל ח' ח' צוֹלָח וְאוֹכֵל וְאֶת עֵבֶל וְנֵת לַפִּטּוֹ אֶפֶס' רַק צ' הוּי דִּבֵּר חֲסוֹב וְנִקְצַע:

לֹא לֵאכּוֹל פִּירֹתֶיהָ צִשְׁנָה וְלִיקַע מוֹנֵס כִּלְכֵּלָתָּ לֹא יֵאכּוֹל עַד שֶׁיַּעֲשֶׂר וְאֶפֶס' צִעֲס' אֶסְרוֹ דִּכּוֹן סָהָם מוֹיָחִידִים לַשְׁנָה וְהַשְׁנָה קוֹצֵעַ (כ) וְנִשְׁנָע לְשׁוֹ הַרְנֹנִצִּים וְכֵן מוֹיָחֵת מוֹפִירֹשׁוֹ צִפִּי דִּעֲשֶׂרֹת מִצִּי וְלִי דֹאֵם כּוֹנֵלֵךְ לִגְנוּרֵי שָׂלָה לֵאכּוֹל פִּירֹת' אִלוֹ צִשְׁנָה אִלָּא שְׂרֹלָה לֵאכּוֹל צִעֲס' ע' מוֹחֵר (עיי' צִרְנוֹנִים פִּה צוֹלָחֵי הַל' כ"צ צִדְדָה הִיָּה אֹכֵל צִסְפוֹר) :

(ב) הִיָּה אֹכֵל צִשְׁכּוֹל וְחִשְׁכָה עֲלִיו לִיָּה שְׁנָה לֹא יִגְנוּר אִכִּילָתּוֹ צִשְׁנָה אִלָּא אֶת הַפִּטּוֹ לְאַחֵר הַשְׁנָה הִיָּה יִגְנוּר' צִלָּה מוֹעֵשֶׁר (צ) וְאִיִּר דוֹנָה לִקִּי ו' דִּכּוֹן סָהָכִיָּה מוֹיָדוֹ שָׂלָה לֵאכּוֹלָה צִשְׁנָה הִרִי גִילָה דַעֲסוֹ שְׂאִיָּה מוֹיָחִידָה לַשְׁנָה (ט"ד) :

(ד) כִּילָד הַחִירוּנָה קוֹצֵעַ אֶת הַתּוֹרֵם פִּירֹתֵיו תּוֹרֵנָה שֶׁלִּירִךְ לַתּוֹרֵם אַחֲרֵי שִׁנִּית נִקְצַעוּ לְנוֹעֵשֶׁר וְלֹא יֵאכּוֹל וְהַסְס' אֶרְצִי עַד שִׁזְלִיָּה הַהֲרוּנָה שִׁנִּי (פִּה) וְדוֹקָה אֶת תּוֹרֵם לְאַחֵר שֶׁנִּגְנוּרָה וְנִלְאָכְתּוּ וְלִכְלֵלָה הַחֲלָשִׁי שֶׁחֲרֹנִי אֶפֶס' קוֹדֶם שֶׁנִּגְנוּרָה וְנִלְאָכְתּוּ נִקְצַעוּ (פִּה הִיָּה) וְלִי דַלְפִּי ח' אֶסְרוֹ לֵאכּוֹל דִּלִּירֵי דוֹנָה לְנוֹתָק וְנִלְחֵ דִּהַסְס' הַקִּצְעִיּוֹת לֹא צִחֵלָה אִלָּא ע' דִּבֵּר חֲסוֹב דִּהִיָּה צ' מוֹשִׁאֵכִי כֵּן אִלָּא אֶת הוֹלִיָּה וְהַפִּירֹת מוֹעֵשֶׁר דַּחֲשׁוֹ קוֹדֶם שֶׁנִּקְצַעוּ לְנוֹעֵשֶׁר חִיָּה קוֹצֵעַ וְמוֹחֵר לֵאכּוֹל וְהַסְס' אֶרְצִי אִלָּלָה אַחֵר שֶׁנִּקְצַעוּ אֶפֶס' שֶׁכֵּבֵר הוֹלִיָּה הַחֲרוּנָה וְהַנּוֹעֵשֶׁר דַּחֲשׁוֹ אֶסְרוֹ לֵאכּוֹל עַד שִׁזְלִיָּה גִס מוֹעֵשֶׁר שִׁנִּי אִו מוֹעֵשֶׁר עֲרִי (רַנִּנִּים פִּה וְהַל' מוֹעֵשֶׁר הַלִּיָּג) :

(ה) כִּילָד הַשְׁנָה קוֹצֵעַ אֶת הַפִּירֹת שֶׁנִּגְנוּרָה וְנִלְאָכְתּוּ וְחִשְׁכָה עֲלִיָּה צִשְׁנָה אֶפֶס' שָׂלָה לִקַּע לְלִירִךְ הַשְׁנָה נִקְצַעוּ וְלֹא יֵאכּוֹל וְהַסְס' אֶפֶס' אַחֵר שְׁנָה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂר דִּכּוֹן דִּנִּקְצַעוּ נִקְצַעוּ ;

(ו) חֲנוּקָה שֶׁמִּנֵּס פִּירֹת צִדְדָה לַשְׁנָה וְשִׁכְחוּ לַעֲשֶׂר לֹא יֵאכּוֹלוּ לְנוֹלָאִי שְׁנָה אֶפֶס' צִדְדָה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂרוּ וּמִיָּו צִעֲס' עַד הַלִּילָה מוֹחֵר לֵאכּוֹל וְהַסְס' אֶפֶס' שֶׁהִקְטֵן לִקַּע לְלִירִךְ שְׁנָה דוֹחֵשְׁנָה קֵטֵן חִיָּה כִּלּוֹם וְהַסְס' כַּפִּירֹת שֶׁנִּלְקָעוּ שָׂלָה לְלִירִךְ הַשְׁנָה :

(ז) כִּלְכֵּלָה פִּירֹת שִׁיחִידָה לַשְׁנָה וְכֵן חִילִי שְׁמִיחִיד

פרק ה

דִּין קִצְעוֹת כִּי מוֹחֵר

(א) (רַנִּנִּים פִּה) הַלּוֹקָה פִּירֹת חֲלוּשִׁים לֵאכּוֹלָה נִקְצַעוּ לְנוֹעֵשֶׁר מוֹדִצְרִיָּהם כּוֹי שִׁזְלִירֵטוֹ וּמוֹחִיָּהוּ נִקְצַעוּ מוֹשִׁיָּה אֶת הַדְּנוּסִים אֶפֶס' שָׂלָה מוֹשֶׁךְ שְׁחִיָּה כִּסְף קוֹבָה הִרִי שָׂלָה כֵּן דְּנוּסִים וְהִיָּה צוֹרֵר וּמוֹחִיָּה אֶפֶס' כֹּל הַיּוֹם כּוֹלֵו וְאֶפֶס' שֶׁנִּגְנוּר צִלָּה לִיקַע לֹא נִחְמִיָּב לַעֲשֶׂר . וְאֶת הִיָּה יִרָח שְׁנוּסִים מוֹשְׁנִיר צִלָּה מוֹעֵשֶׁר וְאֶת מוֹחִיד לְמוֹחֵר אֶת דִּלָּה הַמוֹחֵר לִקְצֵלָם (עיי' צִבְ"מ פִּה צִסְקִי דִּהָ הִרִי . חֵה מוֹה שְׂאִמְרוֹ שֶׁס רִלִּי צְחוּס' שֶׁס דִּהָ צִירָח שְׁנוּסִים) :

(ב) הַלּוֹקָה צְחוּמוֹרֵר לִקְרִיקַע לֹא נִקְצַעוּ שְׁחִירֵי הַלּוֹקָה נַעֲשֶׂה צִעֵלֵל הַחִילָן וְאִין כֵּן מוֹחֵר לִקְצַע . לִקַּע חֲלוּשׁ ע' מוֹ לַשְׁלֹחַ לַחֲצִירוֹ לֹא נִקְצַעוּ דִּקְנוֹ דְּנוֹת' חִיָּה חִיָּב אִלָּא הַיִּגְנוּר ע' מוֹ לֵאכּוֹל' הִיָּה דִּחִקְטוֹ רִצְבִּי צִלּוֹקָה דוֹקָה כֶּשֶׁלִּקַּח' לֵאכּוֹל אִלָּא לֹא לַשְׁלֹחַ לַחֲצִירוֹ ט"ד

בית פרכה אדם

(3) ע' צִבְ"מ דִּבִּי רַנִּנִּים חֲשִׁבָה לִיל שְׁנָה רִחֵא לֹא יִגְנוּר רִחֵא יִגְנוּר כּוֹי סִבִּי הַסְסִיָּה וְדִצְרִי הַכִּיָּם סָס הַנּוֹחִים וְאֶפֶסֶר שִׁס ט"ס חֵך מוֹיָו לִיָּע שְׁחִירֵי צִצִּילָה לִיר פִּירִךְ מוֹיָו רִסְבִּיָּל דִּשְׁנָה קוֹצֵעַ נִדְבֵר שָׂלָה מוֹחֵרָה וְנִלְאָכְתּוּ מוֹנֵסָה ז' וְכֵן הַקִּשָּׁת צִיָּס' וְהִיָּה צִלָּע וְאֶפֶסֶר יִל דִּהָיִי פִירֹשׁוֹ מוֹחֵרָה רִחֵא לֹא יִגְנוּר וְלֹא מוֹחֵר לֹא יֵאכּוֹל מוֹנֵסָה שִׁסְקִיר לְגוֹיִר כֹּל הַאֲשִׁכֵּל שְׁחִיר קִצֵּעַ כִּדִּילָתָה צִנְעִשְׁרִית פִּיָּג מוֹיָו צִנְגָן מוֹנֵסָה צִחֵלֵר אִלָּא גִרְבִּיר גִּרְבִּיר שָׂלָה יִגְנוּר לֵאכּוֹל כּוֹלֵו מוֹחֵר ט"ו דִּסִּיל לִרִחֵא דִּלִּירֵי קוֹצֵעַ דִּלָּכֵי אֶף אֶרְצִי אֶסְרוֹ . וְהַסְסִיָּה לַשְׁלֹחַ בֵּין חֵלֵר לַשְׁנָה הוּא כּוֹי שֶׁכֵּתֵב הַסְסִיָּה ט"ס ק"ל :

אדם

(ט"ז ס"ק ק"ט) ולפ"י היה נראה דאף בלקט לשלוח
לחצור ג"כ פטור. (ועיי' בעניינן שם ה"ו ח' בתמו"ט)
(ה) האומר לחצרו ליקח אישך זה ונתן לי בו כך וכך
האישים או שאמר לו הילך אישך בחמישים שאצור

[illegible]

() ובכל זה חזק חילוק ב' שבעל הדלי' היה רשע

□

(ו') חשפי שאלו לו צד' האלים ב' וכל קרוב גור עד שקלובם כ"ב כדלחז' צולקט לחכור צטוק
ובאלות הר"ם כתב פ"ב ויה' לפיהם א' דאס ליג' כל' כשיוור שקיה אך צ"ב פ"ט חוספיה ד"ה צ"ב
החז' להדרי' דליר' ר"ל צ"ב ו"כ הרנצ"ס הלכ"ס א' ל"לכנש"כ חוס' דגני לוקה עיניו צונקור וכל'
אפילו צ' הוי דבר חסוב

חכמת

שער מצות הארץ פרקהו

אדם

אחד ון התאנה אכל לא ון הסל ולא ון הקופס
ולא ון המוקלה

פרק ו

דין אכילה ארעי עד שהקצב למעשר

(א) כבר בארנו שכל שלל יקבע למעשרות בא' מהדצרי'
שצ'ארנו ויחבר לאכול אכילת ארעי (א) ופ' אכילה
ארעי ר"ל שיאכלנו בדרך ארעי אפילו
אוכל הרבה ובלעד שיאכלנו צדקה וזוהי שהיא בדרך
קביעות

קלל זכחה להם התורה כגו' שהתנה הפועל שיאכלו
בכיו עמו או שיאכלו בני ששברו או שיאכלו אחר גומר
ומלאכתו למעשר בחלוש בןן צודל צחונרים וכיוצא
בו ה"ז אסור לאכול עד שיעשר דכיו' דאינו אוכל אלא
מפני התנאי ה"ז כלוקח

(א) המוליד פיעלים לשה לעשות לו ונלאכה צדקה
בגון להרוס ולקטור דאלו חין אוכלים וזה"ש
צונן שאין להם עליו ומוות אוכלים ופירות שצדקה
ופטורים ון המעשר כל זמן שלא נגמר ונלאכה' ואם
יש להם עליו ומוות אף על פי שלא נגמר ונלאכה'
לא יאכלו שאין פורעין חוב ון העצל אכל אוכלי' א'

בינת פרקו אדם

לבאר

דין אכילת ארעי וזוהי נקרא ארעי :

(א) כחצ הרמזים צפ"ג מהל"נו ה"ל י"ע כי"ר היא אכילת ארעי בגין שהיה נוקף שפירים ואוכל מוקף ח'א'
כו' מלבק זה משמע דהא דאיתא צמנשרות ארעי משונה וכל אכילת ארעי שבש"ס דאדנצא צפ"ג אונרי'
אין קצב לפירות כדאיתא צפ"ג ח"ס ר"ו ע"ש צו"א צו"א קיבה ק' תרל"ע ולענ"ד ח"א' לומר כן דנוראי ארעי
לענ"ד מעשר הוא כמו בכל הש"ס דרוקא צווקים ש"ס קביעות מעשר בגין מוקח צפ"ג י"ה ח' וצפ"ג מ"צ
ומ"ג וכן צמנצא שפונות צמנ"ר ש"ס מ"ח וי"ע דחלר קיבצ וצמנצא פ"ר מ"ג וכן כחצ רש"י צמנ"ר צפ"ג ד' ד' פ"ג
פ"ג ע"ג ד"ה שמים ח"ל דשמים וכו' מעל לה ונלאכה דשפירות בגין קלילה או מוקח חל עליהו ש"ס גורן וכ"כ
הוק' ש"ס ד"ה שמים כ"ל משמע דוקא כש"ס ונלאכה דשפירות לקצוב אכל צווקים שאין כ"ן דבר לקצוב
לא חל ש"ס גור' על צ' וב"כ חוק' ש"ס ד' פ"ח ע"א ד"ה צעל הצית דאפי' צמונר צמנ"ר דוקא כשאיתו חולה
ללקוע אלא מה שאוכל חייב צמנ"ר אכל א"ס חולה ללקוע כל הראוי ללקוע לא חציבה גור' עד שילקוע
כולה או רוצא וכן מוכח צפ"ג מ"ג צמנצא ש"ס י"ע עליו ומוות דהוי כמוקח אוכלי' דוקא ח' א' אכל לא
צ' ומוכח דא"ס חין להם עליו ומוות אוכלי' אף צ' צ' וצודאי ח' חילוק צין צ' אור' או כ' ויחבר דכ"ל נקרא
ארעי ובלעד שלא יקבע שפירות עליהם וכן מוכח מדצרי הראש"ד צפ"ה ח"ג' שופרש וצמנ"ר דפ"ג ונ"הו
וא"ס לירק חייב ר"ל א"ס לירק לאכול צ' חייב אכל א"ס חילב צ' כ"א' חין קפידא דלא כר"ס ורע"ב שופרש
כרמז"ס דא"ס חילב צ' הוי לירוק (ודצרי הכ"מ ע"כ דרדקן כן ונלאכה' המעשה דקחני צורר ואוכל משמע
הא א"ס קל"ן ורפ' חייב לענ"ד ארצא יוחר משמע כראש"ד ח"ך כ"ל שרמז"ס לומר כן ויירושלמי על ונלאכה'
מאנה כו' וא"ס לירק חייב ר"י צעי זרק ראשונה לנעלה ונלאכה' י"ע לא השפיקה לירד עד שליטת שניה נענלה
שניה' הרי להריא דאליכ' צמר הלוקטת ועוד ש"ס י" וזה כו' שא"ס ליקט השניה צמח כדי שהיה נענלה שניה'
ע"כ עוד ל"ע לראש"ד צפ"ג מ"צ צמנצא ש"ס חילב אכל לא ון הסל כו' וזה לא יאכלו
ון הסל אחד אחד וזוהי ככך שהיא נלוקטת ולרמז"ס כיחא ול"ע) וכן צמנצא ד' צכ' חילב צורר ואוכל וצמנצא
ענגרר ואוכל שפירש ראש"ד דנוותר לקלרם כולם צמנצא אחד רק שא"ס יאכל צמנצא אחד אחד ואוכל וצמנצא
יחלש' עומט גרגיר גרגיר ע"ש וא"ס י"ע צמנצא דנונצית' צמנ"ר צך' חילב אכל צמנצא אחד אחד ואוכל
כרמז"ס ר"ל אוכל ארעי וא"ס י"ל דה"י פירשין דנלא אחר אלו ולקח' צמנצא אסור לקח צ' כ"א' דהוי לירוק
קולן כרמז"ס ואוכל ואוכל ארעי וא"ס י"ל דה"י פירשין דנלא אחר אלו ולקח' צמנצא אסור לקח צ' כ"א' דהוי לירוק
ע"כ ש"ס צמנ"ר אלו דלקח צמנצא לקרקע ויחבר לקח כרמז"ס אכל לאכול אסור צ' דצ' הוי אכילת קצב ולפ"י
יה' צוה מחלוקת דלחיסות ורש"י וראש"ד אכילת ארעי האמר צמנצא הוא ככל ארעי שצ"ס ולרמז"ס
כל מוקים שצמנ"ר צמנצא אכילת ארעי ר"ל דוקא אחד אחד אכל שנים הוי קצב ונ"ל דאיתא שהרי כתב
שרמז"ס ש"ס צפ"ה ה"ל האומר לחצירו לא ולקט לך כ' חילב ע"ל וא"י אעלא כרמז"ס משליך שניסם פטורים
וא"ס

אדם מ

(7) כעס שנוחר לאכול חרשי ופירות שלם כינויהם
והלחם כן נותר להאכל וזה לזהוהם כלום
שירא ונפיק קודם שיטעם ואם גזרו חפשי שלם
קיצצו לא יפיק ולא יאכל לזהוהם קצב חלח חרשי
עד שיטעם (3) (רנ"ב שם) וכל דלחח שניקצב
אקור להאכל לזהוהם חפשי חרשי כדן טבל דכל
הנח

ואם לירק היינים וכתב הכ"ו צ"ס ר"י קורקוס דר"ל זה האוכל צונגן חיים צלירוק חבל הנונולא כירק
 אוכל אפי' ע"י צירוק עוד כתב צ"ד הלכה י"ו בביטע לגביה היו אוכל בביטע בדכדוכו וצונטע לחמ"א חו"א אוכל חלל
 אחד אחר הכי להדיח צבונים כיין לחמו קובע ונחת אף צ' ב' ויחזיקו ונחת עוד להדיח שם ה' י"א צקץ
 הפועל דהו כליחן אקיר צלירוק ובלא קץ וילרף ואוכל כל ויה שירא חס לא קפת צונט ואם קפת צונט
 הוולת קובע אקיר צלירוק וכן צ"ד הלכה ט"ו צעלה לחאש החאזיה ויולא חקין ואוכל וא"כ ע"כ ל"ל דעו"כ
 הרמז"ס בבלכה י"ט כילד אכילת ארעי היינו דוקא צדגן ודחיוס וילדע ע"ש שלא חבצ ויין אחר וצחלו
 כיון דצדגן ויקע חלי' רחומא ולבן כיון שקלף צ' הוי גורן ובא"כ תוספת צילה י"ג ע"ז ר"ה ואם (ונוסתא דוקא
 צקלף צ' וכן לידו דסחוט ונ"ל לא הוי גורן ולא כח"ט פ"ד) וכן צקוטא אשכול לקדייה הימים לידו דכל
 זה הוי כבוד קטן ודחיקא חבל בשאר פירות חס חין שם דבר הקובע לנוסער אוכל כונה שירא וכו"ו דעצירוצן
 ל"צ ע"ה אחת האומה לא ולקוט חאנים ונחאזי אוכל ונחא ארעי וכן הוי בחוקפתא דענעבחות פ"ב
 ועירוקלני דף ה' ח"י אוכל בדכדוכו חלל ע"כ דכל ונקוס שגמר ארעי היינו בדכדוכו חס לא חס הכר שם
 צלירוק אקיר אף ל"ע סהרי כחציו צ"ג כ"ו צ' רחומ"ס לא ק"ל לחלח צין דבר שיש לו גורן וא"כ לירק
 לדחוק דכליה ויירי צאוכל צבית ואף סהרמז"ס לא כתב דעצירי צבית הוא ונעתיק לבין הצרייחא בדכדוכו :
 (ג) כן כתב הרמז"ס צ"ג ונחלכות ונעשר וקיים דעוותר להאכיל לזנהא חרעי ון העצל אפי' צחוק הצית
 והנה פשטא דל"שנא ונשמי שח"י כדר נקבע לנוסער ויחזר ב"כ להאכיל וכן הצין הרמז"ר וילוח הכי
 עליו ון התוספתא רש"י אומר חין צהמה אוכלת ארעי צחלר ונחא שכתב צ"ב רמז"ס לשיטתו דס"ל
 דסו"ו

הכבל

שער מצות הארץ פרק ו ז

75

והנה כחציו צפ"ה דדוקא צדק ונחמד לו לאכול דשם ניכר
(יין לעיל ס"ב קינ"ד) דכנולך לחזור לנוקמו חט"ב
סבבה כחציו ח"ו צדק סבבה חלוקין ויין צנול"ע
סוף פ"ה העלילה ונצ"ח ס"ב צדקה ()
(ז) וכל רכ"ס לחומרה סוף קינ"ד ללויך () וסוף
וכנולך לחלוק כד סוף כחציו ויין כחציו ונל אכזר :
(ח) ויין עכ"ס ש"ן רח"ו לחילה ח"ה עוש"א יין יורב"ר
סוף כחציו צ"ק חס"ד חס ונחמד לאכול ויין קצו ולא
ידעתי וק"ר סוף צדק (ויח ס"ב) סוף ונעם צדקה ח"ס
רח"ו זה דומה לצדקה כיון שח"ס עומדים לחילה ;

פרק ו

330 17

(*) פ"ו ונחלמים ונעשר ונשם כל דין עולם (כל
הנאם על כליו חקיר צדק י"ח וכן הדיבור וי"ח
והדיבור (ע"י ונ"ח פ"ו ונ"ח הדיבור דין י"ד ונפרק
י"ח ד' י"ח) ולפרק חן ונחלקן צדק ולחלי צדק
נענה שאלה ונענה הדיבור ונח הדיבור נענה
חן כל זה חלל נענה הדיבור חן נענה כן :

(ב) אין מחסן בעל ואין זרעים חס המצב ואחרי-
עדיין

הנחה של כילוי אסור עד שיצטר (הס' פסחים מ'
ונומחות ס') והחובצין שהעלן כבר נגב לזמן אצל
כל עשה וזהו עריוס (עין במצטרות פ"ג ו"ד ז"ש)
ונוסד וכן למחנה ופסח ופסח ססוף ופסח קטנה
ומחל סלח סחיל חלל ארצי אצל לחסר שהעוה
עריוס סכר קצבסחור חילי ארצי (ז"ש בחו"ט
ד"ס ונודד כו' ודבריו ל"ע דלגמ"ד דחן חילוק בין
חובצין למחזיקים לקלות) וצין לעיל פ"ג ס' ח' :

(ה) ישראל שקנה ועבד"ם עבדים לעשותו בין אורנים ובקצות לעשות והם טען א"כ לא כגומר ונלחטן ביד עבד"ם שהרי גומר ונלחטן הוא ה"ן ורדעו ורשעו ולכן נותר לחסול מהו כרצונו עד שיגמור ונלחטן ה"ן ורשעו וזו י"ה קציעתו לנעשה כחלו גדלו בזה ישראל וגומר ונלחטן ביד ישראל וז"ל דאש' כולך הישראל אה"כ כלא לעשותו י"ן וז"ן חל לאכלו כך אשע"ם ונותר לאכלו בלא חר"ו דעו"ם ח' חלוקי חסר לקיעתו הרי לא כגומר ונלחטן ואם בזה הסתא הרי כגומר ביד עבד"ם :

(9) וכל דאס יעדאלע ליקט ו'חידושים וענינים לאבלס קד וח'ס
הדי כדר כתחיבו צונקער וואס"ל מולך עליין לעשוין
יין ושמן נוטה לאכלן כדין דער שלא מיוון מלאכת

בית ברקו אדס

דעם צווייטן זאך וואס איז אלץ ווערדן וויין שבת הראשון שבת נאכפאך אס פליג דען על רעגאל הוי ליה
קפיקא דרען לקולא ודערזי ל"ע דוקא הוי דעלצי צוהלי צוילאז דרען לערנען הוי וואס אז לא וואס
אלץ צווייטן זאך אס לא דיען כלל אס י"ס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
הכ"ו דוואלד צוהוי הוי צוועטער טוואס ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
ווארד דערזי דוקא צוועטער טוואס ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
עד כלל הענין ערשט כ"ט הר"ם) לאסס הא ווארד צוהוי וואס שבת הראשון וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
ערשט אס' ארזי חקור וואס שבת הראשון ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
הכ"ו ד' דעייטעסכעס צוויין שבת וואס שבת הראשון ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
ווארד צוהוי עד שיעור ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
דוקא דעייט פרי שבת אלץ ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
לא ערשט צוהוי ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת הראשון ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
אפילו אכילע קעט וואס שבת הראשון ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
אקור צוהוי קעט אלץ ארזי ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת הראשון ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
האכילע עטל צוויין שבת וואס שבת הראשון ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
המוקדש ראשון אקור האכיל צוהוי צוהוי י"ס לערנען כ"ט שבת הראשון ווארד ווארד דערזי וואס פליגאל וואס יונג דעלצי רען על רעגאלאס וואס שבת
ר' דעמ"ט ק"ל כוין דעמ"ט צוהוי יחד ש"ו דערנן פליג וואס ה"ס :

חכמת

שער מצות הארץ פרכו

אדם י

עדה אחת או מניין אחר לרד להוליא חחלם כל
הנועשרות ואח"כ נותן דל"כ נחזי כפוער חוצו :

(א) החוכר עדה ועכו"ם מועשר תחילה הכל ואח"כ
נותן לו חלקו והו' קבץ חבמים שלא יחכרו שיה' מנצי
כדי שיטעך לזכרה לישראל ודוקא בחוכר קבץ
שה' טוב לעכו"ם להשכיר בחכירות הכל באריות לא
יחא לעכו"ם להשכיר ולכן לא קנסו ואין לרד לעשר
חלקו של עכו"ם חזן ומהוקצל באריות עדה של אבותיו
ומזה העכו"ם דמוחמת שהיא חצינה עליו קבל ון העכו"ם
ביותר ון הראוי ישתקע בידו ולכן המעורר עוד שיעשר
ג"כ וחכבר עליו ויקחור ון העכו"ם :

(ב) כהן או לוי שלקחו פירות וישראל אחר שנגמרה
עבאכתן מוילאין והיו מו"ס וידיהם ומוסרין אותם לכהנה
ולוים אחרים קנס הוא להם שלא יקפלו גזרות ולגרות
ויקטו עבדים להפקיע נחמת אחרים העניים ודוקא
אחר שנגמרה ונלכתן שכבר נחמיז ציד ישראל
הכל אם לקחו קודם שהגמור ונלכתם אין
מוילאין מידם :

(ג) כהן או לוי שזכרו פירות חלשין לישראל קודם
שהגמור ונלכתן וכ"ס צידם מחוצרין הרי הו"ס
שלהם הכל אם זכרו לאחר שנגמרה ונלכתן ואח"כ
היו יכולין להפריש וקודם ולעבד הנותנות לעלון וכיון
שלא עשו כן אונתין ומקנחא וזכרו כל זכות שיש להם
באותה הצוה ולכן רשות להלוקח ליתן לוי שירלה :
(ד) הנותן עדה זרועה לגוי בקבלה (דהיינו אריות
שקבל עליו למחלה או שליט או רביע) או לישראל
החשוד על הנועשרות אעפ"י שלא צאו עדיין לעונה
הנועשרות לרד לעשר הכל ואח"כ יתנו להם חלקם
הכל אם נחתם לקחם ישראל אעפ"י שהוא עם
הארץ כיון שלא צאו עדיין לעונה הנועשרות - א"ל
לעשר וחלקו דקובינן צה דרוז ע"ה ונועשרים
הן הכל אם כבר צאו לעונה הנועשרות ואח"כ נותן
לעם הארץ באריות לרד לעשר על חלקו כיצד
הוא עובד עומד על הגורן ויטעל ואינו חושש לנה
שאלכו שאין חזי אחראין להם :

(ה) לא יזכור אדם פירותיו ונשצחו לעונה הנועשרות
לוי שאינו באונן על הנועשרות ואם זכרו וטעלו
ונוכרין השאר שעדיין לא הגיע עונתן לנעשקה
וקן

מדיין לא נגמרו ונלכתם צד"א בחצוה וקטניות
וכיוצא בהם הכל העוקר טהלים שיש בהם פירות
ומוקוס למקום בחזק שיהו נותר שיהי לא זרע הפירות
והעוקר לשם ולמנוחה ושתלם במקום אחר אם נחכרין
לקוסף בגופן שיחצנו ויגדלו נותר ואם כדי שיקשו
ויקח הארע שלהם אקור שהו כזרע חמים של עזל
עצר חרע הטבל עיין דינו צרמז"ס הלכה ו' :

(ג) אין מוכרים הטבל אלא לזרד ולחצר ואקור
לשלות הטבל ואשילו חצר לחצר שזאל יסובדזה
על זה ויאכל הטבל ואין פורעים חזב ון הטבל
דהוי כנוכרו לו :

(ד) הנוכר פירות לחצירו וזכר שהוא עזל ורץ אחריו
לחקו ולא נלכו אם ידוע שאין קיימין שכבר
נאכלו או נאצרו א"ל לעשר עליהם ואם שפק שהם
קיימין לרד להוליא עליהם מנעשות נעירות אחרת
כגון שזכר לו ק' קאה ופריש' קאה ונעזל שלו וקירא
שם שיהיה מעשר וחצר ונופרים ונאלו קאה א'
לחרומו מעשר וכותן לכהן וז"ל שיכול לזכרו לכהן
המעשר ונחזק לעלמו דשנא נאבדו ואינו חל עליהם
עם מעשר והנוע"ה ואותן חו"ט אקור לחכלן דשנא
אבדו ואח"כ עדיין הם טבל ועיי' צכ"ו כיצד יעשה
(עיי' צרמז"ס וראצ"ד וכ"ו ונליו) :

(ה) הלוקח טבל ונשני וקומונה והוריעו לו הנוכרים
שהוא טבל מעשר וזה על זה :

(ו) מוליקים צחאנים וענבים של עזל (ר"ל שושפסף
העניול של חאנים וכיוצא בהם צחאנים וענבים
כדי להחליק פניו) ואין צוה נשום ונפסיד טבל ואוכל
עזל מניי חיו שהנשקה הולך לאיצור (עיי' ר"ש)
וכל שאקור לזרים לאוכלו צחרונה כגון הגרמינים
וכיוצא בהם כך אקור לאוכלו ון הטבל וון הנועשר
שלא כיטלה חרונתו ונועשר שני והקדש שלא נפדו
וכל שנוחר לזרים לאוכלו צחרונה ומצרים אלו כך
נותר בטבל ונועשר שלא כיטלה חרונתו ונועשר
שני והקדש שלא נפדו :

(ז) הנוקבל עדה וישראל נותן לו חלקו כנו שהוא
צטבל ולכן לרד לחלוק בפניו כדי שידע שנטבל
עזל הכל החוכר עדה וישראל אם נותן לו נזרע
אותה עדה א"ל רק לחרום ח"ג ויתן לו וזה שק"ל לו
וצעל הקדש ונועשר לעלמו הכל אם נותן לו נזרע

חכמת

שער מצות הארץ פרק ו

אדם

חרש שאינו לא שמוע ולא נודר והשומע והקטן עד שלא בא לעצת מדים היינו פחות מן י"ז שנים ימכר שחרם את של ישראל אפילו זרשורו והתורם את שאינו שלו שלא זרשית זעלים אצל התורם משלו על של אחרים הרי זה תרומה ימקן פירותיהן ועוצת הנאה של התורם וכותן לכל כהן קדלה :

(ג) התורם שלא זרשור או שירד לחיך שדה חצירו וליקט פירות שלא זרשור כדי שיקחם וחרם אם בא זעה"ז ואמר לו כלך אלל פירות יפות אם היו שם יפות ונאה שחרם תרומתו תרומה שהרי אינו נוקדי ואם לא היו שם יפות אן תרומתו תרומה שלא אמר אלל על דרך נוחי ואם בא זעה"ז וליקט והסוף זין שיש לו יפות זין חין לו יפות תרומתו תרומה :

(ד) חנשה לא יתורמו ואם תרמו תרומתן תרומה חרש הנודר ואינו שמוע ופניו שאינו שמוע הזכרה והאילם שמוע ואינו נודר והערום ופניו שאינו יכולים לצדק וסיכור והקטן ופניו שאינו יכולים לכוון ולהפריש את היפה וכ"ש ח"ג שיעלה באומר וזמנה"ל להפריש כל שהוא וגם שכולו מנוחל ואילו לא יצדק חין קפידא ונותר לכסור וקווא לתורם ח"ג לכהחילה אצל לא מעשר (ע"י) זש"ע סוף ל"ב ונ"ב :

(ה) קטן שהגיע לעצת מדים דהיינו לאחר זין י"ז שנים ויום אחד אם תרם תרומתו תרומה :

ו

וכן לא ימכור בפחו חביו לאינו לאנו להוליח מהם ומקדן שהמקדן הולחין מהן חייבין צונעשרות ולא את צבנו ללקוח ונחשו הנהאם שהלקט חייב צונעשרות (פ"ג ויה' ונער ה' ו') (ה)

(ו) שומרי יין שבתן עליהם מים וסבן אם כח שלשה ונאלא חרצפה ויוליח ונער ומה הישר וננקוס אחר ואינו משיש עליו תרומה שהתורם בתחילה זלנו על הכל כנו שזארי בתרומה הלא פחות מארבע חטפי שולא יחר על נדחו ואעפ"י שיש זהם טעם יין פטור :

פרק ח

דין הכלות

דין מי שכלו נחום

(א) (רנו"ס פ"ד ונהלכות תרומות) עושה אדם שליח להפריש לו תרומות ונעשרות שנאמר כן תרמו גם אתם לרבות שליחם ואין עובדים שליח עכו"ם שנאמר גם אתם ומה אתם בני ברית אף שליחכם בני ברית ואפילו הדמים צוהרים הם יכולים לקיים כל מלות התנאים בארץ ע"י שליח דק"ל שליח ש"א כמותו (ה) ואונס לרד להור שיתן רשות להשליח שיתן לו המנחה שיהיה צדו לעשות שליח שליח שליח ואפילו עד אף שליחם ואפילו אם ימות השליח ולא יעשה שליח אזי הורס נכסיו או צ"ד שנחמור עיר יבשו שליח :

(ב) חנשה לא יתורמו ואם תרמו חין תרומתן תרומה

בית פרק ו אדם

(ה) זפ"ג הל' ח' כחז הרנו"ס הנקדים פירותיו כ' ופקד דאם באו לעצת הנעשרות והיינו הזקן הנחמור שם באותו פרק והיינו כשפקדים כשהן נחמורין וכ"כ בפירוש זפ"ד דפיהא ודלא כהר"ם שם שנופרם צוהרות וזפ"ג הל' כ"ה כחז הנקדים תלושין שאז חלו צנור וילאכתן והוא ונוסכה קפ"ק דפיהא הנקדים ופודה חייב צונעשרות עד שינחה ודלא כבבא ונשה שם שכתב ונשה פרק ד' דפיהא דליא דהסח ויירי צונקדים צוהרות : (ה) ואעפ"י דנמיר דק י"ז חיתא דכל יודי דהיה לא ולי עמיד לא ולי לשון שליח ע"י צנונ"ס הל' ח' פ"ד וצונ"ס שם שהיה דברי הקול"ג זל"ע ואונס ואלא זש"ע וק"י כיר שכתב זש"ס ה' עזיאל ח"ל חננה יכול היה לעשות שליח קדים י"ד לשחיע פקחו וכן לעשות שליח אש"י קודם גלגול שיפריש אח"כ חלתו ואעפ"י דלא חיה ולי עמיד והיינו טענה כואיל ויכול להקנות הפסח או הקוץ או הדומים ליקחם זש"ק וכל שצדו לעשות לאו נחמור נעשה הוא עכ"ל וא"כ לא קשה וידי ונכש"כ לשיטת הפוסקים דתרומות ונעשרות צומן הם דרנן שהרי כחז הנעשה לנלך בפרק ז' ונהלכת ביאת ונקדים סוף הלכה ה' דהא דנחמורין דכל יודי דהיה כו' היינו דוקא צוילתא דאורייתא ע"ש :

חכמת

שער מצות הארץ פרק ח ט

אדם יא

לִּיה לַעֲשׂוֹת חִזְקָה פְּעוּלָה וְעִשְׂאוֹ אַחֵר הַקֵּץ שְׁלִיחַ
[עיי' כ"ז צו"ל פ"ד ויה' צבורות שגאריך
זמן ונאור] :

(יא) האומר לשלוחו לא תרום צו"ל אעפ"י דמדינת
נומרי לתרום כל שהוא אפילו הכי לריך לשלוח
להנשלה ב"לד יתרום דשנא הוא מן הנומריים ואם
לא שאל יתרום כמו שידע דעמו של צו"ל א"ס הוא
סדן או כייל זלענין דיעצד עיי' צו"ל ס' הלכות
תרומה הלכה ו' :

(יב) פירות השותפים חייב צו"ל שגאור ונשירותים
והשותפים א"ל ליעול רשות זה וזה אלא כל
התורם וזה תרומו תרומה ואם תרם אחד ותיר
ובא השכר ותיר עיי' צו"ל ס' קע"ה ל"ה :

(יג) הן והאשה אעפ"י שעוקים בכל לרכי ציחו וכן
העצד שעושין כל מלאכתו אין תורמים רק מה שהם
אוכלים שאין אדם תורם דבר שאינו שלו שלא ברשות
אבל הן כשאוכל עם אצוי ואם עסקה תורמי'
מפני דוקתהו הוא ברשות והפועלים שדורכים גח
ודשין את תבואתו וכיוצא בזה אעפ"י שהם עוקים
צו"ל אלא זו אין להם רשות לתרום שלא ודעת צו"ל
(ועיי' פרק י"ד דין ל' לענין חלה) :

(יד) הנופריס ת"מ ויחם עליהם ה"ז נשאל לחכה
ונומרי לו בדרך שותפים לו שאר נדרים ותחזור
להיות ענין כמו שהיחה עד שפירש פעם אחרת
ודוקא עד שלא בא ליד כהן אבל לאחר שצ"ל ליד כהן
אין לה התרה [ועיי' צו"ל ס' ה"ל י"ז צו"ל ס' ו' ולכן
אם נחערב תרומה ויה"ח דינו כשאר איקורים וצטל
בס' ונדרצק וצ"ל לריך ק"ל לצטלו ונשאל"מ סג'
בס' ואם אין סם כשיעור לצטל אזי יתיר נדרו
דלעיל ועיי' פ' י"ד לענין חלה] :

פרק ט

דין הפשט ת"מ וניין על חביו

(א) (רנ"ג פ' ה' ויה"ח) ונאיתי תורמי את הגורן
משיצור דבר נקלה תורמים מן הצירור על שאי
דור הנוכחים צבליס לחוך ציחו לעשותם ולילות
הרי זה תורם וזהם שצליס :
מאיתמי

(י) האומר לשלוחו לא תרום לי והלך לתרום ואינו
יודע אם תרם א"ל תרם אעפ"י שצ"ל הנשלה ונלא
כרי תרום אין תחתיו תרום (עיי' צו"ל ס' קע"ה ל"ד
צו"ל רנ"א וצו"ל פ"ד ויה"ח על זה) שאין
אוננים צאיקורי חזקה שליש עושה שליחותו להקל
אלא להחמיר (ר"ל צאיקורי חזקה דצאיקורי דרצקן
לכ"ע אוננים חזקה כו' אפילו להקל כדאיחא צעירובין
דף ל"ג) וחושש שגאור אחר תרם שלא ברשות :

(ז) לפיכך האומר לחבירו לא ועשר על ידי לריך לעמוד
ולראות שנעבד צד"ל שתנשלה התחיל דבר
וציקס ונהשליח לעשות שליחותו אבל אם השליח פתח
לומר שהוא רולה לעשר על ידי אוננים זה חזקה
עושה שליחותו ואין לריך לעמוד ולראות אם יעשר
אם לא יעשר (רנ"ג פ"א ונהלכות ונעשר הל' ח')

(ח) הא דלא אוננים חזקה שליש עושה שליחותו
דוקא דבר שאקור ויה"ח או אפילו מדרצקן אלא
שעיקרו ויה"ח כגון מעשר ירק או כל הו"ו צו"ל
(לרנ"ג) אבל דבר בעיקרו מדרצקן ואין לו שורש
צו"ל כגון ערובי החנוני לכולי עלמא אוננים
חזקה שליש עושה שליחותו :

(ט) אפילו צו"ל צו"ל חזקה דוקא דבר שאם
לא יעשה השליח שליחותו יצא הנשלה ליד
מכשול ויעשה איקור כגון שידע השליח שריך הנשלה
לאכול ונמנו היום אבל צו"ל אוננים שהשליח עכ"פ
מתעלל איתו יום ואקור עד למחר ואם יודע השליח
שהנשלה הזה לא יאכל וכרי הזה יעניס רצ"ס יש לחוש
שנא ומהעלל השליח דוקא צו"ל דעת השליח
לצד לקיימו אבל אם חלו דרצ"ס אחרים כגון שעשאו
שליח למכור חנוני או צו"ל להפקיע מן הנכורה
לעכ"ס לא אונני חזקה כו' דחיישי' שנא לא נלא
עכ"ס או שלא רלה לקנותו :

(י) אע"פ דאוננים צו"ל לשלוחו לא תרום אין חזקה
תרום דחיישי' שנא אחר שנע ותרם זה דוקא
צו"ל א"ס צו"ל רגיל לתרום דין צו"ל ויה"ח או רעה
או שדעתו לפרוש מן היפות דכחא ליה דוקא צו"ל
ולא צו"ל אלא אם עשאו שליש לת"מ או לנ"ר או
שני או מ"ע שהוא דבר קל"ב ויה"ח כל הכרי וניין
אחד ולא היה צו יפות ורעות וקנע אחר ועישר
שצו כשליח וכן בכל דבר שגילה הנשלה דעמו דכחא (ראו)

חכמת

שער מצות הארץ פרק ט

אדם

(ה) אין תורמין מן החיזוי על הפעור ולא מן הפעור על החיזוי כיון הלקט והשכחה והפאה וההפקר דפטורים ונתרומות ונעשרות וכן פירות שלא שכיחו שליש שאינם חייבים צונעסרות על הגבל שליש שחייב וכן להיפקד וכן אין מפרשין פירות שנתרומות ונעשרות על פירות שליש הפרש דייין שאר נעשרות על פירות שחייבים צונעסרות וכן להיפקד כללו של דבר הדבר שנופרשים נמנעו על נוקם אחר לריב שיהיו שוין בכל עניניהם דאם אינו נעזבים לתרומה ואינו נעזב' לנעשר אין מפרשין נמנעו על אלו אלא ומהנעזבים לתרומה על הנעזבים לתרומה ומהנעזבים לנעשר על הנעזבים לנעשר שאלו אחר את נוקדשו נמנעו צווק שקדשו צווקו עושים אותו תרומה לאחרים אין קדשו צווקו אין עושים אותו תרומה לאחרים עיי'

(ב) מלמדי תורמין את הנח וסחלכו צו שחי וערב מלמדי תורמין את היתים מטיענו :

(ג) אין תורמין מניין על שאינו מנין שאלו כל חלב דגן וחלב ילחר אומר תורה תן חלב לזה וחלב לזה ונאמר כדגן וכן הגורן וכתובתה וכן היקב ואם תרם אין תרומתו תרומה וכל מין חיתים אחד וכל מין חלבים וגרונות ודלה אחד ותורם מה על זה וכל שהוא כלאים צחצור לא יתורם מה על זה אפילו וכן היפה על הרע וכל שאינו כלאים צחצור תורמין מה על זה :

(ד) כל דאנו בני חן לארץ יש לנו להחזיר שלא להפריש ומתחילים או ענבים שמורות על חלבים או ענבים לבנות אע"פ דעקתבא דוראלי אינו כלאים זה בזה : (ה)

בית פרק ט אדם

(א) צדין דחלבים שמורות ולבנות את תרומתם מה על זה הכה צונעס"ס פ"ה ויהל"ה הלכה ג' כתוב להדיא כל מין חלבים ודבילה וגרונות אחד וכח עוד כל שאינו כלאים צחצור תרומתם מה על זה וכו' הוא מפורש בהדיא בתרומות פ"ב מ"ד ומסנה ו' ושמורות בלבנות אינו כלאים זה בזה כדאיתא בכל צו קי' ל"א צסס ה"ג שח' מותר להרכיב חלבים מין צמינו שמורות בלבנות ודקות נקבות אע"פ שיש לו שם לווי עד כאן לשון וכו' רמ"א צ"ד סוף קי' ר"ה וכו' הר"א בפרק ראשית הבו והעור צו"ד קי' של"ג אצל הר"ן צ"ה ראשית הבו כתב דלדין דקי"ל כרבי חילעי צראשית הבו חסדין לשמורות ולבנות לשני מינים ואין מפרשים מה על זה והיינו נשום דילפינן ונתרומה דאין תרומתם מניין על שא"מ וא"כ ע"כ ל"ל דגבי תרומה בני אין תרומתם משמורות על לבנות וכת"ק דברייתא בחולין קל"ו וכן הבין הר"ן צדעת רונע"ס צ"ה מהל' צבורים וכו' הכ"נ שם ונאמנה כדצרינו נראה וקוביא דחולין שם דפריך ונצרייתא דחוק שם רש"י וכחצ דפריך ונת"ק ורש"א צחצוריו הוסף דה"פ חק דבהדיא איתא צברייתא דר' חילעי אומר דצ"ה מתיירם ונ"מ פריך ונת"ק דס"ל דלא אומר רבי חילעי דבר זה ועכ"פ לע"ג דנ"פ ונצרייתא ליקייצ ונמנעין דתרומות דאיתא בהדיא כל מין חלבים ודבילה וגרונות אחד ואף אם כדחוק דה"ק שהחלבים והדבילה והגרונות הכל אחד אבל שמורות ולבנות הם שני מינים כדנלתי לענין פאה צ"ב צווע צ' מיני חיתים ונפרש צידושלמי אפי' אגדון ושמורות וכחצ החי"ע דר"ל לבן ואדום ואף אם כדחוק כי נלמדי צסס ר"ד אפתיים שברם אגדון ונלשון אומר ר"ל חיתים יפות ושמורות ר"ל כחם ונ"מ קשה ונמנעין דתרומות דכל שאינו כלאים צחצור כו' ועכ"פ ל"ל לפי הקוביא דחולין דידוע היה לש"ס דמתכ"י דתרומות יחדא היא ול"ע.

אך לשיטת רונע"ס ל"ע וקוביא דחולין ולולי דעקתבא אמינא כיון שיש שם צלל"ה גרסאות עיין צחי' רונע"ן והיה נראה לי שכל"ל צברייתא חלבים שמורות כו' דברי ר' חילעי נשום ר' יצחק אומר צ"ס אוקרים וצ"ה מתיירם וכו' פריך ספיר מר' חילעי גופא יוגם לשיטת הר"ן כל שט"ס יש צברייתא של"ל ר' יצחק אומר נשום ר' אלעזר וכן הוא צחצפתא רק שהיה כתוב ר"ת ר"א ונעה הקופר וקצר שהוא ר' חילעי לפי ששם הכל מדבר מר' חילעי ונאמנה הוא ר' אלעזר .

בינת, פֿרֿק ז' אדם

07%

בינת פרק י אדם

(ג) כ"כ חס' צבימן דף ז' וצמחות כ"ד וצמחות כ"ח וז"ל הר"ם צ"פ דמרווחות ונה' שכתב שם הר"ם דעצלה נוחה דאקור ונאורד הייב לכהלה וכן נלחח בצמחות ופרח דף ק"ו פרק כ"ד שכתב להדיא דביענד ונה' שפעשה עשה וזהו ח"ס הא דאחא צפ"ד דננא' שפוקנע בזה האל ונאורד ונה' שאני עמיד להפריש וס' צפרק' ונאורד לו את הכוס כו' דאיו אלף ונאורד אלף כיון דנה"ת אפילו בודל' עכ"פ ונהי' דביענד דננא' הסירו לכהחילה ללוד :

חרושה נעשות ואינה חרושה ואם אינו יודע אם כחמוץ קודם שחרס או לאחר שחרס חרושה ויחזור ויתרוס היה צלצו לחרוס חוץ על חוץ ונעלה החוץ שחרס יין חרומו חרושה אע"ג שהיה נעשות כיון שחרס וון היפה על הרע (ועיי' שם זכ"ו):

(כ) אין חרומים ונדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו וכן להיפך ולא נדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולפיכך אין חרומים שמון על היתם הכתשים ולא יין על ענבים המדרכות שהם דומה ונגמור מלאכתו על שלא נגמרה אלא דבזה אע"ג דדיעבד חרושה ונ"מ יחזור ויתרוס וון היתם וון הענבים אצל נשאר פירות אם חרס חרומו חרושה (ועיי' זר"ש פ"א דחרומו ונ"ד זר"ש שם זכ"ש) סוף פ"א דדרשינן מקרא דחרומו חרושה :

(כא) אצל אם חרס זיתים על השמן וענבים על יין וסיזלים על חושים אינו חרושה כלל גזרה שמוא יעריח הכהן לרדף ולכתוב (ועיי' זר"ש שם דאם עשה מידעת כהן דדיעבד חרומו חרושה) :

(כב) כל שאמרו חרומו חרושה אין חרומים וזה על זה כך נועשר אין נועשרי' צין נועשר ראשון ונועשר שני ונועשר עני וכל שפמור וון חרומו פמור ונועשרות וכל נוי שאינו חורס אינו נועשר :

פרק י

דין קדר הפרשת חו"מ

(א) הכנס לנוד גורנו להפריש חו"מ חומר יח"ע ה' אלהינו וא"א שתשלח זרקה נועשי ידיו. התחיל לנוד ונצח צא"י חו"מ השולח זרקה זכרי חו"מ. וחד ואח"כ צריך ה"ל תפלת שוא (תענית ח' ע"ג ע"ש זר"ש ועיי' ח"ר) :

(ב) (רמב"ם סוף פ"ר מהל' חרושה) המורס אם הגורן לרין שיכין את לבו שתהיה זו חרושה על הכרי

חרושה שחומר והשיאו אחס עון אשונה ואמרו רז"ל אם אינה חרושה נשיאח עון למה אלא ש"מ חרומו חרושה וזה"ל דוקא נועשרות אצל חרושה דלחיזור קאי אפילו להנוחמרים אין קפידא (עיי' זר"ש ע) (דוקא שחרס זכורה וון הרע אצל אם טעה אינו חרושה וכלקטון סיון כ' :

(ג) זכ"א צמקוס שיש כהן אצל צמקוס שאין כהן חורס וון הנוחמרים אעפ"י שאינו יפה כמו האיני ונוחמרי' כי"ל חורס תאכיס על הגרונרות וצמקוס שאין כהן חורס גרונרות על החאכיס וחרומים צלל שלם אעפ"י שהוא קטן אצל לא חלי' צלל אעפ"י שהוא גדול צין צמקוס שיש כהן או שאין כהן : (ג)

(ד) אין חרומים וון הלח על היבש ולא וון היבש על הלח דדומה לשני ויירס (ס"ד) ונ"מ אם חרס ה"ל חרושה כי"ל ליקט ירק היום וליקט ונוגו' למחר אין חרומים וזה ע"ז אלא"כ דרכו להשחמר צ' ימים וכן ירק שדרכו להשחמר שלשה ימים כל שלקט גמ' ימים חורס וזה על זה וכן אם דרכו להשחמר יום אחד וליקט שחרית וליקט ערבית חורס וזה על זה :

(ה) וחרומים שמון על זיתים הכנבים או על זיתים שרולה לאכלם כך ויין על ענבים לעשותם לנזקים או לאכלם כך שהרי גם הכנבים והענבים כזר נגמרו מלאכתם והרי זה כחורס וון היפה על הרע ויין שאינו מנושל על הנובול אצל לא להיפך. וון הלול על שאינו לול אצל לא להיפך ונחאכיס על גרונרות צמקין ונגרונרות על החאכ' צמידה ולא להיפך ובכל אלו אם חרס חרומו חרושה :

(ו) החוץ והיין אין א' לפיכך חרומים יין על חוץ שהוא וון היפה על הרע אצל לא וון החוץ על היין שהוא וון הרע על היפה ואם חרס חרומו חרושה זכ"א צמקוס צמיד שחי' יודע שהוא חוץ אצל אם קצר שהוא יין ונעלה חוץ אינו חרושה דכיון שנחכוין לחרוס וון היפה ועלה צידו וון הרעה קרי ליה

(ג) כ"כ רמב"ם זכ"א וכו' הכ"מ דה שכתב ר"מ בכל מקום קאי על צלל והיינו דקמ"ד דש"ס צמקוס ל"מ. דתכל קמא קצר דש"ס חסוד דהא צמקוס קיי"ל דש"ס עדיף אצל קמ"ש כהן דמיירי. דוקא צלל כהן וכאסקתה ש"ס) :

חכמת

שער מצות הארץ פרקי יא אדם יד

וזהו מ"ע דאפילו זכה ויד פטור ונחמ"ו ועיין בח"מ
סי' רנ"ג קע"ק ע' ובסוג' ג' (שם) ואם יש לו חובות
אלל אנשים אחרים כיון שהפקיד כל נכסיו הרי
זכה הלה בזה שצדור ואם אה"כ תצוה הרי גזלו
אה"כ הוא מודיע ללוה שהפקיד וצדקה זו והוא יחזיק
לחכו לו בנחתה (כ"כ משה"ע בזה שזכה ח"א כיוון
פ"ה וכ"כ בשל"ה דף ע"ב) :

(יד) ואונס בני חול שמוכרים בגלגוס לצד בזה"ק
עליהם ודאי חוב גמור להחזיר בכל מלות התלויה
בארץ כדן הנחמ"ו (עיין בספר חרדים ובשל"ה) :
(יד) דין הנפשים וקלח תרומות או נעשרות וצבור
צדק"ס פ"ג מהלכות תרומות דין ז' ופ"א מהלכות
נעשר דין ע"ו ובגל"מ פ"א מה' נחמ"ו עניי דין
ט"ו ע"ש שואר"ך ז"ל :

פרק י"א

דין התרומות וי' כלי לאללן ולמטה מהן ולמי נחמ"ו ח"מ

(א) (רמב"ם פ"א ונהל' תרומות) התרומה ות"ו
בין טהורה בין עושה אפילו נכונה הדגן והתירוש
כולו קודם שיפריש ח"ג חייב להפריש. וליתנה לכהן
שנאמר ואני נחמ"ו לך נעשרת תרומות ז' תרומות
ח' טהורה וא' עושה ואין נחמ"ו חלל לכהן ואקור
לזרים צמון וניתה וצמון הזה חף הכהנים אקור
לאכלה שכלני טוואי נחמ"ו וכן אקור לקח צמון של
תרומה ותרומה נעשר שהסביה היא כשתיה אלל
יכול להניחה להנות ונמנה דהיינו צמון ידליק הנר
וציין יעשה זילוק צבית והתצוה יסיק החמ' שצמון
ואין לרד להניח צבילים נאוקים צבדי שלא יצא
לחקלה כיון שצמון הזה שאין שום תרומה שהיא נאכלת
הכהנים מהרים צהם רק שייחדו וקודם צפ"ע שלא יצא
זר לאכלה חר אקור להנות ונמנה הנאה של כילוי
בגון צמנת שריפה חס"ל שחכנה נהנה ג"כ עמו ולאו
דוקא כהן אלל אפילו צמ כהן או אשת בהן שהרי
תרומה נאכל' לנשיהם ובנותיהם ועצדיהם והנאה
של כילוי י"א דמח"ה אקור לזרים וי"א מדרבנן
(עיין גלג"מ פ"ב ופ"א חל' ח"י) :

(ב) כהן הנמארה אלל ישראל וסדליק לו צמן שריפה
וענך

אתם אחסו חלו הלוים גם אתם חלו הכהנים ואם
לקחו טרה או פירות וישראל או שוכרו לישראל
עיי' לעיל פ"א ואם הקדים חלו ולקחו וי' צניצלים
ונצואר דינו צדק"ס צפ"ג ונהלכות תרומות :

(יג) הנפשים ח"ג נוצר קודם שנפריש צה"י אלהינו
וה"ה אחר קצ"ו להפריש תרומה. וכשנפריש וי' ר'
נוצק צדק אחסו כ' להפריש נעשר. ועל ח"ו נוצר
להפריש תרומה נעשר. וכשנפריש נעשר שני להפריש
מ"ש. וכשנפריש נעשר עני להפריש מ"ע. ואם נפריש
כולם צה"ה אחר זה ואינו נפסיק צמחים נוצר על כולם
צדקה אחסו חקצ"ו להפריש תרומות ונעשרות [רמב"ם
פ"א ונהלכות נעשר וכ"כ בחוספת' פ"ב דתרומות ובש"ע
סי' של"א קע"ק ע"ה לא' כ' צדקה צמ"ע וצמ"ה קפק
שהוא ט"ס] ולאחר שהפריש מלה שיקרא גם שיאמר
ה' תרומה או נעשר (עיי' בחמ"ו תרומות פ"ג) :

יד לרד להפריש כקדר תחלה ח"ג ואח"כ וי' ר'
ואח"כ נעשר שני או נעשר עני ואם הקדים נעשר
לתרומה או נ"ש למעשר ראשון נוצר צל"ה שחמ"ו
נחמ"ו וכ' ואעפ"כ ונה שצמנה עשוי :

(טו) כקדר המכר כך נפריש' הנחמ"ו חלל שיש
וקילים צה"ג ואינם נפרישים רק כ"ש כיון
שצמ"ה כשרק חוקמה על דין טהרה (ואע"ג דמנע"ס
פ"א נענע הבי מ"מ עפ"י הכלל שכתבו צמדים צמ"ו
שכתבו המנע"ס ויש לו היינו ע"ל הדחק וה"כ כתב
ויש לו ע"ש.) וכ"ל דאעפ"כ לרד לכהן שחמ"ו
שהוא כ"ש ואין צו מנע"ס גזל השבט מ"מ לא קיים
נולות נחמ"ה שהרי ונה"ה דינו צב"כ ואעפ"כ כח"ב חסן
לו (וכ"כ צמ"ו צה"ה וכ"כ רמ"א) ויש נחמ"ו עור
שאפילו הנ"ש לאחר הפדיון נותן הכל לצנייט ומ"ו
כ"ל צה"ה חף הנחמ"ו חס"ה לריכים להפריש אפי'
לכתחלה רק ח' חק' כדן תרומה עושה :

(טז) אלל י' מקילים ונפרישים ע"י ערמה ולכן נפרישים
ח"ג כ"ש ואח"כ וי' ר' ומ"ש הכל כ"ל אלל שצמנת
מ"ע וצמ"ה ג' צי אדם אהציו ונפסיק צמניהם כל
נכסיו וא"כ הוא עני וחזר חובה צמ"ע ; ואונס חלו
אנשים חסדים להשכיר דבר מועט ונפסיק צמניהם הרבה
שאם זוכה צו לאלתר חייב צמ"ה דכן חיקנו חל'
נפסיק ראויים אה"כ הוא עומד כן בהפקידו ג' ימים
מכ"פ (ול"מ שהרי צה"ה כתב המנע"ס קוף פ"ה

הכמת שער מצות הארץ פריא אדם

ועמוד הכהן והלך לו אינו חייב לכבות עד שיכבה מאיליו (ח) ועובד ישראל פתילה זכר הכהן ומדליק וכן מנולא הכהן כר שזמן שריפה ומחבו לישראל לעלות זו לעלים ולהכנס לחדר לעשות ללרכי כהן אצל לא לרכי ישראל ואם היה שוחף עמו בחנות וכיוצא זו מותר :

ועורה צעומות הגוף חייב ויתחם גם לשרפה אסור שאין שורפים תרומה עיהורה גם לעומה זדים אסור שנאמר ונשירת תרומותי שלריך לשמור התרומה שלא יעומה ולכן קודם שיבאולידי חיות ח"ו כמו שכתבאר לעיל פ"ב יבסיר איהם צוים כדי שתקבל עומה ולא יוכל לשרפה :

(ך) זר שאכל תרומה או ת"ע צין ודאי או דמאי או חלה ונשגם קרן וחומש אחד האוכל דבר שדרכו לאכול ואחר השותה דבר שדרכו לשותה ואחר הסך דבר שדרכו לסך אחד תרומה עיהורה ואחר עומה : ואינו חייב עד שאכל כזה או שישהה כזה ושיעור סיקה ל"ע (עיי' בריהוט ד' ר"ז) אצל פחמה נכזים וכן אם אכל דבר שאין דרכו לאכול והשותה שזמן והסך ציין ונשלמים קרן ואין ונשלמים חומש וכן האוכל תרומה צמוד נשגם קרן ואינו נשגם חומש : (ך) כל המגשם קרן וחומש התשלומין נעשין תרומה ונפיכך אם ראה הכהן לחמול אינו מנולא וכל המגשם קרן ואינו נשגם חומש התשלומין חולין לפיכך אם ראה הכהן

(ג) זקרו של כהן שהיה עומד אצל זקרו של ישראל וכן כליו של כהן שהיה אכר אצל כליו של ישראל ה"ז ומדליק שזמן שריפה שלא צרשות כהן :

(ך) ומדליקים שזמן שריפה צבתי ככסיות וצתי ומדשות ונמנחות אפילים שלא צרשות כהן כיון שהוא לרכי רצים וכן מי שאין לו שזמן חילין להדליק כר חבוכה ומדליק שזמן שריפה שלא צרשות כהן כיון שהוא לרך עולה וללויך חלה שאין זו סכנה ומדליק צרשות כהן (צג) ועיי' עוד מדיכסם חלו צרשות"ס סס :

(ך) התצוה והפירות קודם שגא עליהם וי"ס אינם נוקבלים עומה לפי שלא הוכשרה ואעפ"כ אסור לאכלם צוה"ז שכלנו עומי ונחיס והאוכל תרומה

בית פדק יא אדם

(ח) כן הוא הגי' צומדכי פ' אונתה לכה"ג וכן הוא בתוספת' והיא גי' ומדויקת ולזה כיון הכ"ו שכתב לעיי' סס : (ג) לשיטת הסוגרים דהנחת כליו לזרים אינו אלא דרצנן א"כ יש ראה צורה דאיסור דרצנן אסור לחולי שאין זו סכנה ועיי' בקשרי נשות אדם ה"ל שצת כלל ס"ע שהארכתי צה :

(ג) הר"ש וכן הרע"ז ופירשים צרשות כהן ר"ל כשים שם כהן וכ"כ שם עוד על צית האצל וצית המעשה ושו' שיש שם כהנים ולפ"ז ל"ל דהנתי אחי לאשנעין איסור דאע"ג דהיי לרכי מלזה וס"ד להחיר אפי' אין שם כהן כמו צמנול'האפילין קמ"ל נחתי דוקא צרשות כהן דא"ל דאחי לאשנעין היתר קשה הא אפי' זקרו של כהן עס זקרו של ישראל וכיוצא זו מותר אע"כ דאיסור אחי לאשנעין אצל הרענצ"ס כ' צרשות כהן ר"ל צמנול'ה ונולותו שירשה לנו זה וא"כ אחי לאשנעין היתר דאפי' אין שם כהן דלדבר חול אסור ולא מהני נתינת רשות אצל ללריך חולה אעפ"י שאין שם כהן מותר בלגד שיה' צדיעחו . אך קיפא ל"ע לשיטה צח ישראל ט' והיא למודה כ' אצ" ומדליק צרשותה והנה לר"ש ודאי ק' כיון שהיא שם ל"ל שמה' למודה דנ"ע מנזקרו של כהן כו' וגם לרענצ"ס ק' דמאי חועלת ומה שמה' למודה אצל אצ" ועוד ל"ע לרענצ"ס מאי קולא יש כשהוא צנטילת רשות מוכן ולזה צמנולות אפילים וכיוצא זו א"ל נטילת רשות דא"ל דנטילת רשות לריך ונשום גזל השצט ועיי' שנוטל השזון מכהן או שנפריש מגרנו וכדי ללאת ידי נתינת ללריך לזכות לכהן ע"י אחר כדאי' ציר' סוף תרומה (ודע דשם הגי' נשונש וכל"ל נ"ד בתרומה שכתלה לו נתינת אצ" אמו כהן אחי לי' ומחלקו לנ"ד בתרומה גרנו צלל כן א"ל זכ"י א"ל צמנזה לו ע"י אחר) ולכן לריך נטילת רשות א"כ ק' למה צמנולות האפילים מותר בלא נטילת רשות וכי מותר לחלו צנטיל לרכי רצים וכיוצא זו : ולולי דמקשה"כ הייתי מומר דפירש צרשות כהן כדברי שריהם דר"ג שידיע לו לכהן ויעלו מננו רשות להדליק וכיון שמוזה לצקר את החולי שמוח

חכמת

שער מצות הארץ פרקיב יג

אדם

פרק יג

דין הקונה מעט הארץ וכל דין דעמי

לומר הנחצר עיין בם' חרדים ח'ד חרירי שיהיו
נזהרים להפריש דמאי כדאיחא הרבה פעמים בגמרא
וכי אפשר דר' והציא בשם האר"י ז"ל מעשה (*):

(א) (רמב"ם פ"ט מהל' מעשר) צומן יוחנן כה"ג
רצו עמי הארץ' ישראל והיו זקנים הכל בחרונה
גדולה ומפריש' אותם לפי שהכל יודעים שקודם שחרס
הוא צמון מיתה אבל צמ"ר יו"ט וי"ט יש מהם שהיו
מקילים ולא הפרישו אותם כיון שאין זהם קודם
הפרשה מיתה ואע"ג שכל זמן שלא הופרש מעשר א"כ
לא הופרש ג"כ חרונה מעשר ויש זהם עון מיתה
משום ה"ח"ו שצמחו וי"ט חשבו ע"ה שזה דוקא
כשהופרש המעשר ואז האוכל המעשר קודם הפרשה
ת"מ הוא צמחה אבל קודם שהפריש מעשר אין
צו מיתה לפיכך גזרו שלא יהי' כלאון על המעשרות
אלא אנשים כאלו דהיינו (ספ"י) שיקבל עליו צפי
שלשה ח"ח להיות מעשר את שהוא אוכל ואת
נוצר ופירות שגדלו בקרקעותיו ואת שהוא לוקח
ע"מ לנכור ולא יתאחר אלל ע"ה וכשיצאו עדים
שהוא רגיל זהם חמיר הרי זה כלאון על פירותיו לומר
ומעשרים הם אבל ע"ה פירותיו ספק ואין כאלו
לומר מעשרים הם חסר נקרא דמאי ר' לומר
דא מלאי :

(ב) וחקנו חכמים שהלוקח מע"ה מפריש חרונה מעשר
שהוא עון מיתה ומעשר שני שאין צוה הפסד
סצומן המקדש הצעלים אוכלים אותו וצומן
הזה יכול לפדותו בפרועה אבל מעשר ראשון ומעשר
עני

בשנת ח'ן ומעשרים ומה על זה :

(א) ליקט בשנה שלישי' לשמיני' אחר ט"ו בשבט ומפריש'
מ'עשרה כצרכהדשגם שנות האילן אבל אם ליקט
קודם ט"ו בשבט ומפריש מעשר שני ח' שנהחדש
שנה שמיטה בחשתי הרי לא נחחדש שנה האילן עדיין
וצדי' הוא שנה שניה וכן אם ללקט ברביעית קודם
ט"ו בשבט מואחר שלא נחחדש שנה של אילן ה"ה שנה
שלישית ומפריש מעשר עני :

(ז) ואעפ"י שהולכים אחר לקיטתו אחריו צח שיש
שכנסה לשביעית אפי' לא גדל חלל בית שביעית
ונעשה ככר צבועית אפי' חייב צומעשר כשיש
וגם חייב צבועית כדלקמן פ' ט"א לענין שביעית :
(ח) ללף אפי' ג' ר' לענין כלאים וערלה הוי כאילן ואינו
כלאים בזכרם וחייב ערלה אפי' לפנין ומעשרות
כותבים עליו חומרי אילן וחומרי זרעים לפיכך האזינו
שהיו נוסה שניה וכנסה לשלישית ולקטו קודם ט"ו
בשבט ומפריש מעשר ראשון כדן ואח"כ מפריש
מעשר אחר והוא ספק אם הוא מעשר שני כיון שהוא
מסרי' כונו אילן או מעשר עני דרבנן צח לקיטת
מזעים ולפיכך פודהו ומספק כדן ומעשר שני ואחר
שפדהו כותמו לעניים כדן ומעשר עני :

(ט) האורז והדוחן והפריגין והסומסין לפי שאין ללקטין
כאחד לפיכך הלכו זהם חכמים אחר גמור פירי
ומעשרים להצא (ול"ע אם ר"ל גמור פירי כונו שאר
קטניות דהיינו לעזת מעשרות או ר"ל גמור פרי ונוש
וא"כ עדיין קשה למה נסחמו ומסאח קטניות ע"ס צמ'
הני המלן שוינהו רצון וע"ס צמ"ה דף י"ג ע"ב
חוק' ד"ה אחר דמוכח דר"ל גמור פירי מוש :

(י) פול המלרי וכלל' הסריס' עיין כלל דמיה' בפ"א מה' מע"ש

(*) ז"ל הם' חרדים צבית ישראל רחמי' שערוריה שמים רעות ח' הקונה מעט הארץ ואינו מעשר דמאי והרי רמב"ם
צומנו לא אחר דאכש' דרי וגם הרב צעל כפתר ופרח והטור שהיו כונה שנים אח"כ לא אמרו והרי גמרא
ערוכה קא מחמה אכשור דרי וצמחתינו ראה רחמי' מכשילים צדצ' וטודע שומכרו ע"ל. צ) וגם כוסף דפה
רזה צומנינו שהראשונים הקטנים עם הגדולים היו יודעים כל הדינים של הפרשת חרונה ומעשרות
אלא שהיו חסודים אך עשה מעט ומער הם הצקילים וחקרנו ומלאנו אותם עושים. וסרצ' המקדש הקדוש
רצנו ילחק אשכמי האשר הופיע עליו דח הקודש והפליא לרצ' פעם ח' ככנס ע"ה אחר צביתו שהי' וממורי
פיין ואמר לו ע"ל רחמי' כחוד צמלחך ח' לך וקיהורי הודם וככה וכתן לו תשובה. וכל ירא ה' כשקובס' עמק
מלאך מפריש דמאי כדן הגמרא :

הכמת

שער מצות הארץ פרה יג

אדם יז

(דמיון הזה חף זא"י ופרישים חלה רק כל שהוא וכל שהנחמנירים ופרישים גם בחלה עכ"פ אחד ונו"מ) ואומר א' ונו"מ שיש כלן ה"ה ונעשר ושאר ונעשר קוונן לז"ה שבשית' ונעשר עשוי תרומת ונעשר עליו והשאר חלה ונעשר שני קונצ' לו ונקום בזה"ח לז' שירלה בלשון או בדרום ונוחלל על פריעה (י) (רנוצ"ס פ"ד) לקח וין הנחתום (הוא הלש העיקר והופה) פת חמה שאפה היום וגם לונתים שאפה החנוול לר"ך להפריש וכל וין ונו"ן ולא וזה על זה דחייסין שווא לחנוול קנה חיעים ונא"ש אחד וכל היום נא"ש אחד ושנאל אחד עיבר ואחד לא עיבר בלוקין כ' י"ד חלל כששניהם נאפה ביום אחד אפי' הם נשורים דרפוסים ונוחר וכן אס' לקח וין הפלטר (זה שהוא קונה וין הנחתום) אס' שניהם ונאחווול או ונהיום ונעשרים וזה על זה אפילו הם ונדפוסים ונשורים דנקהנאל פלטר זה קונה ונחתום א' חלל לקח וין הנחתום (הוא זה שקונה וין הפלטר) ודרכו לקנות ונצ' נחמיון ולפיכך ונעשר ווכל דפוס ודפוס :

(י) (רנוצ"ס שם) אסור לזכור דנו"א לנ"ה ולשלוח לו ונפי' שובשילו חלל ונוחר לזכור ולשלוח לח"ח שאין ת"ח אבפי' שהנשכל ב"ח ת"ח אוכל עד שיעשר או

עני' אינו לר"ך גפריש ונפי' שהוא ספק והנווליא ונחצירו עליו הראי' לז' כדאומר ללוי ולנבי' הצ"דא' שאינו ונעשר ונו"מ לר"ך לקרות שם אפילו לנעשר עני' ואומר עיבור וזה שיש כלן הוא ונעשר עני' נזירה ונשום ונעשר שני (ה) (נ"י' דנו"א פ"ד ונ"ג צת"ע שם) ונפי' שרוב ע"ה ונעשרים הם לפיכך הנפריש א"ל לזכך וכן ונוחר להקדים ונ"ש לנ"ר חלל לא ונ"ר לתרומה ולא תרומת ונעשר לנ"ר שאם אין ונ"ר אין תרומת ונעשר :

(י) לפיכך הנצ' להפריש וין הדנו"א ונפריש כדי תרומת ונעשר שהוא א' ונולה וין הכל ונוניחה בלד הפירות ואינו קורא אותו תרומת ונעשר שהרי אסור להקדים ת"ו לנעשר חלל אומר זה ונעשר ושאר ונעשר קוונן לז' ואח"כ אומר זה שאומרתי עליו שהוא ונעשר הרי הוא ת"ו כל שאר ונעבר קוונן לו וביטל אותה ונוהנה לכהן (בין צת"ע ריש פ"ק דנו"א וצת"ע פ"ע) ואח"כ ונפריש ונ"ש או אס' יזלה אומר ונ"ש של פירות אלו בלפוסם או בדרומם וה"ה ונוחלל על פריעה זו ונשבת ונעשר עני' אומר בלעיל כ' ז' :

(י) וכן הלוקח כבר וין הנחתום ונפייש כדי ת"ו וחלה דהיינו א' ונואלה שהוא ת"ו ונועע יותר לחלה

בית פרק יג אדם

(א) כ"כ רנוצ"ס שם ונלשנאזה ונשנעשא' ללקבוע ונקום בלפוטו או דרומו וכ"ו ונלשנא צפרישו דנו"א פ"ד ונ"ב וע"ס צו"ד גבי קריאת שם לח"ו שבי' תהי' בזה הדר ונשנע דנעשר עני' אינו לר"ך לקבוע ונקום ונחצורו פ"ד מהל' תרומות ה"ח כהצ' דין דקציבות ונקום בלפוטו רק גבי תרומה גדולה ועננאל רצא' איכא דדוקא צת"ג נשום דצעינן ראשית טיה' ראשיתה כיכרים וכדאיהא צעירוצין ל"ו וצירושלוי' בתרומת פ"ג אינתינתין דח"א עד שיאמר בלפוטו כ' והנה יש לוונר בין ר"ש ורצנן דכ"ע ק"ל דצעינן קציבות ונקום חלל דר"ש ק"ל דצחוכו הוי ג"כ קציבות ונקום ע"ש אך ל"ע שהרי צנתינהין איחא להדיא האומר ת"ו זה צחוכו ונעשרותיו צחוכו ואפי' לגרסת יושבלי' דלא גריקין ונעשרותיו ונ"ו קשה ונ"ש תרומת ונעשר ויש לחוק דלפינן תרומת ונעשר ונחתומה גדולה הך לר"ך עיון שהרי צנתינתין איחא להדיא גבי ונעשר שכתב בלפוטו או בדרומו וא"כ משנע ונעשר עני' שהרי גם הוא טונל לקובית הט"ס דילן כנוש"כ הר"ש דנו"א שם פ"ג ואף אס' כאומר דצדנא' אינו לר"ך לקבוע ונקום לנ"ע עפ"י וזה שכתב הנו"מ פ' י"א מהלכ' ונעשר שני בשם ריטצ"א דלנו"ד יש צריחה א"ל לקבוע ונקום ודא' דרצנן עכ"פ להקצרים דחיו"ו וין התורה לר"ך לקבוע ונקום והר"ש דנו"א פ"ג ונ"ד כתב בהדיא אפי' צנעשר עני' של דנו"א שלר"ך שיקצב ונעריב שבת בלפוטו או בדרומו ע"ס ולכן כ"ל דקאן להחמיר וראונו ג"ס צו"ע בלפוטו או בדרומו כנו' גבי ונעשר שני ונחמני' דקנן מע"ס וה"ה בשבת ונעשר עני' חלל דחלל ונחיו נקנן לפי שטוב צד השמים :

אם

ו) כוחות את חצירו שיחל חללו זה שחצירו (שחור)
עמו יחשש שיה' יצורוב על חכילה (3) יכל
דה"ה חף הם חצירו רק שחשש שיה' יצורוב
והחל חצירו וחצירו על הנעשרות חצירו ונע"ם וה שחור
עמד להפריש לחור ה"ה ונעשר וחור ונעשר קויד
לו זה שחצירו ונעשר נעשה ח"מ על השחר הקויד

(א) וכו' בדגנא חבל צורחא אינו יכול להטות ע"ד
שחינו דרשותיו וגם בלא אינו קיווך על דריס
(אע"ג דק"ל הו"מ בזה"ל הוא דרצון וכו' כבר כתבתי
די"א

בית פרקי אדם

(3) עיי' כ"ז דרומ"ס פ"ט מהל' מעשר ובהל' י' כ' דין דומ"ו לו הכוס כו' ובהל' י"א כחז וכן אם זוננו כו' וכחז הכ"מ קפ"ו ושנה שם ולא הזכתי כלל בזכתי דכל דין זה הוא למוחר ונש"כ החור"ע שבהל' י' כ' הדין של חול ובהל' י"א כחז הדין בשנת גס זה ל"ע דא"כ למה נוקיים על כל שירלה שיקטור אללו ולכן כל שטונות הרמב"ם בהל' י"א דלע"ג דלא הוזכרו רק לשחוח וז"מ אם חושש שמא חזירי גס לאכול ונתנה כחמאזה :

(ג) עיי' בחור"ע בעתכית' דמנו וכן משמע בירושלמי דנחלי י"ח ע"ב בעטסה דרבי ורבי"י עיי' שם וב"ב בהדיא

שַׁעַר מִצּוֹת הָאָרֶץ פֶּרֶק יג אִם יְה

ואחר ונוי שלימי ונעשר ופשיטא ונשר צבי אדם ולא
 וכן הדמיון על הדמיון ואם עישר הרי זה תלמוד וחדר
 ונעשר ונעשר על הדמיון תרומה ואחר לכלל חומה
 תרומה עד שפשיטא ונעשר תלמוד הראשון לשמור זה
 שהפשיטא הוא בצד הדמיון והתקין ונעשר שיהיה שפשיטא
 הוא ענין זה"ל (רמב"ם פ"ה ונע"ל ת"ה י"א) :

(יד) לא יטעם חזר במעשה של ע"ה ולא בקטורו
חא"כ היה הכל נחלק ונחלק ידו לפיכך הרואה

לחקן יחקן גבאי לרקע גובי קחם בכל אדם ונחלקים
קחם והרולה לחקן יחקן. ולענין ליחסי לחילה שאין צו
קבנה יי' צדקתם וקפצתי כשנח אדם בהשגות :

מז כֶּסֶם סִלְרִיךְ לַהֲחַנֻּת עַל נֹה שֶׁהוּא אוֹכֵל אֵלֶּל
ע"ה כִּךְ לִרְיָךְ לַהֲיוֹת נֹחֵמֶה עַל צִמּוֹ וְחִפְיוֹ הִיָּה

להסליך מונו על הדרך להקל מונסאו לא ישליך עד
שיעשה שווא יולאמי ע"ה וכן הבורח ירק ויו השוק

ונוסף חשב"י שלא סקל ולא נודד ולא חתן דניס וכוונתו
להחזיר לא יחזיר עד שיפטר ודוקא בדבר ששומעין

ידוע דכיון שמוסף נעשה שבו ואם היה ירח שנים
משגור צלצו ונעסר ואח"כ יחזיר אם

בית ספר

(ד) (כ"כ הרמב"ם ע"כ נכ"ע וז"ל ע' נמור וז"ל ע' י"ד ק')

חכמת שער מצות הארץ פרק יג אדם

מן המנוחה .
(כז) החמורים שנכבדי לעיר ואמר אחד וזהם פירות
 אלו אינו נחמדים ופירות חזירי נחמדים אינו
 נאמן שנה קצויה עשאו צינים :
(כח) ע"ה כהן מצות לחצר ואמר לי קח לי אגודם
 ירק ח' גלסקין ח' והלך החצר וקנה ח' לעלמו
 וח' לע"ה לוקח קנהם ופטור ונלעשר ואין חמורים
 שהוא כוחן לע"ה זה שקנה לעלמו ונולא שהחצר
 נוכר דמאי זה חלא חמורים כיון דדמאי אינו חלא
 נדבנן ובדרבנן יש צריה חלא חס החליף חס המנעם
 ונולא שהוא חייב צאחרותו הוי כאלו החצר קנה
 צמעותו ולפיכך חסור ליתן לו עד קענער
 (סיף פ"ו דנעשרות וצמעות פ"י) :
(כט) ואם פירש ההצר ולא לקח קנה חלא חס
 זה שלי זה של חצירי והח"כ נחשבו לר"ך לעשר החלה
 דמנא יתן לע"ה זה שקנה לעלמו ונולא
 כנוכר לו דמאי :
(ל) ואם ה' הנוכר חצר וחצר הזה הקונה הדריע
 להמוכר שקונה זה צביל ע"ה והלוקח לז קנה
 לעלמו כלום פטור מלעשר דכיון דהדריע לו שקונה
 זה לע"ה צדאי עישר הנוכר ע"ז דח"ח חסור לנוכר
 ללוקח ע"ה ואם קנה החצר אחד לעלמו ואחד לע"ה
 ונחשבו חצ"ג דהדריע לנוכר חפ"ה חייב לעשר שהרי
 זה דמונה נחשבו לו ח' שלא עישר בהרצת שוכר
 הם מעשרים שלר"ך לתקן דמאי וה"כ זה שנוכר
 ללוקח החצר ונחשבו לא עישר :
(לא) ואפילו צלל נחשבו חלא כל אחד עושה צפ"ע
 חפ"ה כשחילק צדו ואמר זה שלי זה של
 חצירי ונעל חלקו לבסוף חייב לעשר שהיה דהוי כנוכרו
 לו חלא חס נעל חלקו בחסלה וח"כ הנשאר ונונילא
 הוא לע"ה ולא הוי כנוכר (ר"ש שם) :
(לב) ה' שאמר לא' הנא לנו ה' אגודת ירק והציל
 נכל ח' וא' צפני עלמו חצירים קנה ח'ל
 לעשר

צמעותו וכן לכל מי שחשש צחקתו (כדל"ח
 צ"ד קינן קי"ט) :
(כא) הנוליך חטיו לעיון ע"ה וכן הנופקיד חלא
 ע"ה הרי הם צחקתן שאינו חסור להחליף וכן
 ע"ה שהיה נחשבות צמעותו של חצר חפ"י שחצר יולא
 ונכנס ה"ז נותר ואינו חושש שנה החליף :
(כב) הנוליך חטיו לעיון ככ"ס ה"ז דמאי שנה
 החליפם צמעותם של ע"ה והנופקיד חלא עכ"ס
 עיי' לרנז"ס פרק י"ח הלכה ע"ו :
(כג) האומר לניו שאינו נאמן על הנועשרות קח לי
 נוני שהוא נועשר והלך ולקח והציל לו אינו
 נאמן ואם אומר לו קח לי מל"ש פלוגי ה"ז נאמן לומר
 נוננו לקחת שהרי נחירא שנה ישאנו הלך לקח
 לו נאמנו פלוגי ואמר לא נולא חטיו ולקחת לך נאמנא
 שהוא נאמן אינו נאמן :
(כד) (פ"י י"ב) הנכנס לעיר ואינו נוכר אדם שם
 ואמר נני כחן נאמן נני כחן נועשר ואמר לו
 אחד אני אינו נאמן ואמר לו ח"ש פלוגי ה"ז נאמן ולקח
 נאמנו פלוגי חפ"י שאינו נוכרו והלך ואוכל על פיו
 דנשום חיי נשם הקילו . הלך ולקח נוננו וסאל לו
 נני כחן נוכר יין יין אומר לו זה שקלקל חלא חפ"י
 שם כנונילים זה חס זה הרי אלו כנונילים :
(כה) צד"ח שהוא קווקך על אחד צונן שאין
 נוכר אדם שם חלא חס נוכר אדם שם אינו
 קווקך על ח' שיאמר לו פלוגי נאמן חלא על נני שהוא
 נאמן למנוחה להרצה נוכר העיר דל"ד ידו חסור
 נוכר ידו . לו האמת הפלוגי ננונחה צמית כל בני
 העיר ולא יתחלו צו כמו שאפשר שהתלו צו כשאנו
 נוכר אדם שם ואם שהה שם ל' ימים חפ"י שאינו
 נוכר אדם שם לא יקח חלא נוננו שיאמר לו הרצה
 נוכר העיר שהוא ננונחה (עיי' כ"ט שם) :
(כו) ולא סתירו דברים אלו חלא צמעות ונעשרות
 חלא לעיון פירות צמעות לא יקח חלא

בית פרקי אדם

סוים והיינו כ' יהודא דנחמין דגם חמנח חושש צחקתו ונחמין כדצרינו נוכח צחולין ד"צ דרמי
 מנחמין דמחן למנוחה ולא נוכח הא דר' יהודא וצריחא דשכנתו כדצנן דפלוגי על ר"י וכ"כ הרנז"ס צמעותו
 דלכנה כר"י דגם חמנח נוכחם לו ול"ע

חכמת

שער מצות הארץ פרכ' יג

אדם יש

לעשר חלל על חלקם בלדד הביא להם צער וצו
לריבם לעשר על הכל דהוי כאלו האחד נותן ונשלו
לחצירו והוי כנוכר לע"ה:

לג (ע"ה שה' עוצר וצוק ואמר עלו לכם תלמים
אובלים שם ופעורים שאין הונחם קונעת
ואם הכניסו לבתיכם אם רוב העם ומכניסים לבתים
ומסחנא לא עישר עד שיראה פני הצית ולכן ונעשרים
ודלי ואם רוב ומכניסים נשוק דאז כבד נגמר ולאבחו
ונקצו לנעשר אין ונתקנים חלל דנא"י שווא עישר
ואח"כ הביא נשוק ואם אמר עלו לכם והכניסו לבתים
ה"ו כאלו אמר לו שכבר נחתי צווער חלל שכבר
נעשרתי אותם וכלומר שחילל לאכול אותם אפילו צדתי
נפני שכבר נעשרתי ואני נאמרים אותו צוה שכבר
נחתי צוה חלל איני כאמון צוה שאמר נעשרתי ולכן לא
חללו נשוק אפי' ארעי ואם הכניסו לבתים ונעשר
דנא"י ואם נתן לו דבר מרובה שאל"א שילכל הכל נשוק או
שמתן לו דבר שאין דרך לחלו ח' או לארס גדול שאין דרכו
לחלו נשוק ה"ו כאלו אמר לו עלו והכניסו לבתים:
לד (הנוכר פירות בקוריא ואמר ושל ארץ ישראל
הם הי"ב הלוקח לעשר ונעשרים הם כאמון שהפה
שאמר הוא הפה שהחיר ושליו הם הי"ב לעשר
ונעשרים הם כאמון שהפה שאמר כ' ואם ידוע שיש לו
קרקע בקריא וה' רוב ונכדו ונשדו חייב הלוקח
מונו לעשר שחוקתו שנעדיהו הציאו ואין כאן הפה
שאמר הוא הפה שהחיר ולכן אינו כאמון כשיאמר
ונעשרים הם:

לה (הלוקח פירות ונע"ה ושכח לעשרן ונכנס שבת
או יו"ט או שבת וי"ט או שני יו"ט שאל"א
לעשרן ה"ו שאלו ואם אמר ונעשרים הם חלל
על פיו בזהו שבת וכן בשבת וי"ט וכן אם אמר
לו אחד ונע"ה ונעשרים חלל על פיו בזהו שבת
אפי' היו לו פירות אחרים ונתקנים ואלו ויין
השני שאינו שבת על ע"ה ואעפ"כ ליואלו שבת
ה' יאכל עד שיעשר דנא"י על הכל על שחלל
ועל הנשאר שלא האמינהו רק ללדד אותה שבת:

לו (עמים שאמרו פירות חלו על לקט שכחה ופיאה
הרי חלו כאמרים כל זמן הגרנות שהלקט
והשכחה והפיאה נא"י והוא שיהיה קרוב וכן הגורן
כדי שילא ויבא צי ציוס ואם אמר על ונעשר
עני הם הרי חלל כאמרים כל השנה כולה ואינם כאמרי'
חלל על דבר שדרך צי אדם ליתנו:

לז (כילא חטים חלו לקט שכחה ופיאה הם הרי
חלו כאמרים קומה זה של לקט שכחה ופיאה
הוא אינם כאמרים ואין לרד לומר שאינם כאמרים
על הפה לומר ונחיתת עמים חלל ונעשרים דנא"י:

לח (כאמרים על הסעודה של אירא ואין כאמרים עליו
צ"ח חיצין ונשקל כאמרים על הפול ואין כאמרים
על הגריסין צ"ח חיים צ"ח ונשקלים כאמרים על השעון
לומר של ונעשר עני הוא ואין כאמרים לומר של זיתי
ריקוף הם כאמרים על הירק חי ולא ונשקל אפי' היה
דבר ונעט שכן דרך צעל צחים ליתן ונעט ירק ונשקל
ונקדרתו לפני ונחוק שיכול לומר צעל הצית נחמו לי
יכול לומר איני צעלתי ונחיתתי:

לט (וכן צ"ח לוי שאמר פירות חלו ונעשר ראשו'
שנטלה תרומתו הם הרי זה כאמ' לעולם על
תרומת ונעשר כשם שישאל כאמ' על תרומה גדולה
חלל אינו כאמ' עליו לפוערו ונעשר ק"י:

מ (אי כל הדברים החלו אמרים חלל צעם הארץ
שאינו לא חסוד ולא כאמ' חלל ע"י שהוא חסוד
לומר תרומה לשם חול' אקור ליקח ונונו כלל דבר
ש"ס צו זיקת תרומה ונעשר אפילו קרבי דגים ונפני'
טבותים צעם טען ואין אקור חלל כל קלפניו חלל
חולרו מותר ליקח ונונו ונפני שהוא נתיירא לערב
תרומה באלורו שווא יודע הדבר ויפקד הכל וכן
החסוד לנעשר ק"י לנכח לשם חול' אין לוקחים
נונו דבר ש"ס עליו זיקת ונעשר וכל זה קנס ונדבריה':

מא (פירות שהוקדש וכן ההפקר כגון הסי' והרינו'
והעוהדר' וצמות שום וצמות שקמה והנפטים וכו' וכלל
התורה והם שעדיין לא הטילו שאר (ה) והנפסה
והכסדר וכו' וכלל כגון פטורים וכן הדעתי והלוקח ונע"ה
אפי'

בית פרכ' יג אדם

(ח) (ול"ע דא"כ לא הגיעו לעונת הנעשרות וא"כ נא"י אירא הפקדים ונעטם הפקר והא אפילו צדא'
נעטת פטור כדאיתא צ"צ דנעשרות ה"ו ונ"י נה שכתבתי צ"ל צה שונעת על השער ה' על זה
ובס' (יוד)

צב
צא
צח
צב

אדם

השיעור וכן אם שבת ליעול חלה וזכר בשבת חולל
והשיעור לנולא שבת ומפריש חלה לנולא שבת ודוק
בשבת עיסה אחד חלה אם לש' עיסות אין יכול
לחבול עיסה אחת כולה להפריש ועיסה הז' גם על
הראשונה כיון שהיו ז' עיסות אסור להפריש חלה וכן
העווקב בדלקון ס' י"ג וכן אם שבת להפריש חלה
יון נולא לר' כל שיעור וכל נולא ונולא ועווקב ונולא י"ג
בפריש וכל חסידי וחסידה ועווקב חלה (כ"ב בהבחה
ס' ס' ק' ר"ה) דיוונ' אם היו בכל עיסה שיעור חלה
א"כ אין יכול להפריש מעיסה על חזרתה שלא וכן
העווקב ואח"ל שלא היה בכל עיסה שיעור חלה חלה
שע' לירוק קל כעטרפו לחלה בדלקון ס' י"ג אין
קצרה שיעור לירוק קל לנוה שאין עכשיו צעין (ואפשר
דבהבחה ס' ס' ק' ויירי שהיה בכל עיסה שיעור חלה דכיון
דכ"כ"ה היה שיעור חלה ע"ז כבז דאין קצרה חלה
בשלא היה בכ"ה שיעור חלה רק שכלערפו לשיעור ע'
לירוק קל א"ז וכן נשנוע בהס' ס' פ"ה והבי' ונסחזרה

(ז) ויעקב שחנצטעלע קודם שפירש חלה לרדק
שפירש החלה וזן העיקר וועט כ"כ עד שיהיה זה
הנשאר ק"א גז החלה ואם כזר הפרש לרדק שיהיה
זוים ק' גז החלה דהוי ונשאר "ז":

(ח) אין חייב במלת הלל ה' וי"ח דגן שהם חמץ
ושעורים וקטניות וס' ושיפון ואינו חייב עד שיהיה
ו"ג

בינת סדק יר אדם

לה עם עד טחאפה . והנה הט"ו נדעה דין אפיה לרין עישה שנתצלה שכתב ונהר"ו הביאו הט"ו שם סכ
 רביון דכל העיסקה היא עבד ונתצלה א"כ ל"ט ציטול ולכן כתב ונהר"ו כיון דקלת ח"ל ונדרבן ונדרבן
 חזריקן צרייה וא"כ כשפירש חלק קטן ונאחר טיהיה בעיסקה ק"ל א"כ כתבעול ונחה למה הט"ו דה"ה לאפיה
 וכבר כתבתי דבזמנה וכל הפוסקים כחזק סתמא דנפירש לאחר האפיה ואפילו בחלת א"י דל"ט צרייה
 ובדלפין צספרי ונלח הארץ ונדרבי ונהר"ו נוכח דצצטול בחלת א"י אין לו תקנה והצ"ח הקשה על ונהר"ו
 דכשפירשו עכשיו ונחוק הכל . וכל דדעתו כיון דגלי קרא טעומה לפירש לאחר אפיה ה"כ לאחר ציטול
 ונשנוע וצ"ח דאפילו בחלת א"י נחירי אצל הר"מ כחז דדוקא בחלת ח"ל דרבנן וינקל ובאונת כל דעת
 ונהר"ו חורה היא דק"ל למהר"ו ונאלצתיך קרא ונלח הארץ להחיר להפירש חלה לאחר אפיה ט"ו דלח
 נשעם צרייה אחיקן עליה חלל דב' זמנים נחתה חורה או פירש בעודה ע"ה ונלח מן הנזכר כנש"כ
 האפיה עריקותיכם והא לא הפירש ונעיקה יפרש ונלח כדכתיב ונלח הארץ ואונס דוקא כשנלח דוקא
 לחם ונש"כ אם ציטל העיסקה והיא דין לה תקנה דלא חיקרי לא עיסקה ולא לחם ואונס בחל"ל צרייה
 וא"כ כשפירש חלק קטן נאחר ט"ט צ"ק לא לצבל חזריקן צרייה נאפרע ונש"כ צה"י דל"ח צרייה אין
 לה תקנה וכו' נכתבלה אצל באפיה דעומה להפירש ונאחזייתא בלא טעם צרייה ספיר יכול להפירש
 אפילו צה"י ובאזה טעור שילח וא"כ לק"ו ונאחזי"ו ונה שיקשה הט"ו ונחיה צצולה דאחרי זה אחר
 הצא וכלל חיקר וצ"ט א"ו ק' כל דלק"ו דדוקא הכא שחלק בסכך ידוע ולכן הוא צ"ק או צ"ק ונש"כ
 צולה דהחורה חייב ליתן חלה ואין כאן חלק ידוע אחר חתימה היא החלה והחורה חתימה ליתן אחר
 האפיה וא"כ וי"ט קודם האפיה ונ"ט א"כ וגם אין טיך לאסור להפירש בעומה ספיר ונח"ט נשכחו ק"י
 כדאיתא צ"ק סכ"צ ולכן נכ חתימה לא דלא לאסור להפירש ונחמה טעם

הכמת

שער מצות הארץ פרה יד

אדם כא

ע"ב ב"מס קנח וקחא שיעור ג' קווארט ו"א ה' קווארט: (מ) אם עירצ וקנחא ה' וי"מס אלו ועשה עיקה כשיעור חלה ונלטרפין דאז בראה כאלו הוא ויין אחד אכל אם לש עיקה וכל מין לבד אם יש בכל מין לבד שיעור חלה אין ופרישין על חצירו אלא על וי"מס ולכן אין ופרישין וכן החטים על שום אחד מהם ולא נאסר אחד מהם על חצין. ובוכעין ושיפון ויין אחד הוא וכן ש"ס ושעורים ויין אחד ואם אין בכל עיקה כשיעור ודולה ללרפס החטים אין ונלטרפס אלא עם הכוכונין והשעורים ונלטרפס עם הכל חוץ וכן חטים והשיפון ולערק עם השעורים ובוכעין ולא עם ש"ס וחטים. ש"ס ונלטרק עם שעורים ובוכעין ולא עם חטים ושיפון (נ) וי"מס העטם בש"ד (ו) ואין ופרישים מהחדש על היסן: (ז) כחן שאור ופיקה שלל הורונה חלתה לחוד עיקה שהורונה חלתה והכל ויין אחד לו להיפך וה"ה אם השאור של פטור כגון ונעיקה נכרים והעיקה של ישראל נכתחילה יעשה עיקה שחייבת בלא שום ספק וי"מס העיקה אכל האחרת אצפ"ש שאין נוגעים זה בזה ויפריש ונעיקה זו גם על העיקה שיש בה התערובות ואם אין לי קנח ראוי להתחייב ליקח חלה ונעט וי"מס ונעיקה נכתן לחוכה כדי שיקח בודאי ונעט גם ונעיקה שחייבת דאם יקח רק ונעט או אפי' כגון שיעור שהי' בשאור חיישי' שגוף החלה היא רק השאור ואין ופרישי' מהפטור על החיוב וי"מס דדיעבד קובי' ואמרי' כיון דנעל אוקר בכל שהוא נולא נעשה כל העיקה עכל ויכול להפריש ונאחזה עיקה (ו) וי"מס ש"ד וע"ז: (א) עשה ונעיקה פשטידא ונולא נעשר וכיולא זו יכול להפריש ונעיקה אחרת ע"ז ולא הוי ון פסיון על הפטור דכיון דנע"ע דאורייתא הוי הכל חיוב וכ"ה ע"ז דנעיקה הפשטידא כאלוה לא מהכי (ול"ע כי לא ידעתי למה וי"מס ונעיקה של פטור לעיקה של חיוב) וי"מס דנעיקה להפריש וי"מס וי"מס:

(יב) כחצירו לו פת שהפריש ונעט חלה עם פת שלא הופרש יפריש וכל פת ופת ודריך זה יותר קל: (יג) וי שאין לו אלא קנח ונעט אצפ"ש שאין זו שיעור חלה ויותר נעשה עיקה ואין חייב לקנות קנח כדי לחייבו בחלה אלא שהכשים נהגו להדר בכל ע"ס כדי לקיים הנהלים אכל אם לריך לעשות עיקה גדולה חסור ללש נפחות ונכשיעור כדי לפטור ון החלה: (יד) ב' עיקות שאין בשום אחד כשיעור וסם של חרס אחד וימין שולטרפין וי"מס בלעיל קי' מ' אם נוגעו זה בזה עד שדבקים כ"כ שכיחפדו יחלפו אחת ונחצרה ונעט ונלטרפין או יכחם בכלי אחד שיש לו חוד שיהיה העיקה בחוד חלל הכלי ואם ילא נקלחו דריעבד אין לשום נלכד שלא יחא כל העיקה לנעלה ונרופי הכלי דאז אין ונלערק ואם אין לו כלי שיש לו חוד אזי יכסה הכל בנפה וחשוב כאלו יש לו חוד: (מ) ודוקא שאינו מקפיד שלא חיצו עיקה נחצרה אכל אם הוא מקפיד שלא יגעו זה בזה כגון שלש אחד בכרכוס ובשנים אין זה או שהיה אחד פת קיבר ואחד פת נקיה או שאחד כילוש עם בליס ואחד בנים לבד או שהיו של ב' ז"ל דמקפיד' או אחד חדש ואחד יסן אפי' נעט ונעטו זה בזה פטורים ונחלה כיון שאין בכל אחד כשיעור ואם ידוע שאי' מקפידין ונלטרפס: (מז) היה בכל עיקה כשיעור אצפ"ש שזא' יש כרכוס ולא בשני או כיוולא זו אם הם של אחד וימין ונלטרק ופריש ונאחז על חצירו אפילו בלא נביעה ובשיכה רק שיהיו לבניו: (יז) עיקה גוי פטורה אפי' לשה ישראל דכחיב עריקותיכם ולא של גוי אפי' לשה ישראל ולכן יש לבטל המנהג דמקוונות שהכשים קומות בלק ונאופה עכ"ם ולקוחים ונעט חלה אכל עיקה ישראל חייבת אצפ"ש

בגת פריקת אדם

(ג) נע"ל שם כתב בפשטידא דאוקר עיקה אכל דוקא ונעיקה אחרת וי"מס העיקה דנעיקה איתא בנ"י דיותר להפריש וי"מס וכמו שכתב הש"ך שם ונעטונו לשנו ששגיג על רמ"א דנלשונו קשקש בנ"י ונוד ל"ל דהשולל בפשטידא ק"ל כנש"כ הש"ע שלריך שיעור לחלה נס"י ש"כ עש"כ לדין דלכך בכל שהוא קני ודאי יכול להפריש וי"מס:

יא

הכמת

שער מצות הארץ פריד

אדם

אעפ"י שנסקה גוי :

(ח) עיסת השותפים הם הם ישראלים חייבה
צחלה אפי' אין צכל העיסה חלל שיעור א' דכתיב
עריקותים ואם היא בשותפות עם גוי אם אין צחלק
ישראל שיעור פעורה ואם יש זה כשיעור חייבה ויכול
להפריש ונ"י וז' דא"ל שלא יהי' צחלה שיפריש ונעט
נשל ישראל :

(ט) אופה ישרא עשה עיסה לחלק לשאר אנשים חייב
צחלה שאם לא חונכר יעשה פת ולבן הנשים שקויות צכל
ע"ש ונמחז ישראל שיעור חלה ונוטלה ונוני חלה
אקור לעשות כן שהרי תיכף משלם העיסה החיוב על
הנמחז להפריש חלה א' א"ב איך ינכור ולא יפריש
וא"ל שנושה עליה להפריש דנ"ו האריך יצרכו זריות
הרבה ואנוס צמים שרגילות לקנות חנוני ונאחז
נמחז יש לרדים להחיר ד"ל דהנמחז ונחילה הקנה
להם הקנות ונעשה שלוחם לעשותה עיסה (ט"ז עס)
אבל וזה שנהגים שנושים בשעת חתונה נחם גדול
ועשים הרבה לוקחים וזה חלה לריך לנעל ונמחז :

(כ) ודוקא נמחז אבל צעה"ז שנושה עיסה לחלק
צכל לכל אחד פחות ונכשיעור פטור ונחלה חלה
אם יחלק פת לאחר האפי' חייב צחלה ודוק' שהיה דעתו
ונחילה לחלקם אבל אם לא עשה ע"ו לחלק אעפ"י
שהלק אח"כ העיסה לא נהני וחייב צחלה שהרי בשעת

החיוב דהיינו הלישה כזר היתה חייבת :

(א) ז' שנחני קנח לנמחז לעשות מהם שאור או
עיסה ואין צכל א' שיעור אם ערבן שלא נדעם פעורה
ואם נדעם אז כל דאם אחד דנמחז אינו נקפיד
לערב חייב ודוקא שאין דעםם לחלק הצכל אבל אם
יחלק הצלקו פטור ואם לא יחלקו הצכל אבל יחלקו
לאחר האפיה חייב (ד)

(ב) עיקר הנוטה להפריש צעירה עיסה דכתיב
ראשית עריקותים ולא יפרש עד אחר גומר הלישה
שעשה כל העיסה גוף אחד ואף שאח"כ בשעת
עריכת הפת נופרה ונעט קנח המה הפת אין צכל
כלום כיון שאין צו בשום ענין שיעור חלה ואף דמדינא
נותר להפריש צעירה חייבין תיכף שנתן עיס ויערב
הקנח צוים כיון שיש צו הרבה חילוקי דמים לכן
לא נהגו כן.

(ג) לא הפריש צעורו עיסה יכול להפריש לאחר אפיה
דכתיב צחלכם מלחם הארץ אבל לכתחילה
אקור ונעט שפריש מנמחז ומקח רשות ונעט
הצית אם אין פה"י לצעלה הצית עין צס"י ל"ט (כן
נוכח מנמחז"ד שהצית הצ"י ק' שכת')

(ד) העושה עיסה לצהונה ולח' פטור דכתיב עריקו
עריקה שהיא רחוי' לכס כוש"כ והי' צחלכם
כו' להחליט שנושה לצהונה ולכן העושה עיסה לכלבים
אם

בית פריד אדם

(ה) שאלה ז' צעלי צמים נמחז קוניהם יחד והשאירו ונעט קנח לאפות ונלח צע"י פוים צכל הקנות שיעור
חלה אך כשיחלקו אין כאן שיעור לכ"א ואפי' ציחר ואחר האפי' יחלקו אם חייבת צחלה :

תשובה הצ"י צ"ד ק' שכת' כהנ' צסם רשנ"א דנראה מדבריו דעיסת השותפות אפי' אין לכ"א רק צוית
כל שאין דעתם לחלק צעורו העיסה אעפ"י שיחלקו אחר האפיה חייב צחלה וכ"כ הש"ך צסם
הצ"י ריש ק' שכת' וכ"ו לנחן הטור ואף שנקט"ג שכתב ז' שלשו עיסה ציחר נדעםם ואין דעתם לחלק
וליקח כ"א חלקו חלל לאכול יחד ונמחזים נשנוע דגם לאחר האפיה לא יחלקו כתב הצ"י דאפשר דאורחא
דמילתא נקט והפרישה כתב שהקט"ג חולק ולא כתב וזה שכתב הצ"י וכ"כ הצחר הגולה על רמ"א ור"ל
להגיה כן צדכ"י רמ"א אבל צד"ו העתיק רק צד"י רשנ"א ולפ"ז כשנפריש חלה צעורו צכל ונצרכים אך אם אינם
נפרישים חלה חלל לאחר האפי' א"ע קלח דאפשר כיון דלא דעתם לחלק אפשר דעכ"פ לא יצרכו או
שנא כיון שכתב כחייב צעורו עיסה יצרכו ול"ע (והלבוש צס"י שכת' קוחר דבריו שצעי' א') ונראה דכיון
שהי' חייב לא נמחז החלוקה עכשיו דומה לנוס"כ רמ"א סס"י שכת' ונעשה עקה ע"מ שלא לחלקה אעפ"י שחלק אח"כ
חייב וע"ש צט"ו וצס"ך אלמא חללי' צחר שעת חיובו וה"ה הכא וכל דגז' ונמחז ג"כ לצדק לאחר צחלה השות
דכיו' דרמים ליה כעיסת השותפים דחייבת והשותפים א"ל ליחול דשית .

חכמת שער מצות הארץ פרה יא אדם טו

הכהן לאחול מוחל וצין כך וצין כך אינו מושלם אלא וכן החולין הנחזקין שהוליא מהן חו"מ דנונין על מינו דוקא (ע"ש צול"ע) ושאר דינים ונבחרים צרמז"ס פ' יר"ד ונהל"ה תרומות .

(ך) הנושך ראשון לאחר שחרס ונוניו ח"מ הוא חולין גמורים שחומר ונחשב כדכונן וכן הברן כד"מ גרן ויקב חולין חף ונשך שנעלה מוזהר ח"מ הוא חולין לכל דבר וחומר לזרים ולעוואים וכן ח"מ הוא חולין גמורים אבל ונשך שני הוא קדש יליך להעלות לירושלים ולאכלם גם בקדושת הנושך ואסור לטעולין וצוואה נחלקן על ש"פ ושוחקו ונעיל לים ולריך לפדותו דוקא על ונשך הולא צדוק והוא צדקתו או יחלל על פירות אחר' ושורפן ואפי' צירושל' מהגין צוואה לפדותו חפ"י דבזמן הצית אסור לפדותן צירושלים שחומר כי ירחק כו' ולא קרוב ח"מ צוואה כהני להחיר ויש להבטירו כדי שיקבל טומאה והוא לו היתר צדקין .

(מ) הפודה ונע"ש חומר הפדות האלו נחלקין על ונע"ש אלו ואם לא פירש אלא הפירש מנות צלנד דיו שהרי אלו חולין שטוקב צדקין (ך) וקודם שפודה ונשך אקצ"ו על פדיון נע"ש ואם חילקן על פירות אחר' ונשך על חילול נע"ש אכל על נע"ש של דמאי ח"ל צרכה : (י) נע"ש היתה לעניים הוא ממוסר לעשות צו כדכונן

והוא כחולין לכל דבר ואם צלו העניים צבילו לשדה לריך ליתן לכל ח' כדי שובצו דכתיב ואכלו צשעריקוסצמו ואם אין לו ליתן לכל ח' כדי שצבו מותן לפניהם וסם נחלקין צניהם :

(יא) וכנה כדי שציעה אם ון החיטין מותן לא יפחות נחל' קב ואם ון השעירים לא יפחות ונקב ואם ון הכות' לא יפחות ונקב והלי וון הברונרות לא יפחות ונקב ואם ון הדבילה לא יפחות ונחלק כ"ה קלע ואם ון היין לא יפחות ונחל' לוג ואם ון השקנולא יפחות ונרצעים ואם ון האורז רוצע הקצ כהן לו ירק כותן נחלק ליתרה והוא נחלק ל"ה דינר וון החרוצין ג' קצין ון אגוזים עשרה ון האפרסקין חמשה ון הרמונים צ' אחרוב אחד ואם נשאר פירות לא יפחות ונכדי שיעברס ויקח דמיון וזון שני קטירות :

(יב) ונושך עני הנחלק בגורן אין צו מוצת הכאה לצולים אלא העניים צלים ומועלים צע"כ ואפילו עני שציראל מיליין אחרו מידו אכל הנחלק צניה יס צו מוצת הכאה לצולים ומועלים לכל עני שירלס צנחחלק בגורן כתיב ואכלו צשעריקוסצמו נחלקן אכל צנחחלק צניה כתיב חוליא אה כל הנושך וסימו וסם שהציל לציתו חוליא :

יג

בינה פרק יא אדם

שנא יבא הכהן ומואל ומליק ללורך הכהן וכן צלמודה לצא צניה חציה וטעלים מוזהר רשות להדליק וה"ל כאלו חמורים לכהן או לאשמו שיהאוי סם . וצוה יוצר דברי הירושלמי סם הכי ר"ח ציקור חולים אין לו שיעור אר"ה צר ארז נחל' חמורה כן ועל בני חולין צרסות כהנע"כ ונ"ש צהפיש שאין לו ציחור ולפ"ז ח"ש רכיון דאנו גזירים צרסות כהן דהיינו צנעילת רשות ש"מ דחין לו שיעור ומוזהר לילך ציום וצליה וא"כ שווא יבא הכהן וה"ל כללורך כהן ומואל ש"ס ג' חילוקי דינים צנציצת האפלים וכיואל צו נחחר להדליק חף סלא ציריעה כהן וצלבד שחיה' השון מוזהר שפסל לו נחצי חמו כהן וללורך חיל דוקא שהכהן סם ואם לומדים לצא אלו או ללורך חולה שמוזהר לילך לצקרן וסחממא יבאו ומדליקים אפילו צשעה צעדין לא צא לשם הכהן (ד) עיי' צחוי"ע שכ' צסם הר"ש דנעיין עקיק צחוחו ענין ולענ"ד אינו ענין כלל לקדושין וצרושין דהכא כיון שחפירש הפדיון אין לך עוסק צחוחו ענין גדולתה ואפשר שהיה מה שכתב הר"ש וכה"ג יש לומר מנע"ש ר"ל דה"כ הוא עוסק צחוחו ענין דאל"כ קשה למה חומר שמואל דנעיין עוסק צחוחו ענין חקיפא ולמה לא חומר חרישא והכה מנחל יס רח"י לנש"כ ה"ז צח"ה קי' חקכ"ז דנציירוב צנציין חס הפירש סנציל ולא חומר כוסה צדין דקני צכך חף ל"ע נוס' ח"י דאם עירב צפה ולא חומר כלום דאיו עירוב כעס"כ ה"ל סם צסם רשצ"ל והוא גמורא בהדיא צערוצין דף ל"ח ולריך לומר דהסם לא מיקרי עוסק צחוחו ענין :

(ה) היה לו מנעם צדקן וכלה לחטו בקרבו או מידעו
 יס להפריש מנחלה להם והח' מחלקו לכל עמי שיעבור
 כשיעור שאמרו :

ידי (גד"א שאינו ראוי ליתן לעני פחות ונכדי שצנו צדקה חלל אם היה המעשר צדקה ונחלקו לכל העניים) אהפילו כותב שאינו נותן ליתן כדי שצנו חלל צדקה שספרי אינו נותן עד לוקח שחומר ואכלו בשערי ירושלים:

(מ) צלו חסד ורחם לביט מוחלן לאחס החלה ופוערין
אחתה ורחם מוחלים לאח. אז וצמי חסד וקרובו
קני אחים קני עתמים קנים אחד נחם בני מותן לו
האחד נעמד בני שלו :

פר שני עניים שקבלו טרה צלחיות זה וזה
 נעקר עני נחלקו וכתסו לחצירו וכן חצירו וזה
 נחלקו וזמן לו :

(י) הוֹקֵדֵל מֵדָה לְקֹדֶר אֲחִיר בְּלִקְטָה בְּכֹחַהּ וּפִיֹּאֶה וּנְעֻשָׁה עִנִּי לִירוּמֵי צֹמֶן בְּקִבְלָהּ וּנְוֹנוֹ לִיקָח חֶלֶק בְּכָל הַמֵּדָה בְּזֶמֶן שֶׁתָּלוּ עָלֶיהָ אִלּוּ רִעִיּוֹת בְּשִׁכְרוֹ אֲשֶׁל אִם חֹזֵר לִי בְּעַל הַמֵּדָה שְׁלִישִׁינָה שֶׁאֵתָּה קוֹרֵר בְּלִבְךָ הוּא בְּלֶךְ אִלּוּ רִעִי! וְעַתָּה שֶׁתִּקְדֹּר הַיָּמָה חֵן לֹא כִלְוֵה עַד שִׁקְלוֹר וּבִשְׁפֹת הַקְּלִיר הוּא עִנִּי לְפִינֶךָ וְנֹחַד בְּלִקְטָה בְּכֹחַהּ וּפִיֹּאֶה וְאֲקוֹר בְּנֻעֲשָׁה עִנִּי שֶׁחֵן וּנְפִרְקִים וְנֻעֲשָׁה עִנִּי אֵלֶּה אֲחֵר שֶׁקֶלֶר וְהִרִי זֶכֶה בְּחִלְקֵי שֶׁקֶלֶר :

(יב) הַנּוֹחֵם בָּהֶם מֵדָהוּ קִרְקֵט וּפִיֹּאֶה וְהַשֵּׁנִי הַיָּמָה וְנֹחַד בְּלִקְטָה כִּי יִרְעֵי שֶׁלֵּה וּפִיֹּאֶה וְאֲקוֹר בְּכֹחַהּ אֲשֶׁל שְׁמֵרָיִן לֹא בָּהֶן דְּוִים וְאֲשֶׁלֵּוּ לִוְהֵה הַדְּוִים וְהַקֵּסָה הִרִי זֶה אֲחִיר בְּנֻחֲתוֹת עִנִּי :

[illegible]

(ב) צערד י"ט האחרון של פסח של רצ"ו ושל קציעות
לר"ק לזער כל הוחטות וזיתו שזאנור כי חבלה
לעקר בו' ואזורה צערה הקדש בו' וקצלו ח"ל דר"ל

רגל שכל המועדות כלן זו חוה פסח כל רביעית וכל
שביעית דבסוכות עדיין הרבה פירות של שליש וקסי'
מחזירים ולא הגיעו למועדות עד הפסח ופירות שלא
הגיעו לעונת המועד דבסוכות המועד אינו חייב לזבן :

כא) מי שיהיו פרוהיו רחוקים מנוחו והגיע יום הצער ה"ז קורא שם לנחמות ולדרך לקיים

והקומוס של הת"ו והאורז והעפר ראשון יהיה בצפון
או בדרומו וכן כל דאס אינו וקיים וקאס לא פקע
איבור עטל (עין פ' י"ה והכלכות ונ"ט צמל"ט ש)
ובן אס בבר ספרטס אלא שערין לא כחן לצמלה וברך
לכות אותן לצמליסס אז לוי סמכה צמל שיתן אותס
לצמליסס וימכה להס על בני קרקע אכל לא ע"י חליפין
ונפ"י סמלסס כנכריה וצמל"ט כח"צ צמל סמיה אכל
ע"י קרקע הוי ונמסל ש"ס צה סמק :

[illegible]

בג אחר שגילויאין כל הנעשרות נעשה הצעור
למחרתו ונ"ע ויה"ח להחזות כנ"ל ומהרה לפני כן
צמתי כו'אין ונתקין א"ח הפריקו צמתי וקבד
ועכ"פ צמ"ה בצמריסין הכל צמנאס אין אנו יכולין
להחזות שאנו יכול לומר ולא צמתי מננו צמנא עד
יעה עלינו מננוס רוח טברה (ותננה גדולה על הש"ס
קהעתיק כל דין ודיר).

עד סוף הפרק צרנו"ס פ' י"ז וסל' תרומות
(כר) יקור לכהן ליטול תרומה או שאר ונתתה בלו
עד שיפריקו אותם הצעלים שאלוהי ראשיהם אשר יתנו
לו ואלוהי אשר יריונו ב"י כו"ע שיריונו וחס"ב הזה צהם
ולא יטלם אחר שהורנו חלל ונדעת צעלים שהרי הם
של צעלים לתתם לכל כהן שירלו שאלוהי וא"ת חס
קדשו לו יהיו ואלל לקח שלא ונדעת צעלים זכס צהם
שאין צעלים ומה חלל עוצת הנאה ועוצת הנאס
אינה מוונן (רענ"ס חלל תהוס) כחצ צבולין קל"ח"ס
י"ס צו כ"י דדצבר ס"ס צו מוית הנאה הצעלים אה
בא אחר ונעלו מו"ל"ח מידר) :

כד

חכמת

שער מצות הארץ פריאויב

אדם מז

לצחיקו וחולקין לכן כשאר קדשי הבזול חץ וון הכנסא
אשה שאינה הוגנת לו והטעם והטעם שאין משלחין
לכן כלל :

פרק י"ב

דין אלה כיה לאין וליק

(א) (רמז"ס פ"א ונהל' ונעשר בני) (חל' בתשרי ר"ה
לנעשר הצולה וקטנות וירקות וצט"ו בשנת ר"ה
לנעשר חילנות לפי שגדלו ע"י גשמים של שנה בחינת
זו לפיכך הלכו אחר זמן חנינותם כהוא ט"ו בשנת
זכ"ו צין לענין דאין ונעשרים ומה שגדל בשנה זו על
מה שגדל בשנה האחרת וצין לענין ונעשר שני ונעשר
עני כוונ. שכתבאר ששפסם צפ"ט ופ"י (ועיקר צר"ס
דף י"ד טעם של אומים אלו)

(ב) כילד הצולה וקטנות שהגיע לעינת הנועשרות
(כנצואר צרמ"ס פ"ו ונהל' ונעשר) לפי
ר"ה של שלישית אעפ"י שגמורו ונאסף בשלישית
ונועשרים ומה ונעשר שני ואם לא צלו לעונם
הנועשרות אלא לאחר ראש השנה של שליש' ונעשר'
והם ונעשר עני וכן פירות האילן שצלו לעונת
הנועשרות קודם ט"ו בשנת של שלישית אעפ"י שגמורו
ונאסף אח"כ בקץ שנה שלישית ונאסף
לשנת ונועשרים וכן ונע"ש וכן אם צלו לעונת
הנועשרות קדם ט"ו בשנת של רביעית אעפ"י שגמורו
ונאסף צרביעית ונועשרים ומה ונעשר עני ואם צלו
לעונת הנועשרות אחר ט"ו בשנת ונאסף להצא
ולענין חרומים עיין שם צרמ"ס פ"א ונהל' צד"ס :
(ג) הירק לפי שגדלו ע"י גשמי שנה שלישית חותם
לפיכך בשנת לקיטתו עיבדו כילד ליקט צי"ס
ראש השנה (ע"י צו) של שלישית אעפ"י שצא לעונת
הנועשרות וגמורו בשנה ונועשרים ונעשר עני
ואם ליקט צרביעית אעפ"י שגמורו בשלישית ונועשרים
ונעשר שני ואין ונעשרים ומה שליקט קודם ר"ה על
מה שליקט ונ"ה וחילק :

(ד) אחריו סוף לאין לענין זה שר"ה שלו הוא ט"ו
בשנת כליק וי"ו כיון שגדל על כל ימים לפיכך
דין כירק דלולין לענין ונעשרות שלו אחר לקיטת
(ה) כילד ליקט אחריו צ"ד בשנת וחר' וליקט צט"ו
בשנת

(כה) חין ישראל חייבין לעפל צדקונו ולהצילה וון
הגורן לעיר וון החדר לישון אלא כהנים יולאים
לגרותם וישראל כותבים להם חלקם עם ואם לא ילאו
הרי זה מפריש' ונוניח צנור ואם היחם חיה או צהונה
אוכלהה עם ואינה ונשהוורת עם ומה החקיקו חכמים
שיטפל צה וציחנה לעיר ויטול שבר הצהנה ונכהן
שאלם הפרישה והניחה לצהונה ולחיה ה"ז חילול השם :
(כו) אקור לכהנים וללויים לקייצ צצית הגרנות
כדי ליטול ונמחיהו וכל הנוסיעין חלל קודם השם
ועליוס כלומר שחם צצית הלוי ואקור לישראל להניחו
סיקיעוהו אלא כוון להם חלקם בכבוד :

(כז) כהן חרומה לכהן ע"י להחזירה ילא ידי נחיתה
ואקור לעשות כן ונפני כנענאל כנוקיע צצית
הגרנות וכן אקור להם סיטורו חרומות ונעשרות ואפי'
לשאל חלקן צציתן אקור אלא נטעין בכבוד שגל
שולחן הנוקוס הם אוכלין ועל שילחיו הם שותים ונחנות
אלו לה' הם וזה זכיה לכן שגמורו ואני נחתי לך
את ונשורת חרומות :

(כח) לא יתן אדם חרומה לכוונר גורו ולא צבור
לכוונר עדורו ולא ונהנות לרובם צהונתו ואם כהן
חלל אלא ח"כ כהן שבר שוניהן החילה ורשאי
ישראל לומר לישראל אחר הא לך קלע זו וכן חרומה
זו צבור או שאר ונחנות לפלוגי הכהן כן גמי או כן
אחרת וכל כיוולא צה :

(כט) צד"א כשהיו הצעלים רולים ליתן אותם לאחר
נשני כהנים אלו או לאחר נשני לויים אלו צחנס
ואומר לו חזירו הא לך וכן לה אכל הצעלים שגמורו
לכהן זה ללוי הא לך חלק זה צחנס הנאה הרי זה
אקור וכן אקור לעשות קחורם צחנות אעפ"י שהא
ליקט ונכהן ונוכר לכהן :

(ל) נעשה חין חולקים להם חרומה צצית הגרנות
אעפ"י שכן אוכלים אותה אם היו טעורין או נאכלין
אותה ואין כן השרש והשיטה והקטן כל זמן שאין צו
דעת לפרוש כפיו ונפני שאין צאלו דעת והטענות
והאמרוניטם ונפני כהן צצית צפני מלון ונעשר שגאל
יראוהו העונדים צצית ויעידו עליו שהא כהן והטעם
והטעם ונפני כהן ונאוסין והאשה שגאל שחורש ונשני
היחוד והטעם אשה שאינה הוגנת לו קטנו אחרו קלא
יחלוק צצית הגרנות עד שיגרשנה וכיון ונשלחו לכן

פרק יג

דין הקונה מעט הארץ וכל דין דמאי

אומר המאחר עיין צב' חרידים חיד' חריד סה"י
 כוהדים להפריש דמאי כדאיחא הרבה פעמים צגורא
 וכי אבשר דרא והניח צבס הארץ ז"ל מעשה : (*)

(א) רונצ"ס פ"ט מהל' מעשר (צומן יוחנן כה"ג
 רבו עוני הארץ' צישראל והיו זמירים הכל צתרוונה
 גדולה ומפריש' אותם לפי שהכל יורעים שקודם שהרס
 הוא צעון ויחה אבל צמ"ר ונ"ס ונ"ע יש ויחה שהיו
 ונקילים ולא הפרישו אותם כיון שאין צבס קודם
 הפרשה ויחה ונ"ע שכל צומן שלא הופרש מעשר א"כ
 לא הופרש ג"כ תרומת מעשר ויש צבס עון ויחה
 משום הת"ו שצחבו ונ"ו חסנו ע"ה שזה דוקא
 כשהופרש המעשר ואז האוכל המעשר קודם הפרשת
 ת"ו הוא צמיחה אבל קודם שהפריש מעשר אין
 צו ויחה לפיכך מור' שלא יהי' נאמן על המעשרות
 אלא חכמים. כאמריס דהיינו (סס פ"י) שיקבל עליו צפרי
 שלשה ת"ח להיות מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא
 נזכר ופירות שגדלו צקרקעו ויחה שהוא נזקק
 ע"ו לזכור ולא יחלחץ אלל ע"ה וכשיצאו עדים
 שהוא רגיל צבס חזיר הרי זה נאמן על פירותיו לומר
 מעשרים הם אבל ע"ה פירותיו ספק ואין כאמריס
 לומר מעשרים הם חסו בקרא דמאי רלה לומר
 דא ומאי :

(ב) ותקנו חכמים שהלוקח נע"ה מפריש תרומת מעשר
 שהוא עון ויחה ומעשר. שני שאין צבס הפסד
 שצומן המוקדש הצעלים אוכלים אותו וצומן
 הזה יכול לפרושו צפרועה אבל מעשר ראשון ומעשר
 עני

צבס חין מעשרים ומה על זה :

(ג) ליקנו צבסנה שלישיה לשמיע' אחר ע"ו צבסנו ומפריש'
 מ"עשהרי צבסנהחדשגס שנות האילן אבל אם ליקנו
 קודם ע"ו צבסנו ומפרישים מעשר שני אף שנתחדש
 שנת שמיעה צבסרי הרי לא נחדש שנת האילן עדיו
 ועדיי' הוא שנה שניה וכן אם נלקט צבציעות קודם
 ע"ו צבסנו ואחר שלא נחדש שנה של אילן ה"ז שנה
 שלישית ומפרישים מעשר עני :

(ד) ואעפ"י שהלכיים אחר לקיעתו אחרונ' צב שישית
 שנכנסה לצבציעות אפ"י לא גדל אלל היות בשישית
 ונעשה ככר צבציעות אפ"ה חייב צומעשר כשישית
 וגם חייב צבציעות כלקטן פ' ט"ו לענין צבציעות :
 (ה) ללף אע"ג דלענין כללים וערלה היו כאילן ואינו
 כללים צבס וחייב צערלה אפ"ה לענין מעשרות
 נותנים עליו חומרי אילן וחומרי זרעים לפיכך האציונות
 שהיו נעשה שניה ונכנסה לשלישית ונלקטו קודם ע"ו
 צבסנו ומפרישין מעשר ראשון דין ואח"כ מפריש
 מעשר אחר והוא ספק אם הוא מעשר שני כיון שהוא
 נמסי' כונו אילן או מעשר עני דכרל צחר לקיעה
 חרעים ולפיכך פודהו וספק דין מעשר שני ואחר
 שפודהו נותן לעניים דין ומעשר עני :

(ו) האורז והדוחן והסרגין והשומשון לפי שאין נלקטין
 כאחד לפיכך הלכו צבס חכמים אחר גומר פירי
 ומעשרים להבא (ול"ע אם ר"ל גומר פירי כמו שאר
 קטניות דהיינו לעונת המעשרות או ר"ל גומר פרי מונס
 וא"כ עדיין קשה למה נסחבו ומשאר קטניות ע"ש צבס'
 הכי במאן שריניה רצון וע"ש צב"ה דף י"ג ע"ב
 חוס' ד"ה אחר דמוכח דר"ל גומר פירי מונס :

(ז) פול הנולד ובלל' הקריס' עיין כל דריה' צב"ה אמה' מע"ש

(*) ז"ל הק' חרידים צבצית ישראל ראיתו שערוריה שמים רעות (א) הקונה מעט תאריך אינו מעשר דמאי והרי רונצ"ס
 צומנו לא אחר דאכשו' דרי וגם הרב צבל כפתר ופרח והטור שהיו כוה' שנים אח"כ לא אמרו והרי במרל
 ערובה קא מחננה אכסור דרי ובעונותינו ראה ראיתו מכשילים צבצר וטרע שזכרו טבל (צ) וגם כוסף רעה
 רבה צומניו שהראשונים הקענים עם הגדולים היו יורעים כל הדינים של הפרשת תרומות ומעשרות
 אלא שהיו חסידים אך עמה מעט ומער הם הצקילים וחקרנו ומלאנו אותם טועים : והרב העקובל הקדוש
 רבינו יצחק אשכנזי כאשר הופיע עליו דוח הקדוש והפליא לרצר פסס א' ככנס ע"ה אחר צביתו שהי' ומזכרי
 פין ואמר לו עצל ראיתי כחצו צעלחך איך לך וקיסודי הרים וצבה וכתן לו תשובה. וכל ירח ה' כשקונה מעט
 הארץ מפריש דמאי דין המערה :

חכמת

שער מצות הארץ פרק יד

אדם כב

אדם נעשה ונחמלה לשם הכלבים וכיכר שהיה לכלבים
בגון שאינה ערוכה ועשויה כלורה לחם אעפ"י שהיה
ונוקלת נקיה אם אין הרועים אוכלים ונוונה פטור וכל
דמ"ה צעקה לנהנה ולח"י אכל אם עשה לזורך גוים
חייב (וכ"ו צמ"ג שכתב עריקותיכם הראוי
לאכילת אדם.
כה אין חיוב חלה חלה צעקה שראוי לזכר ליד
לחם דכתיב ראשית עריקותיכם כ"י זאכלכם
והלחם וקחם לחם נאפה צמור לפיכך הקיפגין
שבליחם וגם נעוגים צעקה פטור אכל אם אפה
אח"כ צמור או אפי' צמחצת בלא ע"י וצעקה אעפ"י
שהיתה בליחור רכה חייבת שהרי נעשה לחם.
כו הייתה בליחור עצה אכלה שהיה דעתו ונחמלה
לבטלה או לעגנה ובטלה או עונה י"א דפטור
כיון דכן דעתו ה' ונחמלה אזלינן בחר ונחמלה וי"א
כיון שהיתה בליחור עצה קרוי לחם ותיכף חל עלי'
חיות חלה ואעפ"י שבטלה אח"כ ולכן יפריש חלה
צלא צרכה אכל אם נוול אח"כ לעשותה לחם או
שנחמלה ה' דעתו לעשות לחם או לאפות ונוונה ונקלח
ואפה נעט ופריש ונוזק ולכן הלש כשיעור חלה
לעשות לצינות (לחקקין או פערפיל) אפילו לש צמים
יפריש צלא צרכה :
כז עיקה שנילושה צא' וח' ונשקין יין דם שון
חלב טל דגש מים חייב צחלה לב"ע אכל אם
כילושה צמור ונשקין בגון נוי צלים ולא נחמלה צו
מים ים פוערים מחלה דס"ל דלא ניקרא העיקה חיבור
אח"כ כילוש צו' ונשקין ולכן יפריש חלה צלא צרכה
ונוחר ללוש צהם לכתחילה ולהפריש החלה ולשורפה
כיון שנונהגינו לרחוק החיטים וח"כ כצר הוכשרה לקבל
טוונאה אכל אם לא רחצו החיטים מחילה כיון שלא
הוכשרו לקבל טוונאה אח"כ חסור לשרפה כיון שהחלה
עוורה ולאכלה חסור שהרי אנו כולנו טוואים ולריך
ליחמו לכהן גדול שנוכל לקריי או לכהן קטן ואין אנו

מוכרים צה ולכן לא ילוש לכתחילה כ"א ע"י תעוררות
מים ונעט ונ"ו דדיעבד שנוצר ולש יתן לכהן קטן פחות
ונזן ע' או לגדול שנוכל לקריי ולכן העושים עיקה ונוי
צלים ולוקר צלא תעוררות מים אף שרחלו החיטין
יפריש צלא צרכה אכל הכילשין צחלז דגש מצרכים :
כח הנופריש חלה ונהקנות אינו חלה כלל והנופריש
חלה ונפחות ונכשעור ג"כ אינו חלה כלל לפיכך צ' עיקה
שאין צב"א שיעור חלה והפריש ונכ"א חלה ואח"כ עירב
העיקות ועשאם עיקה אחת חייבת צחלה :
כט גוי שהפריש חלה אינו כחוס ונוחר לור ואפילו
הפריש ונעיקתו או ונעיקת ישראל אפילו צרשות
ישראל דגוי אינו צחורת שליחות :
ל אין ונפרישים חלה צלא רשות צעל העיקה אפילו
דדיעבד לא ונהי' והנושרחת צצית צע"ס שהנסיכ
ווקפירות ונאור עד שאפי' נכיים עושי' לחם כדי שחפרי'
חלה חסור לנשרחת להפריש צלא ליווי צעל הצית אם
לא שיש חשש קקול עיקה וצמאר נוי השצווע אם לפענו'
נוחנת להם רשות להפריש אפילו צקקול ונעט ונוחרת
להפריש אכל אם אינה נוחנת רשות צקוס פעם לא
חפריש וטוב שהקק רשות ונצעה צ' והוא יכול לית'
רשות לכל נוי שירכה :
לא שנים שנושו עיקה צצותפות אין לריכים ליעול
רשות זה וזה חלה א' ונפריש אכל אחר לריך ליעול
רשות ונעיקהם אכל אם עשו עיקה לחלק לכל א' שיעור
חלה אין א' ונהם יכול להפריש חלה צציל חלק חציו
(ע"ז ק' טכ"ו ס"ק צ')
לב הנופריש חלה ונצרך אשר קדשנו צמלוחיו ולונו
להפרי' חלה ואחר שהפריש יקרא שם ויחזור ה"ז חלה (ה) :
לג היה יקצ צצהנו"ד צע"ס ומכר שלא הפריש חלה
ונוחירא שנוא חחשך יאור ראש החלה שצצפ' או
שבדרוס יהיה חלה ולוחר ונפריש וכדלעיל צפרק י"ג
ס' י"ג ואפילו צאין ישראל :
לד החלה וכן חדרונו צונה"ז שהיה טווא לריך לשירוף
דוקא

בינת פרק יד אדם

(ה) כ"כ ראצ"ד צסם שילוחות דר"א צפ"ה ונהלכות צבורים וכן הוא צחוספתח פ"ג דצכל תרומות וועשרות
דינא הכי ודברי הכ"ו ל"ב דפשוט דכוונת הראצ"ד שלריך לקרות שם :

חכמת

שער מצות הארץ פרק טו

אדם

דוקא ולא כונו שנועתי שמוכי' לאזרו או לזרז לים (ו):

פרק טו

בבית

(א) מלות שביעית אין טהגת אלא בארץ ישראל בלבד שכוונת כי תצוה אל הארץ כו' וטהגת צין בפני הבית צין שלא בפני הבית ויש מגדולי הפוסקים דס"ל דלפזזה"ז טהגת שביעית ויה"ח (רמב"ם פ"ד מהלכו' שניעיה וע"ס זכ"ו) ואזנו בני חו"ל ודאי ראוי לנו להחמיר כו"ד שהוא ויה"ח וכבר ביארנו שטתת תקע"ז הוא שנת השמיני' יה"ד שטתת לה בקיבוץ גלויות וקוריא ועבר הירדן בזרז עליה שטתתא חסורה בעבודה שביעית כא"י כדי שלא ייטו א"י וילכו וישתקצו שם אצל עמון ומואב ואלרים ושטתת אע"פ שחייבים בת"ו ונדבריהם אין שביעית טהגת זהם וספתי קוריא ועבר הירדן ונהר' באכילה ועי' לעיל פ"י ק"ז כי"ד ופריש' תר"ו שביעית :

(ב) (רמב"ם פ"א) וי"ע לשבות וטענות הארץ ועבודה הארץ שביעית שכוונת וטענות הארץ שבת לה' ויחמר בחריש ובקליה טענות וכל העושה וטענות וטענות הארץ או האילנות בטתה זו בטל וי"ע ועבר על ל"ח שטתתא שדללא חזרע וכרונדלא חזרע וטת וטת עכ"ז מירדלא טטלור :

(ג) אין חילוק צין כרם לשאר אילנות טתרי כתיב בחריש ובקליה כו' ולוטה פרע הכתוב זמירה ובקליה והרי זמירה בכלל זמירה ובקליה בכלל קליה אלא לוונה כך על ז' חולדות אלו בלבד הוא חייב ועל שאר חולדות שבעבודת הארץ ושאר האצות שלא כתפרטו בענין זה אינו לוקה עליהן ויה"ח (אע"ג דלענין שבת הרי אצות וקולדות וחייב עליהן קליה) אלא כולם חקורים מדבריהם וענין נוכח ועדות :

(ד) כי"ד החופר או החורש לזרז הקרקע וכן העסקל והעמזל ושאר עבודת הארץ אע"פ שעל כולן חייב

שבת ושטת חורש וכן העמזל והמרכיב והטעם : וכי"ל אכן וטענות האילנות שבעבודת חייב עליה' ושטת חורש וי"ע שביעית אין חייבין ויה"ח וטתן אותו וי"ע : (ה) אין טענין שביעית אפילו אין קרק ולא יחסך היצולת מן האילנות ולא יפרק הענין והטתים היטתים ולא יאצק את לוותרו באצק ולא יעטן החסור כדי שיוטת החולעת ולא יקדן את הטעיות דברז טיש טו וזהוהא כדי שלא יאכל אותו העוף כטתהא דך ולא יקדן את הטתין ולא יקבוז אותו ולא יכרז את הטעיות ולא יקטום אותו ולא יפסק את האלנות (ר"ל כטתהאילן דך וירא שלא טטתזר טוונטן אותו רש"י ור"ן כ' טתילן טענפיו חוטם לכאן ולכאן קוטרים אותו כדי שיעלו לוועלה ולא יכדזו על האילן) וכן שאר כל עטות האילן ואט עשה אחת וטתלו שביעית וטתן אותו וי"ע :

(ו) אין וטתתן את החור באיטת הקנים וטתן טתהא עטות קרקע ואין וטתתן את הפרע לחרות אלא בחול ואין חורקן את הזרעים בעטין וטל טפר אלא בודקין אותו בעטין וטל גללים ושורין את הזרעים שביעית כדי לזרזן בוטלוי שביעית וטקיוונ האלווי :

בראש הטג (ר"ל הירקות העולין בראש הטג העולין וטליו ואין חוטשין טתאנר שטת שביעית טתן דרך לזרז טג) אלא אין וטקין אותו :

(ז) קוקרין את האילן בקקרא וטוענין אותו באצנים וטוערין טחת הגפנים והוטקשט (כונו עידור) צויתים אט להטות את האילן חקור ואט לטתוס את הפלמיין (ר"ל בקעים) וטת :

(ח) וטקין צית הטלחין שביעית ויה"ח טדה חזרעה טלעאה צויתר וכן טדה האילנות אט היו ערוחקין זה וזה יטת וטטת לציט טתה :

(ט) וטליכין את הטוס וטתין לאילן אלא לא יטקו כל טטתה ואט היו וטקורצין זה לזה עטת לציט טתה וטקין כל הטתה שביעין וטטין עטל טציט לגפנים ועטת :

בית פרק יד אדם

(ז) דס"י כתב בפסחים וי"ו וטתכילה לכלבים דס"ל דטתוי רחטיב חרונה טוטה וטתטתפטים ל"ד אלא יה"ח בקצור או בכ"ד טענער בכד' שלא יכא ליד חקלה אלא ככר הק' חוס' עליו טענת דף כ"ה דריו טתרה דוקא ולא בקצורה יט' חוטרים מדרבנ' ויש חוטרים מן החורה טתקרא קדש וכן כתב הרע"ט טתדיו טה' יו"ט טת' טתריפת חלה מן החורה דכל טתקדש הוא וי"ע טתריפה דוקא :

חכמת

שער מצות הארץ פרק טו

אדם כנ

האורח צוים אצל איין מוחסין העלין של האורח :
(יד) אסור ללקט משרדו עליס ואצנים ועשבים אפי' הנסים אשפי' שגדלה שאינו מוכין לנקות הארץ כיון שאינו נלקט אלא הגדולים אפי' אסור שווא ילקטו גם הקטנים ויאמרו הגדולים לקטנו אצל נוחך שדה של חצירו ויותר ללקוט הנסים וצלצד שלא ילקוט בטוהה שלא יאמר לו ראה כוזה טובה עשית לך שנקית שדך :
(טו) היחה צהנתו עיוורת צחך שדהו ונקט עבדים ונציח לשניה שצנתו מוכחת עליו וכן אם נצטל שדהו ונקט הכל ומדליק שקדחתו מוכחת עליו :
(טז) הונקיע צחץ ליטול עליס לא יחפה מקיס הנקיע צעפר ומפי' שהיא עבודה אצל נוסקה צאצא' או צקס :
(יז) הקולן ומעפי' הנפנים כדי שיעלה הגזע וכן הקולן צקנים הרי זה קולן כדרכו בקדומו וצונול וצונורה וצכל וזה שירלה :
(יח) איין קוללן צחולה שקונה שצציות כדרך שקוללן צשאר השבים ומפי' שקל'לה עבודה לויין שקל'לה זו הגדל וחוקי' קוללן שקל'לה כדרך עבודה :
(יט) כילד קוללה ומעס הארץ און למעלה ווי' מפתים איין שנספת קישרון אורה שצציות לא שיכלה אלא שלא יוסף :
(כ) דין הוללות וצלים ומחלירו לחוך שדכו שצציות וליטול אצנים ומכדהו וצצנות נדר ונצוחר שס' פ"צ :
(כא) הלנו' שצונן שבה' קיים אסור כל עבודה הארץ צשנה ששית' לי' יום קטוף לשצציות אצל צונן שאין ונקדש מותרין צעצות הארץ עד כ"ה כדון חורה (ח) :
כב

יבסין אח אונת המיס ומחללין אח הנקעים מיס דהואלי דכ"ז אינו אלא מדרבנן לא גזרו חומים מפני ההפסד :
(י) צונקוונות שלא החזיקו עולי צבל שאין שצציות נוסבת צהן אלא מדרגיהם מותר לצרוע שצציות צצרים שצריכים עבדי המלך צונקוס שבעילו עליהן לצרוע וכן מפני שאר אונקים שאכסורו מותר וכן צונקוס שלדיך ליהן חלק מן הפירות למולך או לשר ואם לא יתן יצלו ממנו שדהו ויותר אצל צונקוס שהחזיקו עולי צבל דשצציות גם צונקוס ונה"ת אסור לצרוע אם לא נפני פיקוח נפש :
(יא) הטועע שצציות צין צסונג צין צונזיר יעקור יפני שישראל חסודין על השצציות וא"ת צסונג יקיים יאמר הוחד צונג הייתי :
(יב) החורש אח שדהו או כרה או צצלה שצציות כדי שחיה יפה לצרעה צונולאי שצציות קונסים חיותו ולא יצרעה צונולאי שצציות ואין מוכרין אורה וננה כדי לצרוע אלא חיה צורה לפניו ואם מות לא קנסו צנו ומותר לצרעה אצל המועציר הקוליס ומכדהו שצציות או שסקל ונמנה אצנים כדי לחקנה למולאי שצציות אשפי' שאינו רשאי כיון שלא גזר כל לרבי המרישה ולכן לא קנסו אוחו ומותר לצרעה צונ"ש :
(יג) הטוען לפת ולננוות וכילול צהן שצציות אם היי נקלח עלין ומגולין דאח כראה שאינו מוכין להשרשהן ויתר . הטוען אח הלוף וכילול צהן לא יפחות מן ד' קנים על גובה טפה וטפה עפר על גביו וטוענו צונקוס דריסת האדם כדי שלא ילמח ומותר לערצ עפר

בית מידה טו אדם

(א) ציר' שצציות דק'ג' חני נטיעה מעין עשר חקיקה מעין ג' אחי חוני נטיעה שהיא כריתת חקיקה אח ניסן לה חקיקה וזה נטיעה מעין עשר חקיקה מעין ג' אחי חוני נטיעה שהיא כריתת חקיקה אח ג' נטיעות שהן עושט כעשר שאין עושט דכונותה ג' זקנות שהן עושט כעשר שאין עושט לפום כן לר'ך וימר נטיעות מעין עשר עכ"ל וע"ש צונפרש צונג' ומחוק וכוזה ולין לו ציחור ול"כ שא"ל להגיה כלל דהכי אי' צקוספת' זקנה כריתת כנטיעה נטיעה כריתת חקיקה זקנה וזה צין נטיעה לזקנה זקנה מעין ג' נטיעה מעין י' והנה כראה פשוט דר"ל דזקנה רינו צג' חילנות עושט ככר כריתתה צונחני' ונטיעות דין צעפר נטיעות צונפרש צונחני' אך דא"כ הל"ל נטיעה צעפר חקנה צשגל ונמה נקט מעין ג' ומעין עשר אך לולי הרישא יכולין לפרש דה"ק כל הנטיעות מעין עשר ר"ל אפי' יש ומקלחן שגדלין חקנה אפי' רינו מעין כל עשר וכן כל הזקנות מעין ג' דאפי' יש מנה שגדלין כנטיעה אך כיון דצרישא חית' להדיא דנטיעה כריתת חקיקה רינו חקיקה א"כ קשה ואי זה שאמר נטיעה מעין עשר הל"ל נטיעה צעפר ומחך ר' מונה דהא קנ"ל דכל הנטיעות דייק שוין

יב

שער מצות הארץ פרה מז

וּנְחִיחוּ וְחִיבוּ קוֹכָב אֶלֶף וּנְעִט :

(ב) ויודענן קטיוו כל הקפיתים אקוריס זכיליה ופרי עוצרי עעריה שאל יקד וירוע הזחלה וקטיות חרערי יניה זחוק שדו בחר וכסילמו יחל וחס ויחור קפיתים חס לפיכך חורקיס כל הקפיתים הלחוח' זכזכיות וחלי' חס ארע זכזכיות שלרר לעקור חס כל עקר הפירות אקורין :

(ג) הלא נלמדנו שאין חולקין ומפירוט מביצים חלל פירות חילתו וכן עשנים שאין זורעים אותם רוב האדם בעון הפגם והרצחון והשטות וכל כיוצא בזה רכיו גדול מחיליו לא עייד בזה גזרת חבל ירקתו שרדק רוב בני חרם לזרעם גזירות ומיני הזוהא וקטניות כל הלוות חסן חסר מדברים והמלקטן ומין אותו מזה :

(ד) ספיחים העולים בשדה צור ובשדה כיר ובשדה כרם
 ובשדה זרע ומחרין באבילה לפי שאין אדם זורע
 ומקומות אלו דשדה צור אין אדם נכפה לשם ושדה כיר
 רחלה בתיקונה ושדה כרם אינו חוקר כרנו ושדה זרע
 הספיחים מפסידין אותם וכן התנן של שביעית מותר
 בכל מקום ולא בזור עליה ומ"מ קדושה שביעית יב
 יסון דאקור לאדון ולא לעשות בזה סמורה בדלקון :
 (ה) ספיחים של שביעית שילאו לנמולא שביעית אקורין
 באבילה ואקור לתלשן ביה אלא מורש בדרכו ובחיה
 רועה בדרכו :

(ר) ועד ונח אקורין קפיה קציעים ונח ועד חסוכה
ונח חסוכה ונח קן ונחין וסורע קפיה קציעים
אחר קציעים ונחין ונחין

הוא שצ"ח הכבודין ונחתין
 (ד) אין לוקחין פירות צמולא' שבצ"ח אלא ושיעשו
 כיוצא בהן ופירות ונולא' שבצ"ח עשה הכביר היתר
 האכל ונותר לוקח ירק צמולא' שבצ"ח ויד דב' ה'
 ימים עשה כיוצא בו והלוקחן הפסח וכן נותר לוקח
 צמולא'

כב) אף צה"ל חזן כוועזין אינלנד וואן אנרייזן
וואן צוהרייכט ערשט שציעט אלס כדי שטקלעכע
הנעיעה וועט עס אחר הקליטה ל' יום קודם ר"ה של
שציעט וועט קליטה צ' שטחטע ווער זע אסור לעולם
וועט איר איר העין שווא יאמר הרוואה שציעט לענו
מולאט אומר שטענע אר הענריך אר הענריך ערש
שציעט קודם ר"ה ו"ד יום דעיינו י"ד לקליטה ול'
יום לחוספת שציעט יקיים פחוח ווען יעקור וועט לא
עקר הפירות וועט וועט וועט קודם שיעקור וועט
אח היורש לעקור :

ד"ר הסיניחין בצעית

[illegible]

היה ויניח עשר שלם. האומר ב' כשיעור שכן עושה כ"א כבר של ק' וזהו דין שזה לעשר כשיעור שכן
עושה שהרי כשיעור ב' חילוק מהכ' בין עושה לחין עושה אך וזהו דכיוצא הכ' ע"א דכוחה ג' זכות
שעושה כ"א כבר כ"א דין שזה בעשר שאין עושה כדל' בנחמ' להדיא ונג' ועד ט' היו עשר בין עושה ובין
לחין עושה וז"ל ה"א דכ"ב כשיעור שיהיה ב' בעושה שרין לעשר וחורשין עד דל' קו"ל כשיעור כולם ענין.
דבין עושה ובין לחין עושה לעולם בנחות מעשר אין חורשין וכיון דכ"ב ב' כשיעור ענין עשר ולכן חזי נא
א"ע דהתם שייך למחמ' וקנה בשלש דהתם בנחות ג' שווין ליה :

חכמת

שער מצות הארץ פרק טו

אדם כד

קדושת שביעית על הפירות דק"ל. אין קצין לעבד'ם
צא"י וכל פירות שביעית אפי' של גוי פטורין מן הנועשר'
(וכבר העיד מהר"ע צהש"י שכן עשו הלכה לנועשה)
וי"א דיש להחמיר שלא לקטוף מן הגוי פירותיו אלא
בחילוף בלי או צער וכיוצא בו דבר שאין לחוש שיחזור
ויתן לישראל אבל צנועות אסור. שהרי הנועשות ככנס
לקדושת שביעית ושעל יתן הגוי הנועשות לישראל וכבר
האריך בזה מהר"ע צהש"י דאין לחוש :

פרק יז

דין פירות שביעית

- (א) (רמב"ם פ"ד) הפירות שיוצא האילן בשביעית
לא יאספם בדרך שלוקף בכל שנה שנאמר ואח
ענבי חורק לא תבצר ואם צלר לעצרת האילן או שצלר
בדרך הבזורים לוקה :
- (ב) ומהרצקן שאפילו הלש לרד לשנות ולכן תאכילם
של שביעית אין קולים אותם במוקלה (ר"ל לייבשן
במוקם העשוי לייבשן שהוא בקרא מוקלה) אבל
מייבשין בחורבה (כן פי' רמב"ם) ולא יקח אותם מן
העניול בכלי הנויחר לקח בזה התאכילם שלוחו מן
קרא מוקלה אלא קולין אותם בחרב וכיוצא בו כדי שישנה
(ר"ש) ולא ידווק ענבים בנה אבל דווק הוא צערבה
ולא יעשה זיתים צצים הצד אבל כותש הוא ומכניס לתוך
צד קטן ביותר ועומק צצים הצד וצקוטצ ומכניס לצד
קטנה וכן צשאר הדברים כל שיהיה לשנות ישנה :
- (ג) מ"ע להשוות כל מה שתולא הארץ בשביעית שנאמר
והשביעית תשעמטה ונמשחת ומה דין לרד לפרוק
פראות צסיינים וגדרים אלא מפני תיקון העולם חקנו
חכמים שאין לרד לפרוק אלא אם היתה פרולה המעל
כדנו או כג שדהו בשביעית צעל מלוא עשה וכן אם
אסף כל פירותיו לתוך ביתו אפילו על מנת לחלקן לבניו
אלא יפקיר הכל ויד הכל שוין צכל ווקים שנאמר ואכלו
אזינוי עמך ויש לו להציא לתוך ביתו משה בדרך שנוציאין
יון ההפקר חנוש כדי שזון ומ"ו כדי יין ואם הציא יוהר
ותה מותר (פיין צב"ו סס פ"י הלכה כ"ד) :
- (ד) (רמב"ם פ"ה) פירות שביעית יחמו לאכילה
ולשתיה

צמולאי שביעית שאז כבר יכול למואל לוף הרבה מה
מן ההיחר (הו"ע) :

(ח) צאחר צהש"י ר"ה לשביעית פירות שישת סנכנסו
לשביעית אם היו תצולה או קטניות או פירות
האילן שהגיינו לעונת הנועשרות (דהיינו הצלת שליט)
קודם ר"ה הרי אלו מותרין ואעפ"י שאסף אותם בשביעית
הרי הן כפירות שישת לכ"ה ואם לא צלו לעונת הנועשר'
אלא אחר ראש השנה הרי הן כפירות שביעית ואם
היה תצולה וקטניות אסורין באכילה כדין הספחים
ופירות האילן אוכלין אותם בקדושת שביעית :

(ט) האורז והדוחן והפרגין והשומשומין ופול המלרי
שזרעו לזרע הולבין צהן אחר גמר פרי אם גמר
פריס קודם ראש השנה הרי אלו מותרין בשביעית
כפירות שישת ואם גמרו אחר ראש השנה אעפ"י
שהשרישו קודם ראש השנה הרי אלו אסורין ושום ספחים
(י) הירק צשבת לקיעתו והאחריו ואפילו היה כפול
קודם ראש השנה ונעשה ככבר בשביעית חייב
צנועשרות כפירות שישת ואפילו היה ככבר צשיעית
הואיל ונלקט בשביעית ובהו צו קדושת כפירות שביעית
ומהעשר כפירות שישת להחמיר :

(יא) וכן פירות שביעית שילאו צמולאי שביעית
תצולה וקטניות ואילנות הולבין אחר עונת
הנועשרות והפרגין והשומשומין והדוחן ופול המלרי
שזרע לזרע אחר גמר לקיעתו :

(יב) דין הפול המלרי וצמות שאז וצללים וצואר
רמב"ם פ"ד :

(יג) הדלועין שקיינו לזרע אם הוקשו לפני ראש השנה
ונפסלו ונלאכול אדם מותר לקיינו בשביעית שהן
נפירות שישת ואם לאו אסורין כספחים שביעית וכן
הירקות כולן שהוקשו לפני ראש השנה מותר לקיינו
בשביעית ואם היו רכים אסור לקיינו ושום ספחים
אין נחייבין אותה לשדש אם הלוף אלא מניחו צחרן
כמות שהוא אם צלוא צמולאי שביעית מותר ואין נחייבין
אותו לשדש אם הקדקס אלא צמו צעלין ואם צלוא
צמולאי שביעית מותר :

(יד) עכו"ם שזרע צשדהו צא"י פירותיו מותרין שלא
בזרע על הספחים אלא מפני עוצרי עצים מה לא
בייך לבזר צשל גוי שאין נעלוין על השביעית ומ"ו כל

הכמת

שער מצות הארץ פרק יז

אדם

ולשמה ולקיסה ולהדלק' הסר וללביצה ומדכת' תהי' לכם לאכלה ותהי' ללמוד ולרבות שאשילו מה שהוא לאכלה תהיה מותר ללביצה והדלקת הנר :
(ד) לאכילה ושמה כ"ל לאכול דבר שדרכו לאכול ולשתות דבר שדרכו לשתות כ"ן תרומה ונוע"ם :
(ה) ולא ישנה פירות ומזייתן דבר שדרכו לאכלה חי לא יאכלנו ונושלו ודבר שדרכו לאכול מנושל אין אוכלין אותו חי לפיכך אין שולקין אוכלי בהמה . ואינו נעפל לאכול תנשיל שפסקד והפת שפספה :

(ו) (רמב"ם פ"א מהל' תרומה) ולכן כ"ל דמורים של שביעית מותר לחבול ולקצץ כענין הדבילה אבל אסור לעשות מהן שבר וכן אין עושין תנורים דבש ולא תפוחים יין ולא פירות הסמיו היום וכן שאר כל הפירות אין משרין ומזייתן חוץ ומיתים וענבים כ"ן תרומה ונוע"ם עבר ועשה האוכל ונשקה ה"ז שותהו ;
(ז) אין נוחסין דבילה וגרונות לחוד הנוריים מפני שהוא נאבדן שדרך לקטוע אותן ונשליכין אבל אם אינו קוטען מותר (כ"כ הר"ם בשם ירושלמי ריש פ' י"א דתרומות ו"ל' ע"ל למה שהזכירו הרמב"ם) אבל נוחסין יין לחוד הנוריים ואין מנעוין את השמן מפני שהוא יוכלו מכלל מנאכלות ועושהו שמן הנושקה אבל ונערבין יין דבש ופולין וכי"ל אבל (כן הוא בהדיא בירושלמי שביעית פ"ח דף י"ח) :

(ח) אין נבשלין יין של שביעית מפני שהוא מנועמו ואין כונשין בללים של שביעית בחוץ של שביעית מפני שנופרש זה מה כשוכרין אותו ומערבין :
(ט) דרך שורקדן את הקומח בחולין כך מזה בשביעית מרקד לאכול ומשליך את הנורסן הרי שרלה לעשות קיבלת מנופה נכפיות הרצה עד שיליא קצקציים וכן הקאה לא ישליך את השאר ונשקי שהוא ראוי לאכילה אלא יתנהו במקום המנועם :

והחורבין וימי אבטות וקליפי אבטות ואחרונות ומלפפין אעפ"י שאין בהם אוכל וקניצת ירק שמעליכין בעלי חיים יש בהן קדושת שביעית אבל קניצת ירק שנוקצין הגנים אין בהם קדושת שביעית קליפי פולין ושונש' אם יש בהם אוכל יש בהן מנוש שביעית אין בהן אוכל אין בו קדושה :
(יב) גרעיני אחרונות מותרים גרעיני זיתים ומאורים ואחרונים אעפ"י שלא כנסו יש בהם מנוש שביעית' ושאר הגרעינים בזמן שנוקצין ויש בהם לחלוחית למאן אותן יש בהם מנוש קדושה ואם משליכין אין בהם קדושה' והרי הם כעלים אלא"כ ראוי ללביצה והקור קושת שביעית חלה עליו :
(יג) (פ"ה מ"ל שניטה) הקוצין של חייטים חדשות אסורין מפני שהוא ראוי למאכל אדם ושל ישיבות מותר ועד מתי נקראו חדשות כל זמן שבה אדם רגילים לחצות בן הגרונות ;
(יד) (פ"ה מהל' שביעית) הלאר חבלין של שביעית ונחלוקהו התנשיל אם צל ענין הרי אלו מותרין לכל דבר ואם נשאר בהם עצם עדיין הם בקדושת שביעית :
(טו) (רמב"ם ס' פירות הנזכרין למאכל אדם) מאלכילין אותן לבהמה חיה ועוף הלבם בהמה' מאלכיליה לתחת התחתית ואכלה אין מחייבין אותו להחיות' שנאמר ולבהמותך כ"י תהי' כל תבואתה כ"י :
(טז) לקיסה כ"ל לקוד דבר שדרכו לקוד לא יסוד יין וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא יסוד במרחץ אבל סך הוא מנחון וכנס :
(יז) שמן של שביעית אין חוספין בו חטור וברים ואין סבין בו מנעל וסנדל ומחכים אותו לגרדי ואין נוחסין אותו לקורק (כ"ש בשם ירוש' ספ"ק דמאלי) ואין סבין אותו צידים מנאחות (ובתרומות פ' י"א ח' צידים מנאחות) וב"ל דר"ל גם בשביעית כן דלריך נע"י אבל אין לוואר דכשהוא עומא אסור דלפ"י יהיה פירות שביעית אסור בזמן הזה :
יח

בית פרקיו אדם

(א) (מן ק"י) עד כאן העסקתי מרמב"ם פ' י"א מהל' תרומות עפ"י מה שכתב הרמב"ם בפ"ה מהל' שביעית ה"ג ולא ישנה פירות ומזייתן דרך שאינו מנושקה בתרומה ונוע"ם כ"י והכ"ו לא הראה מקום לזה ול"ב דפ' י"א דתרומות י"ג דתן ולא ישנה כ"י בתרומה ונוע"ם ולמה לא תן מני שביעית)

חכמת

שער מצות הארץ פרק יז

אדם כה

(יח) להדלקת הנר כיצד שנהליך את הנר בשמן שביעי' עליו. ומכרו ולקח בו שמן אחר או שהחליף

שמן בשמן שניהם חקורים בהדלקה שאין שנהליך דהיינו שביעית שלא יבא לעשות קדושה בשביעית (וצירושלנוי מקיים הדין הזה "ה' ש"פ") כיצד יעשה ויחליף שניהם בשמן של חולין (ול"ע על המצוה שהשונו) ולא יחן השמן לחק המדורה דהיינו כמאדור לא ויחליףו בנר (ג) : **(יט)** ללבושה כיצד דברים שדרבן ללבוש בהן אשפי' שהן אכילי אדם לזבועין בהן לאדם אכל אין לזבועין

לכמה מפרשות שביעית אפילו ונואכלי בהמה דשלאנא כשהוא לזבוע לאדם הקדושה הנה על הלבושה אכל אין קדושת שביעית חלה על לבשי בהמה ודוקא לזבועים שהם צוניי למחיס אכל צעפר לא שייך קדושת שביעי' וכן צוניי כבוסים :

(כ) ג' מיני צפירות שביעית [א] ונאכלי אדם כגון חטים ותבואים ועצמים וכו'ל' צו הנויחד לנאכלי אדם. [ב] ונאכלי בהמה כגון הקורים והדורדורין הרכים. [ג] מיני כבוסים שאינם רחוקי לא לאדם ולא לבהמה והם חילוקים דייקנים כל שהם מיוחד לנאכל אדם אין עושין מהם ונלוגווא או רביה אפילו לאדם ואין מולפין בהם ואין עושין מהם להקיא ולא לנערה ולא לבקושה דכתיב והיתה שבת הארץ לכם ר"ל מה שהיא מיוחד לכם יהיה דוקא לאכלה :

(כא) וכל שאינו מיוחד לנאכל אדם כגון קורים ודורדורים הרכים עושין מהן ונלוגווא לאדם ולא לבהמה שכלומר ולבהמה תהיה כל תצוהתה לאכול ונשמע דלבהמה תהיה דוקא לאכול אכל ללורך אדם מותר אפילו ונלוגווא (עיי' צר"ס ור"נ ריש פ"ח בשם ירושלמי דכתיב לכם לאכלה דוקא הנויחד לכם תהיה דוקא לאכלה אכל מה שאינו מיוחד לכם אפילו ונלוגווא) ואם אינו מיוחד לא לזה כגון פסיאה (כלשון ערב לידרג) ואוצ (לעחר) וקורנית (חאשה) הרי הוא חלי במחשבתו חשב עליו לעלים הרי הוא כעלים ואין

עליהם קדושת שביעית חשב עליו לאכלה הרי הוא כפירות חשב עליו לנאכל אדם ולנאכל בהמה מותרין עליו חומרי ונאכל אדם שאין עושין מהן ונלוגווא וחומרי בהמה שאין שולקין אותו כדלעיל סי' י' :

(כב) מיני כבוסים כגון צרית ואהל קדושת שביעית חלה על הכציקה ולפיכך מנבסין בהן שנאמר והיתה שבת הארץ לכם לכל לרכיכם דדוקא צדצר דשייך לאכלה דרשינן דוקא לאכלה אכל צדצר שאינו שייך לאכלה אדרבא אנרינן לכל לרכיכם :

(כג) מותר למכור אובלי אדם ואובלי בהמה ולקח בהם אובלי אדם אכל אין ונוכרין אובלי בהמה ליקח בהם אובלי בהמה אחרת ואכ"ל שאין ונוכרין אובלי אדם ליקח בהם אובלי בהמה ואם לקח בהן או החליף אובלי אדם באובלי בהמה הרי הן כאובלי אדם שאין עושין מהן ונלוגווא לאדם וכל דמי' נשאר עליו ג"כ דין אובלי בהמה שאין שולקין אותו :

(כד) פירות שביעית אין מויליין אותן ונאכלין לחו"ל ואפילו לקוריא ואפילו דברים שאין בהם חיי נפש ואפילו דבר מועע (עיי' בשער משפטי הארץ) ואין מואכילין אותן לא לבער"ס ולא לשכיר דהיינו פורע חובו ואם היה שכיר שבת או שנה או חודש או שקלץ ומומתיו עליו הרי כאנשי ביתו ומואכילים אותו ומואכילים את האבסכניא פירות שביעית :

(כה) אין אוספים פירות שביעית כשהם צוקר שכלומר תאכלו את תצוהתה אינה כאכלת עד שתעשה תצוהתה אכל אובל מהם ונענ בשדה כשהם פנין בדרך שאוכל צעאר שבי שצוהתה ולא יכנס לאכול בתוך ביתו עד שיביעו לעונת המועדות :

(כו) ונואחיות מותר לאכול מפירות האילן בשדה בשביעית הפנין של תבואים משיחוריהו ועיין כל זה ברמב"ם פ"ה הלפי שאין חנו צקחים צשיעורים חנו ולכן אסור לאכול עד שהם ראויים לאכלה קלח : **(כז)** מותר לקח חילנות לעלים שביעית קודם שיהי' הב

בית פרק יז אדם

(ג) (מלשון זה משמע דאף במכרו ולקח בו שמן אחר שניהם חקורים בהדלקה דשניהם חקורים ח"ש דכ"א הרי דהיינו שביעית אכל במכרו בשלמא בשמן שבי שלקח הרי דהיינו שביעית אכל שכן שמכר לעת היום אסור וציר' שהביא הכ"נ באמת משמע דבשמן ראשון מותר ול"ע :

יג

חכמת

שער מצות הארץ פרק י"ח

אדם

הכר ולא לחוד העיני ואם כן הרי זה כעצמו ואפי' כשיביע זמן העצור ח"ל לעצמו :

פרק י"ח

זהם פירי אכל משיחחיל לעשות פירי דהיינו שחרובין משיחשלו והגפנים משיגרעו והזיתים משיכילו ושאר חילנות משיחילו צוקר לא יקון אותו שהרי מפסיד האוכל ונאמר לאכלה ולא להפסד ואם הוליא פירות והגיע לעונת העטירות ונותר לקון אותו שהרי כבר הפירות ראויין לאכול (ועיין שם הל' י"ח)

כר חין שורפים תנן וקש של שביעית ופני שהוא ראוי לאכול בהמה וכתיב לאכלה ולא להפסד אכל עסיקים גפנת חגין של שביעית (ר"ל פקולת ענבים וזיתים לאחר שהוליא מהם העסקה) :

כט מרחץ שהסיקו בתנן וקש של שביעית ונותר למרחץ זה אפילו בשכר ולר"ל דוקא בחנם דבשכר הו' כסחורה ואם אדם חסוד הוא אקור שווא יסיקו זה דברים יאחרים בשבילו כרי שיהי ריחה כדוף ונמלא מפסידים פירות שביעית ולר"ל ד' אפילו בחנם אקור דכיון דאדם חסוד הוא הרי זה כאלו כותן לו שכר ונמלא מפסידים פירות שביעית (ג) :

ל אכל הנזר שהסיקו בתנן וקש של שביעית יולן דגרע ומרחץ דהתם חין הכאפו כיכרת ואין זה מונע משה"כ דאפי' וביטול דיש שבחעלים בפת ומבטיל ויכיר כאלו הוא צעין :

לא חין מנחים תנן וקש של שביעית לא לחוד

א חין עושין סחורה צפירות שביעית שנאמר לאכלה ולא לסחורה והעושה סחורה עובר בעשה דלא הבא וכלל עשה עשה (רמב"ן צנחין הנולות) ואם ר"ל לנזכר נעט כמו וזון ג' סעודות וזכר (ה) ואותן הדונים הרי הן כפירות שביעית ולוקח זהם מאלל ויאלל בקדושה שביעית ואורו פירי הנעכר הרי הוא בקדוש' כמו שה' כדלקמן :

ב ולא נקרא סחורה אלא כשקונה בזול ע"י לנזכר צוקר או אפילו כשנלקט ירקות שדה על מנה לנזכר אכל כשנלקט ע"י לאכול וכן כשנלקח על מנה לאכול והוא חין זה סחורה ונותר לנזכר (ג) :

ג ולפיכך לא יהי' לוקח ירקות שדה וזיכר (נאלו שאינם אקורים ונשום ספחים כדעיל פרק ט"ו) ואם נקח ירקות לאכול והוא חין ונותר לנזכר הנוותר והדונים שביעית וכן ליקט ירקות לעצמו ולקח מהם צנו או צן כחונכר חין עליו חזנה והדונים דני' שביעית (ג) :

ך

בינה פרק י"ח אדם

(ג) עיי' בכ"מ שנתחפף אם מותר לכתחלה להסיק ועיי' שם צנח"מ וז"ל דר"ל דבשלמא לענין דיעבד שפיר יש לחלק כמס"כ ר"י קורקם ושה"כ שנאמר דצונחץ יהי' מותר חף לכתחלה ובחנור אפילו דיעבד אקור לזה אינו מוספיק חירונו ואונס מלשון רמב"ם משמע דלכתחלה קאמר דביעבד לא שייך לנזכר שסיק זה דברים אחרים גם מ"ש הכ"מ דרמב"ם דמותר בשכר דק"ל דסחורה אינו אקור רק במאלל אדם בדכתיב לאכלה ולא לסחורה ל"ע שהרי אקור לשדוף קש ותנן ונשום טעם זה לאכלה ולא להפסד אפי' דהוי מאלל בהמה אלא ל"ל דס"ל לרמב"ם דזה דלא הוי סחורה כיון שאין הדבר צעין

ה וז"ל דזה לא נקרא סחורה כיון שסוד דבר מועט וצונח"ן פ' צבר משמע דמן המופקר מדינא מותר למכור אפילו הרבה אלא שחכמים אקרו בעם הארץ שווא יעשה סחורה דמיהס :

ז (כ"כ בשק"י חו"כ) ר"ה דף כ"ב אכל צע"י דף ק"ב כ' חו"כ דאפילו צוקט למכור על יד לקנות צו דבר אכילה חין זה סחורה אלא דוקא למכור להרויח אכל צע"י משמע כמס"כ חו"כ צר"ה וז"ל הא דאיתא צונח"י אכל הוא לקט וצנו מוכר על יד אכל הוא עצמו אקור למכור ל"ל דעיי' שהוא לוקט על מנה למכור וכ"כ הרע"ב שם ולכן הוא עצמו אקור :

ה (כ"כ דמנ"ס) צנחור ופירושו אכל חו"כ צע"י כחז דאף לכתחלה מותר דדוקא למלקט גופו אקור למכור

וכ"מ

הכמת

שער מצות הארץ פרה יה

אדם בו

(א) ב' שלקטו זה לקט לעמלו וה' לעמלו ומהר' ח' למוכר ב' החלקים ביחד בזה ח' דהו כעין הצלעה דמזלע קטו בשל חזירו ואפילו חוששה אחין שלקטו כל ח' ואחר לעמלו חעפ' שהם אחין ונראים כשופי' אפ"ה מותר לאחד למוכר על ידם ונראה לי דגם כאן לריך למוכר הכל בזה אחת כיון שיש גם למוכר ירקות שניקטו עמלו אצל שותפים שניקטו אחד מהם אסור לשני למוכר וגם צונקים שנוותר למוכר דוקא באקדעי אצל לא יעשה בן המיד (עיי' בר"ש בשם ירושלמי) :

(ב) ואם מוכר בשביל עובת הנאה לריך עיין : (ד)

(ג) כשנוכרים פירות שביצית אין מוכרים אותם לא צורה ולא צונסקל ולא צונגין כדי שלא יהי' כקוחר פירות שביציות אלא מוכר המעט מוכר חכמה להודיע שהוא הפקר ולוקח הדמים לקנות בזה נוכל אחר :

(ד) דברים שדרבן להאגד להכניסו לבית כשירלה למוכר צטוק חכמה לא יאגדו צאגד זה אלא ישנה ואוגד אותו כדרך האגד לשוק כדי שלא יהי' מוכר צלמ' ודברי' שאין דרכם לאגד אלא לשוק לא יאגד אותם כלל :

(ה) פירות חוץ לארץ שצנכסו לארץ לא יהי' מוכרים צמדה צונסקל או צונגין אלא כפירות הארץ חכמה ואם היו כיכרים שהם מחוץ לארץ מותר :

(ו) מותר שביציות מנהקדש שהפורה את ההקדש יא' הקדש לחולין ויתפסו הדמים מחמיו והשביציות אינו בן אלא המוכר פירות שביציות יתפסו הדמים ויעשה כפירות שביציות והפירות עלווס לא נחללו שיהיו כפירות שאר שנים שנאמר צה חה' בהוייתה חה' לעולם ולפי שנקראת קדש חופסת דמיה נמלאת מותר האחרון כחפס שביציות והפרי עלמו היא כמו שיהיה :

(ז) כיצד לקח צפירות שביציות או צדמיהם צמר

נעשה הנצר כאותן הפירות' ואוכלו כפירות שביציות' ולריך לצמר אותו צטע' ציבור השביציות' לקח צאותו צצר אובדמיו דגים יאלו הנצר ונחפסו הדמים לקח צדמים או צדמיהם שוין יאלו הדמים ונחפס שוין : לקח צצונ או צדמיו דגם יאלו השוין ונחפס הדגש ולריך לצמר הפירות הראשונים עם הדגש האחרון כדרך שצנצרים פירות שביציות ואין עושין שביציות ונמנוע ולא נפסידים אותם כשאר פירות שביציות :

(א) אין שביציות נחללת אלא דרך נקח צד"א צפרי ראשון אצל צפרי בתי נחללת בין דרך נקח ובין דרך חילול וכשנחלל אינו נחלל על צהורה חיה וצונק חיים שמו ידל מהם עדרים אלא נחללן על שחוטים ואוכל אותם בקדושת שביציות :

(ב) דמי שביציות אין פורעים מהם החוב ואין נשכמיו מהם חגנוני' ואין פוסקים מהם לזקק לעניים צצחכ"כ אצל נשכמים מהם דברים של בניה ולריך להודיע וכן אין לוקחין מהם עבדים וקרקעות וצהורה נמא הואם לקח יאכל כנגדן (ר"ל כנגד אותם הדמים יקנה נשלו דברים שהם לצורך אכילה) וכן אין סבין כלים ועורות צצונן של שביציות דאע"ג דמותר לסקר היינו האדם אצל לא כלים ואם קד יאכל כנגדו :

(ג) אין נחמים מהם לא לבדן (ר"ל צעל הנזרחה) ולא לקסן אף על גב שהוא הנאה הגוף ולא לקסן אפילו להעצירו הנזהר להציא לרכי אכילה ולא לשאר אוננים אצל נוחן הוא למי שדולה נים ון הצור כדי להשקותו נים אצל לשאר חשונים אפילו כציקה אסור ומותר ליתן נפירות שביציות או נדמיהם לאוננים נחמות חנם :

(ד) האומר לפועל הא לך איסר זה ולקוט לי ירק היום נחילו ירקות שנוותרים שאינם אוקרים נשום פסידים

בית פריה אדם

וכ"ו מדברי הרע"ב וכ"ו פטמא דלישנא דנחמית' וכ"ו לשון הירושלמי שהציא בר"ש פ"ו וכל' דלאו דוקא צנו ה"ה איש אחר אלא רבותא קמ"ל כדלקמן צפי' חסונך ועוד ל"ל דוקא צנוצנה הגדולים אצל צנו וצחו הקטנים לא שידן כידו והי' אלו מוכר צעמיו :

(ד) (הר"ן צפ"ד דע' אונחמית' דע' שיש לה ביצה כחב דאם מוכר צצנול עובת הנאה פורחא צרי דכ"ג לאו סחורה מיקרי שאין זה כעין נקח ול"ע דצירושלמי שביציות דף ט"ז איחא נהו לצנוע צנוצנה הכייה עון מה דמכיר' הדא חשרה שאסור לצנוע צנוצנה הכייה עכ"ל ועיי' צע"ז דף ק"צ ע"א צמו' ד"ס דיהיב דנשמוע מוי כירושלמי)

הכמת

שער מצות דאריץ פרה יח יט

אדם

בין לנעה"צ שהסדה שלו שהוא עשיר וצין לשאר אנשים שהם עניים ואם לא נאלץ אוכלים בשעת הצורך שורף בלש או עשיר לים ומאדון .

(א) זהו דעת גדולי פוסקים ראשונים אבל בשעת הדחק או וי שהוא עני יכול לטעון על גדולי פוסקים דק"ל דביעור דשביעית אינו ר"ל לצער וכן העולם אלא ר"ל שאסור להחזיק הפירות בשלו אלא יפקיר הכל בפני ג' מלוהביו ואח"כ זוכה בהם ואוכלם עד עולם :

(ב) ואין חילוק בין אם גדלו הפירות בשדה של ישראל או שבה אחרת והגוי שהרי ק"ל אין קצין לעב"ס וה"ל כאלו גדלו בשדה ישראל וקדושת שביעית חל על הפירות ונותר לקנות וכן הגוי לעולם אפילו אחר זמן הביעור שהרי הגוי לא נכנס על הביעור אך אחר שקנה הישראל מן הגוי חל עליו מלית ביעור ונפקיר בפני ג' ונותר חובה בהם וכן ישראל שאיננו לו אולם בשעת הביעור ולא יכול לזעזע ולהפקיר או כשיעבור האוכל יקיים מלית ביעור ע"י הפקר אבל אם עכב ישראל הפירות כדי לאכלן אחרים באכילה (חרידים) .

(ג) ווי אשר נאלץ ידו לה' ויכולת בידו לקיים מצות ביעור ע"י שריפה ר"ל שיעשה כן שאחיה ימים קודם שיגיע לזמן ביעור יחלק הכל לעניים וישאר לעצמו ונעט וכל מין כדי לקיים צו מצות ביעור בשריפה בזמנו וכן דעתי לעשות אם יחבי' ה' לעלות לאח"כ ולקיים מצות שביעית וביעורו ;

(ד) היו לו למוקים של שביעית וכלו העניים מן השדה וזמן הגמות והפרדסים שהם הפקר חטפי' שעדיין נשאר ענבים בגפני' הנעושי' בחלרות חייב לצער הלמוקין לפי שאין ענבים אלו נשחזר מרזין לחיה אבל כל שיש ענבים במוקנות ההפקר חף על פי שהם קשים ביותר שאינם נמורים אלא בסיף השנה נותר לאכול בשבילם הלמוקים וכן כל כיוצא בזה :

(ה) חילן שהוא עושה פירות צ' פעמים בשנה והיו לו מפירותיו הראשונות הרי זה אוכל מהם כל זמן שפירות שניות מלויות בשדה שהרי מלכותו המין בשדה אבל פירות הקטרו אין אוכלים בשבילם מפני שדושים לפירות של שנה אחרת :

(ו) אוכלים בחמורים עד שיכלה האחרון שצלוצר ואיננו הוא כלה עד הפורים ואוכלים בזמנים עד הפלחה

ספיחים שכרו ונותר ואינו כדוני שביעית אלא מולאו בכל מה שיראה דאין זה לשון מוכר אלא לשון שכירות אבל אם אומר לו לקוח לי צו היום ירק הרי לשון מוכר ולכן הוא כדוני שביעית ואינו מולאו אלא באכילה ושתיה כדוני שביעית :

(ז) דר"א צפועל ששכרו ונעט ולא קצקו נשום כדי חייו אבל החמורים חנושים צפירות שביעית ונלכח שביעית האקורה כגון שהצילו ונותר ונחלי הרי שבר' כדוני שביעית ודבר זה הוא קנס להם :

(ח) הלוקח וכן הנחתום כבר צפועל ונותר לו בשעת לקיחה כשלקחו ירקות שדה אפילו כך צו הרי זה נותר ליתן לו ירקות ונותר כבר הרי הוא בפירות שביעית אבל אם לקח ונותר קחם לא ישלם לו מדוני שביעית שאין פורעים חוב נחם :

(ט) אוכלים פירות שביעית אפי' בשושה כילד שיתן לו פירות שביעית כונו שהוא טהן לו או שיכבש לגינתו לאכול כונו שיעשה לו כוזה ווי שכתבו לו פירות שביעית בנחתמה או שגפלו לו בירוסה הרי זה אוכלם בדרך שאוכל פירות שאוקף בעצמו דאמ"ג שיהיה טונה למורישו או להטותן אין בכך כלום שהרי אוכלים בשושה :

פרק י"ט

דין ביעור פירות שביעית

(א) (רמב"ם פ"א) פירות שביעית אין אוכלים מהם אלא כל זמן שאותו המין נולד בשדה שנאמר ולבשמתך ולמי' אשר בארצך כל זמן שהיה אוכלת וממין זה מן השדה אלה אוכל וזן הבית כלה למי' מן השדה חייב לצער אותו המין מן הבית וזהו הביעור ששכר בכל מוקד :

(ב) כילד הרי שחיה לו בגרורות שביעית בחור בית אוכל מהם כל זמן שהחמורים באילנות בשדה כלה החמורים מן השדה אסור לאכול מלכות שביעית אלא מנער ואח"כ :

(ג) היו לו פירות מרובים בשעת הביעור מחלקן ומין ג' קטנות לכל אחד ואחד ואסור לאכול אחר הביעור

חכמת

שער מצות הארץ פרק י"ט

אדם כו

לעולם ובענינים עד הפסק של מולאי שציעות וצגורות
עד חטובה ושאר כל הפירות חובלים עד שיכלה האחרון
שג' חרבות ולפי שלדעתי אין אנו יודעים אותם לכן
לא העתקתי ועיי' צדצ'ס פ"ז וכל הציבור הוא בשערי'
לאחר שציעות (כ"כ הקנו"ג צדצ'ס וכו' כ"כ בל"ה)
(י) המוליד פירות שציעות ונוקסם שכלו לנזקם שלא
כלו לו להיפך חייב לבער לפי פסוקי' עליו חוננוי ונוקס
שלא נקס וחוננוי ונוקס שהלך לשם ופירות הארץ
שילאו לח"ל ונתצברים בנקונ' ולא יעצרים ונוקס
לנוקס (כ"ל דר"ל שאל' להחזירם לא"י)
(יא) כלל גדול חוננוי שציעות כל שהוא ונאכל אדם
או ונאכל בהמה או חוננוי הנוצרי' אם אינו ונתקיים
בארץ יס לו ולדעתי שציעות וחייב לבערם הוא דעתי
כגו' עלי היום השונה ועלי הדרכה והעולמ'
ונאכלי אדם ונאכל בהמה החומים והדודים
וחוננוי הנוצרים האקסם וקורא ;
(יב) וכל שהוא נאכל אדם ונאכל בהמה וחוננוי הנוצרי'
ונוקס' צריך יס להם שציעות אצל לא לדעתי
כגון עיקר ילופ השוכה וטיקר הדרכה והעקרבנות
והחלצ'ן והנזכרים וחוננוי הנוצרי' הפולח וכהרן ולצעי'
זלעולם (עיי' צדצ'ס וכו' שם וכיון שחוק' ובלצ'ר
ור"ס ור"ל שבתקנה דלא כדעתי' לכן כדעתי' כדעתי' :
(יג) קליפי רנוון וכן שלו קליפי חומים וגרעית פירות
שחיים ראויים אלא להסקה יס להם שציעות כיון
שעיקר הפרי ראוי לנאכל אדם אצל אין להם
ציעור כיון שאינם עיקר הפרי (רמב"ם) אצל גרעית
הראויים לציעות או לנאכל בהמה או להוליא וזה
שמן יס להם שציעות וציעור (עיי' תוי"ט פ"ז ו"ג)

לולצי זרדים והחרוזים יס להם ולדעתי שציעות וציעור
לולצי האלה והבענה והאטרין יס להם ולדעתי שציע'
אצל אין להם ציעור אצל לעלי' יס להם ציעור :
(יד) איוז שעת הציעור העלי' ושיכברו ונאילנות צעה
קיצולו עלי זחם ועלי קנים ועלי חרזי' אין להם
ציעור לפי שאין נפלות וצלות
(טו) ועד ונתי יהיה אדם ראוי ללקט עשבי' לחים
שציעות עד שייצב החומק . בשבים יבשים עד
שפחד רצעה שנים צמולאי שציעות
(יז) הוורד והכופר והלועס יס להם שציעות וציעור
(תוי"ט פ"ז ו"ו) הקקף וכו' שרף הוולא ונאילנות
והעלים ונהעקרים אין לו שציעות והוולא ונאילנות
יס לו ולדעתי שציעות צד"ל צליל' ונאכל אצל צליל'
קרק אף הוולא ונאעלן ונהעקרים כפרי שלהם
והם לו ולדעתי שציעות .
(יח) הכופר' בשבים צמולאי' כל שכלה ויני ון
השדה יצער ויני ונאעל' ונאעל' ונאעל' ונאעל'
החמיל צם דר' הכל כנצור (ח) :
(יט) פירות שציעות כפרי' בשמן ויין של בשית' ליקט
הפירות והשמן והיין ונאכלם צקדושת שציעות .
ואף כפרי' שמן ציעור של הפירות אין לרץ לבערם
אצל אם כפרי' בשמן ויין של שציעות חייב ל"כ לבער
היין והשמן כפרי' בשמן ציעור אותם הפירות ולרנצ'ס
אין חילוק בין קודם ציעור או לאחר ציעור דלעולם
אם הוא פרי שנית' שנים ציין ושמן חייב לבער היין
והשמן חזן ונורד של שציעות שפצרו בשמן של בשית'
כיון שהורד הוא חדש והשמן כבר כתישן אינו
קולט העשם של הוורד (צ) :

בית פדק'ש אדם

(א) [א"ש] אם ר"ל אם החמיל לבער ונקלחו כנש"ס המפרש צירוקל'ו דהשחר הוא כאלו חזר וזכר צד"ל
לשונות רנצ'ס דק"ל הציעור שציעות הוא שריפה וביד דל"ס הויל לרנצ'ס לכתוב דין זה צדן ציעור ולכן
כל דר"ל דאם החמיל צם וזה צע"ס לרץ לנצור דל"ס יפקיד ולכן הויל כנצור וכליתא צנעור שני פ"ה
ויו' החנציל כו' צה"ל ה"ה כנצור וכתב הרנצ'ס צפירוקל'ו ופסי כנצור יפקיד ויני' שם צהו"ט וצתוקפתא
דשציעות פ"ו יין כל שציעות שכל לנוריים לרץ לבער ר"ל צר"ס חוננוי ה"ה כנצור וצין לעשם רנצ'ס
וצין לעשם של ר"ס ורנצ'ס ל"ל דעתי' דנש' חתי' כד"ל צר"ס וכו' :
(ב) כנצין ציעור של כ"ע שעת הר"ס והרנצ'ס צפ"ל דשציעות ונ"ל דלון חילוק בין הכנצ'ס בין וורד או חרז
ושארי פירות דלעולם אם כפרי' פירות שציעות ציין או יין של ששית' אם הוא קודם הציעור ילקט הפיר
והשמן

חכמת

שער מצות הארץ פריש

אדם

(ב) כשם שנוצער אוכלי אדם כך נוצער אוכלי בהמה והבית ואינו נאכלין לבהמה אם כלה חיותו היותו נהנה ;
(גא) כשם שנוצעים את הפירות כך נוצעים את

ביתו פריש אדם

והשמן יאכל בקדושת שביעית אבל א"ל לנצר השמן חף כשיגיע זמן ציבור של הפירי הנכבש כיון שלקחו ונשם קודם הציבור וזה נחוצין מה שהקשה החו"ט שם ד"ה ויורד וכחז והכני יוסף להפליא כוונתו בגליון כ"ג דלף דל"ט קודם הציבור א"ל לנצר ונחוצותו דוורד כחז הרע"ב דקודם שביעית לוקחת כ"ט ולפ"י ל"ט דהנה שכתב בפ"י ר"ל לוקחת כ"ט לאכול בקדושת שביעית אבל לא לענין ציבור ולעולם א"ל לנצר חל"כ היה נכבש לאחר הציבור אבל שיעור הרע"ב סוף פ"י מהלכות שמיטה דמחלק בין ויורד לחרוצין דוורד בין שהוורד חרש והשמן יאכל ח"ו כח להפליט ומהוורד (והש"כ בפירוש המשנה ח"א אם יכחילו זמן דע"כ כוונתו סך ימים) אבל אם הוורד של שביעית ובכ"ט ששמן חרש דהיינו ששמן של שמיטה הוא כוונתו ששם מיד (אפשר דר"ל עכ"פ דנפילי) ונ"ל כוונתו כל הכבש שהרי אין כאן חריפות כלל) כן כתב הרע"ב בפירושו כ"כ כתב הכיבש ויורד שביעית ששמן של שיעור חרש והשמן נחוצין דהיינו ששמן של שביעית חייב לנצר שכוונתו ג"כ כוונת הר"ש דדוקא בקיפא שכבד נחוצין ציבור דהיינו ששמן של שביעית חייב לנצר אבל דרישא בקודם הציבור ילקח הוורד ואין חייב ציבור ונש"כ השמן נותר ונשוע שאין חל עליו קדושת שביעית כלל היינו דק"ל תרתי לזון שהוא חרש ואינו כוונתו ששם כלל אבל צויר יצא כוונתו ששם שהוא ג"כ לאחר הציבור חייב לנצר ולפ"י בשאר פירות חרש"ב שגם חרש כוונתו ששם ונ"ל אם הוא קודם הציבור אין שהרי ח"ו לא שהרי כחז חל"כ חרש"ב של שביעית שכבש"ב ציין ששם ח"ו מולא שביעית חייב לנצר שביעית ציין ששם חייב לנצר ולא כחז ילקוט חרש"ב והיו יאכל בקדושת שביעית וב"כ עוד שם זה הכלל פירות שביעית שבהרצו בפירות אחרות וזין צוירו בכל שהוא ואלא צוירו כוונתו ששם עכ"ל ונשוע דק"ל גם על ציבור א"ל ונשוע דלרע"ב ציין קודם ציבור ציין לאחר ציבור לעולם ציבור ששמן ששם חייב לנצר ונשוע ששם חרש"ב שילקוט הפירי והגוף ולפ"י לשיטת רע"ב ודאי קשה ק"י החי"ט שהרי שם הלכה ו' הציבור ואפשר י"ל שהרי עשוי של ר"ג הוא חרש ונקרא כוונתו חרש"ב החי"ט מן השדה תאכלו חרש"ב ששם ששם של זה צויר ואנחנו זהו דוקא אם כבש"ב כבשים וכלם הם פירות שביעית ונמלא שלא נהניו מביטת רחמנא דא"ל לנצר ונשוע ששם דהוי כוונתו נש"כ ח"כ כבש פירי של שביעית ציין ח"ו ששם של ששם ח"ו מולא שביעית דע"כ ונשוע ששם זה של שביעית ששם צו"סיה"ל חל על השמן קדושת שביעית וכיון שחל עליו הרי הוא כפירות שביעית לכל דבר וחייב ג"כ ציבור :

והנה החי"ט תרומות פ"ק ו"ט ונמנה על הרע"ב שהעתיק המשניות ששם' תרומות דכל הכבשים ונש"כ והא קי"ל דכבש כמובל ונאמנה ח"ו הרע"ב ונ"ל דין זה דכבש כמובל היה קושיותו קוש' גדולה

חכמת שער מצות הארץ פרכה אדם כח

א' וא' או יקליכם לים הנולה .
כב פירות שביעית שנתעברו באחרות וזין בנזיו
 ככל שהוא ושלל בנזיו כ"ט לרנז"ס זין לפי
 הציבור וזין לאחר הציבור ולר"ט דוקא לאחר הציבור
 אזי וזין בנזיו ככ"ט אבל לפני הציבור חפילו
 מנ"ט ככ"ט (עיי' בר"ט ור"ט)
כג השמן והזין של שביעית חט"ט דל"ט זהם כלה
 לזהמה וזן השדה כ"ל דחט"ט חייבין בציבור (ג) :

חקור אלו כאלו שיעשה בדרך הישר :
ד ונוחר לנוכח קחם לזיו שאינו חסוד חפ"י דבר
 שנואלתו מיוחדת לנואלכה האקורה בשביעית שהרי
 אפשר שקנה שביעית לעשות זה ונאלכה לאחר
 השביעית :
ה היולר נוכח חנע כרי שזון וחנעה עשר כדי זין
 ונוחר לנוכח לעכ"ס יחר וזה ואינו חושש שגוף
 ינוכח לישראל ונוכח כדים רבים לישראל צחולה לארץ
 ואינו חושש שגוף יצאם לארץ .

ו ונוחר לנוכח פרה חורשת שביעית שהרי אפשר
 לשוחטה ונוכח לו שדיהו שהרי אפשר
 שיוציה חבל לא ינוכח לו שדה חילן חלל ח"כ פסק
 עזנו על זמנא שאין לו חילן ונשאלו קאה לנוכח זה
 חט"ט שהוא יודע שיש לו גורן שהרי אפשר שיעודד
 זה צחוד ציחו ופוער לו נועות חט"ט שהוא יודע שיש
 לו פועלים וכלן צפירות חקורים .
ז וכן נשאלה חטה לחצרתה החסודה על השביעית
 . כפה ובצרה ורחיים וחטור חבל לא חטור וזל
 חטחון עמה .

ח ונחזיק יד עכ"ס שביעית דברים כלל בנז
 שראו חורש או זורע אוור לו החסוק או חללי
 וכיוצא בדברים אלו נפשי שאין מלווין על שביעית הארץ
 חבל לא יסעדרו צד ונוחר לרדות עונן הכוונה חט"ט
 שנוחזר לקרקע לא חט"ט כקרקע וחוכרין מהם כירין
 לפי

פרק ב

דין כלים המוחזקים והמקורים לנוכח להחזיר בשביעית

א (רנז"ס פ"ח) בדרך שאקור לעבור הארץ בשביעית
 כך חקור לחזק ידי ישראל שנוכדים חותם או לחזק
 להם כלי עבודה לפי שאקור לחזק ידי עובדי עזירה
 נקום לפני עור לא כח :
ב וחלו כלים שאין האונון רשאי לנוכחם שביעית
 לזיו שחטוד על השביעית ונחריקה וכל כליה העול
 והדקר והנזרה זה הכלל כל שנואלתו מיוחדת לנואלכה
 שאקורה שביעית חקור לנוכחה לחטוד חבל וזה
 שעודד לנואלכה חקור ויחר ונוחר ונוכח שאלו
 כאלו שקונה לנואלכה המיוחדת :
ג כיצד נוכח הוא לו הנוגל והעגלה וכל כליה שחם
 יקלור צו נעט ויצא על העגלה ונעט הרי זה נוחר
 ואם יקלור בדרך הקולרים או יצא כל פירות שדיהו

בינת פרקים אדם

גדולה חב לא נוואל ברנז"ס כלל דין זה וא"כ ארצא מוכח דק"ל דהלכה כר' יוסמן כבוס אינו כנוצטל ואף
 דבירושלמי איחא בשם ר' יוחנ' להיפך ל"ל אמוראי כינהו חליצה ופסק כש"ס שלנו והיינו נשוס דכל קחנא
 דנחמי דחרונו חזל כוחיה ונ"ל לא נקשה מהם על שנואל דאנוור כבוס כנוצטל דהא י"ל צאונת דגם שנוא
 מיירי רק כבוס צמלח וזיר וכפרשי . וז"ל דהא הוכחת רש"י שכתב דדוקא צליר ונלח דא"כ קשה לשנואל
 מכל הנושניות וגם לא הקשה הש"ס מכל נשניות על רבין ונכונה דר"י דאנור כבוס אינו כנוצטל ד"ל דהוא
 מיירי בדבר שאינו חריף דגם גס צנחמי איחא להדיא דלא הוי כבוס כנוצטל והנה לפ"ה הרנז"ס לענין
 הדין ק"ל ברש"י דלא הוי כבוס כנוצטל רק דוקא בדבר החריף וכן דעת הרש"א לחק' הניחו הס"י צ"ד
 ס' ק"ס ואננס כיון שדרך הרנז"ס להעתיק לשו' הגנ' וסתמא דלשנא כבוס כנוצטל ונשנוע כל כבוס
 ולכן לא העתיק רק כל נשניות דהדיא איחא דל"א כבוס רק בחריפת קלח :
ג (באונת לא נוואל דין זה צנחמי וזל ברנז"ס צהרי חבל רח"י צדוק מפסקים מ"ב ע"ב רב ספרא
 הוי' ליה גרצא דאנוור שביעית כ"י וצחופתא פ"י זין קפתן לנזריים חייב לצעל)

חב מת

שער מצות הארץ פרק כא

אדם

פרק כא

דף פכחזב

(א) (הנזכר פ"ט ות"ע ח"ט ק"י ק"ו) ונזכר עשה להשמיט העולה בשביעית שכלומר שמיט כל צמח ונזכר ירו וסחוב חוב ששברה עליו שביעית עבר על לא תטעה שכלומר לא יגזל את רעבו :

(ב) אין שמיטת כספים מזהב וזה"ל אלא בזמן שהיה צריך ונזכר קופים שמהם שמיטת כספים מזהב בזמן הזה בכל מקום ואפי"ל שאין היכל מזהב כדי שלא תשכח תורת שמיטת הכספים וישראל :

(ג) אין שביעית ושמיטת כספים אלא בקופה שכלומר מקן שבע שנים תעשה שמיטת זה דבר השמיטה וזה הוא חומר מקן שבע שנים שמועד שנת השמיטה וזה הסוכות וזה שם אחר שבע חף השמיטה כספים אחר שבע לפיכך הלאה את חזירו שביעית עליונה גזנה חובי כל העדה ובתשקט חוזה צליל ראש העדה של ויולא שביעית אחר החוב :

(ד) כשראה הלא המקן שמיטתו ונלחמות זה את זה ועוצרין על סחובו בזהרם השמור לך פן יהיה דבר בו' המקן פרחול כדי שלא ישנו החוב עד שילוו זה את זה . (ופרחול הוא לשון פרח בול ר"ל פרה הוא לשון תקנה וצול הוא לשון עשיר ר"ל תקנה לעשירים שלא יעברו) וכיון שצעה כחוקן חבויים הפקירו בית דין ונזכר על זה וק"ל הפקר בית דין הפקר ונזכר זה נהני פרחול אשילו לעולה כ"פ וגם נזכר זה דעת רוב הפוסקים דאין לכתוב פרחול אלא בזה"ל חסד דהיינו ג' בקיאים בדין ובענין פרחול ויודעים ענין שמיטה והנזכר דנים עליהם בזה"ל שיהיה כדו קיסיה בידם כח להפקיר ויזכרו בנקודת שאין בית דין קצוב ויולא צו ים לקבוע על דעת גדולי פוסקים דעומד לכתוב בכל צ"ד שהכל המקן והפקיר לעולם :

(ה) זהו גופו של פרחול ונקראי לבס פלוגי ופלוגי דהיינו שכל חוב שיש לו בין כספה או צ"פ שאגבנו כל זמן שארצה והדיין יחזיקו לעולם וא"ל לנזכר השט"ח לב"ד דא"כ אין לרד פרחול שהרי העומד שמיטתו לבית דין אין שביעית ושמיטת דלא קרינן בית לא יגיש שהוא ח"ל לנזכר עוד אלא הכ"ד נזכרים ונזכר דא"כ

לפי שאין בני חוב כדי לקדם אומן .

(ז) נזכר לעשות צפירי בקוריא בחלוש אבל לא צמחובר כלב דשין חורין ודומים ונזכרין אבל לא קופרים ולא בולרים ולא נזכרים וכן כל כולא צלילו :

(ח) כס שחוקר לעשות סחורה שביעית או לשמור כך חוקר ליקח ונזכר הארץ לפי שאין נזכרים דמי שביעית לע"ה ואפילו כס"ה שמה לא יאכל אותה בקדושת שביעית (והרמב"ן צ"ח כהר כהר דבפחות ונזכר נזכר לנזכר שכן דרך בני אדם ללקט בכל מקום :

(י) הלוקח לילב ונזכר שביעית מתן לו חסדו ומתנה וזה חזון רואה ונזכר לרדני אחרת דדמי לולב :

(יב) צוה דברים אחרים בזמן שהיה נזכר פירות שמיטתם שמיטת כגו' חלבים ורימונים וכיולא צה"ל אבל חס היה נזכר פירות שחוקתם ונזכר כגו' הפנן והדיבצין והשמיטתם והכבדנות והכבדנות של הרים וכיולא צה"ל הרי זה נזכר ליקח ונזכר נזכר דדמי שלם שמיטתו בלד נזכר כדו חזון של ונזכר : אבל נזכר ונזכר שלם שמיטתו אחר שלא יאכל לעשות שמיטת סחורה (כ"כ רש"י וזהו צ"ח) ונקודת שמיטתו ונזכר ונזכר שמיטתו כגו' שמיטתו לע"ל צ"ח י"ח דין צ"ח דל"ל תפסות דל"ל חוקר נזכר סחורה **(יג)** וכל דבר שאינו חייב בנזכרות כגו' שום צמח כגו' וצ"ל של רכשהו גי' הקלקיות ועדשים המלכות וכן נזכר גי' שאין נזכר כגו' זרע לפת ולזון וכיולא צה"ל הרי אלו נזכרים וכל אדם שביעית :

(יד) צ"ח צמח הארץ כסא אבל וי שיהא חסד לעשות סחורה שביעית או לנזכר פירותיו ולנזכר יתם אין ליקחם ונזכר דבר שיש עליו זקת שביעית כלל ואין ליקחם ונזכר עזר ושזר :

(טו) הלזכרים והפעמים לוקח ונזכר בכל מקום ואינם חוששים שמה נזכרים ונזכר שביעית הוא :

(טז) גבאי קופה שביעית לא יהיו נזכרים בזה"ל של חובלים שביעית וזהו כחם להם פת ונזכר ואין חוששים לה שמה נזכרים שביעית הוא שלא נזכרו ישראל להיות נזכרים אלא או נזכר שביעית או צללים הנלקחת דדמי שביעית ונזכר ללית ונזכרים פירות שביעית ונזכרים להם פירות שמיטת :

הבמה

שער מצות הארץ פרק בא אדם כט

דא' כח' ויהי נולדה ט' פ' אלא טעם של פרחצול הוא כונו שזארו וטעם הפקר צ"ד אלא שהנולד אומר זה הלשון לרשימים :

(א) חלומי חכמים שאלו זה את זה ונוקר דצרי לחלומים ואמר ונוקרי לכם שכל חוצ שיש לי שאגזנו כ"ל שארלה ח"ל לכתוב פרחצול ופני שהם ידעו ששונות חסדים צו"ל הוא ונדצרים ונדצרים צלצד היא ידעת ודוקא ח"ל ואף על גב ד"ל דכל אדם יוכל לומר דצרי צ"ל ואין לריק פרחצול ו"ו הסבין להחזיר ולכתוב פרחצול וכן היט טהגין צק"ק ויילא צמנת חקל"ל ותקו"ל ותקל"ל וחקל"ל אבר אני זכר צצירור. וצפוניטה בעצור נחעלול קלח ונוקרו צע"פ ונועמה דעמנו כל"כ לחזר לנועמה הראשון לכתוב פרחצול ונוכל ונקום הכח"ה ח"ט ונוכז ולא עוד אלא חפילו אם דר צכפר יסידר ואין שם צ"ד יכול הנולד לומר שלא בפניהם אני ונוקר שערות לצ"ל פלוגי שצריך פלוגי וכל שיהאור כן צפני עדים והם יכהנו צו"ל צפנינו עדים ח"ט אור פצ"פ ונוקר אני לצ"ד פלוגי ופלוגי ופלוגי שצריך פלוגי שכל חוצ שיש לי שאגזנו כ"ל שארלה צלצו טה"ה עיר פלוגי יום פלוגי נחום פלוגי וצדיעצד גם זה ח"ט ונוכז אלא יאמר צפני עדים או צ"ו לצ"ע :

(ב) זה נוסח פרחצול אכתוב צ"ד ח"ט צל לפנינו פצ"פ ואמר לנו הריני ונוקר לכם צ"ד שכל חוצ שיש לי צין צכפר וצין צע"פ שאגזנו כל זמן שארלה ואכתוב צ"ד הואיל ונוקר לפנינו ויילי דפרחצול כתיקון ח"ל כחצנו שער פרחצול זה כנונה ח"ל מיוות הלל הזקן וייפיו כחו של פצ"פ שלא ישנוט לו כל חוצ שיש לו על כל אדם צין צכצו וצין צע"פ עד היום הזה כתיקון ח"ל ולראי' צלצו עה"ח יום פ' והצ"ד מוחזין למטה (וביי' צצ"י קי' קי' קי' קי' נוסח הפרחצול ויר"י אצוללוגי חך לפי וזה דקיי"ל דוהני חפילו צע"פ חפילו צפני כל צ"ד והיינו וטעם הפקר ולא וטעם ונוקר שערותיו ולכן די צמכתא זה שכתבתי) :

ולכן לא כתבתי צמכתא וטעם הפקר ויחזיקו לו ד' אמות כי וטעמא כל אדם יש לו קרקע צמכירות :

(ט) אין שציעות וטעמא חסדים חלל צקופה לפיכך הלוח את חצירו שציעות. עליוה גובה חוצו כל השנה צצ"ד וכשהשקע החמה צליל ראש השנה של ויאלח שציעות אצד חוצו וכל זמן שהוא יכול לגבות חוצו דהיינו כל שנה שציעות מוחזין פרחצול (ואף על גב שהרא"ש והטור כ' דאין מוחזין שציעות ככר העיר הצ"י שהנוכה פשוט צל"י לכתוב צע"ה של שציעות ושכן נהג ויורי ר"י צי רצ ולכן ח"ה כשמכה צע"ה של שנת הקע"ג דהיינו צקוף שנה חקב"צ שיהא שנת השמיטה יכהנו כ"ל פרחצול צין צל"י וצין צחול"ל :

(י) כתב הפרחצול החלם יאח"כ הלוח ח"ט ונוכיל אלא וטעמא עד שיכתוב הפרחצול אחר שהלוח נולדא חוצו שכל מלוח הקידוש לפרחצול ח"ט כשנוט' פרחצול זה ואם הפרחצול קידם לנולד כשנוט' פרחצול זה :

(יא) כל הנוחזר חוצ בעצרה עליו שציעות רוח חכונ' כימה היינו וצריך הנולד לומר לנוחזר וטעמא ח"ט וכבר נכשרת ונוני אור לו חפ"י כן רטויו שחקצל יקבל ונוני שזאור לא יגוש והרי לא כגש ולא יאמר לו צחוצי ח"ט טהגין כך אלא יאמר לו שלי הם וצמכתא ח"ט נוסח כך :

(יב) החזיר לו חוצו ולא אומר כן חקצו עונו דצדדים עד שיאמר לו שלי הם וצמכתא כחמים כך ואם לא חנה לא יקבל עונו :

(יג) וי' שמועט וייללות את חצירו קודם השציעות שמוא יחאחר החוצ שלו רשומיט עוצר צל חעשה שזאור השער לקוחטא גדול הוא שהרי חסירה עליו חורה צצ"י לאורן שזאור השער כך פן וכל ונקום שזאור השער או פן אז חל ח"ו ויילוח לא חעשה והחורה הקפידה על ווחשבה רעה זו וקראחו צליעל והרי חקפידה הכתוב להחזיר וללוחט שלא ינועט אלא יתן שזאור כחון חתון לו ולא ירע לצבד צמחק לו והצניח הקצ"ה צכפר ויילוח זו צעולם חזה שזאור כי צלצל הדבר הזה יצרכך :

פרק

(ד) אין מוחזין פרחצול ח"כ יש ללוח קרקע דלח חסות חסות כצ"י ציד צ"ד ולא קרינן ציה ולא יגוש ואפילו קרקע כ"ש שזה לכל החוצ דאין חוכלם לקרקעות (עיין צצ"י קע"ף כ"ד) ואפילו אין לו ללוח רק קרקע צצכירות קני' (כ"כ הצ"י צצ"י קע"ף כ"ל ומוחז')

שער מצות דארי פרק כג אדם ל

חכמת

עבור ון התרומות וון הועשרות דכתיב וזא הלו כי אין לו חלק וכו' ילא הפקר שיש לו חלק עמה: (ב) הפאה כלזמן שלא בזה ליד העני חייבת צדו"ו לפיכך אם הפריש פאה וזא עשיר ולקחה צערוה שאמר שהוא עני או באונס חייב צדו"ו (וליו פ"ב ונהל' תרומה הל' ט')

(ג) כעה הוא שיעור הפאה וזה"ל חילתה שיעור אפילו הכי שצולח א' ילא ידי חובתו אצל מורכבין אין פחות מאל' נששים ונוסף על א' נששים לפי גודל השדה או לפי רוב העניים או לפי צרכה הרע כיור שדה שהיא קטנה ביותר שאם יבא א' נששים אינו נועיל לעני ה"ו נוסף על השיעור וכן אם היו העניים ונרצים אף על פי שהשדה גדולה לא יועיל להם נוסף וכן אם זרע נעט ואסף הרבה ונחנך נוסף לפי הצרכה וכל הנוסף על הפיאה נוספים לו שכר ואין לחוספת זאח שיעור וצלבד שיחיל לקלור לעלמו אפילו שצולח א' (עיין בפ"ב הל' י"א בב"מ ע"ס גס"ג וחספ' ורמ"ש צמדים דף ו') אצל אם עשה כל שדהו פאה אינו כלום דאין זה פאה:

פרק כג פאה

(א) (רמז"ס ע"ס) הקולר את שדהו לא יקלור את כל השדה כולה אלא יבא קנה לעניים בסיף השדה שנאמר לא תכלה פאה שדך אחר הקולר ואחר החולש זה שנויים נקרא פאה:

(ד) הפריש פחות מנשיעור דהיינו פחות מנששים וצדעמו להפריש יותר בין מה שנתן צמחילה ובין מה שחזר ונתן אח"כ הכל פעור וחו"מ אך אם לא היה דעתו להפריש יותר צד"ה יש וחלוקה לעניין חו"מ ונכ"ש אם כבר נחכשיעור ורלה להוסף דיש צד"ה ספקא דדינא (ועיין כ"ז בנול"ו פ"א דפיהה הל' ע"ו) ולכן יזהר כל אדם שישער עמחלה היעזב שיכח פאה ע"כ

(ב) וכשם שנויים צד"ה כך צמחלות כשאורף את פירותיהם (עיין לקוין) וניח ונעט לעניים ענר וקלר אם כל השדה או חלק כל הפירות לוקח ונעט עמה שקלר או עונה שאסף ונחמו לעניים שבהינהו מ"ע שנאמר לעני ולגר תצו ואפילו טחן הקמח ולשו ואסאו פה הרי זה כוחן לעניים:

בינת פרק כג אדם

עמן ואסאו לא כ' שום טעם אלא באונס דאפילו בלא טחן ואפי' לא כ' קרא דתעצוב על ענר וקלר לרומח לנו שלא נעשה לומר דכלל אפה בלא קרא ידעין כרצא ולפ"ז ה"כ הבא צולר כרמו לא וקרא דתעצוב ילפינן בדאיחא שם אליצ' דאז"ל ולא כיחא לרמז"ס כמורכב' חוס' צ"ק ל"ד דתרחי שנויעין ויני' ולכן כחצ טעם ונדפסיה כיון שהיה שלו ונחמלה וגם עכשיו הוא שלו. וכן מוכח עוד דהתם צמורה פריך ואלא חפרה צבכור וסח חון וון הצבור אלמא לא ונהי וחי' אז"ל מ"ה דכתיב הם צמוריהן יהא ורצא ס"ל דהם ליוור על צבור שנתעבר דונו שקרב דס"ל כר"י דמולקח דם הפר לא מוכח דנעצבין לקריתו אצל אז"ל ס"ל כר' יאסיה דנעצבין ואם כן אייתר לו הם ללמוד דהבא לא ונהי ואם כן מוכח דכלל הצורה ונהי דאל"כ ל"ז הם והרמז"ס דפסק צפ"ר ונהל' ע"כ דנעצבין אם כן מוכח דפסק כאז"ל (ודברי הלח"מ בפ"ב ונהל' חמורה הל' ח' שכן הרמז"ס ע"ס דנפקא לן מלה' וכ' סל"ל דלרמז"ס ה"ה גירסא אחרת והוא תמוה דלכ"ע כפקא לן מלה' ע"ש צמורה) (וכ"ו עוד ורמז"ס פ"ג ונהל' תרומות הל' כ"ג דאם הקדים תרומה לצבורים מה שעשה עשוי ולא כחצ וקרא דוכלל ונעשרותים כרצא ש"ע דכלל קרא ידעין דכן הדין בכל הצורה וכן צפ"ר ונהל' ערכין הל' ה' צמקד"ש תמיוין לצד"ה צ"כ' קסא אעפ"י שענר על מ"ע מה שעשה עשוי וכן צפ"ר ונהל' איסורי נחמח הל' י' כ' קסא מה שעשה עשוי והא דפסק דלא כרצא היינו דס"ל לרמז"ס דפליגי צמיו קונה וכפרש"י שם וכיון דקיי"ל דשיכו קונה היינו כאז"ל. אח"כ מאלתי צד"ה צמורה ולח"מ פ"ו ונהל' צבורות הל' ה' כ' צד"ה דרעצ"ס פסק כאז"ל והיינו נשום דס"ל דפליגי צמיו קונה ולפי מה שכתבנו מוכח כן מכה וקויות ונפרם מהא דפסק מערבין לקרית:

שער מצות הארץ פרק כג אדם

(ח) שדה שקלורו עכו"ם לעולם או אש"י ישראלים לקטים או קרסונו כנוליס או שצרתו רוח או צהונה הרי זה פניורה מן הפיאה שגאמרו וקולרסם ולא שקלורו עכו"ם כו' אצל אס שבר פועלים עכו"ם לקלר הרי זה באלו קלר ישראל וחי"צ (ברמז"ס הל' ד' ונקיים שהוצת הפיאה צקונה ול"ע ונה ענין זה לכאן) (ט) קלר חלזים וחלזים השני קלורו עכו"ם או לקטים כו' פטור חף ונוה שקלר הוא שהוצת הפיאה נשאר צקוף השדה והרי קלרו לקטים אצל אס קלרו לקטים חלזים ראשון וחרר הוא וקלר חלזי השני כותן פיאה ונה שקלר אצל ונקלר ראשון פטור שהרי לא קלר הוא אצל אס קלר חלזים ונוכר חלזים הלוקח כותן פיאה לכל שהרי חוצת הפיאה כשאר צקונה והרי זה כאלו הסנה ענו שנוחצו להפריש פיאה חף על ונה שקלר הוא

(י) כרם שהיה צובר מונו ענבים לנכור צקוף וצדעמו שיניח השאר לגם לדרוך אותו אס היה צולר לבקו ונכאן ונעני ונכאן ונעני ולא הכל וצדעמו ח' זה נקרא צוירל כל ונה שצבר עכשיו אינו אלא ארעי ולא נקרא קליר ופטור מן הפיאה לפיכך כשחרר וצולר לגם אינו כותן אלא כשיצור הנשאר אצל אס היה צולר לבקו ונורה אחד צלבר זה נקרא מחליק ונאחז יד הריזה מחלת קליר ולכן כשיצמור לצבר כותן פיאה על הכל חף על ונה שצבר לבקו צד"ל צוירל לבקו אצל צוירל להזיח לציתו חעפי שצולר ונכאן ונעני ונכאן ונעני חפ"ה כותן מן הנשאר שהניח פיאה אחת על הכל לעשות יין דאי לאכול ענבים פטור לגמרי (כדצקנוק צקי' שח"ז). וכן הקוטף מלילות ונעני ונעני ונכאן לצית אפילו קטף כל שדה פטור מן. הלקט ונן השכחה ונן הפיאה (א) וכו' דלאלו דוקא צקונוק אלא חשילו

עכו"ם לא פחות ונא' צקטים וישער צאונוק יפה ויחלה שחפילו יהיה יותר גס זה יהיה פאה שהרי ונחר לבשות כל שדה פאה חוץ ומשולח אחת ונא' יוסף עוד ליתן פאה וכן לא ישמע לעניים אס ונצקטים נמנו ליתן להם צלר אחר צבדי שלא יצא לידו קפק ונא' אס דולה ליתן חח"כ עשום הפקר ונחר ליתן רק שאל לרץ שיפקיר חף לעשירים :

(ה) (רמז"ס פ"ה) כל שהוא אוכל וגדולו מן הארץ ונשנור ולקטעו כלו כחמת ונכביסין אותו לקיום חי"צ צפיאה שגאמרו וקולרסם חת קליר ארלכס ולא נקרא קליר חלז דבר שרואו לאכילה ודבר הנקלר הרצה ציחר ודבר שגכסין לקיום ונורכהניו ארלכס משמע דוקא הגדל צארץ וגם משמע שיש לו צעלים שישנורו ונורה י"א דאין חי"צ ונח"ס אלא דגן תירוש וליהר דונויה דחרונה (ועיין לעיל פ"ב ונעל"ט) :

(ו) כל הדונה לקליר צחונש דרכים חלו הוא שחי"צ צפיאה כגון הסצוזה והקטניות והחרובים והאגוזים והשקדים והרמונים והענבים והזיתים והתנורים צין יצנים וצין רבים וכל כיוצא באלו אצל חקטק ופואה וכיוצא בהם פטורים מפני שאין אוכל וכן כוונתן ופטוריות פטורים מפני שאין גידולם מן הארץ וכן ההפקר פטור שהרי הוא מופקר ואין לו וי' שישנורו וכן החלבים פטורים מפני שאין לקטעו אלא כחמת אלא יש צלינן ונה שיצמור היום ויש צו ונה שיצמור לאחר כונה ימים וכן ירק פטור שאין ונכביסין אותו לקיום אצל השוונים והצללים חייבים צפיאה שהרי מייצנים אותם ונכביסין אותם לקיום וכן האמהות של צללים שנוכחין אותם צארץ ליקח ונחם הזרע חייבות צפיאה וכן כל כיוצא בזה :

(ז) קרקע כל שהוא חייבת צפיאה ואפילו היתה של שותפים שגאמרו קליר ארלכס חפ"י של רבים :

(ח) כ' רמז"ס צפ' צ' סוף הל' ו' וכן כל הקוטף מלילות כו' פטור כו' ונן הפאה עכו"ם כו' הכ"מ שהוא עפ"י ירו' וכו' עוד דאע"ג דנפ' ראשית הגז חזרי' דר' וקי"ס ק"ל הכי דחולש פטור ע"ש מוכח מדצרי' דקצור דענמא צקונוק לעלילות סגור משום דחולש הוא אצל אס היה קולר צונגל ונעני ונעני חיי"צ ודצרי' ל"ע דאי"כ מאי חירי' קונוק ונעני ונעני ונעני אפילו חלש כל דהו צצח אחת פטור כנש"כ צדים פ"ד לענין לקט ונעני דא"כ למה קלה הרמז"ס דין זה דקונוק לעלילות לרין צולר צכרם מכלן ומכלן ונא"ס וכן הקוטף מלילות שהרי צצולר

שער מצות הארץ פרה כג אדם לא

(יב) אינו חייב בציאה בין תחילה ובין פירות עד
שיקלול אחד בציאת שנים וקודם לזה פטור :
(יג) אין סוברים פועלים עבדים לקלוט ופני שאין
בקיום בלעדי ופיהם ואם כבר וקלורו אם כולם
היו חייבים בציאה ו"ע אם הבין עומד על גביהם
אם עומד זה אפשר לא פלו דבין וכל דה"ס שלא
יסקור פועלים מ"ה עד קלידוס :
(יד) בעל הבית שקלר כל עבדיו ולא הניח פיהם

[illegible]

ישער מַצֹּת הארץ פרק כג

(2) יי טקסם אים טעמס ווערן זיי אר באזעס פאר
זיי אים טאן זיי נאך זייער זאגן

(כב) צמח'ס קהלים פחה לצמח'ס חלו העונות לפסח

בג חץ וקנים פלס וקדם כל חצרות בילד קור
לבו ב' יקדום לא יקדום דלפניו

כד

(יד) שאם על דלות ודקן שאין עניים ונערים לבנה
 אותה חלה בקטנה גדולה בע"ה ונערה ונערה ונערה
 אותה בין העניים ואם דין כולם לבנה חתום ואם ח'
 נעמה ואמר לחלק את העניים לו יאמר "לכלם"
 ונחמיהם את בעיהם לכושר ולחלק ביהם :

(ב) עני מקל וקבל פלס הרק על הסחר קופים
לומר היינו וכן בלחץ ובכח (מחלוקת)

1111

(3) ז"ל יר' פחה ריש פ"ב במתנותיו ואלו מפקקים וכו' ולונו מחובר וזין חיוור (מחבר הוא אפי' בזה חילן מפקק דחניק חנון הכל מפקקין בו) חלל גדר הא גדר מחובר ולונו מחובר זין חיוור (מחבר אפי' בער כוחס מפקק דחניק אס היו בער כוחס חיונו מפקקין חלל כוחס פחה א' לכל דבר חוורס קליונו מחובר זין חיוור מחובר הוא אפילו וכל אחד מפקק דחניק היו בער כוחס מכלן ומכלן חיונו מפקקין הא וכל אחד מפקקין ועיין במפרש קליונו צפירושו כלום וכל דחניק פירושו פ"ב מה שכתב הרא"ש ע"ס דכל דבר מפקקין חיונו נקרא הפקק חלל"ס שהיו חורק הפקקן מקלה גדלו עד קליונו עיין ע"ס וכן פסק רמב"ם בפ"ב מהל' עניני ה"א גבי קלע ועדנהו אס היו ראשי קירות ומצודים מתינים מאחת על הכל וכו' ח"פ

שער מצות הארץ פרק ב' אדם לב

חכמת

(א) האורע את שדהו וזין אחד חף על פי ששועה
 ב' גרמה וזניה פאה א' זרעה ב' וזנים אשפי'
 ששועה גורן א' כותן פאה לכל זין וזין ב' פ' ע'
(ב) גר' א' בשאר זרעים אכל דע ב' וזני הימים
 או ב' וזני שטורים עשא' גור' א' כותן פאה א'
 עשאן ב' גרמות נקח ב' פאות ודער זה' הוא' הלכה
 למשה ונסקי':
(ג) האמים שחלקן נטחים ב' פאות חזרו ופשהתפו
 נטחים פאה אחד קברו חזיה ואחר כך חלקו
 או שקברו חזיה עד' שלא חזיהם שלים חזרו וקברה
 ופשהתפו שלים ע' שצונעז':
(ד) שנים שנקחו את האין נטחים פאה אחד לקח
 זה לזינו זה דרמו נטחים ב' פאות:
(ה) החרובים כל שארש עמוד צל חרוב זה וחזירו
 עמוד צל חרוב זה ורואים זה את זה הכי
 הם כפי שדה אחת ופאה אחת לכולם היו כפי
 החדים רואים את האנולעי ואין החדים רואים זה
 את זה ופירש' נאך אחד וזן הראשונים על האנולעים
 וזן האנולעים על הראשונים אכל לא יפירש' נאך
 זה על כל האחר':
(ו) הזיהים כל וזני' שיש בהם צרות אחת ונזוחם
 העיר כגון זיהים שיש צונעז' העיר
 כולם או צונעז'ה הכי הם כשרה אחת ופאה
 אחת לכולם:
(ז) כיון שאם יקחו עניים יחד וזן הדין חייב צונעז'

פרק ב'

זין לקח וזנים ונזוחם

(א) (רעז'ם פרק ב') כשקילר ונאכל לא ילקוט השצנ'ל'
 הטפחים בשפת הקליר אלא יניחם לעניים כשלאחר ולקט'
 קליד לא חלקט לצד ולקטן אפילו עקו ואפש' כותן
 לעניים כשלאחר לעני כ' חצוצ:
(ב) וכן פרטוסה הגרורים הטפחים וזן הענבים בשעת
 הצלירה כשלאחר ופרע כרונך לא חלקט לעני כ' חצוצ:
(ג) וכן הצולר לרדך להניח העלילות כשלאחר וכרונך לא
 חטולל לעני כ' חצוצ:
(ד) (רעז'ם שם) אחר לקט זה הנזפל ונחך היגל
 בשעת

(א) (רעז'ם פרק ב') כשקילר ונאכל לא ילקוט השצנ'ל'
 הטפחים בשפת הקליר אלא יניחם לעניים כשלאחר ולקט'
 קליד לא חלקט לצד ולקטן אפילו עקו ואפש' כותן
 לעניים כשלאחר לעני כ' חצוצ:
(ב) וכן פרטוסה הגרורים הטפחים וזן הענבים בשעת
 הצלירה כשלאחר ופרע כרונך לא חלקט לעני כ' חצוצ:
(ג) וכן הצולר לרדך להניח העלילות כשלאחר וכרונך לא
 חטולל לעני כ' חצוצ:
(ד) (רעז'ם שם) אחר לקט זה הנזפל ונחך היגל
 בשעת

בית פרק ב' אדם

ה' פואיו נחוצר ר"ל הא דחמירין דעפסקי דווקא כשאין נחמזרים יחד צאנולע שפדה כגון שאינו עובר ע"פ
 כל השדה אלא ונעט כאן ונעט כאן אכל אם ונחמזרים יחד אינו מפסקי שום דבר. וזמן תינר נחוצר: ר"ל
 אם דעפק לומר נחל וחזיריו ונפסקים אפי' צראשי שירות ונחמזרים א"כ קשה אפילו בשדה חילין יפסקי
 דני'ם זרעים כשהם נחמזרים נשדה חילין וזני ופסקי אפי' דניירי צרעים דאינו נחוצר
 וזני החילוק שצן זרעים לאילין וצאנולע אפי' שאים נחמזרים אינו ונפסקי
 דחנין אלא גדר: האי גדר נחוצר ר"ל חף וניירי צונחמזרים החילנות ונלדרי הגדר או וניירי צאנולע נחוצר
 חין חומר דניירי אפי' צונחמזרים וזן החדים א"כ קשה אפילו שער כותש: כיוי יא' ונפסקי דני'ם אם כותשים
 ונלענעלה או וזן החדים ונלענעלה חני צבער כותש אינו ונפסקי: הדיא אצורה דגדר דנפסקי וניירי שאינו נחוצר
 וזן החדים אלא שונפסקי על פני כל השדה: א"ל נחוצר ר"ל דגדר וניירי אפי' נחוצר היינו שאינו נחוצר
 אלא נאך ח' או ונפסקי כדחני צונחמזרים ונאך ונאך אינו ונפסקי אכל נאך אחד ונפסקי וזני' צונחמזר
 וזן החדים נאך אחד:

שַׁעַר מִצּוֹת הָאָרֶץ פֶּרֶכְכֵּר אָדָם

בשעת קליטה או הספול ומוסדיו שבעתקדשסגל" וקל"א
הספול ומוסד העול או ומוסד היר וכן ומוסד היר כסדיו
מל"א ויש סגל"א ביראשיו אלעצוהו לפס הדימוס ומוסד
המוסד ומוסד העול או ומוסד היר ומוסד היר ומוסד היר
המוסד ומוסד קל"א אלעצוהו או ומוסד קליטה או ומוסד קליטה
ביראשיו מל"א ומוסד היר ומוסד היר ומוסד היר ומוסד היר
אלעצוהו מל"א ומוסד היר ומוסד היר ומוסד היר ומוסד היר
היר ויש לקט מזה קל"א סגל"א :

(9) ה' קולר וכאשר שגלות ה' בלא בקשר 'קולר'
 כל קצוותיו הם ה' ראש וזו לקוח שגלות
 יחילה לקולר עם הקום הרי הוא של צד' ולא הוי
 כמו לקט (רנ"ז' צ"ב) המעשה) וגם לא הוי כמקום
 בלא קרינ' ביה לא תצינלקחתם מהיו חזק קט צד' צד'
 תשבות אלא צד' הקום (ול"ע על רנ"ז' סכח)
 הוי לקט מהיו צד' הוי ה"ס לזה וקולר השב'
 הם לא שאלה דמעות וקדור המעשה דמיו כלקט)
 הם לא הוי זה על עינים שהיו הוא כמקום (מקד
 סמול חק על פי עדין לא קולר);

היה שפורה את העומרים ונתעורר קציר של צעל
השרה עם הלחץ למורדו את השרה בעת לוחי הול

השנה עם הקט המדון חת השנה כונה נקט היה
לאחר לעשות וכוונת לעניים וכוונת היה חזק ואילו חזק
נקטו וכוונת היה שיעור ד' קצקצקוהם לכל בית כור :
(ט) חזל לקט שפזל על הארץ וזה צדל השנה
והגדש חת הקליר שזעל על הארץ כיון ששנה כן
בדים אפילו שזעל וכוונת קצקצק לעניים לקטו ולא
בזר או שגדשו חסדים שלא ונדשו קצקצק אותם
לרץ לפנות כל הגדש שלו כולו לקצק חסד וכל השכלן
הגדש צדק כולם לעניים וכוונת חסד ודש חסד
והם שיהיה לקט וקצק וכוונת צדש לעניים שכל
תעוז חסד לעניים :

(*) חזקא נמלו שעדיין לא זכו העמים להלקט שעדיין לא

יב ויו שאלו נזכיר את העניינים לקבוע כדן דיינו
לזה אלא דוקא שיתקנו זה שנוניא ח' ונוגע אחד
או ששקיע את אחד מהם על חציו ה"ז נזל עמים :
ג ואמר ללמד להרצין ארי וכו' כל צדק שיהיה
כדי שיראו העמים ויזכרו :

(יד) ה'יו קס עניי'ם שאי'ם רא'ים ליעול לקע'א'ם
יכול צע'ה"ב לנחית ציד'ס ונח'ה וא'ם לא' מני'ן
וופ'י דרכי סל'ם :

מזר) דין הליך לרצון שיהיו ודין זרעים המנולאים
בחדרי המולדים (נצחית ברוח"ס פ"ד ומהל' ופ"י)

לח' לא נקרי קטא אלא צבולה ח' או ז' חזל אה
נפלו ג' כחד הרי שלשתה' לצעל הצית וכן
צפצפו וכן צפצפה ז' הרי פצו וצפצפה ג' לצעלה :

שער מצות הארץ פרק כד אדם לג

חכמת

(יז) לא יטול צעה"ז לקטו וזן העניים על וזנת ליתן להם זון העניים (מוקפתא פ"ז) ואם עשה כן ה"ז כחוליק עם העני חס שנטל מהם פטור זון העניים וזנה שנטלו העניים זונות חייב צונעזרות (רנז"ס פ"ז מהלכות נזעזר).

(יח) הפרט והעוללות חין נזכרים חלל זכרים זלזל וזלזה פרט זה גרגיר אחד או ז' הנפרטים זון האשכול זעזעז הצלירה כפלו ג' גרגרים זעזעז אחת אינו פרט :

(יט) היה זולר וכרת את האשכול והקצץ זעלין וכפל לארץ ונפרט אינו פרט כיוון שהיה ע"י חוכס היה זולר וזעלין על הארץ חל"כ כשנפנה האשכולות אפילו חלי אשכול ואפילו אשכול שלם שנפרט עם ה"ז פרט (כל דר"ל שנפרט האשכול לגרגרים רק דהרבהא הוא חפ"י שיש עם הרבה גרגרים חפ"י"כ ה"ז פרט דדוקא וזה שנפרט זעזעז הצלירה זון האילן לא ה"ז פרט רק ז' גרגרים אצל חס כזר זונח זארץ כל וזה שנפרט עם ה"ז פרט) והזנחית את הכלכלה חחת הגפן זעזעה שה"ז זולר כדי סיפול הפרט לחוכה הרי זה גחל עניים דחיקף וזעזעה שנפרט זאזיר כזר זכו זו עניים :

(כ) איזו עוללות זה אשכול קטן שאינה זעזעה כאשכול שאין לו כתף ואין ענזיו זונפות זו על זו חלל ונפחיות יש לה כתף ואין לה כתף או יש לה כתף ואין לה כתף הרי היא של זעזעז הכרם ואם קפץ לעניים :

(כא) איזו כתף פסיגין הנזחזרות זעזעה זו על גז זו . כתף ענזים הנזחזרות זעזעה ויזדחת (פירש זרזיע האזלני שנאשכול הוא קרי זעזעה ואשכולות קטנים הרבה נזחזרים זו זעזעה הגרגרים של ענזים לכן קרי לית זעזעה דדמי לזעזעה שהללעות נזחזרות זו ולאזתן אשכולות קטנים קרי פסיגין ר"ל נחמים של אשכול וכשהפסיגין זוכזים זה ע"ז זה כנשף שזל כתפו של אחד נקרא כתף אצל נזחזרים זעזעה חין כאן כתף . ונשף חס גרגרים של ענזים הנזחזרים זעזעה זלזעה זלזעה זקופה זחלזים עם ענזים הרבה ועל זענפיו זונפים זלזעה קרוי כתף) ולזנה נקרא יי

זינו עולל' ענפי שה"ז אשכולות כעולל לא"ס ואפ"ה האשכול גדול כ"כ שאינו כננס זעזעז ידו כיון שאין לזכר וזנשף ה"ז לעניים דדוקא כשנזכר זאזתן על העזלל חוגזים כולם זעזעזן דהיינו שהם זונעזים אצל חס חס נזכרים וא"כ חלל שיגזעו זעזעזל ה"ז לזעז"ז (ה"ז שיעזת הרצ"ד וה"ז זקנעז לזכר דדוקא וזעזעז חלל הזנחית על זוריו ולכן כתנתי לחזקתא) :

(כב) חין זעזע"ז חייב לקצור העוללות ולזנת לעניים חלל חס זולרים זאזתן לעניים) :

(כג) גרגר יחיד זון אשכול שאין בו פסיגין חלל שנזלל גרגרים וגרגרים שלו נזחזרים לזעזעה חף ע"ז ענזים זעזעז כתף ונשף אפילו חס ה"ז כעוללת (ר"ש) :

(כד) זונחה שהיה זה אשכול וזעזעז זונחה כזו קטירה והוא זעזעז חרכובה זעזעז שנזלל זעזעז רגיל לזיות עוללו"ט (כ"כ הח"ט) חס נקדחת עם האשכול הרי הוא של זעזעז הכרם דה"ז זעזעזת שראשה נזיגי לקונה זעזעז"ו וא"ל ה"ה שלעניים :

(כה) כרם שכולו עוללות ה"ה לעניים שזאזר וכרעז לא עוללל אפי' כולו עוללות :

(כו) חין העניים זוכים לקט פרט ועוללות עד שיהיה זעזעז הכרם לזלור כרעזו שזאזר כי זעזעז לא זעזעזל וכזה יזלור ויהיו זוכים זעזעז ג' אשכולות שזם זונפים זרזיע :

(כז) הזנח את הגפן אחר שזדעזעז העוללות ה"ז זה זונח דזרזו זכזם זעזעה האשכולות כן כורת העוללות :

(כח) עכ"ס שזנח כרעזו לישראל לזלור חייב זעזעזלות וישראל ועכ"ס שהיו שזחפים זכרם חלקו של ישראל חייב זעזעז עכ"ס פטור :

(כט) זן לוי שזנח לו ונשפר זעזעז וזללל זו עוללות זונחית לעני ואם נקדחת עם האשכול וא"כ חין עוללת דלזעזעז ק"ך ג ולכן יכול לעזעזת זרעזעז ונשפר על זקוס חחר :

א

הכמת

פרה כה

דף שכתה

שער מצות הארץ פרה כה

אדם

וא"כ עדיין לא היה כוננו לכותנו וזו ולכן אפילו הכינו
אלל דבר המוקדש כגון קטן לנפש וגדול או לבקר
או לכלים שצ"ל יהיה כזכר כלקמן סי' כ"א אפי"ם
אם שכתה ה"ז שכתה (נול"ע) :

(ז) בעל עומר להוליכו לעיר יוהננו ע"ג עומר אחר
ושכתה שכתה העליון אינו שכתה כיון שבעלי להוליכו
לעיר וכבר זכרנו כי אלל התחשקו אם זכר העליון קודם
שיפגע בו אין התחשקו שכתה ואם לאו התחשקו שכתה :
(ח) היות שפירא את העוונות לחקק שדה חצירו
ושכתה שם עומר אינו שכתה שכתה קלירך בשדך
ושכתה אלל אם פירא העוונות בזהו שכתה שכתה
הרי זה שכתה :

(ט) העול עומר ראשון ושני ושלישי ושכתה הרביעי
אם היה שם שני אין הרביעי שכתה שכתה
קטור שם שורה דהיינו הרביעי והחמישי והששי דאין
שורה פחות וג' ואם כבר נעל החמישי ואח"כ שכתה
הרביעי הרי זה שכתה ואם הרי זה' בלעד נשיקתה
כדי ליטול החמישי הרי הרביעי שכתה וכן כל
כיוולא זו :

(י) שני עומרים נעורצנים ושכתה אחד מהם אינו
שכתה עד שיטול את כל קציתיו :

(יא) הקולר צלילה ושכתה קונה או שכתה צלילה ושכתה
עומר וכן הקונוא שכתה אפילו ציוס יש להם שכתה
ואם נכתבו ליטול את הקס אפי' הדקים אין לו
שכתה : (עין צמח"ט סוף פ"י) :

(יב) האומר הריני קולר כ"ג מה שאני שוכח אני
אפילו יש לו שכתה שכל המונחה על מה שכתה
במורה תבואו בעל :

(יג) תבואה שלא נעורה שקלרה להאכילה לבהמה וכן
אם קלר תבואה אגודות קטנות ולא עשאה עומרים
וכן השוים והכללים שחלקם אגודות קטנות להסוכר
בשוק ולא עשאה עומרים להעמיד מהם גורן אין
להם שכתה דכיון דדרך שד' וה' אגודות קטנות עושים
אגודה אחת גדולה וא"כ הוי כדבר שלא נעורה
נלאכתו לקון צבי' הקונוך :

(יד) המנחה לקלור התבואה ולעשואה עריעות עריעות
בנקוונות רבות עד שיקצלו הכל לעוקס אחרועוס
עריעות גדולות ומן העוקס ההוא עולכים לגרן שחול
עוקס

(א) (רמב"ם פ"ג) הנוטור ושכתה חלוטה אחת בשדה
ה"ז לא יקחנו שכתה ושכתה עומר כו' לא תסוב
לקחתו עבר ולקחו אפי' טחנו ואפאה הרי זה טהרה
לעניים שכתה לגר וליתום תמידי כו' :

(ב) כשם שכתה צעירות כן הוי בקנה אם שכתה
נקלת הקנה ולא קלה הרי זה לעניים וכשם
שהשכתה תבואה וכיוולא זה כן יש שכתה לאילנות
כולם שכתה כי תהיה צריך לא תפאר אחריו לא
תטול תפארתו ר"ל שלא תטול הכל ואחריו רלה לונו
שכתה דשכתה כחיו לא תסוב ומן נלאחריו שכתה
וה"ל לשאר אילנות :

(ג) העומר שכתהו פועלים ולא שכתה בעל השדה
שכתה בעל השדה ולא שכתהו פועלים שכתהו אלו
ואלו והיו שם אחרים עובדים ורואים אחרן צעת
שכתהו אינו שכתה עד שכתהו כל אדם ואפי'
עומר העומר אם נכתה ה"ז שכתה שכתה ושכתה
בשדה לרבות המוקן ולכן ה"ז והשם והכללים
וכיוולא זהם אפי' עומרים צריך יש להם שכתה :

(ד) הוי בעל השדה צריך ואחר יודע אינו שכתה
שכתה עומר שכתה פלוגי לא יהיה שכתה ושכתה הרי זה
שכתה ואם היה בשדה ואחר קונוכתהו אינו שכתה
שכתה ושכתה עומר בשדה דשכתה צריך שיהי' שכתה
ועיקרה דאז הוי שכתה אלל אם עומר בשדה חזר
אחרו אפי' שכתה לבקף אינו שכתה דכיון שעומר
בשדה הוי ליה חלרו וכתה לו שכתה אלל צעיר אפי'
זכר ולבקף שכתה הוי שכתה דכיון שאינו עומר
בשדה לא זכה לו שכתה ולכן הוי שכתה :

(ה) עמדו פניים בפניו או תפוחו בקש והוא זכר
אם הקש אינו שכתה שהרי לא שכתה ועלנו
אלא שהעניים גרנו שכתה (כ"כ הרא"ש ונ"ע דא"כ
אפי' לא זכר הקש לא יהיה שכתה ולפ"ז נראה לי
דכ"ל תפוחו בקש ר"ל שהצעה"ג גופי' חיפהו בקש) :
(ו) החזיק בו להוליכו לעיר וא"כ כבר זכרנו וא"כ
היינו בשדה ושכתה אינו שכתה שכתה זו אלל אם
לא בעלי להוליכו לעיר אלא הולך אחרו מניקוס לעוקס

ישער מצות הארץ פרכה אדם 77

[illegible]

חכמת

שער מצות הארץ פרק כה ארם

אם כל קצו צו אצל יא דארצא דוקא אם התחיל צו
אצל אם לא התחיל צו ושכחו אינה שכתה עד שיצבור
אם כולו (עיי' כ"ט) :
(כח) נחיתות ונחיתות כל אדם בשכחה . והין לצור
זיתים שכתה דין זמן שיש לעני ללקיט צות ונבואר
לעיל פרק כ"ז :

תם ונשלם שער מצות הארץ

כן יבנו ה' לביטם עת הארץ הנשמה תעבר וערי יהודה תבניתה בב' א :

שער משפטי הארץ

אמר המחבר לא יתפלא הנעיין שלא סדרתי דין כלאים וערלה וחדש בשער נולות הארץ כדאיחא
בספ"ק דקידוש" כל נולות הסלירות בארץ כ" חוץ מן הערלה כ" וכל חוק' להדיח
ציצות דף פ"א ד"ה נחית דר"ל דתו"מ בזה"ו מדרבנן ה"ה כלאי הכרס וא"כ כ"ש ערלה וחדש . ואנחם אבי
הולך בעקבי הרענ"ס דפסק בפ"י מנהל' מ"א דחדש בזמן הזה הוא דאורייתא אפילו בחוק לארץ וסרי הוא
פסק דתו"מ בזה"ו מדרבנן אפי"כ דקצירא ליה דה"ק מנחית" חוץ מן הערלה כ" דאע"ג דהס צפירות הארץ
אפי"ה אינם כקראים תלויים בארץ דומה להרכבת אילן דאסור אפילו לב"ב ומ"ו חף לקצרת תוספות אין
ללמוד ח"ו סיחור לחדש דהא לכולי עלמא קייל כרבנן דבי ר' אשי צונחית דחדש בזמן הזה הוא מן התורה
ולדידהו לקצרת התוספות ה"ה דתו"מ צונח"ו הוא מנה"ס וכדפסקו באמת תוספות במוה דוכתי אלא דהתוס' **כתבו**
כתבו זאת לנו"ד דקצירא ליה דתו"מ צונח"ו הוא מדרבנן ודברי מנה"ס בפ"י מנהל' מ"א שכתב דלתוס' לנו"ד חדש
דרבנן ה"ה בא"י מדרבנן מוכח מנידק"ל דכוונת תוס' כמו שכתבתי ודוק היטב ואין להאריך :

הכמת

פרק א

דין כללי חילן וכללי זרעים בכללם

(א) (רוננים פ"ה נוס' כלאים) הזרע צ' מיני זרעים כלאחר צא"י לוקה שגאור שדך לא חזרע פלאים אשנוע שבשעת זריעה לא יהיה כלאים ומהרצק אקרו אפילו מיני זרע חלא שיהי ויין אחד כזרזרוע אנתח אקור לזרוע אללו ויין אחר חלא על פי אופנים שגאור :

(ב) ואחד הזרע או הנוכס (חילס טשנים הרעים וכדערק להו לזוחי הני עפי) או הנוחפה צין שהיתה חסה אחד ושעורה אחד או פיל אחד ועדשה א' מוכחים על הארז ומרפה אותם צעפר צין צירו צין צרגלו צין צכלי ה"ו לוקה ואחד הזרע צארץ או צעלץ כקוב חלא הזרע צעלץ שאינו כקוב ונבין אותו נכות מידות ;

(ג) אקור לזרוע כלאים לעכו"ם אפילו צשדה של עכו"ם חלא מותר לזרוע לעכו"ם שחזרע צשדה של צכו"ם כלאי זרעים ואקור לאדם לקיים כלאי זרעים צשדה חלא עוקרן ואם קיומן ולא עשה בהם שום מעשה מיני לוקה ומוותר לישראל לזרוע כלאי זרעים צירו צחור' ואפילו לערב הזרעים לכתחילה ולהזרעם צחוק לארץ מותר ;

(ד) חין אקור נשום כלאי זרעים חלא הזרעים הראוי' לעאכל אדם או לנאכל צהונה (כ"ו) חלא טשנים פומים וכיוצא בהם וכן העיקרין שאינם ראויים חלא לרפואה חין בהם נשום כלאים .

(ה) כלאי אילנות הם צכלל שדך לא חזרע כו' ואינו אקור חלא צדרך הרבצה כגון שהרכיב יחור של חסוח צאחרוב וכן צשאר חילנות ויין צשאינו מיני ואם הרכיב לוקה צין צא"י צין צחור' ואפילו עץ אקד על עץ מואכל או עץ מואכל על עץ אקד חלא אקד ע"ג אקד מדינא מותר אף מפני שאין חכל צקאים צונינים טוב לזהר ומותר להרכיב חילנות דין צמיני שחורות צלצנות ודקות צנקות אף על פי שיש לו שם לוי (י"ד ק' רל"ו) :

(ו) המרכיב ירק צאילן או חילן צירק אפילו קלן כל סאילן ולא צשאר חלא השורש לוקה צכל מוקם לשיבך חין מינע"י וירקח צקדן של שקנה (ר"ל השורש)

שער משפטי ארץ פרק א אדם לה

משני שהוא ירק צאילן חלא הרבצה ירק צירק דוקא צא"י לוקה דלא גרע ומכלאי זרעים וצחור' ל ים ששק אס הוי כהרבצה חילן ואקור ואילןן לחומרא (עין ר"ש וצכ"ו) חלא מותר לזרוע צחור' ויין זרע טש זרע חילן כאחד חין וכן הגפן כגין שיקח זרע א' ומחלן אחד אקור וכן מותר לערב זרעי חילנות ולזרען כאחד שאין לך כלאים צאילנות חלא הרבצה שגאור צהונתך לא חרציע כלאים שדך לא חזרע וקצלו חור' דלכך קעבן להקים ונה צהונתך מינו שדך אקור חלא צהרצעה אף שדך ע"י הרבצה דוקא ומרכיב לא חזרע סוניעין ויין דכלאי זרעים אקור ולכך כיוצ שדך סונייחד לך דהיינו דוקא צא"י לזרועי כלאי זרעים צחור' ל חלא הרבצה חילן אקור אף צחור' לזרועה צהונתך חלא צחור' אף לערב זרעי חילנות או זרע חרש חילן אקור דלא גרע ומכלאי זרעים (ש"ך צקעון רל"ו צשם האחרונים) :

(ז) ואקור לזרוע לזוי צא"י לזרוע כלאי זרעים דכין דאקור לישראל אקור לזרוע לזכרי נשום שצות ואקור לישראל להניח לעכו"ם שירכיב לו חילנות כלאים ואף צחור' ואף צלא חניניה דלף צני נח מותרים על הרבצה חילן וכין שישראל רואה ואינו נעצב כ"י עוצר נשום לפני עור (ו"ל"ו) :

(ח) הזרע זרעים כלאים וכן המרכיב חילנות כלאים חעפ"י שהוא לוקה הרי חלו מותרים צאכילה ואפילו לזה צעבר חרען דדוקא צכללי כרס צחור' פן חקדש שחייב לשדוף ולא צאקד חלא זריעין וקיומן צלצור ומותר ליציע יחור ון חילןן שברבצה כלאים .

(ט) הזרעונים נחלקים לשלשה חלקים . האחד מהם הנקרא מצוהה והיא חנופה מינים סחעיין והבוקועין והשצורין צצולת שועל והסיפון . והשני והם הוא הנקרא קעניות וזה כל זרעים הנאכל לאדם חין ון המצוהה כגון הפול והאשונים והעדשים והדוחן והאורה והסונשני' והפרג' והשקור וכיוצא בהם . והשלישי מהם הנקרא זרעוני גינה וכן שאר זרעוני' שחורעים אינם ראויים לנאכל אדם והפרי של אותו הזרע מואכל אדם כגון זרע הצללים והשומין חרש החליר והקלת חרש לפת וכיוצא בהם חרע פשטן הרי הוא צכלל זרעוני גינה כשהזרע כל מיני זרעים חלו ויצאמו נקרא כלמה

חכמת

שער משפטיארי פרהאב אדם

עם העורדים : כל אלו כמו שהם שמים זוגות
זוגות אינם כללים זה בזה אעפ"י שהם כנאים לאו
הם ב' נויים ו"ע מחדים .

(יד) אצל הלכות עם הכפוס . והחדל עם הלפסן .
ודלעת יוכיח עם דלעת העלרית . או עם דלעת
הרמולד וזאילין החפוח עם החזרד . והפרסקי עם
השקדים והשפזין עם הרמון אעפ"י שדוים זה לזה
הרי הם כללים זה בזה לפי שהם בלחות ב' נויים .

(טז) ולפי שאין לנו יכולים להשוות מידות חכמים
ולעשות וחס כלל השוה לכולם ולכן אסור לנו
להעלות מדרגתו להחיר אפילו הם שוים בעלין ובפרי
אח"כ מה שידוע לנו שהם מין אחד בודאי והבקי
בכל אלו ובשמותיהם מותרים מזה הדין (ויפרושם
נבואה ברוש"ס פ"א דכללים אך אחר שראיתי שכתב
דברים ע"כ כפל טעות בדפוס ולכן לא רליתי להעתיק)
אך כיון שאין העולם נקראים ברוב נויים טוב לומר
בכולם (סו"ג) אפי' בלא שפירש להיתר :

(הגיה) ברוש"ס סתם ה"י י"ט ע"פ וכל"י י"ט נויים וכל"י וכל"י
מה שדפוס דבריו קטנים עם הלכה' וכן הוא בש"י :

פרק

ב

ד"ק מה לשווא בורשים שנחברט יתר

(א) (רוש"ס פ"ב) זרע שנחברט בו זרע אחר חס ה'י
א' וזכ"ד כגון קאה של חטים שנחברט בכו"ב.
קאה של שעורים ה"ז אסור לזרוע אה הנעורט עד
שימנע אה החטים או יוסף על השעורים
ואם זרע לוקה : (א)

(ב) וכל שהוא כללים עם הזרע מלערק בלאחר זכ"ד
ביצד

הלפס כולו כל זמן שלא יכיר הזרע דשא וקרא ירק :
(י) רש' ומרעובי גינה זרעונים שדרכם לזרוע מהם
שדות כגון הפסחן והחדל ואלו הם הנקראים נויי
זרעיים . רש' ומרעובי גינה שאין דרך בני אדם לזרוע
מהם אלא ערוגות ערוגות קטנות כגון הלפס והלפסן
והחדרים והכללי והבסדר והכרפס והמורר וכו' ולא צהם
ואלו הם הנקראים נויי ירקות ;

(יא) (רוש"ס פ"ג) לא הלכו חכמים בכללים אלא
אחר מראית העין שאם היו עלין שלהם דומין
זה לזה או פרי של זה דומה לפרי של זה דומין גדול
עד שיראו כשני גוונים נויין אחד אעפ"י שבעצמם
פס ב' נויים אפילו הכי לא חשבו צהם לכללים
והכל לפי חכמתם :

(יב) כיצד הלפת עם הלכות אינם כללים זה בזה
מפני שפריהם שוים (ולראש"ד ה"ז כללים) הנפוס
והלפס אינם כללים זה בזה מפני שהעלין שלהם שוים
אצל לטון עם הנפוס אעפ"י שהעלין דומים זה לזה
והפרי דומה לפרי הרי אלו כללים הוואיל וטעם פרי
זה רחוק וטעם פרי זה ציור שבהנפוס הוא וזהוק
והלפס הוא חריף ונור ולכן אמרו חכמים ג"כ שהזרת
עם חזרת גלים . והעולטין עם עולטין שדה . והכרישין
עם כרישין שדה . והבסדר עם כסדר הרים . והחדל
עם חדל מלרי . ודלעת העלרי עם דלעת הרמולד .
וכן החיטין עם הזכין . והשעורים עם כנולת שועל .
והכוסונין עם השיפון . והפול עם הספיר . והפרקדון
עם העופה . ופול לבן עם השעועים . והכשות
עם המלפפ"י . והבלוז עם המרובח . והחדרין
עם הלעזין :

(יג) ובזאילין האגסים עם הקדוסטומלים והפרישים

בינה פירקב אדם

(ה) וזירושלמי פריך והארי כל האקורים שריבה עליהם מיד אסור ומשני חמון אה מרבה נבעל איסור
חורה ברם הבא אה מרבה מפני מראית עין ויעיי' בר"ש ונש"ב שם הראש' בהגהותיו וכ"כ חרע"ב דמה"ת
חד בחרי בעל כיון שלא נחבין לערע כדי לזרוע אך לרענ"ס שכתב דלוקה קשה וגם קושים חר"ט קשה
לשיעורא"ש והאיד' אפשר שיהבעל דבר שהוא כיבד וסירולו אינו עולה חליצא דרענ"ס ש"כ לוקה וז"ל דר"ס לרענ"ס
דזה הוא מכלל שיעורין שהם הלל"ז דבא' וזכ"ד אינו בעל ולוקה אה נחבין וביחא ליה בחערובות הזה ובפחות
מכלל מותר מה"ת אפילו בחדר זכ"ד מותר מה"ת ואינו אסור אלא נשום מראית עין כמ"ס בהלכה ז' ומה
ואם לא ביחא ליה אפילו בחדר זכ"ד מותר מה"ת אלא כשנראה שהוא נעורט אצל אה כראה
שאמרו נשום מראית העין ר"ל שהרי כל איסורי כללים אינו אלא כשנראה שהוא נעורט אצל אה כראה
שאינו

כ"ג קאה של חיעים שנתערב זה שני קבין עדשים ושני קבין פוליס שבין הכל הוא קאה (שהקאה הוא ו' קבין) ח"ל לא ירע הכל עד שימנע קאה של תערובות ויבור עקלתה או יוסף על החיעים שהעוררים והעדשים והפול כולם כללים עם החיעים :

(ג) כד"ל שנתערבו נויי תבואה זה צה או מיני קטניות זכ"ל או שנתערבה תבואה בקטניות או קטיו' תבואה אלל ארבעי בינה שנתערב אחרתהם תבואה או בקטניות שיעורין אחד נוכ"ד ונהה שזרעים צבית קאה מלואו הוין . אם נתערב בקאה של תבואה או קטניות לא ירע עד שימנע או יוסף על התבואה ושיעור צית קאה כ' אונה על כ' אונה .

(ד) כילד חרדל שנתערב בתבואה והרי החרדל זרעין מונכו קצ צבל צית קאה שזרעים צו קאה תבואה אם נתערב מונכו אחד נוכ"ד וון הקצ שהוא כשיעור צילה שהקצ כ"ד צליס בקאה של תבואה או של קטניות חייב למנע וכן אם היה וין זה ומרעובי בינה שזרעים מונכו קאהים צבל צית קאה . אם נתערב מונכו חלי קצ שהוא י"צ צליס צבל קאה של תבואה או של קטניות ימנע :

(ה) לפיכך תבואה שנתערב זה זרע פשתן אם היה שלשה רביעים שהם ח"י צליס צבל קאה הרי זה ימנע ואם לאו אין לריך למנע לפי שצית קאה זרעים צו ג' קאים זרע פשתן ועל דרך זה משערים צבל הזרעים אחרים :

(ו) כד"ל בשלל נחמדי' לערב ובשלל כיחא ליה הוין שנתערב ויוחר היה חפץ שלא ילנוה כלל . אלל אם נחמדי' לערב זרע נצאע אחר דכיחא ליה שילנוה התערובת אפילו היתה חטה אחת צמוק כרי של

שעורים אקירה לזרוע וכן כל כיוכל צזה .
(ז) הזרע שדחו וין וון הווינים ובשילנוה דאה צו כללים אם היה הוין האחר ח' נוכ"ד בשדה הרי זה ילקט עד שימנענו מפני ונראית עין שווא יאמרו כללים זרע צכוכה צין שהיה הוין האחר שילנוה תבואה וקטניות בתבואה וקטניות או זרעוני בינה בתבואה וקטניות ובזרעוני בינה ואם היה הלנוה פחות מכן אינו לריך למנעו : (ז)

(ח) כד"ל צמון שיש ונקוס לחשד אלל צמון שהדברים נוראים שאין זה הדעתו של צבל השדה אלל ונאיהן עלו אין מחייבים אותו למנע :

(ט) כילד כנון תבואה שכלו צו קפחי אקטע וחלתן יידועה שזרעה למכלל אדם כנון שהיתה זרעה ערגות ולה בגול קציב ועבר זה נויי עשנים וידוע שהם ונפקידים התבואה והחלתן וכן כל כיוכל צו וכן ונקוס הגרנות שעלו צו וינים הרצה והדבר ידוע שאינו רולה שילנוה צמון צמון הגרנות אין מחייבים אותו לעקור ואם הקיר ונקלסם לריך לעקור את הכל חון ווין ח' שהרי גילה דעתו שרולה צקוס השאר :

(י) המונע לפת ולנון וכיוכל צו תחת האילן אפילו תחת הגבן שערסיו רכים ומחיים שייכנס צזה שרשי הלפת אם עשה ויהא אגודות וגם ונקלה עליו שלהם ונבולים שכיבר שאינו רולה בהשרשתן מותר . ואם אין אגודה או שלא היה העלים ונבולים חושש מנשם כללים (ע"י כ"ו ועכ"פ ל"ע לנה לריך תרוייבו דנחד מני נוכח שאינו רולה בהשרשתן) :

(יא) שדה שהיתה זרעה וקלר הזרע ובשאריו הפיקרין נארץ אעפ"י שאין מולאין לננוה אלל אחר כמה שנים לא יהיה זרע בלואה שדה וין אחר עד שיעקר העיסים

בית פרכב אדם

שאינו מוערב מותר כמו ראש חור לקנון וה"ל לא אקרים תורה אלל דוקא כשיש ח' נוכ"ד דלז מוזי ככללים ובין דכיחא ליה לוקה אלל צפחות ומה לא מוזי ככללים וכן אם לא כיחא ליה אפילו נאחד נוכ"ד מותר דר מפני מ"ע שלא יהיה כראה ככללים שהרי ע"כ ויירי דלז כיחא ליה דלז"כ לא ונהי ונה שומעני ולכן מותר (ז) ז"ל רנצ"ס מלשון זה משמע שאם היתה שדה זרעה תבואה ורלה צו כללים ון החרדל אינו אחר ע שהיה אחד נוכ"ד בשדה דהיינו אחד נוכ"ד לקאה ול"ע לנה לא יהי שיעורים אחד נוכ"ד ונהה שזרעים מותר ואף דנמ"ק ד' ח' אחת קחם בלואה ששנינו כל קאה י"ל דהגמרא לא רלה להאריך ובאמת דייקא שזה ול"ע :

שער משבשי ארץ פרק נ

[illegible]

(ב) ה' בן המרים בור לו כור לו גפה לו דרך לו
גדר שבזו י"ט לו חרץ שהוא עמוק י"ט ורחב י"ט
לו חילן שהוא ועדלן וחרץ או שלע שבזו י"ט ורחב ד'
י"ט פחים ונחר למקדחין א' ללך זה והמקדחין ללך הכני
הוא לו ו' עכאלו ועדלן י"ט חרץ כרלים ועדלנים :
(ג) ב"ר ש"ר פרחס לו דבר חרץ

[illegible]

(כב) ויחזר לארץ לקבור בסקיף שדורסל מימי הנחלה
הכל ח' של פסחן חס כוכחו לבדוק שדור חס ביניה
לחורב זה פסחן דלז חין זה חיקור כללים בלעיל
ש"ה' ה' דחין דרך בני ארס לחורב חס ח' כל פסחן
נפשי שדור חסע וחין זו חעולת (רמז"ס) ועוד שדור
חיק לבחול (רמז"ש) ולכן חין זו חסוס ויחלית העין
הדורח יחור גורל לבדוק שדור לרין חלל בחולט
דדור חקור חסוס ויחלית העין חקין דרך בני
חורב לבדוק בחולט שדור חלל חס היחל שדור של
ועס חיעים וחזירו יס לו ג"כ שדור חיעים קינן לו
חר לבדוק בחולט ב' הדורח חסו בחלס כל פסחן חל
יחין ויחלית העין כיון דחלמח חיל שלבו בחולט
דור חלל קאר ויחיס שדק בני ארס לחורב חס
ח' חס חיל ויחיק לבחול חקור חילן חקין
דור חס"י חילן חזירו קינן לו שדור שדור בו
חלחור

(במ"ס הרע"ב צ"ב ע"י יהודה ניר) אור"ל אורח חנוכה
 אלה ורצח צ' אמות סהרור שיעור עדה קטנה (כח"ס
 רמב"ם צ"ב ונהל) וחסות עמים ול"ע).
 (מס' אורח חנוכה ד' אמות ורצח)

(ד) מותר לזרע ב' שורות זו בצד זו של קטואין
ובשני שורות בצדן של דלועין ובשני שורות
בצדן של פול. המלבי"ם והחם (היווין חזק ר"ט ורחש
במועקו) צ"ח כל זמן וזמן דב' שורה ויחיד בקדשה ולא
היו ערבים לכל לא זרע שורה ח' וכל ח' ויחיד
אלו אש"י שבתם בלחלוב שטין שטילין אחרין
והשטין והשטין וזש "זרע רק שורה אחד וכל
אלו יתעורר הכל ויהיה במדעין שבתיהם.

(מ) היום שבו נדעם ויין מוויי ירקוה ופקס לזרוע
 צדקה שורות שורות כל דלועין וכוין שורה
 שורות גרע עפי ומעיל קי' דקני צחלם דקאני
 הסם שווא וין הדר ולא יסיה שם רק שורה אחד
 דלועין צלדה ושא"כ הכא שיהא דלועין ושא"כ דלדי
 ולכן לרדק להרחיק בין הירק והסורה של דלועי צחלם
 בדלעיל קי' וגם לרדק שיהא בין שורה כל דלועין
 לשורה שצלד השני י"צ אמות כדי שלא יתחברו
 העלין בירק צבניהם ושא"כ לרדק ונראה בעדכזא;
 (נ) ונראה לכעוד שני מילים צחק גומא ח' ואפי'
 קשות ודלעת וכווא שיהיה ויין זה טעם ועל ספה
 הוואל לכאן והמין האחר טעם ללד השני ויראונבדקין
 זה וזה וכן חס נעם ארבעה ויין צחק הוואל
 והפסן לר' רוחם' מוואר.

(י) ההלל ואלות היום שכן עומקן טעם ורחבו
טעם טעמים ורועין בחוכו ג' ויני ורעים ח' על
טעם ההלל ואלות היום ויחלן ואל עמלן ואל בלעלן
(יז) הכולה לעשות קדשו וברך אשר ויכל וין וין
וירחיק צין כל ושר וושר ג' אמות על ג' אמות ויחלן
והולך עד קלח ישר ג' על ג' צינן. כסוף העשר
אלה כל קדשו שחרי יין נרדף קלח נרדפו צרדוניה
כה כל אחד חלק שני אמות ורחב שני אמות
(עין ר"ס)

י"ז בדר"א בנשר קטס בנורד אלל אל רחל לעשות קרחתו ר"ל חרובות ונרעעות לא ירע בכל בית קאה יסר על מ' קרחתו (נקים חרובים קרחת קרחת) כל קרחת וקטס בית חרוב דהיינו שפושט ה' שורח וכל שורה ה' קרחת חרע קרחת אחת וינחית שני

הכמה שער משפטי ארץ פרה ג ד אדם לה

ואחריו הונו של בדרו ואפילו כונתו צאונה רק לבדוק בדרו ולא לקיימו כלל רק לבדוק אפי' אקור ונכוס ינחלו העין והרואה יאמר טעסה בן לקיים (עין בראש ובהנחת הראש'ם שם) ולכן לדין להרחיק השיעורים שבארנו לעיל :

(בג) לפיכך נותר לקנות לבדה א' שלו חלם של חרדל וחריץ אם כונתו לבדוק לפי שאלו הימים ותיקום לירקות ולכן אעפ"י שדרך ב"א לזרוע וזה חלם א' אפי' ינותר קיין דשאנות כונתו לבדוק ולא לקיים גם ויראית העין ליכא קיין שמוקדם לירקו ידעי שלא זרע רק לבדוק ואפי' אינו נותר רק צקוף שדרו ולא נותר אפילו אם יש גם לחצירו שיה ירקות קטן לו ואפילו עין אחר נקדה חצירו ונראה באלו החרדל הוא באמצע הבהה אפי' נותר ששאנות הוא צקוף שדרו ואלא אקור לקנות חלם של חרדל וחריץ חלל הצואה אפילו צקוף שדרו רכין דאין מתיקם להצואה אע"פ רכונתו לבדוק ע"ה הרואה יאמר שכונתו לקיים ופי' כוונתם כללים ושאר מינים חוץ ונחרדל וחריץ אקור לקנות אפילו לירקות דשאר מינים אינם מתיקם אפילו ירקות (כן ל"ל לפרט הטענה עפ"י שיטת רמב"ם בחיצורו) :

(בד) היסודות של זרע זו טבעות צללע של זרע האחר צחוק שדרו הרי זה ונותר מפני שהם נראים מוגדלים זה וזה והל"ל אם היה זרע של זרע זה טבעות צוות של האחר כזה מפני שהם נראים כקוף שדרו שטוב צקוף שדרו ונותר בלא הרחקה ולא הנדלה :

(בה) מיני ירקות שאין דרך בני אדם לזרוע מהם חלל ונעט ונעט ונותר לזרוע מהם אפילו ה' מינים צחוק ערובה א' של ר"ע על ר"ע והוא שחריד' מינים גד' רוחות הערובה וא' באמצע וירחק בין עין ומין כמו טפח ומחלם כרי שלא ינקו זה וזה ולורת איעהן נעזר צחוי"ט צלורה א' מפירוש הרמב"ם צינכת ערובה וצ"מ צפ"ד בעל' י"א ונותר מה' מינים אעפ"י שחריק ביניהם אקור לפי שמינים הרבה צערובה כמו כנענו צערובות :

(בו) גד"א צערובה שהיא צמורה ואין שם זרע חולה לה אצל ערובה בין ערובה אקור לזרוע בה ה'

מינים אפי' כשנשנה עליו שצמור' זו לכלן ועל' שצמורה שצלירה לכלן עד שיראו מוגדלים או שיעשה חלם בין כל ערובה וערובה אקור ר"ע ורמב" טפח והנה טפח וא' נותר לזרוע בה אפילו חיי מינים ג' על כל גבול וגבול וטענה באמצע וירחק בין כל עין ומין טפח ומחלה ולא זרע ראש הלפת צחוק הגבול שגוף ינחלו ונותרת הנחל שם צלורה ד' (והטעם לזה צקוף גבול נותר לזרוע באמצע ו' מינים ואלא גבול רק ה' הנחל שם צחוי"ט צמורו על פ' רמב"ם גד"א ונעט' ונכר הקשה ב' ואם כנענו הגבול טענה צמורו מה צמורה אחר שחריץ זו כשר כיון שהיה כבר צמורו :

(בז) דוקא מיני ירקות הנחל ואין דרך בני אדם לזרוע וזהם חלל ונעט ונעט ולכן נותר ע"ד שצמורו אצל מיני זרעים אפילו צמין זה אקור מפני שהם נראים כללים :

(בח) אם הולא נכח מיני ירקות בלא הרחקה ונצור צמור'ם פ"ד ונעט' ק' ר"ז וקע"ף ל"ט :

פרה ד

עין כחל' הרים

(א) (רמב"ם פ"ה) הארע' צ' מיני מצואה אפי' מיני ירקות עם זרע הכרם צמורות ד' ה"ל לוקה צ' א' נשום שדך לא תזרע כללים דהיינו כללי זרעים וא' נשום לא תזרע כרוק כללים וא' הארע וא' הנחשה צעפר ואע"פ דבכללי זרעים חייב צב' מינים אצל בכללי כרם אינו חייב עד שיהיה דוקא ג' מינים כגון חטה ושעורה וחרגן או צ' מינים אחרים ואפילו אחד מין זרע וא' עין ירק וחרגן דבכללי כרם כהני כרעק לא תזרע כללים וקיס לזה לחז"ל דה"ק קרא כרוק דהיינו חחרגן לא תזרע צ' מינים שהם כללים :

(ב) ואינו חייב עין המורה אלא דוקא מצואה וקטניות וירקות מדכתיב כרוק כללים ונשום דהכללים יהיו דומים לכרוק כהוא דבר הנאכל ואינו עין זרע אצל עין זרעים אעפ"י שהם כאללים י"א שאפילו מדרגת נותר (רמב"ם פ"ה הל' ו' וע"פ צכ"מ) וי"א דאקורין (ראש"ד שם) וקננום ולק' אפי' שאינם כאללים

הכמה

[illegible]

(7) אחד הטעם זה המקיים בין קדשם בללים שפירא
 נבחרו והנחתם זה קדשם והמקיים עשנים שחן
 דרך בני אדם לזכר אשתי שרובם נקווים לנחמה
 או לרפואה זה לא קדשם עד מקיים דבר שפירא
 מקיימים רוב העולם בזהומוקוס כלל המקיים קדשם
 בזהם נצרכי עש מקיימים אותם לנחמה
 כדי זה קדש :

(ד) אין אדם מקדש דבר שחיוט שלו דכתיב כבוד וכל
של אחר לפיכך הוסיף בפנינו ע"ג תבואה של
חבירו קודש בפניו אבל התבואה נותר כך בנן חבירו
על תבואתו התבואה מקודש והפניו נותר כך בנן
חבירו ע"ג תבואתו של חבירו קודש ונותרים ומשעם
זה הורע כדנו בשביעית ונותר שהיו בשביעית
הכל הפקר :

(מ) הרחוק כללים צרכים חסדיו וקיימן וצעה"ל לא ידע
וזה כלל טעם כללים צרכיו הרי זה הרחוק
אקדור בעניינים וכל אחד מוותרים בהם אצל אם
ידע בעל הכרם אקדורים לכל אחד ;

(4) אינו נקדש אלא עיקר התבואה תחת הכותל
כשעיקר התבואה עומדת חוץ לגופן רק שטחיה תחת הכותל
אינו נקדש ולכך תבואה שצויה חוץ לגופן ונוקטת תחת
הגופן יחזקה (הרא"ש בנהפוחין ד"ה פ"ה)
ו"ו הר"ב ז"ל (ס"א) וכן הרוח שצברה פירות חנוכה הגופן
ועד"ה ה"א וחוברים בגופן אלא שאין בהם עוד חובלות
שלא יגרלו עוד יתחוך אותם או יקבלם מיד ואם אינו
אוחס ולא סלקן א"כ ה"א ונח"ה (ע"י ח"י ס"א):

[illegible]

מכלים ו'א חסורים ונ'ח הדוניס לנחם נח' נל
 קחם איס עוניס חלל לנחם קיס ככרס חלן ונח' נל
 לנח' פירומיס עד ג' קיס (עין נח' נח' נח' נח'
 דלח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח'
 נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח'
 נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח'
 נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח'
 נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח'
 נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח' נח'

הקנים והחור והחצות וזו חזק ואיום כלאים
בזרע זה הכלל כל המזלזל עולם מעיקרו ה"ז
ידיק וכל שאינו מזלזל מעיקרו ה"ז חזק והכלל
חזק לכל דבר :

ד) כחלי הכרס צ"ל אקור מזה"ל וצח"ל אקור וצח"ל
והצ"ל דכחלי זרעים ונחת צח"ל ולא בור זרעים
חפ"ה ככחלי כרס דחציר אקור פאקוריס בהנחה צח"ל
דכחציר סקדקס העללה וכן בור חף צח"ל הצל כחלי
זרעים דחף צח"ל ונחתים חפ"ה באכילה לכן לא
בור צח"ל :

(ד) אין שווערן מיט העכערע צוואה'ס און שווערן
עצמם כדי למעט האיקור :

ה'ל' רח"ל לוק' חלל בבורח טעם וטעור וטען
בטולת ד' נ"מ אחר וכן הטורח לטוב יקח או
עין תחלה בלד הבן או לטעם בלד הירק או
תחלה (בין צ"י בלד י"ד ק"י רל"י) וחס יצא בן
לצ"י שליו לוקה הירק קודם ואלסו טעיהם תחלה
הירק או התחלה והבטחים וטעיהם חס טעיהם טל
מן הקדש הטולח חזק וקטל חל"י דמונת הקדש חל"י
הקדש חס הדוקה לטעיהם חזק כדק כללים טעיה
בטולת ד' חלל לטען הקדש הטולח חזק לא בטען
בטולת ד' חלליהם הקדש טל התחלה והטעיהם טל
בטען חלליהם וטעיהם וטעיהם חזק חס חס יצא יצא
בחס טען חלל יצא חס בטען טעיהם חל"י דוקה
ב' חס בלד הבן או אחר חלל בטען ח' חלל חזק
הטעיהם חל"י למעשה (בין צ"י נ"מ ב"מ דעת ר"ן ורל"י ד'
הטעם הקדש טעיהם כדק) :

חכמת

שער משפטי ארץ פרק ד אדם למ

ההוספתה חלה כחומר שצוין שהוא הכל (א) :

(ב) אדם שזרע הכרם וילא וילפיו יקלר הזרע ויד ואפילו צחור"ו ח"ט"ג שאינו דבר האבד ו"ו"ו נשום ויראית העין שלא יהא כראה שכוחו לקיים ואפילו אם ילטרף להסוף לפועלים כלים יותר ונשר ימות הסנה אצל אדם ונצקשים וננוי יותר וכלים או שאינו מוליא פועלים הרי זה אינו לריך לשכור פועלים וזה כיוולא כדי לקלר חלה ונצקס פועלים צנחה כפי היצר צעיקו ואל"ל להסוף על שכירתם הידוע וקולר כדרכו ובלבד שלא יבא כ"כ עד שהסוף נחלים דלא יאחר הכל (ע"י צריג"ס וזה ש"כ ה"ו ונצקסו צנחה וקולר כונתו כחש"כ ע"י פירושו צונחה) :

(ג) נחליות חצויה או ירק ונחלקת נחליות ונשיריטו וענבים ונעישו כפול הלכן שאלור הנללה הזרע וחצויה הכרם עד שתרע זה דהיינו החצויה ויהיה זה חצויה דהיינו הכרם אצל חצויה שיצבה כל לרכה וענבים שצבול כל לרכס אינם ונחלקות כ"כ חצויה שיצבה כ"ל וזה ונעש גפן צחורה וכן ענבים שצבול כ"ל חרע חצויה או ירק צלירה חפ"י שאסור לעשות כן אצל אין ונקדשין :

(ד) כרם שלא הגיעו ענביו לפול הלכן אלא עדיין הוא צורך חרע צחור ירק או חצויה והשיריטו הרי זה לא קידש כיון שהענבים עדיין לא הגיעו לפול ונ"ו כיון שנעשה איסור צריעה זו וכבר נכשרו קונסין אחרו ואוסרין חרע אפילו צנחה כיון שזהם כעשה איסור אצל הצורך שחלם קודם שחוספו חפני שלא עקר הזרע ונ"ו נותר אפילו צאכילה שהרי זהם לא נעשה איסור שהיו נזרעים צחור אצל עקר הזרע קודם שנעשה כפול מותרים עכ"פ צנחה . וקל"ח נעשו כפול ונקלחם לא נעשו אדם שנעשו נחקדשו וקל"ח נעשו ונותרים ;

(ה) ענבים שנעשו כפול חרע צלרם ולקטו חרע קודם שישירם ה"ו נותר צנחה ולרצ"ד אף צאכילי ולפי שאלא בקיאים צבול (כח"ש צ"ח ק"ר ר"ג) ולכן לריך להחמיר צבולם (כן כ"ל לפרש דברי הרמב"ם ונ"י צ"ו) :

(ו) גפן שיצבה לגומי עד שנראה לכל שהיא יצב נותר לזרוע צלרה שהרי היא עץ יצב אצל אדם אזהה יצבה לגומי אלא שחזיקו העליון שלה ויפליה

אסור לזרוע צלרה ירק או חצויה ואם זרע לא קדש וי"א דאפילו יצב לגומי אסור נכוס מרה וכן הזרע צעלן שאינו נקוב המונח צכרם לא קידש אצל עליון נקוב הרי הוא כאלו :

(ז) היחה שדמו זרועה ירק או חצויה ונמלך ליעב צה גפני' הופך אדם הזרעים צומחוסה ואח"כ נועב ולא יעב ואח"כ הסוף היחה נעועה גפנים ונמלך לזרעו נשרש אדם הגפנים ואח"כ זרע הזרעים ואם רלה לקין אדם הגפנים עד שלא ישרר נהם אלא פחות ונעפח קנוך לאחץ הרי זה נותר לזרוע ואח"כ יחור וישרר אדם הנשאר צארץ :

(ח) כיון שאינו אסור ונח"ס חל"ב זרע צחורה ולכן היה עיזר צכרם ונפלו מוננו זרעים או שילאו עם הזבלים או עם הנוים או שהיה זורה או זרע צצרה לכן וקערתו היות ונפלו לכרם ולנחוה ה"ו לא נחקדש שנאמר אשר חזרע זה לא זרע וע"מ חייב לעקור כשיראה ואם קיימים ה"ו קידש :

(ט) קטרתו הרוח לכיוו וראה הזרעים שנפלו לכרם ה"ו כזרע ולריך לצלרם כ"א ואחר לפי דרכו ולכן אם צמחו ועדיין הם עשבים יתפסם צומחוסה וד"ו ואם מולא שבעו אביב יפסן אחרו אביב כדי להשתחית ואם מלאה שכבר נעשה דגן הריזו תשרף ואם ראה אחר וקיימן הרי אלו ישרפו עם הגפנים הקמוכות לסם :

פרק ה

ד"ן שיטור ההחלק בין גפנים לזרעים

(א) הצא לזרוע צלר הכרם מרחיק מוננו ד"א ונעיקר הגפנים וזרוע ואם גפן יחידה היא מרחיק מוננה ו' טפחים חולע היחה שורה א' של גפנים זו צלר זו אפילו הן מלאה אין זה כרם אלא כגפן יחידה ומרחיק מן השורה ו' טפחים חזרע היוצ' שורות הרי זה כרם ולריך להרחיק ד"א מכל לר ואח"כ ירע : **(ב)** כמה יהי צבל שורה ג' גפנים או שיהיה שורה אחד שלג' גפנים ושורה א' מכוון צ' כנגד שורה הראשונה ואז הוי שמים כגד שמים וא' וילא זכב (ע"י צח"ט פ"ד ויהי) ואפ"י אם אין לו חלל שורה אחד ולחצרו שורה אחת כנגדה חפ"י שמשקין ציניהם

חכמת

שער משפטיארי פרקה אדם

ויסיה צו ה' בפנים צ' כנגד צ' וחדר יולא זנג
 חבל ערים אפי' שיהם א' בקרא כרם לפיכך הליטע
 שורה א' של חוגש גשמים או יחד ועדכן ע"ג
 כחל גזוה י"ט ויולא ד' הרי אלו קראים ערים ולריך
 עווק י' ורחצ ד' חמות ואח"כ יורע כדרך
 להחזיק וכן הערים ד' חמות ואח"כ יורע כדרך
 שנהחיק וכן הכרם ופאר דמי ערים עיין גס"ע
 ק"ו רל"ו :

(ז) כל הזרע חמת השמים והעלים היולאים והגפן
 הרי זה זה קדש ואח"כ שדורש רחוק ונעיקר הגפן
 כוזה חמות :

(ח) הדלה את הגפן על וקלח חשיפירות יורע
 חמת הנוחר ואח"כ שחן עליהם לא עלים ולא
 שריגים ואח"כ זרע הוילין וזרע חמת קדש הגפן
 הרי זה נוחר וכו' אם הדלה את הגפן על וקלח זרי
 חילן שאיז עובש פירות כגון האלו וזרעו חבל אשהדלה
 על וקלח חילן ונאכל הרי זה נוחר לזרע חמת זרי
 חילן שלא נושכו עליהם שריגי הגפן שחן אדם
 ונעל חילן ונאכל לנשכותו חשיפירות לגפן וזרע חמות
 הזר שמושך עליו הגפן חסור לזרע חמתו (חור"ט
 פ"ו נ"ד ואם נושכו השריגים אחר שזרע וסכו
 על הזרע הרי זה ונחירסלמקום אחר :

(ט) חבל הזרע חמת נוחר חשיפירות או חמת
 נוחר חילן קדש ונושכו שריגי הגפן וסכו על
 הזרעים הרי זה חסור לקיימו וגם לא מהני להחזיר
 השריגים חלא עוקר הזרע (ח) :

(יב) הקנים היולאים וכן הערים וזם עליהם לקוסקס
 כדי שלא ישחית חשיפירות הרי זה נוחר לזרע
 חמתו ואם הכיחם כדי שילכו עליהם השריגים
 והעלים היולאים הרי זה חסור לזרע חמתו :

ג

צ"הים דרך היחיד או דרך הרבים או גדר המנוחה
 נ"יט עלטרפות להיות כרם וכלבד שלא יהיה כרמז
 סדרך יותר ונשומה חמות :

(ג) ד"א שהי' צין כל גפן וגפן נוארע חמות עד ח'
 חמות חבל אם היה צין שני שורות ח' חמות חין
 ונמקום הגפנים הרי אלו כמובדלות זו וזו ואיזי כרם
 אחד ואיזי נרחיק חלא ששה עפחים וכל שורה וכן
 אם היו צ"הים פחות ונ"י הרי אלו כגפן יחידה :

(ד) היו בשורות אעפ"י שיש צ"הים פחות ונ"י
 הרי אלו כרם וזרין את האמלעיות כאילו חילן :

(ה) הא דלנוריין דגפן יחידה נרחיק מוננו וי"ט
 דוקא שמועד צמקים שאיז עווק נח"לם או אפי'
 צמחין אובקע שאיז עווק י"ט ורחצ ד"ע חבל אם
 היה עומת צמחין וקבע עאק י"ע ורחצ שפת
 הצמחין ד"ע וכן אם גפן יחידה היה עומד ונמקום
 שמוקף בדר גזוה י' ורחצ ד' לא נהני הרחקת וי"ט
 חלא לכחמיה רחוק חרע חמות לכל רוח ואח"כ
 חרע וזריעבד אם זרע לא קדש :

(ו) גפן שעלה העץ שלה וכן הארץ נעט ואח"כ נעקם
 ונמשך על הארץ וזרע וכלה כו' ארכוזה כשומדדים
 צין הגפ' וצין הזרע ו' עפחים או ד"א ח' נורדים
 חלא נוקף ארכוזה לא נעיקר ראשן :

(ז) הגפנים שגדלו כגון יחידה ושריגים והאשכולות שלהם
 ונשכלים צלחן הם בקראים כרם חבל העישה
 כונו ונעה או כונו שבה גזיה וכן הארץ כדי שיהיו
 האשכולות והשריגים נמשכים עליה והגזיה כף הגפנים
 וכן הארץ על חומה המטה והדלה חותו הרי זה בקרא
 ערים וחומה הקנים ויולא בהם ששה ונעה וזה או
 שבה והדלה עליהם את טף הגפן הם בקראים
 חשיפירות וזנים אחרים לערים :

(ח) אע"ג דכרם לא בקרא עד שיהיה שם צ' שורות

בית פרקה אדם

(א) ונשע חבל הגפן נוחר וי"ע למה וכל דלא כאקר הגפן צם הזרע חיל' שזרע צמונה שניהם יחד ולכן
 לעיל פ"ד ק"י ה' חסור שניהם ונא"כ כאן שלא נעשה חסור גפן רק צמחים רק שנואלל כנשך הגפן
 לכן הגפן נוחר וכן לעיל פ"ד ק"י י"ז צמחיתו הריח לשני ודלה הזרעים חסורים והגפן נוחר ואם נחכוין
 פקיים הרי נעשה חסור צמחים או שניהם חסורים ולפיזה כראה לי מה שכתב רמב"ם צ"ח הלכה י"א
 הדגן חרלק חלא דוקא דגן דהוא חרין העננים וכל שכן הוא שהרי הדגן חרע צמית וכו' העננים :

הבמה

שער משפטי ארץ פרק דו אדם מ

כאנשה הלוי'נו דספק נוחר כילך כרם שיש צו נטעיות של ערלה וכל היחר וענבים נוכרים מולד לו זא"י אקור וצקוריא אס לא יודע שהוצלו ונאלחו. כרם נוסח ונחל' אפילו יודע שהוצלו ונאלחו כרם נוסח רק שכל יראה שכללו ונטעיות של ערלה דלאו הוי ודאי ערלה :

(ב) ולא נטעי צות דעב' פיש שם גם ערלה דאקור ללקוט ציד אפילו אס הוא ספק אס יש בהם כלל נטעיות של ערלה אלא שיש שם נטעיות רבות ונאזר (כן כל דא"ס לונה נחזיק אקור) אפ"ה לא ילקוט ישראל ציד אלא כשהוא שטעב"ס ציד נוסח וזא"י אפילו זה אקור וצקוריא נוסח :

(ג) אקור ללקוט לעכ"ס פירות ואלילן שלו שהוא ערלה נשים שבהנה צונה שנוחזק לו העכ"ס נוסח ע"ו וברלה אקור בהנחה :

(ד) הנוטע עץ ונאכל מוכה לו ג' שנים נטע נטעיהו וכל הפירות שיה' צו נחזק ג' שנים אקורים בהנחה לעולם אפי' לאחר ג' שנים ולא נהני להם פדיון צין עיקר הפירי צין הגרענים וצין הקליפות כגון גרעיני אגוזים ורוענים והקן של הרעונן דכתיב אס פרי ודרשין הנפל נפריו (ועין צונה שכתבתי ב"א בהנחה ע"צ על השער) והגיס והגרענים של ענבים והתמור העשוי נהם והפנים והתמורים שאינם נהנשים והענבים שלקו ואין ענורים צביטולם כולם חייבים בערלה ופמורים נורצני דרצני כתיב פריה ולא כתיב אס ודרשין פרי אסא עורה ולא נה שמינו פרי (עין שם ב"א ובהלכות זרכות כלל כ"א ס' ה') וי"א דחנורים שאינם נהנשים אקורים אף דרצני :

(ה) אכל העלים והגלגלים ונני גפנים דהיינו כשחנכים הגפן טעק וננו כנו וניס ונחרים נשים ערלה דכל זה אינן עפילים לפרי אלא עפילים לאלילן :

(ו) האצטיות והתמורות והקפריסין של ללוף (האצטיות הם הפרי עליו וקפריסין היא קליפה גדולה שקציבת הפרי והתמורה צחוק העלים גדילים כעין חמרים יבולעין צע"ל כמו צע"לן של ערבה) חייבים בערלה דז"א צאדן ישראל נשים חנורא חשנין הכל פרי אכל צח"ל אינו אקור אלא האצטיות שהם עיקר הפרי אכל הקפריסין והתמורות נוסח :

(ז) אס פרחם הגפן ויראה מוכה נטעיות חזק לערי' או גפן יחידה שילא מוכה נטעיות חזק לעצמה דהיינו חזק לטעם טעמים רואים אותה כאלו נטעיות הלוי' צה עד הארץ ואקור לזרע סתמו אכל ון הצדדים נוסח חזק ל" טעמים שהיא עצמה הגפן וכן הנוסח נטעיות ואלילן לאלילן אקור לזרע סתמו :

(ח) קשר הכל לו גני' נטעיות וקשר הראש הא' צאילן הכי' נוסח לזרע סתמו החבל ואס נוסח חבל זה כדי שיהלכו עליו תפריגים הרי הוא כאפסיות ונאקור לזרע סתמו :

(ט) כצר צאדנו טאעפ"י שמתקין צין הרע וצין הגפן כשעור לרד להחרה שלא חסדן הגפן על הירק או יסדן הירק על הגפן הוי ערשי הגפן ואלים לתוך ד"א שצין הכרם והתמורה יעקר הוי ערשי התמורה ואלים לתוך ד"א נוסח :

(י) כל ההתקוות והטעיות שמתקין צין גפנים והתמורה והירק אינו אלא צא"י או צקוריא אכל צח"ל נוסח לזרע צד הגפנים צחוק הכרם לכתחילה אכל לא גפנים דרשי' הגרענים ונוכסין צחוק ערשי הגפנים וה"ל הרכבה והרכבה אקור אפילו צח"ל נוסח וכן אקור צח"ל ודרצן לזרע צ' וניי ירק או חנורה עם סתמן צנופולת יד ואס רע צנופולת יד צח"ל או סדק שמהר צנופולת יד הרי אותו הירק והתמורה אקור צאכילה והוא סדק צודאי שזה הוא הירק והתמורה כגון שרואה אותו לוקט נוסח אכל אס נסתק נוסח וזרע צד הגפן יש אומרים דעוחר וי"א דגם צזה אקור צודאי :

פרק ו

דן ערלה (ציד' ס' ב"א)

(א) כתיב כי תצאו אל הארץ ונטעתם כל עץ ונאכל וערלתם כ" אס פריה כ"א אע"ג דכתיב כי תצאו אל הארץ ונטעו דוקא צא"י אקור ערלה וי"ו הלוי'נו דערלה אקור אפילו צח"ל ואין חילוק אס הוא של ישראל או של גוי וצין צפני הניח או צנוה"ו לעולם אקור ואין חילוק צין א"י לח"ל אלא דצא"י אפילו ספק ערלה אקור כדון כל אקורי תורה וצח"ל כן

הכמת

שער משפטי ארץ פרקו אדם

(א) שלשה שנים הללו חנים כיוונים ויום ליום חלל הולכים זהם אחר שנות העולם שהוא נחמל עשירי ואם נחצרה נחצרה לערלה ולרצני ופעמים שאינו חלל ז' שנים ונ"ד יום ופעמים שהוא יומר מג' שנים כינר נעם קודם ע"ז חצו שנשאר עדיין נ"ד יום עד חשבי שנים י"ד יום לקליטה ולנ"ד יום שאחשכצלשנה ובין שהגיע ראש חודש חשבי עלתה לה שנה ויוונה עוד ז' שנים חלל אם נעם זט"ו חצו ח"כ לא נשאר שלשים יום חון ינהקליטה להיות נחשכ לשנה ולכן מונה נראש חודש חשבי חצו ואקור נשום ערלה עד חשבי הד' ונ"ו חשבי נחצרה נשכס השנה אם חננו צו פירות אחר חשבי עד ע"ו נשכע נ"כ דין ערלה עליו רצידוע שחננו לבשנים שירד לפני חשבי ואין זה נאני בחללות חולה לארץ שיחננו לאחר חשבי ולכן אין מהר' חלל ג' שנים :

(ב) לאחר שהגיע ע"ו נשכע שלאחר שלשה שנים של ערלה יש על הפירות דין רצני כדכתיב ונשכנה הרצניית יהיה כל פרי קודש וק"ל דט"ו נשכע הוא ר"ה לאילן ולכן נחמל ונ"ו נשכע ודין פירות רצני לריד להעלותן לירושלם ולאכלם שם או לפדותן ולהעלותם הדמים לירושלם ונכסיו שאין לנו נקדש פירות אוחס אחר שגמרו ויתלשו ויכול לפדותו אפילו הם רבים צפרותו ושלך הפדויה לים או ישחקנה ויפזרה לרוח או יטליכנה נכהר לאחר השחקה כדי שלא יוכל אדם להכונה מונה ונשכע פדיון קודם שיטליכו יצרך חלל חננו חקננו על פדיון רצני ודוקא חלל חלל חון חלל לא יצרך דאשפי ערלה טהג בחול' דין רצני חינו טהג בחול' וי"א דגם רצני טהג בחול' ונ"ו חינו טהג רק הכרס דהיינו ענבים ולא נשאר פירותה ולכן ספק נכרות להקל ופירות רצני פטורים ונן לקע

(ג) לאחר שהגיע ע"ו נשכע שלאחר שלשה שנים של ערלה יש על הפירות דין רצני כדכתיב ונשכנה הרצניית יהיה כל פרי קודש וק"ל דט"ו נשכע הוא ר"ה לאילן ולכן נחמל ונ"ו נשכע ודין פירות רצני לריד להעלותן לירושלם ולאכלם שם או לפדותן ולהעלותם הדמים לירושלם ונכסיו שאין לנו נקדש פירות אוחס אחר שגמרו ויתלשו ויכול לפדותו אפילו הם רבים צפרותו ושלך הפדויה לים או ישחקנה ויפזרה לרוח או יטליכנה נכהר לאחר השחקה כדי שלא יוכל אדם להכונה מונה ונשכע פדיון קודם שיטליכו יצרך חלל חננו חקננו על פדיון רצני ודוקא חלל חלל חון חלל לא יצרך דאשפי ערלה טהג בחול' דין רצני חינו טהג בחול' וי"א דגם רצני טהג בחול' ונ"ו חינו טהג רק הכרס דהיינו ענבים ולא נשאר פירותה ולכן ספק נכרות להקל ופירות רצני פטורים ונן לקע

יג בית פיקי אדם

(ה) בקיעת דמ"ג ע"ז ראש"י חומר כו' ולא חללו פרט לנצריך כו' ופרק מנחמיו דחני נהריא חק צענריך כו' ומפיק ד"י דסיפא ראש"י הוא דאמר כרס כנשננו ה"כ טעם כנשננו והקשה הגאון צעל שאגת ארי' דהרי חית' מפורש צענריא דלישין מלא חיללו ולא מאשר נעם והי' כ"ל דה"ק ר"י דצודאלי נצריך הוא בכלל טעם לכ"ע שהרי חק דס"ד דגמורא לריד לנעם וחללו פרט לנצריך ש"ו דח"כ הוא בכלל נעם וכן לרי' דס"ז דלרצנן חק נצריך בכלל נעם וח"כ קשה לי לרי' חליצא דרצנן דהה"ת כינוא דנענע נצריך דיותר דומה שהוא בכלל נעם ונה' חילנות חנ"ג רכחיו כרס אשפי"כ קא מרצה ח"ק ולכן ס"ל לרי' דנאחמא לח"ק נצריך בכלל נעם וסיפא אחי' כראש"י דחנ"ג דהוי בכלל נעם ונ"ו כיון שאינו נקע מנש ומנעק ודוקא מדכתיב מנעוק

שער משפטי ארץ פרק ו אדם מא

הכמת

יג) יורה שאינה גבוה עשרה חזיון עשרה לטובם ונשום
 נחלית העין שבהם כלל היא צח שבהם צד"א
 צח"א או צ"א או חפילו צ"א כנגד צ"א ואל"א ונחלית אס
 כל הכרס כך הוא שרי דלית ליה קלא :

יד) האילנות הגדולים ציערים וציערות שהוא נקום
 יסוד הרי זה בכלל ונעשה וחייו ואפילו עולה ואיליו
 דנקמהא אדם נעשו חבל צמקום שאינו יסוד הגדל
 נחליו פטור ואם נעשו הם ונחליו הפירות לטוב
 חייו ונח"א חס הוא נקופק נוחר :

יז) פרי הנקרא דריגול או דריגולס או אלפוריגן
 הכו"ס כחצדאקור נשום ערלה לטובם אינו נוחקיים
 יותר וג' שנים ורד"א ח"נ ק' חקל"א כחצ' שח"י
 נובגים צו הימר דס"ל שהוא ייק (3) :

טו) הננוט ללודק נחלה או ללודק רבים והנוטע
 צד"ה והבזק נטע וכדרי נטע צין לטוב צין
 לישראל ויטע על ג' טוילאווה עפר נטע צו והנוטע
 בקפיה או בעלין אפילו אינו נקוב חייו דחילין
 אין חילוק צין עבין נקוב לשאיתו קרוב שהשק"א הפעם :
 טז) עכ"ס שהיה נוכח פירות ואחר שלטעלהם או של
 נטע רבתי הם אינו נחמן ואפילו אחר נחלש
 פלוגי לקחתם דלעורין להבדיל נקחו אחר כן :
 יז) כל חילין הננוט לפירות כגון לעיון ונחלה ואחר
 וכו"ל צהם אס עדין הם קודר וכ"ש צפרה שלהם

פרה ז

דין הדם

א) כחיו ולחם וקלי כ' לא תאכלו עד עמ"ס היום
 הזה והיינו לאחר שהקריבו העומר והאירכא דליכא
 עומר

בית סדקו אדם

ויעשו וחיליו חלל בלח"ה ונצריך בכלל נטע ויחזר כ"ל דר"י ונגיה הצריחא ולא גרים הצריחא חילל חיללו
 ונוטע ונצריך ואשר נטע מה אינו בכלל נפיעה ונחנס אף סיה' קשה על מה שכתב הרמב"ן והר"א ש הציחם
 הצ"י ק' רל"ד דלכן נובגים הימר צגפנים הנצרכים צח"ל ונשום דרל"א ק"ל נטע פרט לנצריך וכל הנויקל צארן
 הלכה כנוחה צח"ל והנה לפי הירוק הא' הכ"ל דעטנא דרל"א ונשום ויעשו דחילל א"כ נענוא דכחיו חיללו
 הא צללו הכי ונצריך בכלל נענוא"כ גם לרל"א גבי ערלה דכחיו ונעטחם גם ונצריך בכלל ולכן יוחר כ"ל החירון
 הצ' הכ"ל דגם רל"א לא דרש חיללו חלל ונוטע דנטע כושנונו ונשום ולפי זה יס' ללמוד הימר נדרווח אף
 לנצריך צח"י דודאי יותר נקטצדל לומר דח"ק ורל"א לא פליגי כושנונו ונשום ונשום ונשום ונשום ונשום
 אס לאו חלל דכ"ע נטע כושנונו ולא ונצריך חלל דח"ק ס"ל דאשר נטע הוא ריבוי ונדרה ג"כ ונצריך ורל"א
 ק"ל דאשר נטע לאו ריבוי כנודק"ל בכל הצריחא אס וכ"כ הנודכי צווק' ר"ה פ"ק דח"ק ונצריך ונצריך ואשר
 נטע (ויס' כ"ס צוודרכי שלפנינו שכתב כרם לרצות ונצריך ול"ל אשר נטע) וא"כ כנוד"א ונחל הצרכה אפילו צארן
 ישראל שהרי צערלה כחיו ונעטחם א"כ צעין דוקא נעיעה ונשום ולא ונצריך דאפילו אי קי"ל כח"ק כנוו שפסק
 הרמב"ם דוקא הכא דכחיו אשר י"ל לרצות ונשום"כ צערלה ונפיעטא אי קי"ל כרל"א :

(3) וכ' שם דל"פ כל שאתה קורא צו ונעשה רביעית כ' קורא אני צו ג' שנים כ' וכתב דלא ולינו זה צס"ס
 ול"כ דכיו"ל צו ולינו כל שיטת צלל חלל חוץ כ' ועוד שם דצרים שצאים לדי חיוון ועיין צה' פסח
 שר"ל מין שח"כ וצ"א לא וצח כ' יחרם צלחי לר' כל שרלוי לה' קורא אני וצח וכו"ל צהה הרצה)
 והיותר דומה לזה צמיה כ"ד ע"צ הנפלה צריית גוף שאינו חחוד כ' ח"ל אשה כי חזריע כ' וצוים השוניתי
 כ' נ"י שרלוי לצריית ח' ילאו אלו שאינן רלויס לצריית ח' :

כא

שער משפטי ארץ פרוז ח

(ד) שמונים ושישה קולות נצטרפת פולין כולם חרצו
ללאחר הפסקה וחזרים ודנו ש' מקומות שרצו ונחם
חרצים ח'קף לאחר ר"ח ואין צדק ד' ד' אש לא
זה שמונה שהיו חרצו לאחר הפסקה ויחזרים הם ויש
וידעות שהיו ונחם חרצו לאחר הפסקה כל וידעות
ונאזרו (מן ק"ק טיקטין וק"ק נאקאחט עד קופנה)
אכל ונחלה עד (ורקטיל ועד מוזל) ונח"ס נחם

ד"ר נחמה כהנא (צו"ד קי' ס"ח)

בית פדיו אדם

(ח) כחז הש"ך בשם מה"ד ק"ל רמב"ם המורה 2' ימים קודם פסח הפעור ויחזירם כדליתא צפוק
 וקום שבתו והש"ך צנקה"כ המצול"ע דהתם אחי' אליהו דר"י דק"ל הרבנה הוא 2' ימים חזל חקן ק"ל
 כר"י ור"ל הרבנה הוא 3' שבתות ונולמתי רא"י בדרה לדבריה"ד צנקה"כ שבתות פרק 1' דהש"ך שם כל 2'
 דבר' ח"ל 2' יומי' לזר ע"ה ימים לפני הפסח וזהו פסח וצנקה"כ פרק 1' דהש"ך שם כל 2'
 חשיב הטעם והענין ל' יום כ"י ר"ל כל הרבנה כ"י ימים לזר ע"ה ימים לפני הפסח וצנקה"כ פרק 1' דהש"ך שם כל 2'
 ש"מ דלא חזי כר"י חלל ככ"י דזהו כ"י ימים קודם פסח וצנקה"כ פרק 1' דהש"ך שם כל 2'
 דג' ימים לחזיר פסח ל' ימים כ"י ימים קודם פסח וצנקה"כ פרק 1' דהש"ך שם כל 2'
 לר"י דק"ל כל הרבנה פסח ל' ימים כ"י ימים קודם פסח וצנקה"כ פרק 1' דהש"ך שם כל 2'

הכמת

שער משפטי ארץ פרה ה אדם מב

אשני פטור דא"ל אייתי רא"י דחוששים לזרע האז
ואם האם חיה והאז צהונה פטור דאנו"ל אייתי ראיה
כו' ואינו נוהג בצבור (ועיין צ"ע קע"י כ' וטוב
צארן וח"ל ואפילו צהונה) והעולם נוהגים צח"ל כנו"ד
דאינו נוהג צח"ל :

(ב) הזרוע דוקא של ימין דכתיב הזרוע צה' ונשוע
העיוונתה והם צ' פרק"דהיינו הפרק הנחוצר לגוף העל'
האנומלי הנחוצר צו מקורין (צ"ל פלייטע) והוא
הכחש. הלחיים הם הפרק של לחי אלל הדרעים
והיינו לחי התחתון צלצר ולא עליון וקרי לחיים ט"ש
צ' פרקים ימיני ושמאלי ומחזק כלפי וניה כל שיפוי
קוצע עד הטבעת גדולה ולא צלל (עיין פ"ח) עם
הלשון שצריכה וזריך ליהנו עם העור ואם האז
והשער שצריכה הכצנים ועינים שאינן רשאים לעולם
(ר"ל להרחיק צחנים להעביר השיעור) ולא להפשיט
העור קרם שימנו לכהן זה ונרצין ון ה' דכתיב
הלחיים ולרוב הפוסקים לריך ליתן וגם הזרוע עם העור
(עיין פ"ח). הקצה לריך ליתן עם כל חלצה פנימי
וחילון מדרחצי הקצה צה' אלל אס כן נהגו הכהני'
לכהני החלצ לצעלים וה"ה צמור ועור אס הכהנים
נהגו להניח לצעלים :

(ג) אש"ג שנוחר לאכול ונצטר הצהונה קודם שפירש
הנחתות ונ"ו נלוה להפרישם מיד :

(ד) שחט ונוולא טרפה אז אפילו ספק טרפה פטור
אבל שחט שלא לזורך אכילה אלל לכלצים
ולרפואה חייב :

(ה) יתנם לכהן חזר ולא יתן לשלחו שחזור ונתן
לכהן לעצמו (ט"פ צס ספרי) ואם אין שם חזר אז
שאינו רוצה לקבל יתנם אף לכהן ע"ה ואפי' לכהנת
אפילו היא נשואה לישראל אס היא תאכל וזה (כ"פ)
והנחתם לצעלה ישראל קיים הוליה וכ"ש שצעלה
פטור ון הנהגות ואם אין שם כהן ישום דעוים ואוכלם
ומתן הדעוים לכהן :

(ו) לא יתחם להרצה כהנים שזריך ליתן לכל אחד
דבר שחט אלל מתן זרוע לאחר וקיצה לאחר ולחיים
שניים ופטור הגדול יכול לחלק הזרוע לשנים לכל אחד
פרק אחד וכן הדעוים יכול לחלק לחלקים (כ"פ) :

(ז) אין ליתן לזכר הנחתות ואפילו לקבול אותם צה

אסור אלל אס יתנם לו דרך כבוד יעלם וכמו שנוצח
לעיל דעין חרומות ונעשרות פרק י"א סיון כ' :
(ח) הכהן יכול ללכלס צכל' עיין שער עליו יותר
ואם הוועעוים שוים אללו ילכלס ללי ונחזר לדרך
גדולה שחזור לנשחה צהה כדרך שהעלכים חובלים
ואם ירלה יכול להאכילם לכלצים אז לנכרם לכרי
שאין צו שום קדושה רק ונלוה נחיה ונ"ו לא יעשה
כן אלל אס כן אינם ראויים לאכילה :

(ט) אין נזכרים על נחיתם דעין ישראל מתן ונשלו
אלל טה"י יזכה אותה להם וגם אין נזכרים על
הפרשם שהרי אינו עובל (פ"ח צס רנ"ג) וטב"ל
וכ"כ הצדקה (ס) :

(י) לא נתן הנחתות לכהן אלל חללים או הפסידם
פטור ודעי אדם שהרי הוא ווען שאין לו חובשים
דיכול לזוור לא לך אלל מתן אלל לאחר וללאת ד"י שניים
לריך לפצוע דעיהם אלל אסור לישראל ללכלס אלל
צדקות כהן אלל אס צה צהונה שחובה לר כהן כיון
דק"ל ונחתות שלא הורונו כמו שהיוצא דעין וזה
צנחתות ואם חללם אחר אחר"י חייב אלל צהיה
אכתי לא חל חיצה ולא זכה צה הכהן :

(יא) ישראל ששלח לחצור צבר והנחתות צו נזחר
לקבלם ולאכלם ואינו חושש שחט גולם הנשלה :

(יב) כהנים פטורים צודאלי וזוים ספק אס
חייבים ונשום דכתיב ונחת הטם ונשפקא לן אס
לרם כקראו עם זהלכך פטורים וליקח דהווליה ונחצרו
עליו הרא"ה ואם חפס הכהן עיין צס"ע וצ"ד שם אלל
אס חפס הלוי ונחתות וישראל ודאי דעולאים וידו
שהרי נקרא מלל זה יהי השפע הכהנים (ט"ד שם) :

(יג) גד"א שכהנים פטורים כשחטם לעצמו אלל אס
שחט לזכור אס הוא לזכור צצית הוועעוים חייב
ליתן מיד ואם אצו קצוב לזכור צצית הוועעוים חייב
צציות פטור ונבאן וליקח חייב :

(יד) השואט לכהן ולזכרי פטור ון הנחתות והנשחח
עוהס לריך שירשום ועשה סיון צנחתות כדי
שיצו הרואים שאינו כולו של ישראל ודוקא שחט
בסוף צבולו אפילו צחלק אחד ון אף וכל הצהונה
אלל אס הכהן והזכרי אינו בוסף אלל צחצר אחד
כיון צחאש אינו פטור אלל עולאים ואם שחח צד
פטור

שַׁעַר מִשְׁפַּטֵּי אֶרֶץ כּוּכָה **אָדָם**

[illegible][illegible]

פרק ז

(ז) וְעַתָּה יָנֵחַ הַמֶּלֶךְ שִׁיתֵּהוּ בְּכֹחַ הַמִּשְׁחָה עֲשֵׂהוּ קֶדֶם
שֶׁיֵּאמָרוּ כָּל פֶּה רָחֵם הַמֶּלֶךְ לֹא' וְיִשְׁמַע כָּל
הַקּוֹל בְּכָל זֶמֶן וְיִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לִישׁוּעֵי וְיִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ
הַמִּלּוֹחַ לְהַקְרִיבוֹ לְקִדְשׁ אֵל הַיָּמִים וְיִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ
לְהַקְרִיב בְּכֹחַ הַמִּשְׁחָה עֲשֵׂהוּ קֶדֶם
קִדְשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְיִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַקְרִיב בְּכֹחַ הַמִּשְׁחָה
הַמִּלּוֹחַ הַמִּשְׁחָה הַמִּשְׁחָה הַמִּשְׁחָה :

(ב) דו"ח עולה לשחק עם הקוי בזהמה ומעוררת חשבתה קודם שילא הולד לאור העולם כדי שלא יבא לידי

(א) בד"א דמותר לפדות בכל דבר דער שטריו ה"מ כספטר חומר
 טוב כ"מ וגו' ומעלה לזל חסדו פתח' וגו' זה א"ן
 מדרך אחר לא נשא א"י בכל דבר ובלבד שיהיה שם ג' חזן
 בציבור ובצ"ח יפה יצאק בד' ד' חזן ובקדוש צ' חזן :
 (ב) מיד כשהפנים הולך או שאר פדיון חסד הפטר
 חומר חזר הפטר לחולץ גמורים אפילו קודם שכתבו
 לבטל

חכמת

שער משפטי ארץ פרקט י אדם מן

(יג) ישראל שיש לו ספק פ"ח מפריש מלה עליו להפקיע
 איסורו ונועכב הפדיון לעלמו דהנע"ה ואם ילדה
 זכר וזכר וזכר הבכור ושאר ספיקות מצוה צ"ע סס:
 (יד) כהנים ולוים פטורים ופטור חמור אם ילדה
 חמוריהם כמו צפדיון הבן :
 (טו) שותפות העבדים פטור ואסור להשתתף עמו
 כדי להפקיע קדושתו כיון שאפשר צפדיה לו
 צעריה ואינו דומה לבכור צהנה מבורה :

פרק י

דין ראשית הבן

(א) ונ"ב מה"ח שכל אדם וישראל הנזח לא יתן
 ראשית הגזית שנתו לכהן שחמור ראשיתו לא יתן
 חתן לו ואם לא יתן צחילת הגזית יתן צחילת או
 בקוף וצח"י ויהי צין צפני הבית ובין צח"י וצח"י י"א
 דמהג ג"כ אלא שלא מהג כן :
 (ב) ודעתה המורה טעם ליתן לכהן ראשית הגז כי
 זו צהר כו' לעמוד לשמור ושמע שהמורה הקפידה
 כדי שיהיה לו צמר לנשות צדדים ולכן אינו חייב חלה
 צאלו שלטון ראוי ללבוש צין זכרים ובין נקבות אצל
 חם לזרן קשה שאינו ראוי ללבוש פכור ואין חילוק
 צין יהיה הלזר צין או אדום או שחור לעולם חייב :
 (ג) גז הלזר ולצבו קודם שנתו פטור שקנאו ציטוי
 וה"ל כוחיק קחנות כהונה או שאכלו דפטור ונ"ב
 ללאח ידי שנים יתן לכהן דני שוין אצל חם לא לצבן
 רק שהלצבו אינו שיטוי שהרי לא נעשה צנוק הלזר
 שום שיטוי וחייב :
 (ד) הפריש הראשית הבן ונאצד חייב צחירותו עד
 שיתן לכהן דכתיב חתן לו :
 (ה) חם ראה ליתן כל הגזית לכהן צחירות ראשית
 קמו הרשות צידו (א) ;

י

לכהן ומוחר להטות וכן הפער ואם נות ח"ל לקצרו והכהן
 זוכה צשה או צכיו ויד ואם נות או נאצד קודם שנתו
 לכהן פטור לפיכך ויד בשופרים הפדיון ונצד אשר
 קדשנו צוולתיו יליונו על פדיון פטור חמור :
 (ז) חצ"ג דכבוד אדם אין יכול אחר לפדותו אלא האז
 דוקא או עליה דכתיב וכל בכור צניך כו' אצל צפדיון
 פ"ח דלא כתיב וכל פטור חמור צפדיה ולכן ומוחר חפי'
 אים אחר לפדות הפ"ח חפי' צלא שלמות ונצבל החמור
 וע"ה הפ"ח עליו אחר שנתה הוא לצעלו :

(ח) הפדיון נותן לכהן או לכהנת ונאיונות חייב צפדיה
 ונשיוול עד שיוות אלא שנולה לפדותו ויד שלא
 להחמין העולה והכהן יעשה צשה או צכיו ונה שלצו
 חפץ כשאר חולין ומוחר לקנות הנה נון הכהן
 ולחמור ולפדותו צפטור חמור אחר חפי' כמה פעמים :
 (י) קודם הפדיון יש עליו קדושת דניס ולפיכך אסור
 צהכא ואסור לעצור צו או לבזוז להטות משערו
 אצל מוחר לבזוז להנחת הפ"ח כגון שיש לו ווכה שלא
 יאטער ואינו עובר משום לא הגז צכור כיון שאין צו
 קדושת הבגד שהרי אינו ראוי ליקרצ והשער נ"ב אסור
 צהכא ולרד לקצרו :

(יא) לא ראה לפדותו ונכהו צקופץ צטרפו עד שיוות שחא'
 ואם לא חפדה וערפתו ואח"כ יקצרו שהוא
 אסור צהכא חף לאחר עריפה ואין מניחין אותו לא
 צקדוס או צשאר כלי נחכות ולא יכנסו למדר עד
 שיוות אלא יניחנו צקופץ דוקא שחמור וערפתו
 ואין דרך עריפה אלא צקופץ ונולת פדים קודמת
 לנולת עריפה דכתיב ואם לא חפדה וערפתו :

(יב) חצ"ג דנדיחא מוחר ליתן הפער חמור לכהן והכהן
 יפדה אותו צשה להפקיע ועליו קדושתו ויחזיק
 הסה לעלמו נ"ב הכהנים חשודים ע"ז שונתעללים צזה
 ואינם מפרישים שם כיון שחמוריק לעלמו ולכן אסור
 ח"ל ליתן הפער חמור לכהן אלא"כ פדה הכהן החמור
 צכיו או יערפנו צכיו :

בית פיקי אדם

(טז) ז"ט שהרי צההונה וצחלם דכתיב ראשית דגןך וראשית עריסותיכם דרשין ראשית סיהיה שיריה כיכרים
 ולכן האומר כל גרני חרונה וכל עיסי חלה ל"א כלום כדאיתא צחרונו פ"ה וצחלה ספ"ק וכ"פ הרעצ"ס
 גאוס צראשית הבן דכתיב ראשית גז לא יתן מוחר לעשות כל הגזית לראשית הבן וכן צצכורים ראשית צכור
 כ"י

בב

הכמת

שער משפטי ארץ פרק יא

אדם

פרק יא

דין דיינים פנימיסטהיים בלחן

(א) קדושת הארץ חטפ' שלעני' חר'ו לרעת הרצף פוסקים בעלה קדושה ואינו חייב חלא ונדרצ' מ"מ לעני' בוקדושה חר'ו חלוי כלל צישראל חלא היא וקדושת ועומדת ויום שנצראה שחרי אצרהם אצניו לא היה יכול לעמוד עליה לידע השר המושל שם (כדאיתא במדרש וצורה) וליחזק נאמר גור בלחן האתח שחן ח"ל כדאי לך ויעקב כתיב ויהן את חלקת השדה ופירש ר' אברהם צ"ע להודיע חשיבת הארץ שכל שיש לו חלק בה כלוא יש לו חלק לע"ה ואמר זה שער השונים וכתיב העם היוצא בה כשוא עון ור"ל שהקצ"ה מנעם אותם כדי לנכות אפילו המויד' מעומת הקטנים (וכתיב ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה עיני ד' חלקך זה מראשית השנה ואחפ' שצבל העולם משגיח הקצ"ה ברכתי עיני' ונשועות בכל הארץ מ"מ בכל העולם אינו חלא מושועט ושם משגיח בפענויות ועין כפתור ופרח שוארץ צזה (ב) ואונס לא כל הרולה ליעול השם לעלות יעלה אע"פ

(ג) חן חייב אלא"כ יש לו ה' ללא ויהיה הגיה של כל אחד ואחד לא פחות ממשקל י"צ סלעים עד שצין הכל הוא ממשקל ס' סלעים שכן קצבו ח"ל ואם היה אחד מזה הגיה פחות וי"צ סלעים אפ"פ שצין הכל עולה ס' סלעים פטור :

(ד) השותפים חייבים וצנדר שיהיה דכל ה' מזה על חלקו לא פחות מן ה' ללא הגזו שיעור הסכר :

(ה) היה לו לאן וגזו אחד מזה ונכר הגיה ואח"כ גזו הנשארם או שלאחר שגזו אחד מזה ונכר ונקלח הלאן כיון שצחילת הגיה חל עליו המולה ולכן חייב ואפי' גזו הנשארם אפי' לאחר כמה שנים :

(ו) היה לו גיה עוצה ורעה לא יתן מן הרע על היפה חלא מכל אחד ואחד צפ"ע ואם נותן מן היפה על הרע חט"פ :

(ז) ראשית הגז הוא חולין לכל דבר לפיכך נותנים אותה לכהנת אפי' הנשואה לישראל :

(ח) דין הלקוח בו לאחו של ככרי או של חצירו וצואר צפ"ע יד ס' של"ג ;

בית פרק יא

כו' וקי"ל דאדם עושה בל שדור צבורים והלבוש דחק עלמו בדרך דרוש ע"פ והנה מליכא דש"ס צעירוצין ל"ז ופסחים דף ל"ג ופ"ב הגז משוער דנפקא להו דראשית משוער שיהיה כירין אצל הרמזים בפירושו צחיונה וצחלה כ' דנפקא ל' ונדרתי צחלה מראשית עריקותים ודרשין ולא כל ראשית וכ"כ רש"י בחומש צפ' טלח עפ"י ספרי וז"ל דילפ' תרומה וצחלה ולפ"י לק"מ אך עדיין קשה שהרי צבורים כתיב ג"כ ולקחת מראשית וז"ל דשח"י צבורים דכתיב ראשית צבורי כל ונדרתי כל וזה מרצין דאפי' הכל .

ואמנם לפי הש"ס דידן דנפקא ליה ונדרתי ראשית קשה וז"ל דדאי חזית ראשית פירושו צחילת כח"ס ור"ל הראשונה אצל לא השניה כחש"כ רש"י בחומש פ' טלח ונדרתי ראשית עריקותים הא עיקה ראשונה שיחזיק לארץ ע"פ ולפ"י צנו דיי"ל דר"ל שיהן ח"כך צחילת הגיה בדאיתא בכל הפוסקים וא"כ וז"ל לומר שחייב שיהיה ראשית ראשונה הקצ"ה נותנת שכל המוסקף יתבדך וכן צבורים המולה ח"כך כשיראה חלילה נשח"כ צחיונה וחלה ל"ס לומר ראשית דגך או ראשית עריקותים התחלת הדבר כי הכל נגזר צפ"ע ח' וגם ל"ס לומר הראשונה ולא השניה ולא ס"ל דה"ל עיקה ראשונה כשצאו לארץ אע"פ דה"ל שיהיה שריה רכרים כדי שיהיה בקרחת כגד השירים ראשית והא דרשין קרא צבורים צבורי כל לרצות דמותר לעשות כל שדור צבורים ולפ"י ל"ל קרא לזה י"ל משום דכתיב שם ולקחת מראשית ולא כל ראשית כדרכה הספרי צחלה לכך אלמדיך לרצות וע"כ מראשית למועדי שאר פירות כדאיתא במנחות דף פ"ה :

שער משפטי ארץ פרה יא אדם מד

דבנות

אח"כ דמונה"ת (סוף כחוצות) איחא הכל וועלנס
 כי היינו דוקא מי שיש צידו לקדש את עצמו שם
 ולהתעשר ולעבוד ד' תמיד בכל לבו והוא נקי כפיים
 ובר לבב דרכתי וי יעלה צהר וי יקום צמקום קדשו
 נקי כפיים ובר לבב ור"ל נקי כפיים צין אדם לחצירו
 לאחר שיחקו כל מה שחטא צין אדם לחצירו לא
 ונעני דברים הנוגעים צמקום שלא יועיל לו אפילו
 הציא כל חילי נציות וכל הקינפים והעבירות וכל
 המלות לא יועיל לו עד שיחזיר את המלה או את
 התשובה יד אלא אפילו אם חטא לחצירו דברים לר"ך
 לפייקו עד שיחזיר דצין אדם לחצירו המלות שצין אדם
 לחצירו (ולכן רלוני זה לחצר לחצירו המלות שער לרק שהוא
 וכל עניינס דצין אדם לחצירו הדינים הנפחרי' בש"ע
 ח"ו אם יזכני ה' להדפיס) ואח"כ צר לבב והוא
 כולל כל הדינים שצין אדם למקום וכ"כ בכלבו
 סי' קכ"א בשם ונהר"ס וכ"כ הש"ס בשם המרידס
 שמי שאינו מתקדש ומתעשר שם מוטע שלא יעלה :
 (ג) לר"ך שיהי' נקי בכל הדינים המצוהרים בקשר הזה
 צדי שלא יא' סברו בהפקדו כי הרבה דיינים יש שיכול
 לבא לירי ונשקול זהו גם כן כוננת ר"ח כהן
 (שכתב ח"י סוף כחוצות) ח"ל שאין מלוה צה"ר
 לדור צה"ר ישראל שהרבה מלות תלוים צה"ר

בית פרקיא אדם

(א) הרא"ש כתב סוף כחוצות בשם ונהר"ס דהא דאיתא צירושלנוי היא חומרת לעלות בו' חין כופין חותם
 דלא כש"ס דין ויירי צמנה"ר והקשה הטור דא"ל למה כופין חותם ועוד דמה שכתב צמנה"ר והנה ח"ל שבנות
 ונהר"ס חין מלוה מחמת שנתעלה קדושה וכמו שהצין הטור צבונת ונהר"ס שהרי בכלבו סי' קכ"א כתב בשם
 ונהר"ס שאם עולה להתקדש ולהגדל סברו ונרצה ולכן ר"ל דכונתו דבשלמא צונן הנוקדש שכל ח"ש ואשה היו
 צקילין בכל הדינים ואפילו צמומאה וטהרה ולפיכך גם היא יכולה לבין אחיו ושא"כ צה"ר דנפיש ע"ה ואפי'
 הלומד' עפי' הרוב חין צקילין צדיקים הסם לכן היא אינה יכולה לבין אחיו שיכול לווד חין חלו צקילים צדיקים
 ואין ציטלת' לשאר עמון להחזיק צדיקי' חצר לחקו כל נחבלי ושא"כ הוא יכול לביפה שיאמר אחזיק צדיקי'
 חצר לחקו כל דבר :
 (ב) ועם זה יש צדי' צפ' צהעלותך שאמר עשה ליחור' לך אחטו והצטנו לך בו' דאמר יחור' בו' ויאמר ושה בו'
 והיה והעצוב בו' והם דברי ונחר שהרי כבר אמר לו צחלתה והעצבו לך ויור' למה הוסיף עכשיו דבריו ושינה
 ממה שאמר לו צחלתה . ואונס' גרים חין להם חלק צה"ר ואמר עשה והעצבו לך כי ה' דבר טוב על ישראל
 והיה כלם עשירים ויטיב לך צמחות עניים ולכן השיב יחור' לא כי אל ארצי בו' כי מוטע שיאמר צח"ל רחמינך
 משלו ולכן השיב לו עשה והיה העצוב ההוא ר"ל נחלקנו יתן לך חלק ולכן נחמה לרדוקנך של יחור' :

הבמת

שער משפטי ארץ פרחיא אדם

לחם כדאיתא ב"ד סי' ר"מ (ג) :

(ך) כתבו המקובלים כל איי וקוצצו צוים הירדן מן הכנרת וים המלח ונחל נולרים וכן הדרום וים הנחל וכן הנוער ופרת וכן הלפון לרמון שקדם כביסו יבסס צמים להעביר מעליו כל עינאה ולקבל עליו קדושה :

(ך) (ש"ע ח"ח סי' הקס"א) הוראה ערי יהודה צונו הזה בין צייטן בין צחורצחם צעיר ראשון שמחלק יהודה שצוגע צה ויהא קוונענעלעיר שרוא' אוהה צמוצ אוור הפסק ערי קדש'ד היו נדבר ליון נדבר כו' וחי'צ לקרוע כל גדריו פעליו ואלד שואל עד שיעלה לכו ושיעור הקריעה צעפח ואל' סוג לקרוע על שהר ערי יהודה רק על ירושלים שכאשר יגיע עד קמון לה עד שרואה אוהה צמוצ אוור ליון נדבר הימה ירושלים שומה וקורע עפח צכל גדריו וכשיצא קמון לנקום המקדש עד שרואה וקונו אז ישפחהו גדר ונקום העזרה ונקוין צמיריות הלז ואוור כל הפסקו צית קדשיו ומפארתיו אשר הללך צו אבותיו הי'

לשריפת אש וכל מהנדריו הי' לחרבה וקורם עוד צכל צגדיו טפח וצפחה שקורע אוור צרוך דין האמה (צלא סס) כי כל נשפטי לך ואמה הור חמים פעלו כי כל דרכיו נשפט אל אמונה ואין עוד לדין וישר הוא ואמה לדין כו' גם נקוין ואוור נמנר לאסף עד קופו וכשרואה שער רחמים שהם צמיעה הוא הכחל שצנה דוד העלך עליו השלום אוור כצנו צארן שטריה אצד ושבד צריחיה כו' (ציון צ"ח) ואם צח דרך המדבר שאל הורא ונקום צהונ'ק חמילה קורע טפח דין על האוקדש ואח"כ כשרואה ירושלים ונקיף על קרע ראשון כ"ש ואל' לקרוע עוד על אשר ערי יהודה כל הקרעים האלו צידו דוקא ולא צסכין ומצונד ולא מיושב ואקור לחפן צחפירה הגונה לעולם אצל נותר לחופן כסילנות וכו' ואל' צהס :

(ך) לריך לזהר נאור שלא יכנס צווקום המקדש שכולנו ענאים נמים ומכנס צמיענאה חייב כרת דאפילו נמ"ד קדושת הארץ צכלה אצל קדושת המקדש לא צעלה ולכן כשהולך לנקום המקדש לריך ציהיה

בית פרחיא אדם

(ג) ומלאתי בתשובה חשבון חלק ק"י שהיה אין יולאין מל"י לח"ל אלא לנמור חורה ולישא אישה ולכינה אב והנה לנשעו צקיתאי צס"ס לא זכיתי לידע ונקורו כי צע"י י"ג ח"ח רק ללמוד חורה ולישא אשה וכן השחיק הרמב"ם פ"ה מהלכות נולכים ואמנם כ"ל דדינו דין אמת ומצואר צקרושין דף ל"א ע"צ דר' אסו שאל לר"י מהו ללאת לקראת אונא ואל' המקום יחזירך לשלום הרי דמותר ללאת לכבוד אנו ואל' הדבר ק"י מה הם מותר ללאת ונכ"ש דלכתחילה אינו לריך לעלות וכמו שכתב צכלנו סי' קכ"ז צסס ומהר"ם שהשיב דלכן לא עלו הראשונים שהיו חוששים לצינול חלונד חורה וכיון דמותר ללאת כדי ללמוד חורה כ"ש דאף לריך לעלות וה"כ דכותיה אף יש לוונד דמעשה דר"א הינה לא ללאת יליאה גמורה רק לקבל פני אנו וזה י"ל דזה הי' כונת ר"י צונה שאוור לו המקום יחזירך לשלום ר"ל שצ"כ דעתך לחזור לכאן דיליאה גמורה אקור (ורש"י פ"י יחזירך לנקומך ולשון יחזירך לא נשמע הכי) וידידי הרבני והר"ר לוי השיב לי דזה אינו שהרי גם למ"ה אקור אלא ח"כ דעתו לחזור כדאיתא צחוקפת סס וצרימ"ס פ"ה מהלכות נולכים ואפילו הכי לונד הר"צ ק"י והיינו נמי בעניא שאף דעת הראשונים הי' חמיר שכאשר יעבור האונס אזי יהיו עולים וא"כ ה"כ דעתו כשיחול לו אציו או שיונת אז יעלה ולעצ"ד מלאתי ר"א צרורה צמדדש רצה ריש פרשה לך לך ח"ל לפי שהי' אצרהם אציו נשחד ואוור אלא ויתיו מחללים סס שמים ואיגרים היתו אציו לעת זקנותו והולך לו ח"ל לך ואכי פטורך מצינוד אצ ואס ואין אכי פטור לאחד מצינוד אצ ואס ומדייק זה ונדכח צ"פ לך לך כ"ש ויל"ד דמח"ס שאלר יהיה פטור מצינוד אצ ואס ולמה יהי' פטור ועוד למה יהי' אצרהם פטור מצינוד אצ ואס צמיס אצ"כ דאעפ"י שיהיו ללכת לא"י והיא מלוא מ"מ כשיש עליו מלות כבוד אקור לעלות וא"כ ה"ל שם אצרהם אקור אס לא שילך אציו עמו ולכן אוור לו לך אכי שיערך כיון שאכי מתך לעלות לא"י אצל לאחד אעפ"י שרלונו לעלות אקור נענעס כינוד ;

שער משפמי ארץ פרק יא אדם מה

בֵּית פֶּתֶק יֵאָדָם

(ד) עין צעור ח"י קי' רנ"א צנ"י שם מזה סכתב דכל עוני פירות אקור ונאמתי כן צהדי' צטאילתות פתסה ויגש ונצור שם דלג ויקרי ח"י כפס אלף ימות טענים וקלות ונ"מ שאר פירות אקור ונצור גזירה :

(ה) אין להציל ראי' ונחמק צטציעת פ"ו אין ונאילא פירות טעניע ונמק טריפה וק' הרי הכל אקור אש"כ דהקד אפילו נעט אקור אלל בשאר פירות נוצר דש לחרות דפירות טעניע ר"ל חטאין ונצניע טען טריפה אינו נוצר להציל אשומעין דאפ"ה אקור אלל ראי' צרורה נפסקים דף כ"ז דרצ ספרא אש"כ ברצא דחורא דטעניע ונק' חוק' הא אין ונאילא פירות טעניע ונחמק דאקורה נוצר (ועיין בנזקת צטציע ונלות הארץ פ' דקסא דצ"פ אקור נאש דאין ונאילא פירות כו' אש"כ דרצ נוצע כנצא דחורא נוצר ואין האקור אלל נאש טעניע דאף לח"מ עכ"פ לכתמילה אקור להאילא :

הכמת

שער משפטי ארץ פרק יא אדם

- י"ד ק' פ"ד ק"ק ל"ג (וב"ש צק"ק ל"ד נ"י) פירות וירקות הנוצקים בחולשים):
- (כד) דין התפילה על הנשונים ונזכר בל"ח ון ק' חקע"ה עד הקצ"ז:
- (כט) השוכר או שואל בית בל"י חייב לעשות לה נחמה ויד אשכ"י שלא ידור בה ל' יום חזוקה בשוכר בית אבל הדך צפונדק בל"י או השוכר בית בל"י צפוחם ונ"י יום פטור (י"ד ק' רפ"ו):
- (ל) הגולה חרדייכטי של עכו"ם חסור בהנאה כ"ן עלמו ר"ל יין טרק ששונים ונ"י"ל או נשורים של יין כסך אשכ"י שאינו רק זינה ון הנכד ה"ה באיכור עלמו ונ"ל דה"ה העומים י"ש ון למוקים דמיקרי יין כמו שהדין לענין חזן צפוח (י"ד ק' קכ"ג):
- (לא) נזכר ליקח ון העכו"ם קולידרי קונפטי

בית פרק יא אדם

בנחיה אפילו צשני צמי דינים הולכים אחר הנוחזיר ונזכר אין קצרה לומר דב"ד עלמו יעשו חף לקולא חלל שטאר צמי אדם לריכים ל"ך אחר הנוחזיר זה אינו קצרה כלל ונראה לי דהוא נזכר רק אליבא דב"ש דב"ש ע"כ ק"ל צווקלת כח"ק דריצ"ק בדאיתא שם ציננות דב"ש ק"ל כ"ן דמחדי טפי עדיף. אפילו נזכר ואליבא נזכר דב"ד צמי דינים צעיר אחת לא הוה נשום כל חגודדו כ"ן דב"ש ק"ל דגדול צחמה עדיף וב"ה ק"ל דרובא עדיף אבל לדין דק"ל כרי"ב קדלא אזלין צמר גדול צחמה א"כ ה"כ דאש"ב צ"ב צמי דינים לריך ל"ך צ"ב אחר הנוחזיר ואם לאו איכא נשום כל חגודדו ועוד י"ש לומר דאפילו אם כאמר דרצא פוסק כח"ק דריצ"ק י"ל דק"ל לרננ"ס כ"ן דרצ יוסף דהוא רצו דרצא פסק כריצ"ק ק"י"ל כרצ יוסף דדוקא נאצי ורצא ואליך הלכה בנחזרי כנ"ש הר"ש צעירוצין פ"א ק' ד' צס הר"ף. ולפי"ז אפי' אי כיווא דהאשכנזים והספרדי' הם כצ' צמי דינים צעיר א' (עיין צ"ד ק' ק' רנ"ב צס"ד שם צקופו) ונ"ו א"י אחר' דרננ"ס ה"ו וגם צח"ל בכל קהלה וקהלה לוחין לכרכיחא על הויעוד קרבות שהשומעים אינם עומים כד"ן ואי יתן שיוכל לצעל ונחב הרע הזה ואיך יעלה על הדעת לצא לאח"ק ונחשו שם תקולא ואף שכעת ינהגו לנזק צמח וכדין לריכין אנו לחוש לקלקול הדורות הבאים כמו שקרה גם בקהלות ח"ל ולכן שומר נפשו ירחיק מזה ויזהרנו לקצן כל החכמים שם ולגדור גדר שלא יסנוע עוד כאח ונחזיר השומעים על זה ואם לא יסנועו לרדפם ולהגדילם נוקבל ה' עד שיסנועו ונחזר עליהם צרכה:

חם ונשרם ספר שערי צדק שבח לאל בורא עולם

לרת ומפוחחות שער מצוות הארץ

סימן	הדר
א. דין תומ' בא"י בזמנה"ז בשדה של ישראל או של גוי,	א. (יז' סעיפים)
ב. דין איזה חייב מהת' או מדרבנן ומאימתי גר' למעשרות,	א: (כב' סעיפים)
ג. דין כיצד הפירות נקבעו למעשר, ודין קביעת הבית והחצר,	ד. (כד' סעיפים)
ד. דין קביעות האש והמלח והתרומה והטבת.	ו: (ט' סעיפים)
ה. דין קביעות ע"י מקח,	ז. (יא' סעיפים)
ו. דין אכילת ארעי עד שתקבע למעשר,	ח: (יב' סעיפים)
ז. דין טבל.	ט: (יג' סעיפים)
ח. דין מי שראוי לתרום, ודין השליח,	יא: (יד' סעיפים)
ט. דין הפרשת תומ' ממון על חבירו,	יב: (כב' סעיפים)
י. דין סדר הפרשת תומ'.	יג: (יח' סעיפים)
יא. דין התומ' מי ראוי לאכלן ולהנות מהן ולמי בותרין תרומ'.	יד: (ל' סעיפים)
יב. דין איזה ר"ה לאילן ולירק.	טז: (י' סעיפים)
יג. דין הקובה מעם הארץ, וכל דין דמאי.	טז: (יג' סעיפים)
יד. הלכות חלה.	כ: (לד' סעיפים)
טו. דין שביעית,	כב: (כב' סעיפים)
טז. דין הספיחין בשביעית,	כג: (יד' סעיפים)
יז. דין פירות שביעית,	כד: (לא' סעיפים)
יח. דין מסחר בשביעית,	כה: (יז' סעיפים)
יט. דין בעור פירות שביעית,	כו: (כג' סעיפים)
כ. דין כלים המותרים והאסורים למכור להחשוד בשביעית,	כח: (טז' סעיפים)
כא. דין פרוזבול.	כט: (יג' סעיפים)
כב. דין כלל מתנות עניים,	ל: (ל' סעיפים)
כג. דין פאה,	לב: (כט' סעיפים)
כד. דין לקט ופרט ועוללות.	לג: (כח' סעיפים)
כה. דין שכחה.	

מפתח שער המשפטי ארץ

א.	דין כלאי אילן וכלאי זרעים בכללם,	לה. (סר' סעיפים)
ב.	דין מה לעשות בזרעים שנתערב יחד,	לה: (יד' סעיפים)
ג.	דין כמה ירחיק בין זרע לזרע,	לו: (כה' סעיפים)
ד.	דין כלאי הכרם,	לח. (יט' סעיפים)
ה.	דין שעור ההרחק בין גפנים לזרעים,	לט. (טז' סעיפים)
ו.	דין ערלה, (ביר"ד סי' רצ"ד),	מ. (יח' סעיפים)
ז.	דין חדש,	מא. (ה' סעיפים)
ח.	דין מחבנות כהונה, (ביר"ד סי' ס"א),	מא: (טז' סעיפים)
ט.	דין בכור בהמה טהורה וטמאה,	מב: (סר' סעיפים)
י.	דין ראשית הגז,	מג. (יא' סעיפים)
יא.	דברים פרטים הנוהגים בארץ,	מג: (לג' סעיפים)

הבמה שער משפטי ארץ פרה יא אדם מו

וחפלהים זנוקא אחרון הפיועים חף לכתחילה ודאי ראוי שגם האשכמים יתפללו זנוקא של הספרדי נשום כל התגודדו חט"ג שאינו חלא ונכה ואין זו שום איקור דהא י"א דאף דזה שייך לא התגודדו ונ"ו לא כייפינן להם (י) :

כז חבל דדבר שיש בו איקור כגון ויעוד הסירובים שצ"י הולכים אחר פסק הש"ע שאקור לנזק וזני האשכמי נהגו אחר דו"ח זבנון דא כייפינן לאשכמים שניהו כספרדים דשם נשום כל התגודדו (ח) :

כח צירוקלים תוצנ"ח נולידם חולעים צוים שצנורות ולכן אקור לקנות וכן העכו"ם פה וקאחזה וזם שאר נשקים ונזם אקור לשמות זלא סינון (פ"ח י"ד

כט כ"ל דהנאים לא"י אם יקצנו עלום צעיר שיש עם נזנין אעפ"י שהנאים הם נורזים יש להם דין יחיד וחי"צים לנהוג חונני נקום שהלכו לקום ופקעו מהם החומרות שהיו נוהגים צווקום : **כר** חבל אם קצנו דיתה צעיר חדשה שאין עם יהודים ונתקצלו פס"ו אנשים ונאשכמים וד' וקספרדים קתומא דוילתא כושכים אחר ונכה הנקום של הרוב וכן אם זאו כ' ונזקום אחד וכ' כחקצלו ונזקויות אחרים אין כאן שום ונכה ויעשו הכל עפ"י החורה עד שיחזקו ויעשו הסכמות צניהם על פי רוב (ר"ע עין צש"ע א"ח ק"י חל"ו וק"י י"ע) : **כד** ונ"מ כ"ל דענין קדר התפלות דני האשכמים

בינת פירי יא אדם

אין ספק דאקור לומר דרך זרכה בין שיאמר רחומא או אפילו זלשון לבו ובינו שהרי זרכות כלומר זכל לשון ויולדים זו והמזכיר השם אפילו זלשון לבו חייב לזכותו כחש"כ ר"י נתיב י"ד הלך ח' והנה זרכה שהחייב אינו מואר חלא לשון זרכה וחסילה והוא זרכה כללית ואין כאן נשום זרכה שא"ל או לזעלה רק שיהא נקום לחול עליו ולכן הוא חקרא חדתא כמי חנוכה ועל כל דבר שיש לאדם שנומה נותר לזכר שהחייב ולכן אם אזכה לעלות לאח"ק ולקיים שמועות ח"ו צעם ראשונה שאפרש אצרך שהחייב וכוונו שכתב הכ"פ ציר"ק ק"י כ"ח דכל דבר שאינו נחויב להעליף עליו לעשות כונו כיסודו ולכן אם זא נולד כזו לידו יצרך עליו זשנומה :

(י) האנ"ח א"ח ק"י חל"ג כחז דאפילו דבר שאינו חלא ונכה שייך בו התגודדו ואף דהדיא אמרינן ציצנות י"ב חנוכה כך חלא איקירא וזהו אמרת ונכהא ח"ו לפי האשכמא חזר צו ע"ש וזלומת לא נזכיר זא זבניות הפוסקים דליקנא דגורא נשנע שהיא דבר פשוט דמונה לא שייך ל"ת וזה"ל כינוא דלונקא חזר צו וצירוש' פ' נקום שנהגו איהא להדיא רקתרון זה דמונה ל"ש ונ"ס ונ"א ראי' ונשקים י"ד זכוס' שכתב צשם ירושלמי והלא ירושלמי נקום שלא כהו לעשות וכחז חוק' דקנרא היא לפי שנתקצלים פס ונזקויות אחרים וכחז חוק' האנ"ח דכוונתם נשום כל התגודדו כ"ל דיש לזכות שהרי חוק' כחזו וזה לפיכך הירושלמי וצירוקלמי חיתא להדיא דמונה ל"ש ל"ת ואך יסחור הירושלמי חת עליו ולכן כ"ל דקנרת חוק' הוא שהרי הפרות חורקות היו על ידי שותרי צ"ד ואין קנרא שצ"ד יעשו ונכה דבר שאחרים כהנו צו איקור דאע"פ דשאר אנשים שצירוקלים ונותרים אחרים כיון שאינו חלא ונכה נ"ו לא ונקנר שצ"ד יעשו כן חף ונלחמי זחשננה ראש לענין טל ונותר שכתב שלכן לא עשה נעשה לומר טל ונותר נשום כל התגודדו ח"כ נשנע להדיא דאף דזה שייך ל"ת ואפשר דזה הוא איקור שאקור להפקין צ"ח :

(ח) רמז"ס סוף הלכות עכו"ם כחז דצ' צדי דיינים יש ג"כ נשום כל התגודדו וק' עליו שהוא נזר הקוגיא ציצנות י"ב ונחתן רבא דצ' צדי דיינים לא שייך נשום כל התגודדו ונראה לי דרמז"ס אולי לשיעורו שכתב בהלכות ונזרים פ"א עני חמשים חוב' צדי דיינים שחלקו ואיך ידע חף דהן טעה זשל חורב הלך אחר הנחמיר זשל קופרים אחר הניקל והוא נקוגיא דצ"ד דף ז' דאיהא פס היו"ב אהר נעקר ואחר נשנעא אם ה' אחר וזה גדול זחכמה ונזנין הולכים אחריו ואם לאו הולכים אחר הנחמיר ריב"ק חנוך זשל חורה הלך אחר הנחמיר וזשל קופרים הלך אחר הניקל . ונראה לי דקדק דרמז"ס ונדאחזר גדול זחכמה ונזנין ונכה דק"ל דריב"ק חולק זכולה על ח"ק דלעולם זש"ת אחר הנחמיר ופקק צנוורא הלכה כריב"ק ולפי זה ל"ע היכא נותרן כזא ציצנות לנ"ד עשו דבריו ונשום דבשני צדי דיינים ליכא נשום כל התגודדו דהא לריב"ק דפקקין כוונה

הכמת

שער משפטי ארץ פרק יא אדם

י"ד קי' פ"ד ק"ק ל"ג (וע"ש צ"ק ל"ד וי"י פירות וירקות הנוצחין צחולצים):
כ"ד דין התפילה על השמים ונזכר צ"ח וון קי' תקע"ה עד תקע"ז:
כ"ז השוכר או שולח בית צ"ח חייב לעשות לה נחלה ויד חפ"י שלא ידור בה ל" יום והזקא בשוכר בית אצל הדור צפונק צ"ח או השוכר בית צח"ל צפחות ונ"ל יום פניו (י"ד קי' רפ"ו):
ל' חנוכה חרדיינטי של עכו"ם חסור צהנאה כיון עליו ר"ל יין סרק שפוסט וי"י"ג או ונשורים של יין נסך חפ"י שאינך ז"ע וון הנסך ה"ה באיכור עליו וכל דה"ה העוסים י"י"ג וון לעזקים דווקרי יין כונו שהדין לענין חזון צפחה (י"ד קי' קכ"ג):
ל"א נזכר ליקח וון העכו"ם קולידרי קופטיני

בית פרקיא אדם

כוחיהם אפילו בשני צדי דינים הולכים אחר הנחמיר ונחלי חין קצתא לונור דצ"ד עליוס יעשו חף לקולא חלל ששחר צני אדם לריכיס ליןך אחר הנחמיר זה אינו צברא כלל ונראה לי דהרא ונחך רק אלציא דצ"ש דצ"ש ע"כ ק"ל צונקלת כח"ק דריצ"ק כדחיהא שם ציצונות דצ"ש ק"ל כיון דמחדדי טיפי עדיף. אפילו ונרוב וחלציא ונחך דכא דצ' צתי דינים צעיר אחת לא הוה נשום כל תמנדדו כיון דצ"ש ק"ל גדול צחכמה עדיף וצ"ה ק"ל דרונא עדיף אצל לדין דה"ל כרי"צקדלא חלוקין צמר גדול צחכמה א"כ ה"ל דאש" צצ' צתי דינים לריך ליןך צצ"ח אחר הנחמיר ואם לאו איכא נשום כל תמנדדו ועוד יס לונור דאפילו אם כאנור דרנא פוסק כח"ק דריצ"ק ק"ל דס"ל לרונצ"ס כיון דרצ יוסק דהוא רצו דרנא פסק כריצ"ק ק"ל כרצ יוסק דדאק עאציירנא וחילך הלכה כצחראי כו"ש הרא"ש צעירוצין פ"א ח"א קי"ד צסס הרי"ק. ולפי"ל אפי' אינינא דהאשכמים והספרדי' הם כצ' צתי דינים צעיר ח' (עיין צ"ד קו' קי' רנו"צ צצ"ך שם צקופו) ונ"ו ח"י אחר' דרונצ"ס הוי וגס צח"ל צכל קהלה וקהלה לוחין לכרוכיא על הניעוד קרנות שהשוחטים אינם עושים כדון וני יתן שיוכל לצטל ונחג הרע הזה ואין יעלה על הדעת לזא לאה"ק ולנהוג שם הקולא ואף שכעת ינהגו לנעך צחמס וכדין לריכין אנו לחוש לקלקול הדורות הבאים כנו שקרה גם צקהלות ח"ל ולכן שונור נפשו ירחיק מזה וינחלאו לקצץ כל החכמים שם ולגדור גדר שלא יסנוע עוד כחא ולחזיר השוחטים על זה ואם לא יסנועו לרדפס ולהצדילם נקלה ה' עד שיסנועו וחבא עליהם צרכה:

תם ונשרם ספר שערי צדק שבת לאל בורא עולם

לוח רמייתחלות שעון מצרות הארץ

סימן	הדר
א. דין תומ' בא"י בזמנה"ז בשדה של ישראל או של גוי,	א. (יז' סעיפים)
ב. דין איזה חייב מהת' או מדרבנן ומאימתי גרמ' למעשרות,	א: (כב' סעיפים)
ג. דין כיצד הפירות נקבעו למעשר, ודין קביעת הבית והחצר,	ד. (כד' סעיפים)
ד. דין קביעות האש והמלח והתרומה והשבת.	ו: (ט' סעיפים)
ה. דין קביעות ע"י מקח,	ז. (יא' סעיפים)
ו. דין אכילת ארע' עד שתקבע למעשר,	ח: (יב' סעיפים)
ז. דין טבל.	ט: (יג' סעיפים)
ח. דין מי שראוי לתרום, ודין השליח,	י: (יד' סעיפים)
ט. דין הפרשת תומ' ממון על חבירו,	יא: (כב' סעיפים)
י. דין סדר הפרשת תומ',	יב. (יח' סעיפים)
יא. דין התומ' מי ראוי לאכלן ולהנות מהן ולמי בנותנין תרומ'. יד.	יד. (ל' סעיפים)
יב. דין איזה ר"ה לאילן ולירק.	טז. (יז' סעיפים)
יג. דין הקובה מעם הארץ, וכל דין דמאי,	טז. (יג' סעיפים)
יד. הלכות חלה.	כ. (לד' סעיפים)
טו. דין שביעית,	כב: (כב' סעיפים)
טז. דין הספיתין בשביעית,	כג: (יד' סעיפים)
יז. דין פירות שביעית,	כד. (לא' סעיפים)
יח. דין מסחר בשביעית,	כה: (יז' סעיפים)
יט. דין בעור פירות שביעית,	כו: (כג' סעיפים)
כ. דין כלים המותרים והאסורים למכור להחשוד בשביעית,	כח. (טז' סעיפים)
כא. דין פרוזבול.	כח: (יג' סעיפים)
כב. דין כלל מתנות עניים,	כט. (יג' סעיפים)
כג. דין פאה,	ל. (ל' סעיפים)
כד. דין לקט ופרט ועוללות.	לב. (כט' סעיפים)
כה. דין שכתה.	לג: (כח' סעיפים)

מפתח שער משפטי ארץ

א.	דין כלאי אילן וכלאי זרעים בכללם.	לה. (טו' סעיפים)
ב.	דין מה לעשות בזרעים שנתערב יחד,	לה: (יד' סעיפים)
ג.	דין כמה ירחיק בין זרע לזרע,	לו: (כח' סעיפים)
ד.	דין כלאי הכרם,	לח. (יט' סעיפים)
ה.	דין שעור ההרחק בין גפנים לזרעים,	לט. (טז' סעיפים)
ו.	דין ערלה, (ביו"ד סי' רצ"ד),	מ. (יח' סעיפים)
ז.	דין חדש,	מא. (ה' סעיפים)
ח.	דין מתנות כהונה, (ביו"ד סי' ס"א),	מב: (טז' סעיפים)
ט.	דין בכור בהמה טהורה וטמאה,	מג: (טו' סעיפים)
י.	דין ראשית הגז,	מג: (יא' סעיפים)
יא.	דינים פרטים הבוהגים בארץ,	מג: (לג' סעיפים)